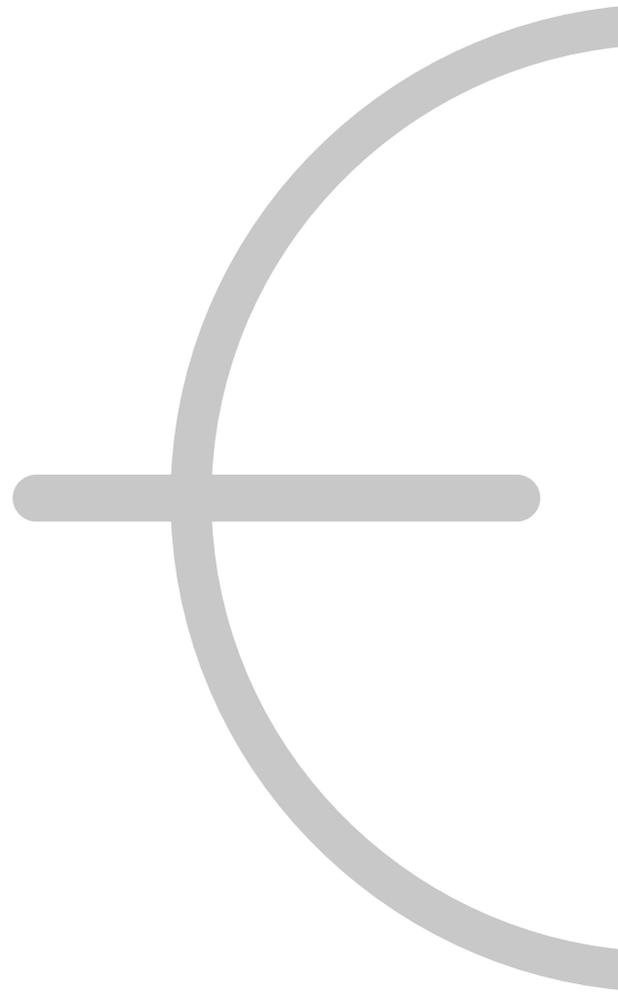


JUBILANTI

2015 – 2016





JUBILANTI

ÚVOD

01 | 4

JUBILANTI 2015

02 | 9

JUBILANTI 2016

03 | 49

FAKTOGRAFIA

F | 125

SUMMARY

EN | 145

ÚVOD

Zbierkotvorná činnosť galérie

O PROJEKTE | Projekt *Jubilanti* bol realizovaný v rokoch 2012 – 2016 v rámci priorit vedecko-výskumnej činnosti Galérie umelcov Spiša s cieľom prehodnotiť akvizície nadobudnuté od roku svojho vzniku (1987), poukázať na mieru ich komplexnosti, prehodnotiť stav spracovania a dokumentácie, ako aj ich kondičný stav. Inými slovami: „vyvetrať“ depozit a verejne konfrontovať aj doteraz nevystavené diela v ucelených autorských kontextoch tvorby. Nosným cieľom bolo aj odborne skúmať a spracovať zbierkové predmety a využiť ich vedeckú hodnotu na poznávanie a prezentáciu vývoja umenia v regióne Spiša a celonárodnom meradle. Dlhodobý plán výskumu vychádzal z nedostatočne spracovanej dokumentácie k vybraným umelcom, ako aj ich nosnému dielu: zjednocujúcim momentom sa stali významné životné jubileá a žánrové rozlíšenie tvorby v rámci výstavného celku. Konkrétnou témou sa teda stali *Jubilanti* a i keď samotný názov znie akokoľvek „salónne“, jeho skrytým kódom je komplexný príbeh našich zbierok, akési galerijné dejiny umenia.

Autorskú a kurátorskú koncepciu „jubilanckých“ výstav a publikácií pripravila odborná pracovníčka galérie – historička umenia a kurátorka zbierky Mgr. Kamila Paceková. Výstupy boli aj kolektívnou prácou interných historikov: Mgr. Jitky Haakovej a Mgr. Márie Šablovej. Počas piatich rokov intenzívneho odborného výskumu (od roku 2012) bolo spracovaných celkom 95 autorských profilov z celkového počtu 221 domácich a zahraničných umelcov, ktorých diela sú zastúpené v galerijnej zbierke (k 31. 12. 2016).

V katalógu *Jubilanti 2015 a 2016* sú uvedení „narodení“ umelci, pričom výstava a publikácia sa líšia vo výbere: výstava prezentovala marginálnych autorov, jubilujúcich v roku 2016, ktorých život a dielo zatiaľ neboli spracované a v kontexte zbierky ich práce ostávali po tri desaťročia iba deponované. Katalóg ponúka aj spracované profily jubilujúcich výtvarníkov, ktorých diela na výstave uvedené neboli a to z prozaického dôvodu: posledné tri dekády bola ich tvorba sporadicky prezentovaná na galerijných výstavách v monografických aj kolektívnych profiloch.

Napriek tomu, že v rámci odbornej praxe, priorit a dlhodoberej vízie vedecko-výskumnej činnosti naša „jubilancká“ téma po roku 2016 takmer expiruje (súč vyčerpaná systémovým spracovávaním narodeninových oslávencov a sčasti eliminovaná náhradnými možnosťami ako spracovanie jubilanckých „úmrtí“), ostáva pre komplexné spracovanie ešte 125 autorov, ktorých diela tvoria časť fondu. Pri celkovom objeme v počte 2073 zbierkových predmetov (k 31. 12. 2016) môžeme v budúcnosti „rozkúskovať“ zbierku pre realizáciu nových výziev pri výskume: či už v spracovaní, priebežnom prehodnocovaní a upravovaní dokumentačných autorských zložiek, pri príprave autorských i tematických výstav a publikácií, alebo vytvoriť ambicióznejší projekt s celonárodným dosahom a to v alfabeticky zoradených autorských medailónoch, pre ktorých *Jubilanti* a ich spracovanie vytvorili famóznú základňu.

O PREZENTÁCII ZBIERKY | Galéria umelcov Spiša patrí k najmladším galériám na Slovensku. Dlhodobým zámerom a snahou je rozširovať zbierkový fond o diela spišských umelcov s celonárodným a stredoeurópskym významom, ako aj doplniť tvorivé obdobia jednotlivých autorov a zamerať sa na tvorbu uceleného zbierkového fondu s dôrazom na súčasný vývoj umenia na Slovensku.

Pri otvorení galérie v roku 1987 bola sprístupnená expozícia zo zbierky s názvom *Umelci Spiša* zahŕňajúca diela umelcov, ktorých pôvod, pobyt alebo tvorba sú späté s regiónom v časovom rozpätí od polovice 19. storočia po súčasnosť. V roku 2012 ju nahradila nová stála expozícia prezentujúca zbierku galérie s gotickou preferenciou – *Terra Gothica*, založená na prezentácii obrazov s gotickou tematikou. 45 vybraných umelcov, zastúpených v zbierke a pochádzajúcich prevažne z regiónu Spiš, zachytáva na obrazoch a kresbách architektonické skvosty gotickej cesty. Galéria disponuje s vyše 100 dielami s referenciami na obdobie gotiky, ktoré doteraz tvorili pasívnu časť zbierkových predmetov a neboli prezentované verejnosti v tematicky spracovanom celku.

V roku 1994 bola nainštalovaná samostatná expozícia venovaná tvorbe významného predstaviteľa slovenského výtvarného umenia *Jozefa Hanulu*, ktorý žil a tvoril v Spišskej Novej Vsi. Reinštalácia stálej expozície s novou koncepciou a výberom zo zbierkového a dokumentačného fondu prebehla v závere roka 2013 pri príležitosti 150. výročia narodenia autora.

Popri štandardnej zbierkotvornej činnosti bola Galéria umelcov Spiša zapojená do projektu *Digitálna galéria*, ktorého posledná etapa končila v marci 2017. Kompletná digitalizácia zbierkového fondu umožňuje v novom tisícročí participovať na virtuálnych projektoch, ktoré už v on-line katalógu sprístupňuje portál *Web umenia*.

ZÁVEROM | V roku 2017 sa aj Galéria umelcov Spiša stáva jubilantom – oslávi okrúhlu tridsaťročnicu. Pri kvantitatívnom prehodnotení zbierkotvornej činnosti boli akvizície v posledných piatich rokoch pomerne štedro nadobudnuté a publikačne spracované, hlavne vďaka podpore Ministerstva kultúry SR (do roku 2015), Fondu na podporu umenia (od roku 2016) a zriaďovateľa – Košického samosprávneho kraja, a to nasledovne: 2012 – 79 diel (5 kúpou, 74 darom) v celkovej hodnote € 46 675; 2013 – 26 diel (7 kúpou, 19 darom) v celkovej hodnote € 10 150; 2014 – 57 diel (9 kúpou, 27 darom, 21 prevodom majetku) v celkovej hodnote € 55 258,49; 2015 – 39 diel (15 kúpou, 24 darom) v celkovej hodnote € 25 320; 2016 – 53 diel (20 kúpou, 33 darom) v celkovej hodnote € 33 450.

Publikácia, uvádzajúca odborné štúdie a celkom päťdesiatpäť *Jubilantov 2015 a 2016* nadväzuje na dva predchádzajúce výstupy odbornej výskumnej činnosti: katalóg *25x25: 25 rokov Galérie umelcov Spiša z roku 2012* (ISBN: 978-80-89081-45-5), ktorý uviedol prvých deväť medailónov autorov, zastúpených v zbierke a katalóg *Jubilanti 2013 a 2014* z roku 2014 (ISBN: 978-80-89081-47-9) s ďalšími tridsaťjeden spracovanými profilmi.

V závere by som rada uviedla, že galériu je možné stručne definovať ako inštitúciu, ktorá uchováva kultúrne dedičstvo a jej zjednodušenou podstatou je tvorba zbierkového fondu. Naším nosným poslaním je následne odborne skúmať spracované diela a využívať ich vedeckú hodnotu na poznávanie spoločenského a kultúrneho vývoja spoločnosti. Projekt *Jubilanti* zo zbierky našej galérie napĺňa podstatu tejto misie a ostáva výzvou pre ďalšie spracovanie fondu.

Mgr. Lucia Benická,
riaditeľka Galérie umelcov Spiša

Jubilanti a ich žánrové východiská v dobových súvislostiach

O PROJEKTE | Publikácia *Jubilanti 2015 a 2016* je výsledkom dlhodobej vedecko-výskumnej činnosti a pokračovaním cyklu výstav *Jubilanti* (2012 – 2016). Časové rozpätie tvorby zastúpených umelcov spadá do obdobia konca 19. storočia až po súčasnosť. Viac ako storočný záber reflektuje širokú škálu tém i umeleckých štýlov. Pozorujeme rozmanité zahraničné vplyvy, sledujeme metamorfózy krajiny a života v nej. Cez umenie sa pozeráme na plynutie času, pozorujeme zmeny v postavení a vzťahoch mužov a žien. Vidíme odklon od akademických vplyvov i od sakrálneho umenia, otvára a prehlbuje sa cesta k sekularizácii.

Hoci sa v zbierkovom fonde galérie objavujú rôzni autori, tvoriaci v pomerne dlhom, vyše storočnom období, navzájom ich prepája jedna prevažujúca téma, ktorou je krajinomalba. Sledujeme vývin krajiny, jej premeny, industriálne vstupy do krajiny i nové postupy pri jej zobrazovaní od plenérových scénérií až po abstraktné modifikácie. Z histórie vieme, že zobrazovanie krajiny sa objavilo prvotne v období stredoveku, kedy umelci biblické výjavy zasadili do krajinného rámca. Postupne krajina získavala dominantné postavenie, najmä v holandskom maliarstve. V diele Jana van Eycka nachádzame minuciózne vykreslené vegetatívne prvky, Hieronymus Bosch zasadil nespútané príbehy nahých bytostí a animálnych tvorov do fantastického sveta „krajiny rozkoší“. V období renesancie sa krajinomalba ako žáner ustáľuje, ale stále nejde o zobrazenie konkrétnych scén, ale skôr o idealizovanú krajinu.

Krajinomalba v pravom slova zmysle vznikla v 17. storočí, kedy sa maliari snažili o realistický prepis skutočnosti. 18. a 19. storočie dalo priestor pre ďalšie rozvinutie krajinárskych tém. Maliari začínajú experimentovať, všímajú si premeny krajiny, zaznamenávajú pohyb oblakov, rozbúrené moria (William Turner, Anglicko), maľujú atmosférické romantické krajiny (Caspar David Friedrich, Nemecko), usilujú sa o bezprostredné vystihnutie krajiny v plenéri. Zobrazujú impresionistické krajiny, v ktorých sa viac zameriavajú na zachytenie dojmu, nálady a najmä svetla (Claude Monet, Francúzsko).

V rámci krajinomalby vzniklo špecifické zobrazenie, ktoré sa označuje pojmom veduta. Jedná sa o topograficky presný maliarsky alebo grafický prepis výseku krajiny s panoramatickým pohľadom na mesto. Talianske slovo veduta znamená v preklade pohľad, čo veľmi presne vystihuje takéto zobrazenie. Veduta sa vo výtvarnom umení objavila už na začiatku 15. storočia. Najrozšírenejšia bola od 17. do polovice 19. storočia. Našla svoje využitie hlavne na starých mapách a v grafickej ilustrácii opisujúc spoznávaný svet. Prvoradý dôraz sa kládol na presné a verné zachytenie skutočnosti. Na zobrazenie reality i podrobné vykreslenie detailov bola potrebná ruka skúseného kresliara.

Precízny prepis objektívneho sveta a vecná interpretácia videného v tvorbe vedutistov ovplyvnili rozvoj realistického maliarstva v druhej polovici 19. storočia. Maliarstvo vedút sa rozšírilo hlavne v Holandsku a v Taliansku, konkrétne v Benátkach, kde dospelo k umeleckému vrcholu. Najvýraznejší predstaviteľ benátskeho vedutového maliarstva Giovanni Antonio Canal, zvaný Canaletto, dosiahol dokonalé prepojenie topografickej vernosti veduty s obrazom krajiny. U nás rozvíjal tieto snahy **Karol Ľudovít Libay**, rodák z Banskej Bystrice.¹ Bol jediným umelcom zo slovenského prostredia, pre ktorého bola veduta celoživotným výtvarným programom. Tvoril kolorované kresby, akvarely a grafické listy, v ktorých dokumentoval svoje putovanie po krajinách Európy, priniesol pohľad na prostredie nepoznaného Orientu, no navracal sa na Slovensko, do rodnej Banskej Bystrice i do Tatier.

Vývoj slovenskej krajinomalby sa spája i so Spišom, konkrétne s Levočou. Vychádzala z úsilia o vedutový, topograficky verný popis kraja a neskôr sa spája s vážnym úsilím o svoju premenu na osobitý druh umeleckého prejavu.² V obrazoch krajín sa uplatňuje romantizmus, ktorý postupne ustupuje realistickému názoru v tvorbe ďalšieho významného krajinára 19. storočia, ktorým bol **Karol Augustus Tibély**, rodák zo Spišského Podhradia. Po zanechaní portrétnej činnosti sa usiloval

¹ ZMETÁKOVÁ, D.: Karol Ľudovít Libay (1814 – 1888). Cesty a návraty na Slovensko. Bratislava: Slovenská národná galéria, 1997, s. 7

² https://tritty.com/it/feeds/maliarstvo_storo_ia_a_prvej_tretiny_storo_ia_na_v_chodnom_slovensku_zo_zbiery_v_chodoslovenskej_gal_rie_v_ico_iciach-719481.html

³ <http://www.eszaktemplen.hu/sk/partner/partnerinfo/szalanc/slavni-udia/udovit-ordak.html>

o krajinomalbu. Jeho prínos spočíval v objavení krásy slovenských hôr, najmä Tatier v romantickom a postupne až realistickom ponímaní. Koncom 19. storočia s objavom fotografie veduta stratila svoj význam a ako špecifický druh umenia zanikla.

Nie je prekvapivé, že sa v našich končinách žáner krajinomalby naplno rozvinul a dodnes má svoje miesto vo výtvarnom prejave. Tak ako Canaletto inšpirovaný a očarený benátskou architektúrou a neopakovateľnou atmosférou mesta nachádzal v tomto prostredí nevyčerpatelné podnety pre tvorbu, invenčné príležitosti mali i naši krajinári v lone rozmanitej východoslovenskej krajiny. Spišská krajina je popri prírodných krásach špecifická najmä gotickým architektonickým dedičstvom. Výrazný dosah na vývin slovenského maliarstva v závere 19. storočia mala tvorba **Ľudovíta Čordáka**, žiaka košického výtvarníka a pedagóga **Vojtecha Klimkoviča** a českého maliara a grafika **Juliusa Mařáka**, profesora pražskej akadémie. Pod vplyvom Mařáka uplatňuje Čordák v začiatkoch svojej tvorby luministické tendencie v pohľadoch do lesných a skalných interiérov Zádielskej doliny, neskôr čerpá podnety z pôsobenia v obci Slanec, kde sa oženil. Po návrate do rodných Košíc sa jeho tvorba ustáľuje a inšpiruje sa zákutiami mesta, často maľoval siluety hradov a kostolov. Ťažiskovým výtvarným programom umelca je plenérová realistická krajinomalba s nádychom romantizmu orientujúca sa na lesnú a skalnatú prírodu i architektonické fragmenty okolitých miest.³

V jednotlivých regiónoch Slovenska sa vyprofilovali ďalšie výrazné umelecké osobnosti. Na Zemplíne určoval trendy v maliarstve 19. a začiatku 20. storočia v žánrových výjavoch a krajinných scenériách **Teodor Jozef Mousson**. V Prešove po druhej svetovej vojne viedol tzv. Sekciu umeleckých pracovníkov pri Okresnej osvetovej rade figuralista a krajinár **Ernest Rákoši**. Neúnavne zobrazoval metamorfózy krajiny v okolí Prešova, najmä v údoliach riek.

Cieľom tohto lapidárneho prehľadu bolo priblížiť vývoj krajinomalby vo svetovom výtvarnom umení a jeho vplyv na slovenskú a východoslovenskú výtvarnú scénu. V spleti mien a obrazov nachádzame rôzne smery, inšpirované alebo čerpajúce zo svetových trendov, či ich kompilácie. Badáme úsilie o inovatívnosť v použití techník, tak ako sa umelci usilovali o etablovanie na výtvarnej scéne v regionálnom i celosvetovom meradle. Sledujeme neraz tvorbu balansujúcu na hranici toho, čo ešte môže byť vnímané ako umenie a čo už presahuje jeho pomyselné hranice. V tomto ponímaní sa aj insitné umenie vyprofilovalo na spoločensky prijateľný smer s históriou a tradíciou. Počiatky nachádzame v tvorbe najznámejšieho predstaviteľa insitného (naivného) umenia Henriho Rousseaua (1844 – 1910), ktorého tvorbu viacerí doboví kritici odsúdili. Ako autodidakt nebol ovplyvnený akademizmom vtedajších škôl a vycibril si vlastnú formu prejavu s naivným výrazom. Jeho dielo obdivoval Pablo Picasso, Fernand Léger či Max Backmann a v neposlednom rade ovplyvnil surrealistov. Okrem maliarstva zanechal inšpiratívnu stopu vo filme, hudbe a literatúre. V 50. rokoch 20. storočia sa insitný prejav rozšíril a naplno sa rozvinul v srbskom meste Kovačica, ktoré bolo založené Slováckmi v roku 1802. Kovačica sa stala fenoménom ľudového výtvarného umenia pre svoje osobité zvyklosti a orientáciu na insitné umenie.⁴ V tomto prostredí tvorí insitná maliarka **Alžbeta Čížiková**, ktorá do svojich diel pretavuje svoje spomienky na detstvo a mladosť; na maliarskom plátne zvečňuje každodennosť i slávnostné chvíle života na dedine v idylickom a poetickom duchu.

K významným predstaviteľom insitnej tvorby na Slovensku patrí **Tibor Gurin**, ktorého diela sú súčasťou galerijnej zbierky. Jeho originálna tvorba je prínosom pre slovenskú umeleckú scénu. Osobitým prejavom vyjadruje svoje pocity a životné situácie. Svoje predstavy spodobňuje i na základe poznania staroslovenskej mytológie. Stvárnňuje rôzne božstvá, ochrancov lomov, ale i samotných baníkov či predmety, ktoré pri práci vy-

⁴ Skupina kovačických insitárov sa prvýkrát verejnosti predstavila kolektívnou výstavou v roku 1952 pri oslavách 150. výročia príchodu Slovákov do Kovačice. Táto skupina 15. mája 1955 otvorila vlastnú galériu, ktorá je prvou galériou na dedine v Juhooslávii. Kolektív autorov: Kovačica 1802 – 2002. Zborník prác pri dvestoročnici mesta. Kovačica: Miestne spoločenstvo, 2002, s. 525

užívajú. Uchvacuje ho materiál banského prostredia (skamenené odtlačky listia, rastlín s kryštálkami nerastov, tvarovo zaujímavé horniny). Z pelosideritových konkrécií vytvára objekty a plastiky komorného charakteru. Jeho umelecký záber zahŕňa sochárstvo, rezbárstvo, ale i maľbu a kresbu, či tvorbu šperkov z minerálov.

V rámci výberu v tvorbe jubilatov nachádzame i motív zátišia. Ak nazrieme do histórie, zátišie sa objavuje už na antických nástenných maľbách a mozaikách. Spočiatku sa vyskytovalo len ako detail sakrálnych a mytologických tém. V 15. storočí získavajú motívy zátišia väčšiu autonómnosť, avšak stále v rámci náboženského obrazu. Neskôr nadobudlo symbolický význam a ako samostatný výtvarný žáner ho prvýkrát použil Caravaggio. Vo Francúzsku si tento motív veľmi rýchlo získal popularitu. Začiatkom 17. storočia maliari zobrazujú aj zátišie zvané „vanitas“, ktoré symbolizovalo márnosť, čím upozorňovalo na pominuteľnosť ľudského bytia. Samotné pomenovanie tohto žánru pochádza z holandského termínu „*stillven*“, čo v preklade znamená „tichý život“. Prvýkrát ho použil Arnold Houbraken v 18. storočí. V tomto období zátišie prežíva zlatý vek a vznikajú diela výborných kvalít. Zátišie začlenili do svojej tvorby aj umelci 19. a 20. storočia a uplatnili v ňom vlastné výtvarne postupy. Na slovenskej výtvarnej scéne sa téme zátišia programovo nevenoval žiaden umelec. Najčastejšie nachádzame zobrazenia tohto typu u ženských výtvarníčok v podobe kvetinových zátiší. V tvorbe iných maliarov sa zátišie objavuje ako vedľajší žáner.

Portrétna tvorba je v rámci výberu jubilujúcich umelcov zastúpená pomerne skromne. Najreprezentatívnejším dielom, ktoré napĺňa akademické snahy umenia 19. storočia, je portrét Aurela Münnicha z roku 1901 namaľovaný **Júliusom Štetkom**.

Katalóg sa zameriava na nové zhodnotenie diel jubilatov zo zbierkového fondu galérie s dôrazom na žánrové triedenie. Výber jubilatov zohľadňuje ich zastúpenie v zbierkach, teda nie je prioritne zameraný na spišských autorov. Z 32 jubilujúcich umelcov za rok 2015 selektívnym výberom dostalo

priestor 20 autorov a v roku 2016 predstavuje svoju tvorbu formou výstavy 18 jubilatov z celkového počtu 51 umelcov. V katalógu sú spracovaní ďalší 17 jubilanti za rok 2016, ktorých diela dopĺňajú zbierkový fond galérie.

Katalóg *Jubilanti* sumarizuje výsledky odborného výskumu, ktorý sa zameriaval na celistvý prehľad tvorby vybraných jubilujúcich umelcov. Výskum tvorby jubilatov v rokoch 2015 a 2016 interpretuje život a tvorbu umelcov, popisuje a hodnotí ich diela v zbierkovom fonde. Medailóny obsahujú odkazy na knižné publikácie zaradené v knižnici galérie a v niektorých sú uvádzané informácie o pozoruhodných faktoch zo života výtvarníkov. Väčší dôraz sa kladol práve na vypátranie zaujímavých životných zvrátov, ujasnenie nepresností alebo neznámych faktov týkajúcich sa umelcov. Faktografickú časť dopĺňajú zoznamy diel jubilatov, ktoré boli predmetom výskumu a celkový menný zoznam autorov zastúpených v zbierkovom fonde Galérie umelcov Spiša.

Selekcia pri výbere autorov vychádzala z publikačných výstupov Galérie umelcov Spiša v minulosti. Sústredila som sa na menej známe mená jubilatov, ktoré v povedomí okolia výrazne nerezonujú a ich tvorba ostala za tie roky takmer nepovšimnutá. Bádáním pri príprave katalógu a výstavy sa odhalili niektoré nejasnosti, prípadne nepresnosti. Ich vyriešenie a spresnenie pomohlo doplniť obraz o danom autorovi, prípadne diele. Výber vystavených diel poukazuje na neodkryté hodnoty, ktoré ešte skrýva galerijný depozitár.

Mgr. Kamila Paceková,
historička umenia a kurátorka zbierky Galérie umelcov Spiša

JUBILANTI 2015

KONCEPT VÝSKUMU

Jubilanti 2015

20 jubilantov / 102 umeleckých diel:

52 malieb, 15 plastík, 23 kresieb, 11 grafík,

1 úžitkové dielo

V rámci vedecko-výskumnej činnosti boli prehodnotené diela dvadsiatich autorov s výročím narodenia v roku 2015. Kolekcia ich diel predstavuje široké dobové, žánrové i názorové spektrum.

Z tvorby vybraných jubilantov má najväčšie zastúpenie oblasť maliarstva (52 ks) a kresby (23 ks) s tematickou prevahou krajinomalby. Diela dvoch umelcov patria kvalitou spracovania do prvej kategórie. Krajinomalby **Viktora Olgyaia** so zimnou tematikou a dielo **Eugena Szepesi-Kuszku** s vyobrazením povodne v mlyne reprezentujú vrcholné obdobie ich tvorby. Krajiny s expresívnym akcentom sledujeme v tvorbe **Juraja Daňa, Štefana Makaru a Michala Tillnera**. Makarove portfólio dopĺňajú kvetinové zátišia.

Rozsiahle dielo **Jána Poloma** obsahuje 21 akvarelov a 17 kresieb zachytávajúcích nálady a atmosféru spišskej krajiny a intravilány miest. Maliarske stvárnenie prírodných scenérií dopĺňajú **Šturdíkove** lyrické náladové krajinomalby. U **Juránka** sa objavuje krajina v štylizovanej abstraktnej podobe a niekoľko figurálnych kompozícií. Krajinomalbu v čisto nefigurálnej forme reprezentuje tvorba **Jána Kuchtu**. **Peter Kalman** v kresbe stvárňuje krajinu Spiša svojim typickým rukopisným prejavom i farebnou tonalitou.

Nemožno opomenúť portrétnu maľbu, ktorá je síce zastúpená skromne, ale poukazuje na realistické tendencie v maliarstve na prelome 19. a 20. storočia. **Július Štetka**, reprezentant akademického umenia uplatnil na portréte Aurela Münnicha získané akademické znalosti precíznym maliarskym stvárnením.

Štylizované figurálne kompozície v súčasnej maľbe reprezentujú diela **Vojtecha Kolenčika** z 80. a 90. rokov 20. storočia. Symbolické presahy vnímame v expresívne ladenej veľkoformátovej maľbe **Mariána Čižmárika**. Mladú generáciu zastupujú práce **Kamila Kozuba** a **Amalky Ľudmily Valenčíkovej**. U maliara Kozuba je výrazná farebná paleta zvýraznená gestickou expresívnou maľbou. Valenčíkovej tvorivý záber je obsiahly. Venuje sa maľbe, sochárstvu, umeniu videa, tvorbe inštalácií, objektov a realizuje performancie. V plastike spracúva formou špecifickej asambláže konceptuálne obsahy.

Animálno-figurálny svet rozpracúva v prípravných tušových kresbách sochár **Dušan Dzurek**. Jeho sochárska tvorba je zastúpená jediným dielom ovoidných tvarov vychádzajúcim zo štylizovanej figúry. **Petr Císařovský** sa v roku 2004 zúčastnil sochárskeho sympózia v Spišskej Novej Vsi. Pre autora to bola výzva, pretože práca s kameňom bola jeho prvým pokusom s úspešným výsledkom. Dnes jeho dielo tvorí súčasť stálej exteriérovej expozície *Záhrada umenia*. Skromné zastúpenie sochárskych diel uzatvárajú komorné figurálne plastiky **Arpáda Račka** vyznačujúce sa impresívnym spracovaním povrchu.

Zdeněk Jeřábek spolu s **Dušanom Sekelom** reprezentujú grafickú oblasť. Jeřábek sa opiera o realistické podnety zo svojho okolia, do linolea vyrýva aj svoje spomienky. Tvorí kolorované linoryty českých miest, lepty opustených dreveníc, viaceré variácie dostihových námetov, portrétov i animálnych motívov realizuje suchou ihlou. Dušan Sekela pretavuje svoje predstavy do nefiguratívnych kompozícií využívajúc techniku serigrafie. Oblasť úžitkového umenia je zastúpená jediným dielom – tapisériou, ktorú vytvoril Zdeněk Jeřábek spolu so synom Michalom v rokoch 1992 – 1993.

Mgr. Kamila Paceková



Ján Kuchta: Posun I, 2003, kombinovaná technika, M 1251

MEDAILÓNY

Petr Císařovský *1950

Marián Čižmárik *1960

Juraj Daňo *1920

Dušan Dzurek *1940

Zdeněk Jeřábek *1930

Jan Juránek *1955

Peter Kalman *1945

Vojtech Kolenčík *1955

Kamil Kozub *1980

Ján Kuchta *1945

Štefan Makara *1925

Viktor Olgyai *1870

Ján Polom *1905

Arpád Račko *1930

Dušan Sekela *1955

Eugen Szepesi-Kuszka *1885

Július Štetka *1855

Jozef Šturdík *1920

Michal Tillner *1895

Amalka Lúdmila Valenčíková *1980

CURRICULUM VITAE | Petr Císařovský sa narodil 18. marca 1950 v Prahe. Hoci pochádza z intelektuálnej rodiny, vyučil sa najprv kováčskemu remeslu v Ústredí umeleckých remesiel (1965 – 1968) a až potom absolvoval umelecké štúdium sochárstva na Vysokej škole umeleckopriemyselnej v Prahe (1969 – 1976). Žije v Prahe, je umelcom v slobodnom povolání. Tvorí v oblasti komorného i monumentálneho sochárstva, najmä v technike kovaného železa. Usporiadal vyše 30 samostatných výstav v Českej republike, Nemecku, Francúzsku i na Kréte a zúčastnil sa na mnohých kolektívnych výstavách v Českej republike, Mornaku, Maďarsku, Nemecku, Holandsku, Slovinsku, Francúzsku a Rakúsku.

O TVORBE | Sochárova raná tvorba sa vyznačuje grotesknou expresivitou v cykloch *Hláv* či *Chodcov*. Neskôr našiel hlboký osobný vzťah ku kresťanstvu, ktorý vyznáva prostredníctvom svojich sôch. Z početných monumentálnych realizácií patrí k najvýznamnejším Brána sv. Františka vo Františkánskej záhrade neďaleko Václavského námestia v Prahe, ktorá patrí k najpozoruhodnejším príkladom nového sakrálneho umenia v Čechách. V podobnom duchu vytvoril i bránu pre kostol St. Laurentius v Herne v Nemecku.

Petr Císařovský
65. výročie narodenia



ZO ZBIEROK GALÉRIE | Petr Císařovský prijal v roku 2004 pozvanie na kameňosochárske sympóziu v Spišskej Novej Vsi, hoci predtým nikdy s kameňom nepracoval. Túto pre neho novú výzvu zvládol s obdivuhodným výsledkom. Jeho skulptúra s názvom *Obeta* (2004, P 1269) je výrazom dialógu, konfrontácie materiálov i tvarov. Pokojná, takmer lyrická horizontálna hmota bieleho travertínu s vyhladeným objemom, striedaným miestami jemnou textúrou, je konfrontovaná s tvrdou diagonálou tmavého žulového hranolu, ktorá až agresívnym spôsobom narušuje harmóniu celku.

– Mgr. Jiřka Haaková –



Obeta, 2004, travertín, žula, sekanie, leštenie, P 1269

CURRICULUM VITAE | Marián Čižmárik sa narodil 12. októbra 1960 v Poprade – Spišskej Sobote. V rokoch 1986 – 1991 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave v otvorenom ateliéri prof. Rudolfa Sikoru. V roku 1990 absolvoval študijné pobyty na Accademia di belle arti Pietro Vannucci v Perugii a ďalší pobyt v Paríži. Bol členom voľného združenia výtvarných umelcov Modré hrušky a Slovenskej výtvarnej únie. Žije a pracuje v Poprade – Spišskej Sobote a popri voľnej maľbe sa venuje realizáciám pre architektúru, najmä tvorbe vitráží a objektov z kovu a dreva. Vystavuje od roku 1991 na Slovensku i v zahraničí (Rakúsko, Nemecko, USA, Poľsko). Realizoval výtvarné riešenie olympijskej kandidatúry v Soule (1999) a Slovenských domov na olympiádach v Nagane (1998), Sydney (2000) a Salt Lake City (2002). Spolupracuje s divadlom, navrhol scénografiu a kostýmy pre niekoľko inscenácií Divadla Commedia v Poprade. K svojmu životnému jubileu pripravil v roku 2010 výstavu s názvom *Studne* v Tatranskej galérii v Poprade, ktorú reprízoval v roku 2013 v Galérii umelcov Spiša a v modifikovanej podobe v galérii Petra Michala Bohúňa v Liptovskom Mikuláši pod titulom *Sedimenty studne*. Jej súčasťou bola i sochárska tvorba a expozíciu umocnili i presahy jeho tvorivej činnosti vo vzťahu k hudbe, poézii a divadlu. V roku 2016 vydala Spoločnosť Kolomana Sokola publikáciu s textom Karola Maliňáka *Pomalé svetlo vín* s výberom z tvorby Mariána Čižmárika a poézie Vladimíra Vaľka.

O TVORBE | Marián Čižmárik vstúpil na slovenskú umeleckú scénu v 90. rokoch 20. storočia v spoločnosti svojich priateľov zo združenia Modré hrušky, s ktorými pripravili niekoľko výstav. Bola to doba, kedy umelci znova hľadali a objavovali možnosti maľby, keď sa ešte len krátko predtým tvrdilo, že „je domaľované“. Vnášal do svojich obrazov banálne témy (napr. sprcha či držiak na zubnú kefku), ale aj nadčasovú symboliku, ktoré sú spracúvané veľkorysou neoexpresionistickou formou. Prvou z jeho „veľkých“ tém bol most či oblúk (medzi narodením a smrťou) ako symbol života a smrti. Koncom prvého desaťročia nového tisícročia našiel podobne symbolickú tému v motíve studne ako energetického víru spájajúceho človeka s vesmírom, ako zdroja životodarnej vody, očisty a poznania. Postmodernou estetikou ovplyvnená gestická maľba či rovnako



Marián Čižmárik

55. výročie narodenia

expresívna kresba na rozmerných plochách plátna či papiera, niekedy zakomponovaná do objektov s využitím dreva, skla, kovu i neónového osvetlenia je umelcovým vyznaním životného pocitu a jeho výtvarnej filozofie.

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- ABELOVSKÝ, J.: Marián Čižmárik: Waterwell – Studne: Puits Katalóg výstavy. Poprad: Tatranská galéria, 2010.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | *Jednorožec* (2010, M 1909) je jednou z veľkoformátových malieb Mariána Čižmárika, v ktorých sa vracia k takmer zabudnutým mýtom a konfrontuje ich so svojou vlastnou mytológiou „postmoderného“ človeka. Jednorožec je legendárny tvor, symbol čistoty a vznešenosti, panenstva a čistej lásky, jeho roh má schopnosť liečiť choroby i vyčistiť otrávenú studňu. Dlhý biely roh jednorožca tvoriaci výraznú diagonálu obrazovej kompozície, preniká druhým symbolickým motívom – tentoraz zo sféry autorovej individuálnej mytológie. Modrá špirála, tak ako na viacerých obrazoch toho istého cyklu, reprezentuje studňu či energetický vír, ktorý z nej vyviera. Násobí sa tu predstava čistoty a očisty, zdôrazňuje sa potreba udržať nepoškvrnenosť prameňa vyvierajúcej vody, energie či poznania. Pocit čistoty zvýrazňuje takmer priezračná farebnosť diela. Postmoderná irónia a znevažovanie tradičných moralizujúcich obsahov v Čižmárikovom diele funguje iba v rovine maliarskej traktácie – energického a rýchleho gesta a len sumárne naznačených tvarov.

– Mgr. Jitka Haaková –



Jednorozec, 2010, akryl, plátno, M 1909

CURRICULUM VITAE | Umelec Juraj Daňo sa narodil 9. januára 1920 v Okružnej pri Prešove. V rokoch 1946 – 1950 získal výtvarné vzdelanie v Sekcii umeleckých pracovníkov pri Okresnej osvetovej rade v Prešove pod vedením Ernesta Rákošiho. Súkromné štúdium absolvoval u Jozefa Bendíka, Mikuláša Jordána a u Jana Weniga v Plzni. Počas rokov 1949 a 1950 navštevoval v Košiciach večerné kurzy pod vedením Ľudovíta Felda. Venoval sa krajinomalbe a vytvoril aj celý rad monumentálno-dekoratívnych kompozícií. Od roku 1952 bol členom východoslovenského kultúrneho spolku Svojina a tvorivej skupiny Roveň. Ako umelec v slobodnom povolaní pôsobil od roku 1969. V roku 1984 mu bol udelený titul zaslúžilého umelca a v roku 2000 získal cenu mesta Prešov. Zomrel v Prešove 10. februára 2007.

O TVORBE | Tvorba Juraja Daňa predstavuje významný prínos v rozvoji umeleckých snáh 60. rokov 20. storočia v rámci východoslovenského regiónu, najmä v Prešove, kde zanechal trvalú kultúrnu stopu. Svoju pozíciu na poli výtvarného umenia si musel tvrdo vybojovať. Ako autodidakt s výrazným talentom prešiel mnohými súkromnými školeniami a vypracoval sa na etablovaného umelca.

Po účasti na niekoľkých kolektívnych výstavách usporiadal koncom 50. rokov 20. storočia prvú samostatnú výstavu, na ktorej predstavil verejnosti vyše šesťdesiat diel. Vtedajší kritici nešetřili pozitívnymi hodnoteniami. Práve touto výstavou sa zaradil medzi uznávaných umelcov a začal vystavovať doma i v zahraničí. Aktívne sa podieľal na rozvíjaní kultúrneho života, využil svoje organizačné schopnosti v oblasti umeleckej, výstavnej, pedagogickej i publikačnej činnosti.

Jeho raná tvorba, prevažne krajinárske práce, sú výrazne ovplyvnené Rákošiho školením. V nasledujúcom období tvorby prekonal niekoľko vývojových zmien, od kompozícií dôsledne a detailne interpretujúcich farebné a tvarové bohatstvo krajiny, cez krajinu s mierne expresívnou farebnou, tvarovou i rukopisnou nadsádzkou, až ku kompozíciám redukujúcim tvary na ich geometrickú podstatu. Tak v krajinárskych, ako aj vo figurálnych kompozíciách, vyskytujúcich sa v celku jeho tvorby len sporadicky, dominuje modro-fialovo-zelený farebný akord. Po prekonaní experimentálneho obdobia, keď skúmal možnosti rozličných materiálov a v ktorom dospel k výrazne abstrahovanej forme na hranici informelu, sa upriamoval



na kompozície, v ktorých sa usiloval o podanie spoločensky závažnej problematiky v kombinácii techník. Kvalitatívne nový stupeň tvorivosti predstavuje jeho návrat ku krajinomalbe, vytváranej v porovnaní s predchádzajúcou krajinárskou produkciou s hlbším myšlienkovým zaujatím.¹

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Tvorba Juraja Daňa má zastúpenie len jedným dielom. Napriek tomu vieme na základe posúdenia autorom zvolených maliarskych postupov oceniť kvality umelca. V rozmedzí 40. až 60. rokov 20. storočia stále experimentoval, skúšal, hľadal nové tvorivé možnosti a ich hranice. Začiatkom 50. rokov 20. storočia ho nesmierne upútala krajinomalba. Prírodné scenérie stvárňoval s nadšením, ponoril sa do ich premien a krajina sa pre neho stala nevyčerpatelným zdrojom inšpirácie. Práve z tohto tvorivého obdobia pochádza olejomalba s názvom *Pri garbiarni* (1957, M 678) zobrazujúca zákutie Spišskej Novej Vsi. Odrážajú sa v nej východiskové postupy jeho maľby – uplatňuje farebné pasty v plnších ťahoch štetca, expresívne kladených na plátno.

– Mgr. Kamila Paceková –

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- HREBÍČKOVÁ, M.: Juraj Daňo „85“. Prešov: Šarišská galéria, 2005, 28 s. ISBN 80-85133-23-7
- HREBÍČKOVÁ, M. – REŠOVSKÁ, M. – RIDILLA, J.: Juraj Daňo „75“. Prešov: Šarišská galéria, 1995, 16 s. ISBN 80-85133-06-7



Spišská Nová Ves; Pri garbiarni, 1957, olej, M 678

ZAÚJÍMAVOSTI | Z autorových úvah o umení a živote:

„Len cez konkrétne diela a väzbu na ne možno smerovať k všeobecnejšiemu pochopeniu posolstiev, ktoré nám sprostredkováva aj súčasné umenie. Verím, že cez estetické vnímanie máme bližšie k etickým hodnotám.“

Juraj Daňo, 1984

„Bohatí, ktorí necítia krásno a nevedia sa ním nadchnúť, sú vlastne chudobní.“

Juraj Daňo, 1995

CURRICULUM VITAE | Dušan Dzurek sa narodil 20. júna 1940 vo Švábovciah pri Poprade. V rokoch 1956 – 1960 absolvoval štúdium na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave u prof. Ludwika Korkoša. Vysokoškolské vzdelanie získal v rokoch 1960 – 1966 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave v ateliéri figurálneho sochárstva u prof. Jozefa Kostku. Po skončení štúdia sa zamestnal v Štátnych reštaurátorských ateliéroch v Bratislave. Učil na Ľudovej škole umenia v Bratislave a v Pezinku, neskôr desať rokov pôsobil ako majster výučby a reštaurátor v podniku Umelecké remeslá v Bratislave. Venuje sa tvorbe plastík, maľbe, kresbe, grafike, realizoval niekoľko monumentálnych plastík v Trnave, Nitre, Novom Meste nad Váhom, Rožňave, Slavošovciach i Rusovciach. Patria sem aj pamätník pri Čiernej Lehote a pomník partizána pri Nižnej Slanej. Spolupracoval s filmovými ateliérmi na Kolibe. Zúčastňoval sa na podujatiach *Socha piešťanských parkov* a na sochárskych sympóziách vo Vyšných Ružbachoch. Dlhé obdobie žil a tvoril v Ivanke pri Dunaji, v súčasnosti tvorí v Pezinku, v Modre a v Mošovciach.¹

O TVORBE | Akademický sochár Dušan Dzurek sa vo svojej tvorbe zameriava najmä na prácu s drevom, preferuje orech, čerešňu a dub. Prešiel cestou od drobnokresby raných prác k monumentálnym uzavretým tvarom plným sily a dynamiky. Do dreva prenáša svoje predstavy a túžby, figurálny motív abstrahuje do vegetatívnych, ovoidných tvarov. Figúry okrasáva na jednoduché formy, ktoré tvaruje reliéfnymi plochami. V spleti tiel vzniká dynamický pohyb a drevo oživa. Plastiky odrážajú autorov hlboký vzťah k prírodnému materiálu – drevu, ktorý modifikuje, tvárne spracováva s láskou a pokorou v súznení s prírodou. Nebráni sa ani inému materiálu, tvorí z bronzu, hlíny, epoxidu, kameňa a zváraného plechu. Nehľadiac na materiál tematicky sa sústreďuje na vzťah medzi mužom a ženou, ich splynutie, nevynecháva témy materstva a detí, vracia sa v spomienkach k rodnému kraju. Človek ako bytosť ho fascinuje a prostredníctvom diel sa zamýšľa nad podstatou bytia. Skulpturálne realizácie najprv zaznamenáva na papieri kresbou, do ktorej pretavuje svoje myšlienky a postrehy z okolitého sveta.

ZAÚJÍMAVOSTI | Ako skúsený reštaurátor sa nerád pozerá na poškodené alebo rozpadajúce sa monumenty, ktoré by kvalifikovaný zásah odborníkov mohol zachrániť.

Dušan Dzurek
75. výročie narodenia



Blíženci I., 1985, dlabanie, P 658

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Umeleckú zbierku dopĺňa jedno sochárske dielo ovoidných foriem z orechového dreva a štyri expresívne tušové kresby s animálno-figurálnymi motívami. Prácu s tušom zvláda bravúrne, sledujeme prelínanie nahých ľudských tiel s dynamickými líniami animálnych tvarov i náznaky mimiky tváre. Abstraktný motív sochárskeho diela vytvára percipientovi priestor na úvahy a hľadanie rôznych interpretačných rovín. Možno pozorovať a domýšľať si figurálne kompozície, naznačujúce objatie, blízkosť, akúsi súvzťažnosť materiálu a autorskej intencie.

– Mgr. Kamila Paceková –

Biorytmy I., 1989, tuš, K 661



CURRICULUM VITAE | Akademický maliar Zdeněk Jeřábek sa narodil 3. augusta 1930 v Prahe. Prvé poznatky o výtvarnom umení a o drevárskom remese získal už ako dvanásťročný učeň, keď sa zamestnal v súkromnej umelecko-priemyselnej dielni u pani Englicovej v Prahe. Stredoškolské štúdium absolvoval na reálnom gymnáziu v Prahe – Karlíne a na Strednej umeleckej škole v Prahe.

Vysokoškolské štúdiá absolvoval v rokoch 1951 – 1957 na Akadémii výtvarných umení v Prahe v odbore grafika a maľba. Po ukončení štúdií z finančných dôvodov pracoval ako stavebný robotník na stavbách v Prahe. Ako výtvarník potom pracoval pre rôzne organizácie a firmy v bývalom Československu: Českú sporiteľňu, Československú televíziu a Pragoexport. V roku 1963 prišiel z Prahy do Spišskej Novej Vsi, kde až do roku 1989 pôsobil ako pedagóg na Strednej umelecko-priemyselnej škole. Vyučoval výtvarný odbor Konštrukcia a tvorba nábytku a interiéru a ďalšie predmety: písmo, dejiny výtvarného umenia a telocvik. Počas pôsobenia v Spišskej Novej Vsi odišiel na jeden rok pracovať ako výtvarník do Etnografického múzea v Martine (1967). Po návrate z Martina učil na Obchodnej učňovskej škole, a krátko i na Strednej priemyselnej škole baníckej v Spišskej Novej Vsi.

Popri pedagogickej činnosti viedol aj Klub amatérov výtvarníkov pri Okresnom osvetovom stredisku v Spišskej Novej Vsi. V rokoch 1989 – 2000 pôsobil ako učiteľ výtvarného odboru na Základnej umeleckej škole v Spišskej Novej Vsi. V roku 2000 odišiel ako sedemdesiatročný do dôchodku. Po vzniku Slovenskej republiky sa podieľal na vzniku Českého spolku v Spišskej Novej Vsi, ktorého je doteraz aktívnym členom. Vo svojej tvorbe sa venoval ilustrácii, plagátovej tvorbe, propagačným návrhom a ich vlastnej realizácii.

O TVORBE | V 50. rokoch 20. storočia sa venoval voľnej grafike, v ktorej uplatnil realistický prístup. Portréty koní sú precízne zvládnuté, v zobrazeniach vedút je expresívnejší. Tvoril lepty, rytiny suchou ihlou, litografie so škrabanou podtlačou a trojfarebné linoryty. Inšpirácie hľadal predovšetkým v okolitej prírode, v ktorej námety čerpal i po príchode na Spiš. Venoval sa tvorbe ilustrácií odborných publikácií, detskej literatúry, návrhom plagátov, výtvarnej tvorbe pre televíziu, voľnej grafike a maľbe.

Zdeněk Jeřábek
85. výročie narodenia



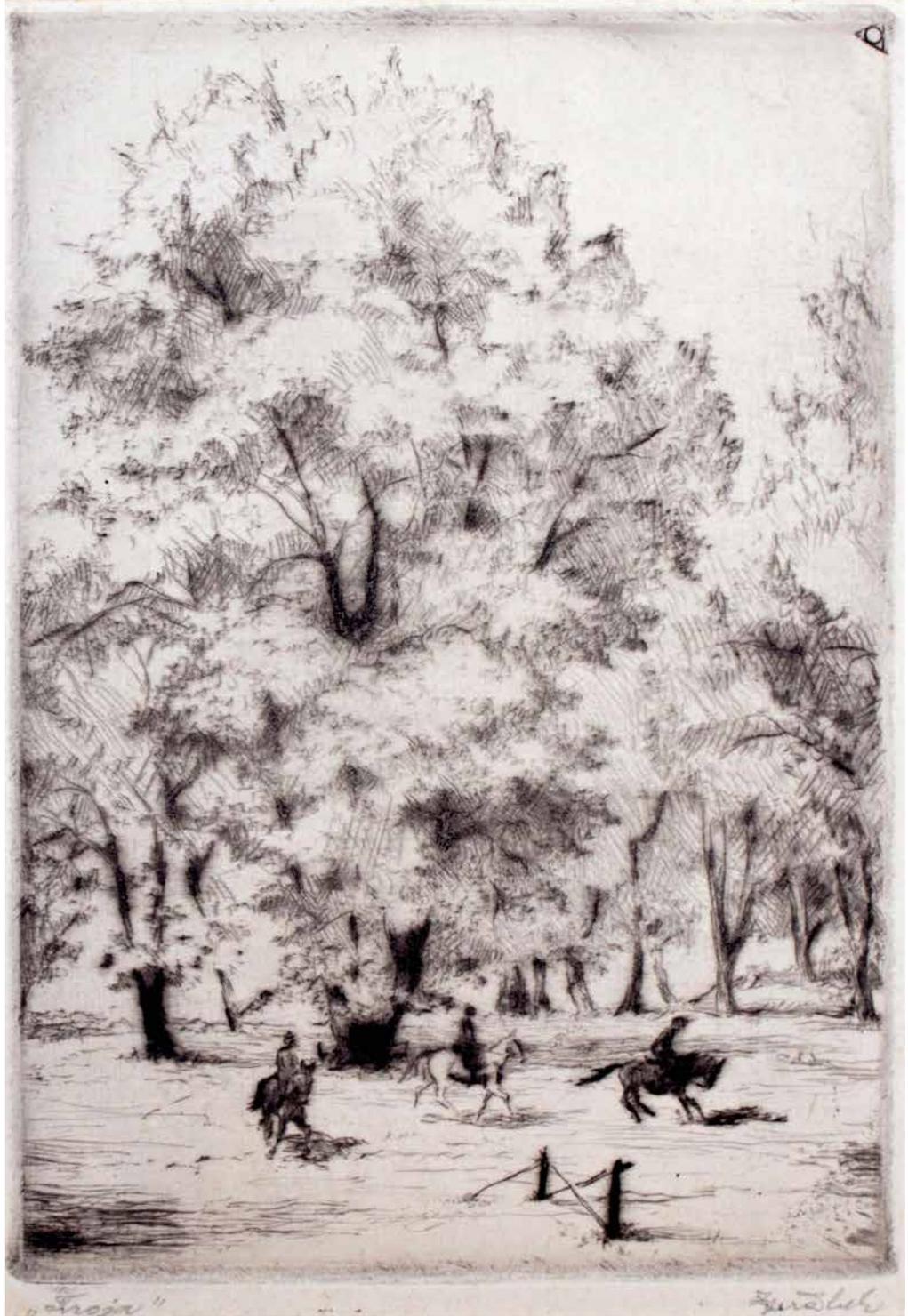
V lese, 1992 – 1993, kombinovaná textilná technika, UU 1853

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galéria v roku 2012 získala do zbierok darom desať Jeřábkových grafík a jedno dielo z oblasti užitočného umenia – tapisériu, realizovanú v spolupráci so synom Michalom. Grafické práce naznačujú obľúbenosť niektorých tém – vedút, motívov opustených chalúp, animálnych kompozícií a portrétov. Experimentuje s viacerými technikami, tvorí kolorované linoryty, lepty, litografie so škrabanou podtlačou i suchú ihlu.

ZAÚJÍMAVOSTI | V mladosti sa v Prahe venoval akrobacii predvádzanej na cválajúcom koni – Džigitovke. Tento druh akrobacie bol obľúbený hlavne v Rusku.

– Mgr. Kamila Paceková –

Troja, 1954, rytina, suchá ihla, G 1851



CURRICULUM VITAE | Jan Juránek sa narodil 30. júla 1955 v Brne, študoval však na Slovensku. V roku 1974 ukončil štúdium na gymnáziu v Krompachoch a v rokoch 1974 – 1977 pokračoval vo vzdelávaní na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove. V roku 1977 sa vrátil do Čiech, kde pokračoval v štúdiu na Akadémii výtvarných umení v Prahe v ateliéri krajinárskej, portrétnej a figurálnej maľby pod vedením prof. Františka Jiroudka. Od roku 1984 pôsobí v slobodnom povolaní a v súčasnosti sa venuje maľbe, grafike a experimentálnej tvorbe. Jeho diela sa nachádzajú v galérii v Českých Budejoviciach, ale i vo viacerých súkromných zbierkach doma i v zahraničí, napr. v Belgicku, Taliansku, USA a i. Na Slovensku má zastúpenie v Tatranskej galérii v Poprade a v Galérii umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi.

O TVORBE | Tvorba Jana Juránka sa vyznačuje predovšetkým kombinovaním techník, kde prevláda pastózna maľba doplnená kolážou. Z kompaktnej farebnej vrstvy vystupujú na povrch spleť telá korpulentných tvarov. Kombináciou koláže, vrstvenia, prekryvania či zdršňovania povrchov vznikajú jedinečné kompozície, vychádzajúce z autorových predstáv o bežnom živote i o mytologickom svete. Ryhy, odtlačky, výrazné farebné nánosy zjemňujú ľahké linky ceruzou. Abstraktné krajino-maľby sa vyznačujú vysokým reliéfom farieb s lapidárnou stopou koláže.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Zbierkový fond galérie dopĺňa šesť malieb Jana Juránka. Objavujú sa krajino-maľby zachytávajúce spišskú krajinu, ale i mytologické figurálne kompozície. Krajino-maľby sa vyznačujú razantným autorovým zásahom v podobe rýh a stôp aplikovaných do pastózneho povrchu. Výrazne štruktúrovaný zvlášť podčiarkuje dianie v zobrazovanej abstrahovanej krajine. V dielach s mytologickou témou autor techniky kombinuje a jemné línie postáv a tváre dokresľuje ceruzou a farebnými ceruzami.

– Mgr. Kamila Paceková –

Z KNIŽNICE GALÉRIE

- BENICKÁ, L.: Jan Juránek. Impresie. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1991



Primavera s maskou a hlavou psa, 1991, kombinovaná technika, M 848

CURRICULUM VITAE | Maliar Peter Kalman sa narodil 30. augusta 1945 v Bratislave. Absolvoval Strednú školu umeleckého priemyslu v Brne, v rokoch 1967 – 1973 pokračoval v štúdiu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave u prof. Petra Matejku, kde neskôr i pedagogicky pôsobil až do roku 1990. V 70. a 80. rokoch 20. storočia vystavoval na celoštátnych prehliadkach výtvarného umenia, zastúpený bol na výstave Súčasná portrétna tvorba v roku 1978 a na výstave *Dieťa vo výtvarnom umení* v roku 1979 v Bratislave, na výstave *Slovenská grafická tvorba 1970 – 1978* v Olomouci a v roku 1998 na výstave *Abstraktná maľba* v galérii ARDAN v Bratislave. Je členom Združenia výtvarných umelcov západného Slovenska. Samostatne vystavoval iba sporadicky, naposledy v roku 2002 v Modre. V roku 2015 sa stal laureátom ceny *Identifikačný kód Slovenska*. Venuje sa voľnej maľbe a grafike, tvoril aj autorské tapisérie.¹

O TVORBE | Počiatky maliarskej tvorby Petra Kalmana predstavovali v slovenskom umení novátorský posun vo sfére námetov i v oblasti formálnej, ovplyvnenej najmä jeho umelecko-priemyselným školením. Hoci mnohé svoje obrazy i celú samostatnú výstavu opatrili názvom *Záznamy*, nikdy nešlo o bezprostredný a spontánny záznam reality. Podstatná je pre neho tvarová i farebná redukcia skutočnosti a jej transformácia do pôsobivého kompozičného celku, často s dekoratívnym vyznením. Týmto spôsobom pretvára nielen krajinárske kompozície, ale aj civilizačné, mestské motívy a námety zo sveta športu, ktorým sa najmä v 70. rokoch 20. storočia ako jeden z mála slovenských umelcov intenzívne venoval. Postupne sa dopracoval k nefiguratívnejmu prejavu, iba s náznakmi či znakmi pôvodnej predmetnej inšpirácie. Pracuje predovšetkým akrylom, pastelom a kombinovanými technikami.²

„Znie to možno paradoxne, ale v mojej tvorbe začínam starostlivosťou o človeka a jeho život v meste. Moje poradie je aj takto určené. Človek, mesto, život v pretechnizovanej spoločnosti. Napriek svojmu kritickému pohľadu nestrácam nádej. Preto panelák kolorujem. Vnášam doň optimizmus, zbavujem ho šedivosti, navádzam ľudí k mysleniu. Dnešný človek má vedieť v čom žije a k čomu smeruje. V čom by mal žiť a k čomu by mal smerovať.“

Peter Kalman

Peter Kalman
70. výročie narodenia



ZO ZBIEROK GALÉRIE | Autor je v zbierke galérie zastúpený iba jedným dielom – krajinárskou kresbou zo Spiša (1972, K 143). Kresba vznikla na počiatku jeho umeleckej dráhy, ešte počas štúdia na Vysokej škole výtvarných umení. Predstavuje umelecký naturel autora, ako sa formoval počas jeho štúdia a ostal pre neho charakteristický až do súčasnosti. Krajina je zachytená hnedou a čiernou rudkou z veľkorysého nadhľadu v štylizovanej kompozícii, ktorá sa v strede zauzluje do výrazných diagonáľ, oddeľujúce plochy polí a okolitého terénu, vytvárané širokými a mäkkými paralelnými líniami. Ako v celej umelcovej tvorbe nejde tu o spontánny záznam krajinného výseku, ale o premyslenú, dekoratívne vyznievajúcu kompozíciu.

– Mgr. Jitka Haaková –



Za Levočou, 1972, rudka, K 143

¹ <http://abart-full.artarchiv.cz/osoby.php>; MOZA, Ľ.: Katalóg laureátov IX. ročníka Identifikačného kódu Slovenska. Bratislava: Artem, 2015, s. 5

² MOZA, Ľ.: Katalóg laureátov IX. ročníka Identifikačného kódu Slovenska. Bratislava: Artem, 2015, s. 5

CURRICULUM VITAE | Vojtech Kolenčík sa narodil 17. júla 1955 v Nitre. V rokoch 1970 – 1974 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave u Rudolfa Filu. V rokoch 1974 – 1980 pokračoval v štúdiu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave v ateliéri u prof. Albína Brunovského a v súčasnosti tam pôsobí ako docent na Katedre grafiky a iných médií. Samostatne vystavoval doma i v zahraničí: v Prahe, Memmingene, Ostrave, Viedni, Bratislave, Berlíne, Paríži, Brne, Wiesmare, v Žiline, Dolnom Kubíne a v Spišskej Novej Vsi (spolu s Janom Sekalom). Rovnako participoval na kolektívnych výstavách napr. v Eisenstadte, Berlíne, Ríme, Neuhofove, Viedni, Ljubljane, Jakarte, Bratislave, Paríži, Regensburgu, Washingtone, Győri, Nitre. Okrem grafiky a maľby sa venuje aj kresbe, knižnej ilustrácii a grafickému dizajnu. V súčasnosti naďalej aktívne tvorí a vystavuje.

O TVORBE | Na slovenskú i zahraničnú výtvarnú scénu vstúpil začiatkom 80. rokov 20. storočia osobitým programom v oblasti grafiky, ktorá smerovala ku konštruktivistickej skladbe obrazu a bola určitou antitezou voči vtedy dominantnému prúdu fantazijno-imaginatívnej grafiky. V poslednom období sa venuje maliarskemu programu, v ktorom sa stretávajú prvky abstraktnej maľby, náhody, psychického automatizmu a farebného hedonizmu. Výsledkom je kolekcia veľkoformátových malieb – štruktúrnych monochrómov. Tie sú reflexiou jeho vedomia, mentálneho nastavenia, a tak sa prezentovaná skutočnosť nachádza mimo predmetnosti a vizuálne funguje niekde za zvyčajným obrazom. Pritom využíva aj prvky geometrickej pravidelnosti línie kreslenej niekedy podľa pripravených šablón, najmä v temperových kresbách na papieri. S farbou pracuje odvážne, v jeho obrazoch farby ožívajú a získavajú autonómnosť. Pastóznosť povrchu dosahuje sypaným pieskom, hrubými nánosmi farieb, ktoré kompozične modifikuje do reliéfnych štruktúr. Vznikajú svetelné vizuálne efekty použitých materiálov, ktoré podporujú surreálnosť autorovho farebného „univerza“. Vnímame presahy za podstatu videného, čo sa autor snaží dosiahnuť magickými farbami.

V súčasnosti smeruje Kolenčíkov vnútorný kompas k racionálnejšej formovej rekonfigurácii. Analytický princíp vystriedala tvarová syntéza, reminiscencia na niektoré prvky geometrickej abstrakcie, ktoré sa už pred časom v jeho tvorbe vyskytovali. Obrazovú plochu ovláda štvorec, uhlopriečka, kruhy



Na scéne, 1992 – 1994, tempera, M 882

a polkruhy – buď ako plochy, alebo farebne štruktúrované. Po turbulenciách nastáva obdobie rovnováhy, vyvážení, možno túžby po vnútornom pokoji. Oproti predošlej znepokojujúcej otvorenosti skôr uzavretosť, nekončiaci pohyb po obežnici, ktorá je začiatkom i koncom súčasne. Obidva princípy, otvorenosť i uzavretosť sú súčasťou komplexnosti Kolenčíkovho umeleckého sveta a vzájomne sa dopĺňajú.¹

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V 80. a 90. rokoch 20. storočia tvoril práce, ktoré sa vyznačujú štylizáciou antropomorfných tvarov. Figúry modifikuje do abstraktných polôh s jemným farebným akcentom. Tvary ľudského tela sú schematické. Tieto postupy sú príznačné pre diela s figurálnou kompozíciou zaradené do zbierkového fondu galérie. Názvy ako *Biely mág* (1989 – 1990, M 880), *Čierna figúra* (1990, M 881) naznačujú presahy autora do mystickej sféry konfrontované s realitou.
– Mgr. Kamila Paceková –

Čierna figúra, 1990, tempera, M 881



CURRICULUM VITAE | Kamil Kozub sa narodil 14. októbra 1980 v Starej Ľubovni. V rokoch 1995 – 1999 študoval na Strednej umelecko-priemyselnej škole v Košiciach, v rokoch 1999 – 2000 na Fakulte umenia Technickej univerzity v Košiciach (prof. Adam Szentpétery) a v rokoch 2000 – 2006 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (prof. Ján Berger). Jeho diplomová práca bola prezentovaná medzi pätnástimi najlepšimi európskymi absolventmi vysokých výtvarných škôl na prvej medzinárodnej výstave *START POINT 2006* v galérii Sýpka v Klenové (ČR). Už počas štúdia vystavoval v Svätom Jure, Bratislave a Podolínci (2002), v Starej Ľubovni, v Nitre, vo Francúzsku, Portugalsku, Španielsku, Rakúsku a Taliansku (2005), po absolutóriu samostatne v Bratislave (2006), Poprade (2009), Košiciach (2010), v Kežmarku (2010, 2012), v Rimavskej Sobote (2011) a v Starom Smokovci (2016) a na mnohých kolektívnych výstavách. Pôsobí v Podolínci a v Kežmarku, kde v rokoch 2006 – 2012 vyučoval na Združenej strednej umeleckej škole.



Phase II., 2014, plátno, olej, M 1988

O TVORBE | Mimoriadny maliarsky talent Kamila Kozuba sa prejavil už počas štúdia, keď jeho diplomová práca získala cenu rektora Vysokej školy výtvarného umenia za najlepšiu diplomovú prácu v odboroch voľných umení v roku 2006. Suverénnym spôsobom využíva najrôznejšie polohy maliarskeho vyjadrenia v širokej škále námetov. Spontánnym maliarskym jazykom prepisuje bežné životné situácie a postrehy do pôsobivého obrazového celku. Charakteristická je bohatá farebná paleta a rýchly, expresívny štetcový rukopis. Popri množstve portrétov a bezprostredných záznamoch reality maľuje aj diela s hlbším myšlienkovým pozadím, so zámerom vyjadriť svoje osobné úvahy a životné postoje.

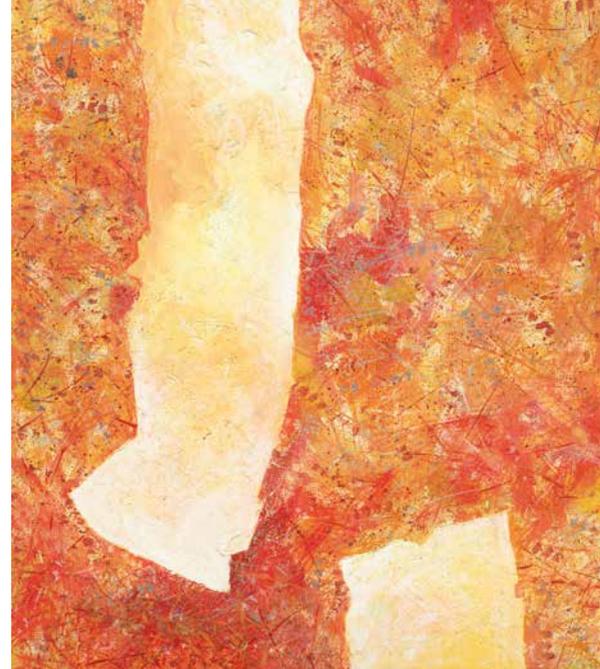
ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierkovom fonde sú štyri maľby Kamila Kozuba z rokov 2011 a 2014. Obraz s názvom *Nevinná hra* (2011, M 1989) patrí k autorovým typickým dielam – dynamická gestická maľba napriek svojej jasavej pestrofarebnosti vyvoláva skôr katastrofický pocit ohrozenia. Ľudské i zvieracie hlavy s náznakmi vydesených očí a kričiacich úst sú unášané apokalyptickým vírom nejakej pohromy, na ktorú sa „nevinná hra“ zrejme zvrhla. Obraz patrí k dielam s existenciálnymi námetmi, ktorými autor občas komentuje neuralgické miesta života svojich súčasníkov.

– Mgr. Jitka Haaková –

CURRICULUM VITAE | Ján Kuchta sa narodil 6. apríla 1945 v Rožňave. Viackrát sa uchádzal o prijatie na štúdium na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, no neúspešne. Neustále však hľadal možnosti, ako sa vo svojom umení odborne zdokonaľiť. Jeho prvým odborným školiteľom bol významný maliar a grafik Július Szabó, s ktorým sa stretával v jeho ateliéri v Lučenci na súkromných hodinách. Jeho výtvarné dielo malo široké rozpätie. V jeho portfóliu sú obrazy, kresby, akvarely i grafiky krajinárske a figurálne, realistické i abstraktné, znakové a symbolické. Usporiadal niekoľko desiatok individuálnych výstav u nás aj v zahraničí (Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Nemecko, Taliansko a inde) a od roku 1969 sa zúčastnil na viac ako sto kolektívnych výstavných podujatiach. Pravidelne sa zúčastňoval zahraničných maliarskych sympózií a plenérov. Jeho diela sú zastúpené v galerijných a súkromných zbierkach. Zomrel 3. decembra 2011 v Rožňave, kde žil a tvoril.

O TVORBE | Ján Kuchta sa presadil ako maliar, grafik a kresliar. Výtvarné nadanie začal rozvíjať v druhej polovici 60. rokov 20. storočia. Dokázal veristicky zobrazovať skutočnosť, vedel sa však vyjadriť aj vo výtvarnej skratke a štylizácii. V 70. rokoch 20. storočia sa na výtvarnej scéne ustálil a v 80. rokoch 20. storočia zaujal verejnosť osobitými akvareľmi. Prvotné inšpirácie vychádzali z námetov, ktoré mu poskytovala okolitá krajina. Na princípe maliarskej impresie zobrazoval okrem panoramatického výhľadu aj fragmentárne pohľady na rôzne zákutia Rožňavy a jej okolia, Siličkej planiny a iných scenérií Gemera či lokalít juhovýchodného Slovenska. Pri zobrazovaní videnej skutočnosti aplikoval moderný realizmus, pričom vyjadril svoj blízky vzťah ku krajine. Tieto realistické tendencie mu poslúžili ako základ na uvoľnenie tvorivosti a invencie. Postupne sa osmeluje, prekračuje hranice videného a na plátno prenáša svoje vízie a vnútorne prežívanie v abstraktnej podobe. Postupnou selekciou predmetnosti získavajú jeho diela meditatívno-kontemplatívny charakter. Nový spôsob maliarskeho vyjadrovania prináša širšie možnosti interpretácie jeho diel. Na veľkorozmerných olejomalbách sa začali objavovať znaky a symboly, smerujúce k filozofickému abstrahovaniu skutočnosti.

Ján Kuchta
70. výročie narodenia



Posun II., 2003, kombinovaná technika, M 1252

Pozornosť zameral na abstrakciu vyjadrenú akčnou a gestickou maľbou s presahmi do lyrickej abstrakcie a niekedy smerujúcu k štrukturálnej maľbe. Obrazy sú plné mystiky, tajomna, emócií a vnútorných prežívaní umelca.¹

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Obe práce Jána Kuchtu boli vytvorené na maliarskom sympóziu *Slovenský raj 2003*. Diela *Posun I., II.* (2003, M 1251, M 1252) s meditatívno-kontemplatívnu povahou reprezentujú tvorivé východiská a postupy umelca. Vrásnením, vrstvením a domaľbami v kombinácii techník vykresľuje rázovitú krajinu Spiša. V abstraktne stvárnenej krajine s použitím výrazného koloritu umelec vytvára vlastné kódy, v ktorých definuje svoje prežívanie a odzrkadľuje pôsobenie okolia na jeho dušu.

– Mgr. Kamila Paceková –

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- BACHRATÝ, B.: Ján Kuchta. Rytmy – čiary – čísla. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2003, 6 s. ISBN 80-89081-08-8

¹ Z textu Tibora Kočíka <http://www.vsg.sk/spomienka-na-jana-kuchtu/>

CURRICULUM VITAE | Štefan Makara sa narodil 10. októbra 1925 v Ložíne pri Michalovciach, v rodine keramikára. Po ukončení Učiteľskej akadémie v Michalovciach (1942 – 1946) pracoval ako učiteľ. Neskôr pôsobil ako redaktor v košickom rozhlase. V rokoch 1952 – 1954 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave u prof. Petra Matejku a Ladislava Čemického. K jeho učiteľom patrili i maliar Teodor Jozef Mousson. V roku 1958 bol prijatý za člena Zväzu slovenských výtvarných umelcov. O rok neskôr sa stal tajomníkom Slovenského fondu výtvarných umení a v roku 1961 redaktorom Východoslovenských novín. V auguste 1967 prešiel do televízie, kde pôsobil do januára 1982. Popri publicistickej práci sa venoval štúdiu výtvarnej výchovy na Pedagogickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove. Z viacerých filmov, nakrútených na podklade jeho scenárov, boli najúspešnejšie dokumenty *Korytári*, *Stvorené z hlíny*, *Kamenná krása*, *Kaštiele plné snov* a *Maliar Július Nemčík*. Pri realizácii ďalších filmov z výtvarnej oblasti (*Ladislav Medňanský*, *Kto bol Tivadar Csontváry*, *Tu žil Majster Pavol*, *Pál Szinyei-Merse* a iné) robil scenáristu i režiséra. V roku 1967 získal krajskú cenu v oblasti publicistiky, ktorú mu udelila rada Východoslovenského krajského národného výboru v Košiciach. V roku 1968 sa začal venovať monumentálno-dekoratívnej tvorbe. Realizoval diela v spojení s architektúrou na Štrbskom Plese, v Moldave nad Bodvou, Poprade, Košiciach, Revúcej, Rožňave, Turnianskom Podhradí a Trebišove. Za maliarsku tvorbu bol ocenený titulom Zaslúžilého umelca. Štefan Makara zomrel 18. februára 2005 vo veku nedožitých 80 rokov.¹

O TVORBE | Štefan Makara prvýkrát svoju tvorbu predstavil verejnosti v novembri 1954. Prezentoval sa ako krajinár, ktorý pracoval najmä v plení, pretože potreboval mať bezprostredný kontakt s prírodou. Vo svojej tvorbe často zobrazoval prostredie Zemplína, odkiaľ pochádzal. Dokázal zachytiť atmosféru, farby a náladu jeho širokých horizontov s oblakmi.

„Vždy som mal pocit“ – vyznal sa pred rokmi – „že tu u nás na rovine akosi nepatríme k tej romantickej krajine pltníkov, drevorubačov a bačov, ktorých obdobie romantizmu dosadilo v národnej kultúre na miesto rytierov. Obdivoval som Benku, nemal som však odvahu namaľovať tú našu zemplínsku krajinu. Oddávna sa mi žiadalo k tomu čosi povedať štetcom, začleniť naše široké horizonty do vertikálnej slovenskej krajiny.“

Štefan Makara
90. výročie narodenia



Kytica, 1958, olej, M 1939

Motívy jeho obrazov vychádzali z každodennosti, z toho čo videl, či už išlo o ženu s batohom, oblohu, mraky, stoh slamy a iné motívy.

Svoju tvorbu autor zhodnotil týmito slovami: „Chcel som maľovať Zemplín a to sa mi viac-menej podarilo. Dosiahol som, že ľudia hľadajú obrazy so zemplínskou tematikou. A to je veľká vec, lebo Slováci predtým hľadali Tatry, Oravu, vrchárske námety, nie roviny. A dnes sa zaujímajú aj o ňu ako o súčasť slovenskej krajiny a hľadajú ju na mojich obrazoch. Tí istí záujemcovia sa hlásia ešte po rokoch.“

ZAÚJÍMAVOSTI | Štefan Makara by v roku 2015 oslávil 90. výročie narodenia, no zároveň uplynulo už desať rokov od chvíle, kedy nás tento významný východoslovenský maliar navždy opustil.



Krajinka, 1958, olej, M 1940

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Dielo Štefana Makaru obohatilo depozitár v roku 2014. Jeho tvorba doplnila pohľad na staršiu generáciu východoslovenských umelcov, prevažne krajinárov. Tri olejomaľby z roku 1958 kvalitou spracovania spadajú do druhej kategórie. V zobrazení zátiší sa drží klasického spracovania, vázy s kvetmi maľuje s expresívnym akcentom (M 1939, M 1941). Krajinaľba (M 1940) sa vyznačuje jemným deleným rukopisom

s presvetleným koloritom. Makara s obľubou maľoval v plenéri, nasával atmosféru prostredia a inšpiroval sa každodennými výjavmi, ktoré boli pre krajanov nezáživné a mnohokrát neporozumeli autorovmu nadšeniu z okolitého kraja. Napriek tomu vedel týmto motívom dodať energiu, živosť a zachytil miesta vo vtedajšej podobe.

– *Mgr. Kamila Paceková* –

CURRICULUM VITAE | Viktor Olgyai sa narodil 1. novembra 1870 v Spišskej Novej Vsi. Jeho pôvodné priezvisko bolo Matirko, no na začiatku kariéry používal signatúru Viktor Olgyai-Matirko. Pôvodne študoval teológiu v Košiciach a vo Viedni. Od roku 1891 študoval krajinárske maliarstvo a grafiku na Akadémii výtvarných umení vo Viedni (prof. Eduard Peithner von Lichtenfels, William Unger). Viktor Olgyai pôsobil v Spišskej Novej Vsi, od roku 1897 striedavo v Banskej Bystrici a v Mníchove. V roku 1902 bol spoluzakladateľom banskobystrického mesačníka *Havi szemle*. Od roku 1906 bol profesorom grafických techník na výtvarnej akadémii v Budapešti a predsedom spolku maďarských grafikov. Jeho diela sú v zbierkach Slovenskej národnej galérie v Bratislave, Galérie umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi, Galérie umenia Ernesta Zmetáka v Nových Zámkoch, v Maďarskej národnej galérii, v maďarskom Múzeu krásnych umení a v zbierke Stredoslovenského múzea v Banskej Bystrici. Bol viackrát ocenený za kresbu, grafiku a akvarely. Súborné výstavy mal v Budapešti (1894, 1929) a v Bratislave (1910). Zomrel 19. júna 1929 v Salzburgu.¹

O TVORBE | Viktor Olgyai bol grafik a maliar. V mladých rokoch života chodieval pravidelne maľovať na Horehronie. Väčšinu jeho diel tvoria grafické listy. Presadil sa ako významný novátor grafických techník v Maďarsku. Na Slovensku má Olgyai zastúpenie v oblasti grafiky v Galérii umenia Ernesta Zmetáka v Nových Zámkoch a v Stredoslovenskom múzeu v Banskej Bystrici. V maľbe nadviazal na tvorbu Ladislava Mednyánszkeho. Špecializoval sa najmä na zimné scény a efekty snehu a ľadu. Najzobrazovanejšou témou olejomalieb autora sú realistické krajiny s pohľadmi do lesných scenérií, zachytené v premenách ročných období. Zimná tematika mu bola blízka, dosahoval v nej pozoruhodné svetelné efekty na zasnežených plochách. V jesenných kompozíciách opäť pracuje so svetelnosťou, svetlo sa láme a slnečný svit preniká cez jeseňou sfarbené koruny stromov. Z lesných scenérií vyžaruje pokojná a tichá atmosféra.

Viktor Olgyai
145. výročie narodenia



Zimná krajina, 1900 – 1929, olej, M 558

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Diela zahrnuté v zbierkovom fonde patria kvalitou spracovania do prvej kategórie. Datovanie sa odhaduje na obdobie okolo roku 1920. Krajinomaľby (M 377, M 558) znázorňujú lesnú scenériu v zimnom období. Tieto diela vystihujú typické maliarske zobrazenia Viktora Olgyaia, ktorý sa zameriaval prevažne na zasneženú krajinu s lesnou panorámou.

ZAÚJÍMAVOSTI | Za svoje objavenie, usmernenie a základné školenie vďačí Olgyai Ladislavovi Mednyánszkemu. Na prázdninových cestách v prvej polovici 90. rokov 19. storočia ho Mednyánszky učil kresliť a maľovať krajinu. V Strážkach pri Kežmarku sa z týchto ciest zachovalo niekoľko Olgyaiových kresieb v Mednyánszkeho duchu. V roku 1894 sa prezentoval na kolektívnej výstave v mníchovskom Glaspalaste a odvtedy tiež pravidelne vystavoval v Budapešti. V roku 1897 vydal album desiatich grafických listov s názvom *Zima*. V roku 1893 a 1906 získal Esterházyho cenu za akvarel, 1906 Grand prix na výstave v Miláne, 1908 striebornú medailu v Londýne a ďalšie ocenenia. Propagoval (no bez úspechu) vznik grafickej kolónie na Spiši.²

– Mgr. Kamila Paceková –

¹ VÁROSS, M.: Výtvarný život na Slovensku začiatkom 20. storočia. Bratislava: Univerzita Komenského, 1971, s. 92)

² GLATZ, A. C.: Ladislav Mednyánszky a Strážky. Katalóg expozície. Bratislava: SNG 1990; KRÜCKEN, Oscar von – PARLAGI, Imre: Das geistige Ungarn. Wien und Leipzig: Braumüller, 1918, zv. 2, s. 329; SAUČÍN, L.: Od maliarskych kolónií k medzinárodným sympóziám. In Výtvarný život, 1979, č. 9, s. 18)



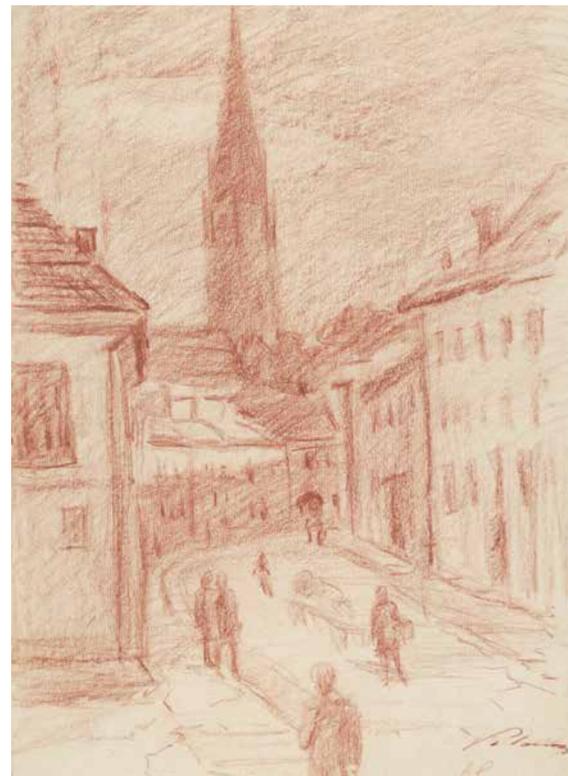
Olga Králová

Zimná krajina, okolo 1920, olej, M 377

CURRICULUM VITAE | Ján Polom sa narodil 19. augusta 1905 v Spišskej Novej Vsi. V roku 1926 ukončil štúdium na Učiteľskom ústave v Spišskej Novej Vsi. Napriek tomu, že sa naplno venoval učiteľskej práci ako výtvarný pedagóg, prehlboval i svoje vlastné vzdelanie v oblasti umenia. Výtvarné znalosti si dopĺňal v ateliéroch známych maliarov – u Jozefa Hanulu, Ľudovíta Čordáka a u prof. Júliusa Töröka, u ktorého si osvojil techniku akvarelu. Pokračoval štúdiom tejto techniky u prof. Ilony Barna v Budapešti. V roku 1944 sa stal členom spolku východoslovenských výtvarníkov Svojina v Košiciach. Do povedomia verejnosti sa zapísal v 60. rokoch 20. storočia ako zakladateľ výtvarného odboru Ľudovej školy umenia v Spišskej Novej Vsi, kde sa so zánietením venoval výchove mladých výtvarných talentov. V roku 1968 mu bola udelená Cena mesta Spišská Nová Ves za umeleckú činnosť. Od prvej výstavy v roku 1926 v sále spišskonovoveskej Reduty predstavil svoju tvorbu na mnohých individuálnych a kolektívnych výstavách v Spišskej Novej Vsi, Poprade, Tatrách, Prahe, Bratislave, Havlíčkovom Brode a inde. Zomrel 23. februára 1993 v Spišskej Novej Vsi. V roku 2010 si Galéria umelcov Spiša pripomenula 105. výročie umelcovho narodenia výstavou s názvom *Reminiscencie*.

O TVORBE | Maliar a pedagóg Ján Polom sa na scéne výtvarného diania východného Slovenska uviedol ako akvarelista – krajinár. Počiatky Polomovej tvorby charakterizuje precízne zvládnutá kresba, v ktorej sa odráža výtvarné školenie u Jozefa Hanulu a Ľudovíta Čordáka. Tieto poznatky uplatňuje v štúdiách lesných kompozícií, dreveníc i v žánrových motívoch. Jeho akvarelovú tvorbu vystihuje snaha o zachytenie prírodných nálad, intimity a prchavých dojmov. Dôkazom toho sú nespočetné zobrazenia metamorfóz ročných období, ktoré autorovi umožnili využiť naplno osobitý prejav v technike akvarelu. Spišská krajina sa pre neho stala nekonečným zdrojom inšpirácie. Jemné rozptýlené plochy dosahuje lazúrovaním. Používa farebné valéry vystihujúce atmosféru lesov zahalených do hmly, zarosené lúky či topiace sa kopy snehu. Pozoruhodné sú jeho kresby, ktoré pre nás dnes majú najmä dokumentárnu hodnotu. Rudkou a ceruzou zachytil už neexistujúce zákutia prírodného i architektonického charakteru rodného mesta. Subjektívna emócia, ktorú Ján Polom do diel vložil, v percipientovi rezonuje a dojíma svojim nenúteným prejavom s melancholickou náladou.

Ján Polom
110. výročie narodenia



Levočská ulica v Spišskej Novej Vsi, 1968, rudka, K 208

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierkovom fonde má Polomova tvorba pomerne obsiahle zastúpenie. Spolu tridsaťosem krajínomalieb, mestských vedút i prípravných kresieb vytvorených v rozmedzí od 20. až do polovice 80. rokov 20. storočia podáva ucelený obraz o tvorivých obdobiach umelca. Vyše dvadsať náladových krajín reprezentuje osobité akvarelové maliarske zručnosti autora. Najvýstižnejšie jeho akvarely charakterizoval historik Jozef Pichonský: „...jeho maľby sú obrazovými básňami, v ktorých umelec vyspieval horúcu lásku k svojej domovine.“ Početné zastúpenie majú kresby dokumentujúce dobovú architektúru a prírodné scenérie Spiša.

– Mgr. Kamila Páčeková –



Pozdná jeseň, 1940 – 1950, akvarel, M 904

ZAÚJÍMAVOSTI | Umeleckú dušu Jána Poloma nám aspoň čiastočne priblížia slová, ktoré vystihujú jeho životné poslanie stať sa maliarom:

„Srdce moje: kvitnúca lúka a duša motýľom túži byť. Milujem vášnivo svoje povolanie (poslanie), lebo je vznešené. Veľký Bože, daj mi odvahu byť maliarom takým, akým si ma stvoril.“

„Pán Boh hovorí k nám rečou prírody – len treba mať vnímavé srdce a lásku ku farebným krásam...“

„Dúfal a veril som, že môj talent, ako Boží dar ma povedie po ceste, ktorú som si obľúbil: stať sa umelcom, maliarom. Dosiahol som to.“

„Isteže zápasil som v technikách, ale v práci bola myšlienka, duša môjho ja...“

„Nepremárnil som hrivnu svojho nadania a to je pocit pokoja a šťastia.“

JÁN POLOM

Básnik štetca

Ján Polom (* 1905 – † 1993) vstúpil na scénu výtvarného diania východného Slovenska ešte v druhej polovici 20. rokov 20. storočia, keď po ukončení Učiteľského ústavu v Spišskej Novej Vsi sa v roku 1926 predstavil svojou prvou samostatnou výstavou. Aktívne sa zapájal do výtvarného života a inej kultúrno-spoločenskej činnosti v meste. Okrem samostatných výstav v Spišskej Novej Vsi a iných mestách sa často podieľal i na kolektívnych výstavách. V 60. a 70. rokoch 20. storočia podnikol študijné cesty do Maďarska a Švajčiarska.

Akým smerom sa Polom v živote bude uberať, sa dalo predvídať už v jeho štrnástich, pätnástich rokoch, kedy začal maľovať. Svojou vytrvalosťou a cieľavedomosťou sa vypracoval na úroveň profesionálnych maliarov. Osobitý prejav získal v akvareloch, ktoré tvoria základ jeho práce.

Pre jeho napredovanie ako maliara bolo dôležité neustále vzdelávanie sa. Vedomosti a maliarske zručnosti si dopĺňal sedem rokov (1928 – 1935) u nestora vtedajších spišských výtvarníkov Jozefa Hanulu, ale tiež u Ľudovíta Čordáka a Júliusa Töröka. Práve u neho sa zdokonalil v náročnej technike akvarelu. Znalosti tejto techniky si rozširoval i štúdiom u prof. Ilony Barnovej v Budapešti. Jozef Hanula v Polomovi vzbudil hlbší záujem o umenie. Dával mu zvláštne úlohy, ako napr. kopírovať diela francúzskych maliarov. Jeho spolužiaci sa potom vždy zoskupili okolo neho a tieto práce obdivovali. Hanula tieto jeho úspechy prezentovali v novinách¹.

Polom bol veľmi pracovitý a jeho náčrtník sa veľmi rýchlo zaplňal. Všimol si to i husľový virtuóz Gabriel Paulíny, rodák zo Spišskej Novej Vsi študujúci v Prahe. Prišiel za Polomovou mamou a chcel od nej Polomov náčrtník, že ho zoberie na maliarsku akadémiu. Pri ďalšej návšteve prišiel i s lístkom od rektora a pozvaním na prijímaciu skúšku. Či ísť do Prahy alebo ostať v Spišskej Novej Vsi bolo prvým vážnym rozhodnutím v Polomovom živote. Veľký vplyv pri rozhodovaní mala jeho mama, ktorá nechcela ani len pripustiť možnosť, že by sa jej syn odsťahoval do tak veľkého mesta. Preto vzala svojho syna k riaditeľovi štátnej meštianskej školy, ktorému cez slzy vysvetlila,

že nemá z čoho štúdium v Prahe zaplatiť. Pre Poloma to bolo veľkým sklamaním, musel sa rozlúčiť so snom študovať umenie v Prahe a zvoliť si cestu, ktorá bola podľa jeho mamy istejšia a výhodnejšia. Panovala totiž mienka „maliari – tuláci, žobráci“. Preto syna prehovárala, aby od štúdia v Prahe upustil. Polom teda nastúpil na štvorročné štúdium na Učiteľskom ústave v Spišskej Novej Vsi. Láska k umeniu a k prírode však žila v jeho srdci i naďalej. Profesor kreslenia Lelek ho v jeho snoch podporoval a vzbudzoval v ňom nádej, že ešte nie je nič stratené. Jeho kresby a akvarely vystavoval na chodbách školy.

Akvarel si vyžaduje veľkú zručnosť, no na druhej strane má výhodu farebnej sviežosti, čo si Polom veľmi dobre uvedomoval a využíval to k zobrazeniu prírody a vyjadreniu svojich predstáv a pocitov.

Raná Polomova tvorba sa vyznačovala úsilím o stvárnenie romanticky pôsobiacich výjavov, ktoré boli často zachytené vo veľmi jemnej, zahmlenej atmosfére, ako to vidíme na jeho raných dielach *Z Ferčekoviec* (K 210), *Kedysi na Tarči* (K 213) a *Zo Spišskej Novej Vsi* (K 427) z roku 1920, *Mlynský potok* (K 200) z roku 1926, alebo *Zákutie za mestom* (K 202) z roku 1930. Postupne sa charakter jeho tvorby mení a do popredia sa dostáva slnkom rozžiarená krajina, najmä krajina rodného Spiša. Polom si uvedomoval, že nemusí hľadať nejaké veľkolepé motívy, ale že môže veľmi zaujímavo zobraziť i jednoduché krásy prírody. Veľmi citlivo vnímal každý zásah človeka do prírody a pri jej zobrazení sa snažil akoby splynúť s prírodou a zachytiť takého jej plynutie, dá sa povedať jej tep. Preto pracoval vždy v teréne, kde vedel priam majstrovsky zachytiť okamžité dojmy z prírody. Sviežou, mäkkou farebnosťou vedel zachytiť atmosféru lesov, lúk či topiaceho sa snehu. Jeho akvarely zachytávajú nálady krajíniek z okolia jeho rodiska pokrytých bielym snehom, pestrými jarnými kvetmi či čarovnými farbami jesene. Príroda bola pre neho nekonečným zdrojom inšpirácie.

Majstrovsky využíval bielu plochu papiera, na ktorej vidíme farebné kontrasty (*Daždívá zima*, M 163). Aplikoval hlboké tieňe a žiarivé svetlá, tenkými priesvitnými lazúrami zjemňoval

¹ Kronika

farebné prechody. Vo farebnosti jeho akvarelov dominuje zelená, žltá a červená, ktorými zachytáva prchavé momenty v prírode. Farbou a tvarom sa snaží vystihnúť podstatu a charakter krajiny² (*Jesenné hmly* – M 165, *Jesenná melanchólia* – M 197). Vzácné sú jeho kresby, ktoré zobrazujú dnes už neexistujúce zákutia, architektúru a prostredie Spišskej Novej Vsi a jej okolia (*Garbovňa* – K 212, K 426, K 428, K 429; *Mlynský potok* – K 200 a i.).

Ján Polom bol maliarom prírody, krajiny a jej nálady, ktorú zachytával akvarelom od zimy do leta. Človeka na obrazoch nezobrazoval, ale pre človeka diela vytváral. Jeho diela mali ľudí robiť citlivejšími ku krásam krajiny. Napriek tomu, že v jeho dielach sa objavujú i motívy z Oravy či okolia Bratislavy, najefektívnejšie a najpôsobivejšie sú jeho diela so spišskými motívami, jeho lesy a najmä jeho zimné motívy. Práve tieto motívy a ich kompozičná vyváženosť sú pre Poloma typické.

Polomove umelecké snaženie ostávalo v minulosti na periférii záujmu výtvarnej kritiky, napriek tomu bol už vtedy súčasťou výtvarného života Spiša, ktorému ostal verný v podstate až do smrti.³ Svoj život zasvätil ľudu Spiša, ktorý ho zvykol nazývať i „básnikom štetca“. Vždy mal na pamäti Hanulove slová: „Máte talent – len nedajte sa v živote nikým a ničím zstrašiť ani znechutiť.“ Tieto slová mali veľký vplyv na jeho život, najmä vo chvíľach, keď bol vyčerpaný a nevedel ako ďalej pokračovať. Hlavnú myšlienku, cieľ jeho tvorby, jeho umeleckých diel najlepšie vyjadrujú slová francúzskeho maliara Henriho Matisa, ktoré Polom citoval na prvej strane svojej Kroniky k výstave v roku 1969: „... Snívam o vyrovnanom, čistom umení, ktoré neznepokojuje, ani neomamuje, chcem, aby unavený, prepracovaný, vyčerpaný človek pocítil pred mojím obrazom POKOJ, aby si odpočinul.“ Presne o to sa celý svoj život usiloval a každé dielo maľoval vždy s týmto cieľom, rovnako ako každé dielo tvoril s veľkou pokorou a snahou o citlivé zobrazenie videného.

Mgr. Mária Šablóvá,
historička a dokumentátorka Galérie umelcov Spiša



Jesenná hmla, 1978, akvarel, M 168

² ŠTINČÍK, P.: Akvarely spišskej krajiny. In: Východoslovenské noviny, Kultúra. 1982, roč. 21, č. 257.

³ GABRZDIL, J.: Básnik spišskej prírody. In: Východoslovenské noviny, 1972, č. 46.

CURRICULUM VITAE | Sochár Arpád Račko sa narodil 17. júla 1930 v Szolnoku v Maďarsku. K prvým dotykom s umením sa dostal v Košiciach v ateliéroch Júliusa Bukovinského, Ľudovíta Felda a Jána Mathého. Po maturite študoval v rokoch 1951 – 1956 na Akadémii výtvarných umení v Prahe v sochárskom ateliéri prof. Jana Laudu, kde po skončení štúdií absolvoval čestný rok a vrátil sa späť do Košíc. Popri komornej sochárskej a sporadicky aj maliarskej tvorbe, ktorej sa venoval najmä v závere svojho života, vytvoril množstvo monumentálnych realizácií najmä v Košiciach a v iných miestach na východnom Slovensku. V rokoch 1960 – 1967 bol členom tvorivej skupiny Život, neskôr členom a funkcionárom Zväzu slovenských výtvarných umelcov. V roku 1980 mu bol udelený titul Zaslúžilý umelec a v roku 1988 titul Národný umelec. Pravidelne sa zúčastňoval na kolektívnych výstavách Zväzu slovenských výtvarných umelcov. Samostatne vystavoval v rokoch 1979 – 1980 vo Východoslovenskej galérii v Košiciach, v roku 1980 v Dome umenia v Košiciach a v roku 2013 v Galérii Vojtecha Löfflera v Košiciach. Zomrel 2. januára 2015 v Košiciach.¹

O TVORBE | Arpád Račko sa ako žiak Jana Laudu zoznámil s tradíciou českého sochárstva vychádzajúcou najmä z diela Jana Štursu. Naučil sa sochárskemu remeslu – dokonalej práci s materiálom, predovšetkým s bronzom, s jeho vlastnosťami, s možnosťami využitia efektov svetla na jemne modelovanom povrchu sochy. Z tradície štursovskej plastiky vychádzajú jeho početné lyrické ženské a dievčenské postavy (*Ráno, Poézia, Dospievajúca* zo 60. a 70. rokov 20. storočia alebo *Hudba, Múza, Zamyslená, Po kúpeli* z 80. a 90. rokov 20. storočia). Civilistická línia Laudovej tvorby z medzivojnového obdobia zanechala v Račkovej tvorbe menej stôp, získal však schopnosť uplatniť sochu v architektúre a verejnom priestore, a to tak v zmysle umeleckom ako aj producentskom. Už v roku 1957, teda hneď po nástupe do umeleckej praxe, vytvoril svoju, zrejme prvú, monumentálnu realizáciu – *Pomník padlým hrdinom* na námestí v Spišskej Belej. Je to spolu s pomníkom ženijného vojska na Dukle z roku 1967 (spolupráca s Vojtechom Löfflerom) v jeho tvorbe vzácna kameňosochárska práca. V roku 1959 vznikla Račkova najpopulárnejšia socha – akt *Maratónca* na rovnomennom námestí v Košiciach a v roku 1981 ďalšia autorkova realizácia na Spiši – *Pamätník osloboditeľom Krompách*.

Arpád Račko
85. výročie narodenia



Jozef Fabini, 1978, liatie, P 142, (detail)

Koncom 60. a začiatkom 70. rokov 20. storočia sa na krátko priklonil k nefiguratívnej tvorbe. Vytvoril vtedy viacero komorných i monumentálnych diel, ako napr. *Lokality*, reliéf z farebných kovov v Múzeu TANAPu v Tatranskej Lomnici (1967), *Gordický uzol* (1969) v areáli univerzity v Prešove a niekoľko nefiguratívnych realizácií v Košiciach. Neodmysliteľnou súčasťou Račkovej tvorby sú portréty, a to tak v komornom meradle (najmä portréty umelcov, ku ktorým mal neraz osobný priateľský vzťah), ako aj podobizne súvisiace s pamätníkovou tvorbou. V portrétoch sa pridrižoval realistickej tradícii, jeho prvoradou ambíciou bolo zachytiť podobu modelu presne definovaným tvarom hlavy a črt tváre. Impresívny povrch plastiky so stopami práce sochárových rúk zachytáva svetlo a dodáva tak podobizni živosť.

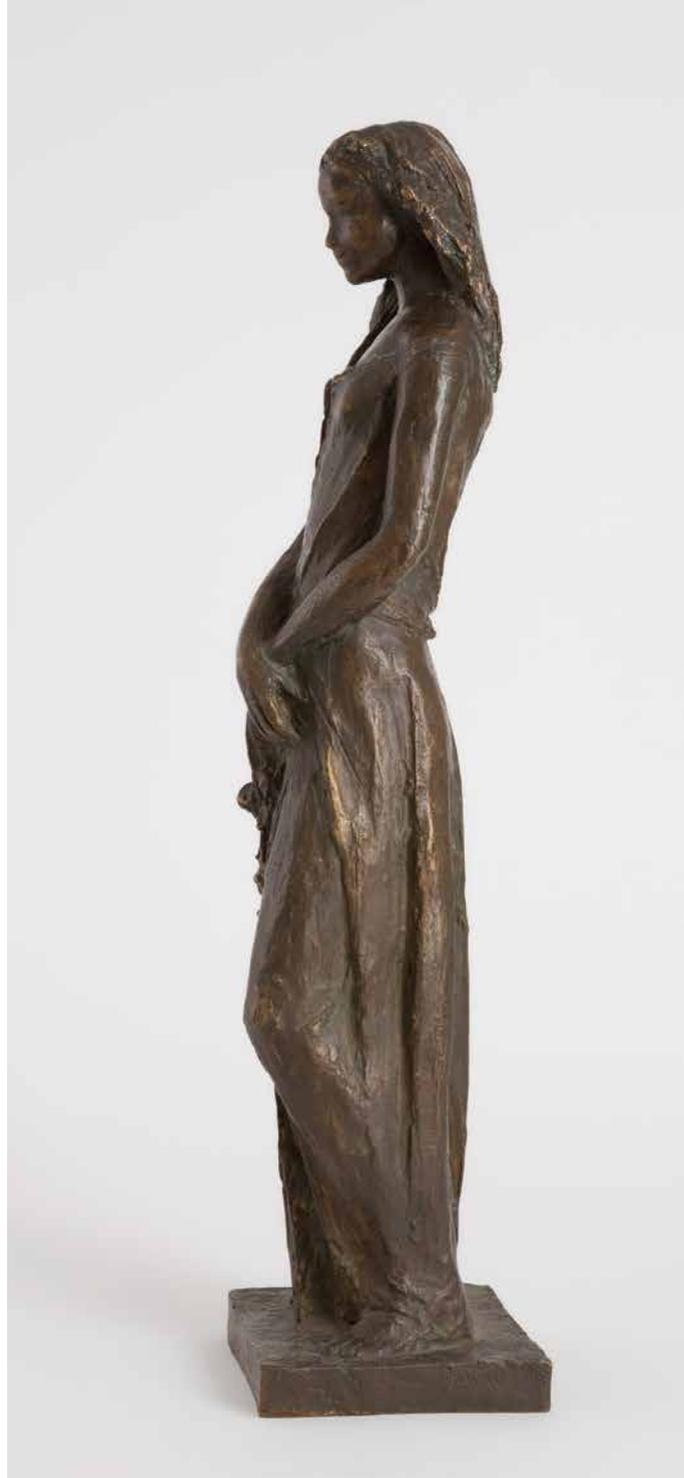
¹ https://sk.wikipedia.org/wiki/Arp%C3%A1d_Ra%C4%8Dko

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Tvorba Arpáda Račku je v zbierkovom fonde reprezentovaná dvomi dielami. Bronzová plastika *Poézie* (1961, P 1173) bola získaná v roku 2000 prevodom zo zbierky Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a doplnila tak nepočítanú kolekciu sochárskych diel od východoslovenských autorov. Dielo, hoci patrí k raným umelcovým prácam, dôstojne reprezentuje autora prácou v polohe, ku ktorej sa navracal vo všetkých etapách svojej tvorby. Štíhla dievčenská figúra je zachytená v miernom kontraposte, takmer neznateľná esovitá krivka figúry je zakončená nepatrným sklonom hlavy k ľavej, nosnej nohe. Pôvabná tvár s náznakom takmer archaického úsmevu je orámovaná dlhými splývajúcimi vlasmi a podobne dlhý a splývavý je aj jej odev odhaľujúci plecica a v lone skrížené paže pridržiavajúce naznačenú kyticu kvetov. Hladká modelácia tváre, paží i častí tela, ktoré sa rysujú pod drapériou, kontrastuje s plasticky výraznejšou, hoci neiluzívnou modeláciou vlasov a drapérie. Sochárovi sa podarilo vytvoriť alegorický obraz poézie, stelesnenej lyricky nežnou, takmer éterickou bytosťou.

Portrét Jozefa Fabiniho (P 142) získala galéria v roku 1978 od autora nielen ako reprezentatívnu ukážku jeho portrétnej tvorby, ale aj ako dielo dokumentujúce podobu jedného z najvýraznejších umelcov Spiša druhej polovice 20. storočia. Portrét verne zachytáva Fabiniho podobu a vážnym, zamysleným výrazom vyjadruje aj jeho charakter. Je dokladom autorovej schopnosti vytvoriť realistickú podobizeň, hoci jeho základom nie je drobnopisný detail, ale jemná, impresívna modelácia využívajúca hru svetla, ktorá vážny až prísny výraz tváre zjemňuje.

– Mgr. Jitka Haaková –

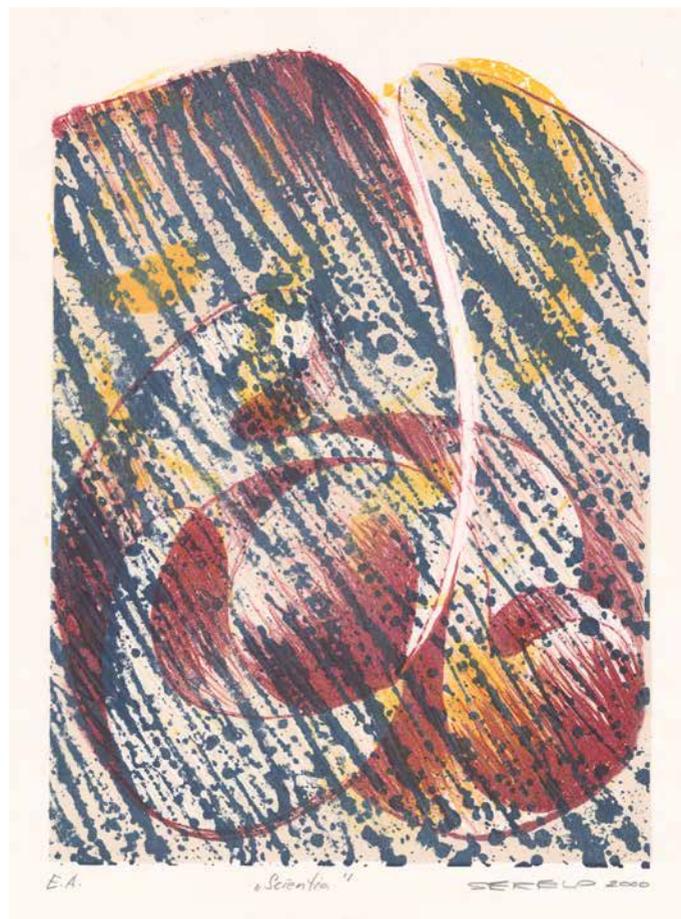
Poézia, 1950 – 2000, liatie; patinovanie, P 1173



CURRICULUM VITAE | Akademický maliar Dušan Sekela sa narodil 3. marca 1955 v Medzilaborciach. V rokoch 1970 – 1974 absolvoval štúdium na Strednej škole umeleckého priemyslu v Košiciach a v rokoch 1974 – 1980 štúdium na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, na oddelení monumentálnej maľby u prof. Elvíry Antalovej, Róberta Dúbravca, Jána Želibského, Dezidera Castiglioneho a Ivana Vychlopena. Je členom Spoločnosti voľných výtvarných umelcov a Spolku výtvarníkov Slovenska. Zúčastnil sa mnohých spoločných výstav na Slovensku a v zahraničí. Jeho tvorba je zastúpená v Galérii umelcov Spiša, v Galérii výtvarného umenia v Prešove, v Zemplínskom múzeu v Michalovciach, v Galérii Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne a v Nitrianskej galérii, ako aj v súkromných zbierkach v Európe a v Amerike.

O TVORBE | Začiatky tvorby Dušana Sekela sú späté so zobrazením ľudskej figúry. Autor skúmaním charakteristických znakov ľudského tela prechádza od realistického stvárnenia k zjednodušeným figurálnym motívom a smeruje až k čistej abstrakcii. Umelecké diela nie sú plošné, do plochy vkladá rôzne trojdimenzionálne prvky, napriek tomu sa dielo nestáva objektom. Aj v tejto podobe si uchováva status obrazu. Abstrahovaním objavuje neobmedzenosť priestoru, čo podporujú aj výčnievajúce prvky naznačujúce nekonečnosť. Tvary vo svojich kompozíciách geometrizuje. Používa široké spektrum farieb, hrou svetla a tieňov umocňuje hĺbku, ktorá je na obrazoch prítomná v iluzívnej i reálnej, reliéfnej podobe. Pocity a myšlienky, ktoré autor do diel pretavil, pôsobia na percipienta priam hypnotizujúco, z diel vyžaruje silná energia. Na figurálne zobrazenie nezanevrel, v jeho tvorbe sa figúra objavuje v torzálnnej podobe v éterickom duchu. Historik umenia Ľubomír Podušel sa o tvorbe autora vyjadril takto: „Dušan Sekela vo svojich obrazoch stelesňuje osobité zmocnenie sa sveta v rozpätí súčasného maliarstva na Slovensku. Pretavuje ho do prelínajúcich sa farieb, farebných škvŕn, plôšok a línií, ktoré súčasne nabádajú, aby sme ich nevníмали iba ako púhe očarenie hmotou, ktorá preniká do nášho vedomia ako primárny prostriedok maliarskeho výrazu, ale aby sme ich prijímali ako stavebné piliere výpovede plnej myšlienok a prekvapujúcich významov.“

Dušan Sekela
60. výročie narodenia



Scientia, 2000, serigrafia, G 1194

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Zbierkový fond dopĺňa kolorovaná serigrafia *Scientia* (G 1194) s nefiguratívnou kompozíciou z roku 2000. Primárnym záujmom autora je maľba, o to zaujímavejšie je sledovať presah abstraktných tendencií v inom médiu.
– Mgr. Kamila Paceková –

CURRICULUM VITAE | Eugen Szepesi-Kuszka sa narodil 7. decembra 1885 v Spišskej Novej Vsi. Študoval na Umelecko-priemyselnej škole v Budapešti u prof. Júliusa Benczúra a Karola Lotza. Rok 1898 bol v jeho živote veľmi významný, zoznámil sa totiž s Ladislavom Mednyánszkym, s ktorým udržiaval kontakt takmer osemnásť rokov. Mednyánszky vo veľkej miere ovplyvnil jeho tvorbu. Szepesi-Kuszka sa od roku 1908 pravidelne zúčastňoval na výstavách v Budapešti i v iných uhorských mestách. Zomrel v roku 1948 v Budapešti.¹

OTVORBE | Do dejín výtvarného umenia sa zapísal predovšetkým ako krajinár. Ovplyvnený Ladislavom Mednyánszkym maľoval intímne náladové krajiny zasadené do tatranského a spišského prostredia. S Mednyánszkym nachádzali spoločné motívy v spišskej krajine, môžeme vidieť i podobný ťah štetcom. Do krajinárskych diel vniesol intimitu zákutí dreveníc, obľuboval horské plesá, rieky, potoky, zrkadlenie krajiny na vode. Celá jeho tvorba je zádumčivá, komorná, stavia na nálade. Krajinu ozvlášťňoval romanticky prežiarovým, často mesačným svetlom a tvrdšie podanie tvarov zjednocoval farebným tónom. Tvorba Szepesi-Kuszku hovorí aj o jeho osobnosti, ktorá tak trýznivo neriešila otázky uznania a postavenia voči majstrovi, ako to bolo u Ferdinanda Katonu.²

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Krajinárska tvorba Eugena Szepesi-Kuszku je zastúpená jediným dielom, zobrazujúcim povodeň v mlyne. Olejomalba *Povodeň v mlyne* (okolo 1920, M 345) patrí z kvalitatívneho hľadiska do prvej kategórie. Predstavuje krajinu s architektonickým motívom, pravdepodobne zachytávajúcu motív z oblasti Tatier alebo Spiša. Vzhľadom k nevyhovujúcemu stavu bolo dielo, vytvorené okolo roku 1920, navrhnuté na reštaurovanie. V roku 2001 sa reštaurátorským zásahom maľbe prinavrátila čitateľnosť, výtvarno-estetická prezentácia, kvalita výrazu a samozrejme sa predĺžila jeho životnosť.

Eugen Szepesi-Kuszka
130. výročie narodenia



Povodeň v mlyne, okolo 1920, olej, M 345

ZAÚJÍMAVOSTI | V katalógoch aukčných spoločností sa objavujú niektoré diela autora v nezvyčajne vysokých cenách. Je to podmienené úvahou o zámene autorstva, pretože sa pravdepodobne jedná o diela Ladislava Mednyánszkeho, ktoré boli Szepesi-Kuszkom iba dosignované. V odborných kuloároch je všeobecne známe, že niektoré Mednyánszkeho diela si jeho „priatelia“ Szepesi-Kuszka a Nándor Katona rýchlo „adoptovali“ a dosignovali svojím menom. „Na jednej výstave v Maďarsku som sa spýtal kurátorky, ktoré diela Szepesi-Kuszku pokladá za najlepšie. Usmiala sa a odpovedala: ‚Tie, ktoré namaľoval Mednyánszky,‘“ hovorí PhDr. Krajňák.³

– Mgr. Kamila Paceková –

¹ VÁROSS, M.: Výtvarný život na Slovensku začiatkom 20. storočia. Bratislava: Univerzita Komenského, 1970, s. 8

² Z textu Anny Lenkovej z Art galérie Schürger k výstave T tvorby L. Mednyánszkeho, N. Katonu a E. Szepesi-Kuszku

³ <http://www.eantik.sk/dielo/24854/breh-rieky/>

CURRICULUM VITAE | Maliar Július Štetka sa narodil 29. augusta 1855 v Kráľovej Lehote. Vyštudoval strednú školu v Košiciach. Základy výtvarného vzdelania získal u Vojtecha Klimkoviča, ktorý v tom čase v Košiciach viedol súkromnú maliarsku školu. V štúdiu pokračoval v škole modelového kreslenia v Budapešti, na výtvarnej akadémii vo Viedni a v Mníchove u prof. Alexandra Wagnera a Karola Pilotyho. Od roku 1883 sa ďalej vzdelával na majstrovskej škole Júliusa Benczúra v Budapešti a v roku 1888 sa stal Benczúrovým asistentom. Bol členom Spolku maďarských umelcov (Országos Magyar Képzőművészeti Társulat). Venoval sa maľbe alegorických monumentálnych diel, sakrálnych obrazov, sporadicky aj žánrovej maľbe; krajiny maľoval iba výnimočne. Jeho doménou však bola maľba reprezentačných portrétov. Jeho diela sú reprezentatívnym spôsobom zastúpené v zbierkach Slovenskej národnej galérie v Bratislave, Východoslovenskej galérie v Košiciach, Liptovského múzea v Ružomberku a Maďarskej národnej galérie v Budapešti. Zomrel 14. októbra 1925 v Budapešti.¹

O TVORBE | Július Štetka bol typickým reprezentantom akademického umenia, a to nielen vďaka dlhoročnému štúdiu na viacerých stredoeurópskych akadémiách a neskoršiemu pedagogickému pôsobeniu na jednej z nich. Jeho diela majú všetky atribúty academickej maľby – premyslenú kompozíciu, harmonické farebné podanie, dokonalú kresbu detailov, precízne jemné ťahy štetca. Do jeho portfólia patria okrem mnohých iných diel alegorické figúry na kartónoch pre mozaiky na budove gymnázia Imre Madácha v Budapešti a oltárny obraz *Ukrižovania* v bazilike sv. Štefana v Budapešti. Pre evanjelický kostol v rodnej Kráľovej Lehote namaloval oltárny obraz *Krista v Getsemanskej záhrade*, na Spiši sa nachádza kompozícia *Kristus a Samaritánka* na oltári evanjelického kostola v Matejovciach pri Poprade. Namaloval aj celý rad žánrových obrazov, ktoré sa pridriavajú najmä holandských barokových vzorov. Bol však najmä vyhľadávaným portrétistom uhorskej aristokracie a vyšších spoločenských tried. V objednávkovkej práci, kde nemal veľa možnosti uplatniť vlastnú invenciu, sa pridriavoval osvedčených postupov historizujúcej academickej maľby, hoci sa usiloval o uvoľnenejšie, menej oficiálne podanie najmä v postoji a držaní tela svojich modelov. Jeho obrazy, portréty uhorských hodnostárov, boli v 90. rokoch 19. storočia často reprodukované v budapeštianskom týždenníku *Vasárnapi Újság*.



ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galéria má vo svojich zbierkach jediné dielo Júliusa Štetku, reprezentačný portrét *Aurela Münnicha* (M 463) z roku 1901. Aurel Adolf Münnich (1856 – 1906) bol rodákom zo Spišskej Novej Vsi, kde je aj pochovaný (v mieste úmrtia sa zdroje rozchádzajú – uvádza sa Spišská Nová Ves i Budapešť). Základné vzdelanie získal na evanjelickej cirkevnej škole v rodnom meste, stredoškolské vzdelanie dokončil na evanjelickom gymnáziu v Miškolci. V Budapešti potom vyštudoval právo a po získaní doktorátu a advokátskych skúškach sa stal právnym zástupcom sporiteľne. Od roku 1884 bol poslancom uhorského snemu a referentom jeho branného výboru. Bol členom a funkcionárom viacerých spoločností a spolkov, o. i. Spišského spolku v Budapešti a Uhorského karpatského spolku. V roku 1897 sa stal čestným občanom Spišskej Novej Vsi a táto skutočnosť bola pravdepodobne dôvodom, prečo sa jeho portrét dostal do majetku mesta a neskôr múzea, odkiaľ bol administratívne prevedený do zbierok galérie. Spolu s ním sa do galerijnej zbierky dostala aj Münnichova busta od budapeštianskeho sochára Jánosa Istóka, pre ktorú zrejme ako predloha slúžila tá istá fotografia, ako pre Štetkovu maľbu.

¹ <http://www.kralovalehota.sk/osobnosti>; <http://www.hung-art.hu/index-en.html>

Münnich patril k uhorským hodnostárom – tak je aj na maľbe zobrazený. Jeho otec získal za zásluhy na rozvoji hornouhorskeho baníctva v roku 1896 šľachtický predikát Jánosvölgyi (de Jánosvölgy). Na portréte je šľachtický stav modelu prezentovaný v ľavom hornom rohu rodinným erbom s devízou „labor et fides“. Ako klenot nesie postavu baníka s kladivkom a železkom, ďalším baníckym symbolom je vták fénix v hornom poli erbového štítu – obidva tieto symboly sú prevzaté z erbu mesta Gelnica, používaného v 19. storočí. Korpulentný muž je zobrazený v slávnostnej uniforme majora honvédov s kožušinou lemovanou mentiekou, s ozdobnými šnúrami a sponami, sedí však s celkom nenúteným, pohodlným držaním tela, ľavou rukou zľahka pridržia rukoväť šable. Postava je zachytená z mierneho profilu, hlava takmer en face. V bledej tvári s vážnym výrazom pozorujeme snád aj náznaky choroby (najmä ak vieme, že ide o človeka, ktorý o päť rokov v pomerne mladom veku zomrie). Hladký povrch maľby tváre, ozdobných detailov uniformy i vyznamenaní (radu Františka Jozefa a jubilejnej medaily k 50. výročiu jeho nástupu na trón) je dosiahnutý jemnými dotykmi štetca, veľkorysejšie a len s náznakmi detailov je namaľovaná spodná časť figúry i neutrálne pozadie. Teplá farebná škála celého diela je prispôsobená červeným odtieňom uniformy.²

ZAÚJÍMAVOSTI | Obraz bol pôvodne (zrejme už v múzeu) katalogizovaný ako portrét Alexandra Münnicha. Nedalo veľa námahy zistiť, že ide o chybný prepis mena Münnich, ktoré je v histórii mesta Spišská Nová Ves známe. Alexander Münnich (1843 – 1918) bol autorom prvej knihy o dejinách mesta, bol nadšeným turistom a horolezcom, amatérskym archeológom, učiteľom na gymnáziu v Poprade. Postava na obraze však so všetkými týmito charakteristikami veľmi nekorešponduje – kde sa vzala uhorská dôstojnícka gala uniforma, šľachtický erb a cisárske vyznamenania? Záhada sa vysvetlila až po zámene krstného mena (namiesto Alexandra Aurel), keď všetky dieliky tejto skladačky do seba bezchybne zapadli. Zaujímavé je aj porovnanie reprezentačného portrétu s dobovou karikatúrou, ktorá zdôrazňuje Münnichovu obezitu v kontraste s uniformou a bojovným výrazom figúry v pokľaku prísahy (s heslom parafrázujúcim prísahu uhorského snemu Márii Terézii z roku 1741).³

– Mgr. Jitka Haaková –



Aurel Münnich, 1901, olej, M 463

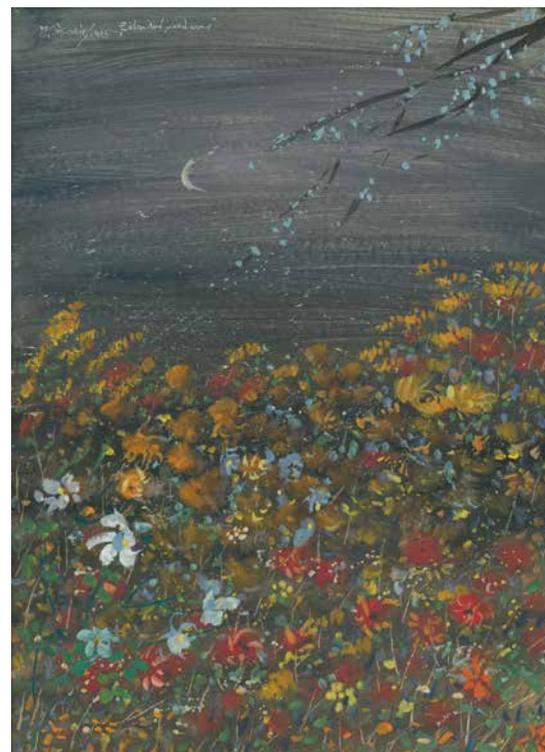
² Österreichisches Biographisches Lexikon 1815 – 1950, Bd. 6 (Lfg. 30, 1975), s. 435 – 436. http://www.biographien.ac.at/oebl/oebl_M/Muennich_Alexander_1843_1918.xml; <http://www.fsz.bme.hu/mtsz/mhk/csarnok/m/munnicha.htm>

³ Faragó József: Tíz szobor: Münnich Aurél, 1897. http://artmagazin.hu/artmagazin_hirek/a_karikaturak_kora.1751.html?pageid=119

CURRICULUM VITAE | Jozef Šturdík sa narodil 13. marca 1920 v Križovanych pri Trnave. V rokoch 1939 – 1942 študoval na oddelení kreslenia a maľovania Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave u prof. Jána Mudrocha a ďalej v rokoch 1943 – 1945 na Akadémii výtvarných umení vo Viedni (prof. Carl Fahringer a Herbert Boeckl). Po návrate na Slovensko sa usadil v Bratislave. V roku 1946 absolvoval študijný pobyt na École des Beaux arts (prof. Eugène Narbonne) v Paríži. V rokoch 1946 – 1948 pôsobil na Oddelení kreslenia a maľovania Slovenskej vysokej školy technickej ako asistent prof. Mudrocha. Od roku 1945 bol členom Skupiny výtvarných umelcov 29. augusta, neskôr členom Zväzu slovenských výtvarných umelcov. Negatívne sa do histórie slovenskej výtvarnej kultúry zapísal svojou angažovanosťou v orgánoch normalizačného Zväzu slovenských výtvarných umelcov (od roku 1972 člen predsedníctva, od roku 1977 podpredseda). Samostatne pravidelne vystavoval v Bratislave a v iných slovenských mestách, ale aj v Berlíne (1960 s Václavom Kautmannom), Prahe (1963, 1974), Varšave, Krakove, Skopje, Moskve a Leningrade (všetky 1973). Súborné výstavy mal v Bratislave (1980, 1985, Slovenská národná galéria), Liptovskom Mikuláši (1980, Galéria Petra Michala Bohúňa) a v Prahe (1985, Národní galerie). Zúčastnil sa na kolektívnych zväzových výstavách v Maďarsku, Poľsku, Juhoslávii, Rakúsku, ZSSR, Bulharsku a Mongolsku. V roku 1973 bol menovaný Zaslúžilým a v roku 1980 Národným umelcom. Zomrel 14. novembra 1992 v Bratislave.¹

O TVORBE | Umelecká kariéra Jozefa Šturdíka sa začala tvorbou figurálnych diel, zátiší a krajín, v ktorých od počiatku dominovala lyrická nôta korešpondujúca s umelcovým osobnostným naturelom. Sám bol autorom básnickej zbierky *Polo-kružie* z roku 1971 a mnohé básnické zbierky iných autorov ilustroval (Pavol Országh Hviezdoslav, Ivan Krasko, Pavol Horov, Vladimír Reisel, Janko Kráľ, Andrej Plávka, Vojtech Mihálik, Karel Hynek Mácha, Stepan Ščipačov a i.). Jeho ilustračná tvorba bola oceňovaná pre mimoriadny cit pre symbiózu ilustrácie s literárnym dielom. V maľbe si postupne vytvoril vlastný štýl pripomínajúci umenie ďalekého východu, čínskeho krajinárstva a japonskej kaligrafie. Od konca 60. rokov 20. storočia sa sústredil najmä na krajinársku tvorbu v technike akvarelu, tempery a ich kombinácií. Ľahké a priesvitné nánosy farby

Jozef Šturdík
95. výročie narodenia



Záhradné nocturno, 1985, tempera,
kombinovaná technika, M 1166

na papieri prispievali k dosiahnutiu poetickej atmosféry zobrazených krajín. Kombináciou kresby a maľby, niekoľkými ťahmi štetca vie vyjadriť lyrickú náladu zväčša rovinatej či mierne zvlnenej krajiny s vodnou plochou, vetrom zvlnenou vegetáciou a krídlom vtákov na oblohe.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Tvorba Jozefa Šturdíka je v galerijnej zbierke zastúpená štvoricou diel, charakteristických pre jeho tvorbu z 80. rokov 20. storočia. Všetky sú krajinárskymi dielami z rokov 1983 – 1985, vytvorené kombinovanou technikou na papieri. Prvá kompozícia je členená horizontom približne v pomere zlatého rezu so zakvitnutou vinicou v spodnej a polooblačnou oblohou s letiacim krídlom vtákov v hornej časti obrazu. Chladná farebná stupnica sivých a modrosivých



Háj zalúbených, 1985, tempera, kombinovaná technika, M 1167

tónov je v popredí oživená žltým akcentom kvetov. Výškový formát dvoch ďalších kompozícií je členený na dve približne rovnaké časti, s pestrofarebnou rozkvitnutou lúkou v spodnej a tmavou sivomodrou oblohou v hornej polovici kompozície. Štvrtý obraz korešponduje formátom i farebnosťou s prvým, namiesto viniča je však v strednej časti kompozície brezový les s bielymi líniami kmeňov. Riedka temperová farba oblohy i terénu je nanášaná veľkorysými ťahmi extrémne širokého štetca, farebné akcenty vegetácie sú doplnené pastóznejšou farbou, biele línie vznikajú vytieraním mokrej farby až na podkladový papier. Diela nemajú iluzívny charakter ani priestorovú hĺbku, ide skôr o vyjadrenie lyrickej krajinárskej nálady.

– Mgr. Jitka Haaková –

¹ MATUŠTÍK, R.: Moderné slovenské maliarstvo 1945 – 1963. Bratislava: SVKL, 1965; MIKLOŠ, P.: Jozef Šturdík – Súborné dielo. Bratislava: SNG, 1985

CURRICULUM VITAE | Maliar Michal Tillner sa narodil 25. mája 1895 vo Viedni. Pochádzal z rodiny habánskych džbáňkarov v Malackách, kde prežil svoje detstvo. Ako štrnásťročný odišiel do Viedne, kde sa živil najprv príležitostnými prácami, neskôr pracoval v známych umeleckoremeselných dielňach Wiener Werkstätte a popritom študoval na viedenskej Umelecko-priemyselnej škole. Vo viedenskej galérii Holbein v roku 1920 prvýkrát samostatne vystavoval. V medzivojnových rokoch potom cestoval po európskych krajinách, dostal sa aj do Egypta a na Blízky východ. Živil sa reklamnou grafikou, niekoľko rokov pracoval vo filmovej spoločnosti UFA v Berlíne. V roku 1938 sa vrátil do Bratislavy, kde v tzv. Obchodnom grémiu založil školu pre aranžérov. V povojnových rokoch sa začal systematicky venovať umeleckej tvorbe. Zapojoil sa do výtvarného života účasťou na mnohých kolektívnych výstavách i samostatnými expozíciami vlastnej tvorby. Žil v Bratislave, no nepre-rušil kontakty s „rodnými“ Malackami, kde vybudoval muze-álnu expozíciu z vlastnej, celoživotne budovanej zbierky etno-grafických artefaktov. Dnes je táto expozícia spravovaná Mestským centrom kultúry v Malackách a sprístupnená ako Múzeum Michala Tillnera. Pravidelné letné pobyty v pod-
transkej Východnej, kde si kúpil skromnú chalupu, boli inšpirá-
ciou pre významnú časť jeho maliarskej tvorby. Michal Tillner zomrel v Bratislave 18. februára 1975.¹

O TVORBE | Michal Tillner bol maliarom krajín, architektúry a najčastejšie ich symbiózy. Figurálne motívy alebo zátišia sa v jeho tvorbe zjavujú vzácnjšie. Prvá etapa jeho krajinárskej tvorby sa vyznačovala lyrickým poňatím krajiny, farebným zvýraznením hlavného motívu a dekoratívnym rytmickým rukopisom na jednofarebnej ploche. Základná charakteristika Tillnerovho maliarskeho názoru sa nezmenila ani v neskorších etapách vývoja, aj keď maliar napriek svojmu zrelému veku s obdivuhodným elánom hľadal stále nové možnosti vyjadre-
nia. Je to najmä sklon k dekoratívnemu a plošnému poňatiu maľby, získaný zrejme umelecko-priemyselným školením i pra-xou. Umelec vyjadruje svoje opojenie tvarom a farbou skutoč-
nosti, ktorá je mu blízka. Vo Východnej vytvoril celé cykly obrazov s námetom dreveníc, ktoré už nie sú zobrazením, ale znakom. Založené sú na tmavej, výraznej štetcovej kresbe na monochrómnom plošnom pozadí.



Z estetických kvalít prírodného a ľudového pros-tredia ťaží podnety pre moderné, expresívne umocnené a v istom období celkom nefigura-tívne maliarske kompozície. Jeho tvorba je svoj-bytnou umeleckou výpoveďou, riadiacou sa vlastnými estetickými zákonitosťami.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Autor je v zbierkovom fonde zastúpený jediným dielom, získaným v roku 2000 prevodom zo zbierky Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, ktoré obohatilo kolekciu diel tematicky viazaných na prostredie Spiša. Obraz obohatil kolekciu diel, ktoré sa tematicky viažu k prostrediu Spiša. Z typologického hľadiska je obraz s názvom *Spišská Sobota* (M 1168) z roku 1969 vedutou, avšak ku klasickej vedute, aké história umenia poznala od 15. až do 19. storočia, má ďaleko. V súlade s Tillnerovým maliarskym názorom ide skôr o plošnú a dekoratívnu kompozíciu na vedutovú tému. Skrumaži budov s typickými strechami, v spodnej časti kompo-zície pretkanej zelenými oválmi – znakmi stromov, dominuje charakteristická veža spiškosobotského kostola sv. Juraja. Po-zadím je jednofarebná purpurová plocha, nanášaná krátkymi paralelnými ťahmi širokého štetca. S farbou tejto podklado-vej plochy kontrastujú tóny zelenej, žltej a okrovej farby na mú-roch a strechách jednotlivých budov a ich tmavozelené kon-túry. Hoci kompozícia nemá iluzívne kvality ani jednotnú perspektívu, jej námet je dobre čitateľný – je to pohľad na sta-robylé, dnes už samostatne neexistujúce mesto Spišská Sobota od rieky Poprad, s dominantou kostolnej veže na kopci.
– Mgr. Jitka Haaková –

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

• ZAJÍČEK, Š.: Michal Tillner. Senica: Záhorská galéria, 1993, 96 s. ISBN 80-85738-02-3

¹ ZAJÍČEK, Š.: Michal Tillner. Senica: Záhorská galéria, 1993, s. 30



Spišská Sobota, 1969, olej, M 1168
Dielo je súčasťou stálej expozície *Terra Gothica*

CURRICULUM VITAE | Amalka Ľudmila Valenčíková sa narodila 9. marca 1980 v Krompachoch. Študovala kameňosochárstvo na Strednej priemyselnej škole v Spišskej Novej Vsi a pokračovala pomaturitným kvalifikačným štúdiom na Strednej priemyselnej škole odevnej v Trenčíne a napokon na Katedre výtvarných umení a intermédií Technickej univerzity v Košiciach (2000 – 2006, Ateliér slobodnej kreativity, prof. Juraj Bartusz). V zimnom semestri 2003 – 2004 absolvovala stáž na Accademia di Belle Arti L'Aquila v Taliansku. Zúčastnila sa na výstavách študentských prác v Spišskej Novej Vsi, Košiciach, Prahe, Žiline, výstavy *Stop násiliu na ženách* v Bratislave – 2005, na Medzinárodnom sympóziu v prírode v galérii Sýpka v Klenovej (ČR) – 2001, na Medzinárodnom festivale filmových škôl *Áčko* v Bratislave – 2001, na festivale filmu a videa *Cinema*, filmovom workshope v Košiciach 2004. Samostatne vystavovala v roku 2007 v Michalovciach, v roku 2008 v Rimavskej Sobote. Žije a pracuje v Spišskej Novej Vsi, kde je odbornou pedagógičkou na Strednej priemyselnej škole drevárskej. V roku 2010 založila štúdio kreativity pri Dome Matice slovenskej. Venuje sa umeniu videa, inštalácie, objektu a performancie.

O TVORBE | Amalka Ľudmila Valenčíková patrí k umelcom s výrazným výtvarným talentom i intelektuálnym potenciálom, ktorí vedia svoje diela nielen tvoriť a komentovať ich, ale prezentovať vlastnú tvorbu i diela svojich kolegov v logických súvislostiach. Venuje sa sochárstvu, umeniu videa, inštalácie, objektu a performancie. Nadväzuje na myšlienky a postupy konceptuálneho, akčného a minimalistického umenia. Často sa dotýka najmä ženskej problematiky, jej objekty a inštalácie sú ironickou aj vážnou parafrázou „ženských tém“ bulvárnych médií i tradičného poňatia ženského umenia. Genderová tematika, ktorá je autorky blízka už od čias štúdia, nachádza svoj výraz i v prácach viac-menej krajinárskeho charakteru. Mnohé jej kompozície sú kombináciou maľby, koláže i asambláže, v ktorých netradičným spôsobom využíva atypické materiály.



Amalka Ľudmila Valenčíková

35. výročie narodenia



Prenikanie vnútorného priestoru VII., 2007,
kombinovaná technika, P 1780

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierkovom fonde je štrnásť autorčiných diel. Najstarším z nich je výsledok jej účasti na sochárskom sympóziu v roku 2006, skulptúra zo spišského travertínu, kombinovaného s epoxidom. Skulptúra je prvým z celého radu ďalších diel s názvom *Prenikanie vnútorného priestoru* (P 1671). Vnútorný priestor predstavuje zrejme duchovný obsah, individuálne a intímne myšlienky, zážitky, pocity a názory, ktoré sa predierajú navonok nepoddajnou hmotou. V tomto prípade zdanlivo mäkké, organické formy epoxidu „prerastajú“ tvrdým travertínom. Protipólom tohto diela je tradičnou technikou vytvorená práca na papieri s rozmarne hravým námetom *Obsadenie Spišského hradu* (2009, K 1761) – kolóniou hlodavcov.

– Mgr. Jitka Haaková –



Krajina s oknom, 2009, plátno, lepenka, kombinovaná technika, M 1760

JUBILANTI 2016

KONCEPT VÝSTAVY

MEDAILÓNY I.

Z DEPOZITÁRA

03 MEDAILÓNY II.

KONCEPT VÝSTAVY

Jubilanti 2016

18 jubilarov / 73 umeleckých diel:

50 malieb, 4 plastiky, 11 kresieb, 8 grafík

V roku 2016 sa predstavilo vo výstavných priestoroch galérie 18 jubilarov. Výstava je členená podľa žánrového zaradenia diel. Tvorba Jubilarov 2016 je rozložená do siedmich výstavných okruhov:

1. Veduty
2. Tvárnosť krajinomalby
3. Industriálna krajina
4. Abstraktno-figurálne kompozície
5. Abstraktná krajina
6. Zátisie
7. Akty a figurálne kompozície

Výstava zachytáva biografické dáta a údaje o tvorbe, prehľad zastúpenia v zbierkovom fonde a v niektorých prípadoch i zaujímavosti zo života alebo tvorby umelcov, prípadne nové poznatky z výskumu. Z kvalitatívneho hľadiska 72 vystavených diel spadá do druhej kategórie. Jediné dielo zaradené kvalitou do prvej kategórie vytvoril **Emil Alexay-Olexák**. Jedná sa o olejomalbu zobrazujúcu zátisie s fľašami z roku 1916.

Z celkového počtu vybraných diel je výrazná prevaha maliarskych diel s krajinárskou tematikou. Obsiahle zastúpenie v zbierkovom fonde galérie má tvorba **Mariána Hennela**, ktorá zahŕňa malbu, kresbu a grafiku. Tematicky prevažuje krajinomalba náladová, ale i industriálna. Z figurálnych tém uprednostňuje akty zasadené do intímneho prostredia. Maliar a reštaurátor **Ondrej Ivan** sústredil pozornosť na krajinomalbu, svoje maliarske zručnosti však uplatnil i pri portréte a zátisí. Pre **Oľgu Krýslovú** sa krajinárstvo stalo celoživotným výtvarným programom. V krajinomalbách, ktoré sú súčasťou zbierkového fondu galérie zaznamenáva pohľad na krásy Spiša a tatranskú prírodu. Originálnu tematiku a ukrajinské kultúrne prvky z východného Slovenska vniesol do slovenského maliarstva maliar, grafik a pedagóg **Dezider Milly**. Na plátnach zobrazil krásy a zákutia rodného kraja, pozemský i duchovný svet

dedinského človeka. Jeho dielo výrazne ovplyvnilo slovenské moderné umenie. **Štefan Roskoványi** nadviazal na tradície moderny 20. rokov 20. storočia. Jeho dielo vystihuje expresivita, výrazná farebnosť a kompozičná vyváženosť.

Silvia Sekelová ako predstaviteľka strednej maliarskej generácie v maľbe siaha po výrazných farebných kombináciách s jednoduchou tvarovou formou v rytmickej postupnosti. Reliéfnosť umocňuje pastóznym povrchom v konfrontácii s plošným prevedením.

V dielach **Viliama Pirchalu** dominuje človek zobrazený v každodennej rutine, ľudové zvyky a tradície, ktoré v obrazoch plných maliarskej imaginácie vytvárajú svet naplnený citom, hravosťou a fantáziou. Abstraktný svet plný symbolických odkazov vystihuje tvorba **Marka Vrzgulu**, ktorý používa silné, pastózne a expresívne gestá.

Zahraničnú scénu zastupujú autori z Čiech a Ukrajiny, ktorí sú so Spišom spätí plenérovými aktivitami. Depozitár doplnili diela, ktoré odzrkadľujú nezávislý pohľad umelcov na pre nich predtým neznámu krajinu Spiša. Už v roku 1983 medzinárodný maliarsky plenér organizovaný v Spišskej Novej Vsi pritiahol na Spiš ukrajinských umelcov **Andreja Andrejeviča Kocku** a **Vladimíra Vasiljeviča Mikitu**. Maliarsky plenér Slovenský raj 2003 mal české zastúpenie maliarom **Jakubom Špaňhelom**. V roku 2006 sa konalo *Medzinárodné maliarske sympóziium Spiš 2006* v rámci *Trienále maľby Zemplín, Gemer, Spiš 2006* a českú výtvarnú scénu reprezentovala **Galina Egerová-Fleischmann**.

Umenie 19. storočia reprezentuje maliar žánrových výjavov **Andor Gejza Horváth**, ktorý sa orientuje na interiérové vidiecke scény zachytávajúce bežný život dedičanov. **Alžbeta Čížiková**, rodáčka z Kovačice, zastupuje insitné maliarske prejavy v lyri- zujúcej figurálnej kompozícii.

Realistické tendencie nachádzame v diele **Alexandra Širokého**, ktorý ako samouk svoju pozornosť zamerlal na maľbu a kresbu. Venoval sa aj ilustráciám knižných titulov.

Skromné zastúpenie komornej plastiky súčasných autorov reprezentuje tvorba **Miroslava Bonka** a **Márie Rudavskej**. Drevené a kovové plastiky Miroslava Bonka sa vyznačujú tvarovou čistotou v abstraktnej i figurálnej kompozícii. Mária Rudavská si vytvára vlastný mytologický svet, ktorý pretavuje do podoby miniatúrnych „stél“.

Mgr. Kamila Paceková

MEDAILÓNY I.

Emil Alexay-Olexák *1891

Miroslav Bonk *1951

Alžbeta Čížiková *1936

Marián Hannel *1951

Andor Gejza Horváth *1876

Ondrej Ivan *1926

Oľga Krýslová *1931

Dezider Milly *1906

Viliam Pirchala *1951

Štefan Roskoványi *1946

Mária Rudavská *1941

Silvia Sekelová *1976

Alexander Široký *1916

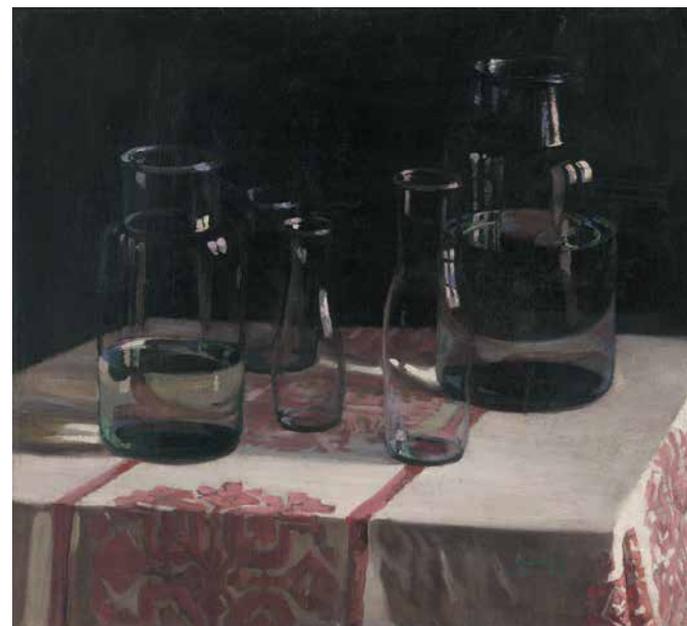
Marko Vrzgula *1966

CURRICULUM VITAE | Maliar a kresliar Emil Alexay-Olexák sa narodil 8. marca 1891 vo Volovci na Ukrajine. Ako štrnásťročný začal študovať na Umelecko-priemyselnej škole v Budapešti. V štvrtom ročníku vyhral školskú súťaž v kresbe. Ako deväťnásťročný bol už vedúcim dekoratórom v Budapešťianskom gréckokatolíckom kostole a príjem z tejto činnosti mu umožnil ďalej študovať. Po ukončení štúdia na Akadémii výtvarných umení v Mníchove vyučoval kreslenie na meštianskej škole v Gelnici, kde dva roky aj súkromne zdokonaľoval záujemcov o kreslenie. V roku 1920 odchádza do USA, kde maľoval a pedagogicky pôsobil až do svojej smrti. Zomrel 4. novembra 1949 v Newarku v USA.¹

O TVORBE | Emil Alexay-Olexák bol predovšetkým portrétista. Na Slovensku po ňom ostalo iba málo kvalitných prác. Skoro všetky obrazy zbral so sebou do USA a z tých, ktoré ostali, bola prevažná časť zničená. Nachádzajú sa tu iba diela, ktoré predal do súkromných zbierok pred svojím odchodom. Časť z nich sa postupne dostala do galérií. Sú to hlavne portréty a figurálne kompozície. V nich dokázal vystihnúť psychologicky výraz postáv, čo svedčí o jeho maliarskych zručnostiach a kvalitách tvorby.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Zbierkový fond disponuje jediným dielom Emila Alexya-Olexáka. Kvalitou sa radí do prvej kategórie a patrí k najvzácnejším dielam, ktoré galéria vlastní, a to z dôvodu žánrovej jedinečnosti. Ide o jediné autorovo zátišie vo verejných zbierkach na Slovensku. Podľa signatúry obraz (M 152) vznikol v roku 1916 v Prakovciach, kde autor pôsobil v rokoch 1915 – 1920. Zachytáva pohľad na stôl s prázdnyimi a čiastočne naplnenými sklenenými fľašami vsadenými do tmavého pozadia, v ktorom sa vyníma vzorovaná drapéria. Splývavý rukopis umocňuje realisticky zachytené nádoby.

Emil Alexay-Olexák
125. výročie narodenia



Zátišie s fľaškami, 1916, olej, M 152

ZAUJÍMAVOSTI | Autor zvykne byť v literatúre uvádzaný vo viacerých podobách: E. Alexy-Olexák, Emil Alexy-Olexák, Emil Olexák, Emile Alexay i Emile de Alexay. Vyše šesťdesiatimi figurálnymi kresbami disponuje Slovenská národná galéria, Východoslovenská galéria uchováva dvanásť olejomalieb krajinného a portrétneho žánru a celkový obraz o umelcovej tvorbe v jej zbierkach dotvára dvanásť kresieb s figurálnou kompozíciou.

Po odchode z Prakoviec v roku 1920 umelec pôsobil ako pedagóg v USA. Tam sa oženil s Florence Walters, s ktorou žil v meste Newark. V roku 1936 sa im narodila dcéra Cynthia Alexey. Emil Alexay-Olexák si získal umelecké uznanie aj v USA – Národná portrétna galéria vo Washingtone uchováva jeho portrét americkej prvej dámy Edith Bolling Galt Wilsonovej z roku 1924.²

– Mgr. Kamila Paceková –

¹ <http://www.dartesro.sk/?act=autor&id=71&lang=sk>

² <http://npg.si.edu/portraits/collection-highlights/first-ladies?page=1&objectID=dbp-1424166685809-1424166685809-1>; <http://web.prakovce.sk/2015/september.pdf>

CURRICULUM VITAE | Miroslav Bonk sa narodil 6. januára 1951 v Letanovciach. V rokoch 1970 – 1979 študoval na Vysokej škole umeleckopriemyselnej v Prahe, odbor sochárstvo a dizajn u prof. Josefa Malejovského. V rokoch 1987 – 1988 pôsobil ako pedagóg dizajnu na Technickej univerzite v Košiciach (TUKE), neskôr na Strednej priemyselnej škole drevárskej v Spišskej Novej Vsi (1994 – 1996). Jeden rok pobudol na Škole úžitkového výtvarníctva v Košiciach a od roku 1997 pôsobil na Fakulte umení TUKE ako vedúci ateliéru tvarovania na katedre dizajnu. Od roku 1971 participoval na viacerých kolektívnych výstavách na Slovensku, v Čechách, na Ukrajine, v USA a na mnohých ďalších miestach. Zúčastnil sa na medzinárodnom sochárskom sympóziu vo Vyšných Ružbachoch (1983), na Ohio Sculptura Extravaganza (Ľadové skulptúry – 1990) v USA, na medzinárodnom sochárskom sympóziu v Bad Kosen v Nemecku (1992). V rokoch 1997 – 2001 organizoval medzinárodné sochárske sympóziu *Sochárska záhrada* v Košiciach, v roku 1999 študentský dizajnérsky workshop v Gelnici a ďalšie. Realizoval monumentálne diela v architektúre v Košiciach, Moldave nad Bodvou, Poprade, Levoči a Spišskej Novej Vsi. Jeho tvorba je zastúpená v zbierkach galérií a múzeí v Košiciach, Prešove, Poprade, Spišskej Novej Vsi a Rožňave i v súkromných zbierkach na Slovensku, v Nemecku a USA. Svoju voľnú sochársku tvorbu realizuje v hline, sadre, kameni, dreve i kove.¹

O TVORBE | Venuje sa komornému sochárstvu a monumentálnej tvorbe pre architektúru. Je všestranným sochárom, ktorý svoj talent zúročil v početných monumentálnych realizáciách i v komornej tvorbe v najrozličnejších materiáloch – kameni, kove, dreve, hline i skle. Počas pobytu v Amerike pracoval aj s tak netradičným materiálom, akým je ľad. Žánrové rozpätie jeho tvorby je takisto široké – od tradičného portrétu cez abstrahovanú figúru, najmä ženský akt, až k čisto nefiguratívnym prácam. Usiluje sa nájsť čistý tvar vyjadrujúci v lapidárnej kompozícii základnú myšlienku každého diela. V tomto smere je jeho tvorba ovplyvnená dizajnom, s ktorým prichádzal v posledných rokoch do styku ako pedagóg.²

Miroslav Bonk
65. výročie narodenia



Pekné detstvo, 1987, liatie, P 586

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierke galérie sa nachádzajú tri komorné plastiky v dreve a kove v kombinácii s kameňom. Diela v dreve sú abstraktnými kompozíciami vyznačujúcimi sa tvarovou čistotou. Zatiaľ čo dubová plastika (1990 – 1995, P 893) stvárňujúca špirálu ostáva na povrchu vo svojej prirodzenej podobe bez polychrómie, dielo *Akord* (1994, P 892) dostáva farebný náter, ktorým získava kompaktnosť a vyniká samotná forma skulptúry. Motív figurálnej kompozície na alumíniovom základe osadený na mramorovom podstavci smeruje k abstraktnejším formám, čo značí jasne vymedzená línia profilového zobrazenia.

– Mgr. Kamila Paceková –

¹ HAAKOVÁ, J. – JOPPA, J.: 15 x 15. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2002, s. 2

² Tamže



Akord, 1994, dlabanie; farebný náter, P 892

CURRICULUM VITAE | Alžbeta Čížiková sa narodila 7. apríla 1936 v Kovačici v Srbsku, kde skončila základnú a strednú školu. Maľovať začala ešte v 50. rokoch 20. storočia. Jej výtvarná tvorba sa rozvíjala po boku ďalších známych postáv kovačickej insity.

V archíve Martina Jonáša existuje údaj, že dňa 27. januára 1954 na snemovaní výtvarného krúžku Kultúrno-osvetového spolku Pokrok sa členmi školy insitného umenia stali aj Adam Marček, Ján Veňarský, a tiež žiačky Alžbeta Čížiková a Paulina Koreňová. Alžbetiným učiteľom bol Martin Jonáš, od ktorého sa naučila maliarske techniky, prípravu plátna, prácu s olejovými farbami a iné zručnosti. Avšak duchovne je jej oveľa bližší prvý kovačický maliar a jej príbuzný Martin Paluška, ktorého poetizované malebné scény ju aj podnietili maľovať. Rodinné povinnosti jej v určitom období znemožnili venovať sa maliarstvu. Od roku 1965 však začala sústavne maľovať a o rok neskôr aj pravidelne vystavovať v rámci podujatia *Kovačický október*.

Za svoju maliarsku prácu dostala početné uznania, ako napr. medailu Amsterdamu v roku 1979, zlatú medailu na medzinárodnej výstave v Debeljači v roku 1989, špeciálnu cenu na *VI. Bienále juhoslovanského insitného umenia* v Jagodine v roku 1993, diplom na Medzinárodnej výstave insity v Lisabone v roku 1996. V roku 1999 získala cenu za celoživotné umelecké dielo na *IX. Medzinárodnom Bienále insitného umenia* v Jagodine. Žije a tvorí v Kovačici.¹

O TVORBE | Alžbeta Čížiková sa radí k predstaviteľom insitného umenia. Maľuje od roku 1954 a už ako osemnásťročná za umeleckého usmerňovania bárd a vedúcej osobnosti kovačickej insity Martina Jonáša sa stala ich prvou maliarkou. Hlavnou tematikou jej umeleckých diel sú zvyky, tradícia a spôsob života Kovačičanov v tomto slovenskom mestečku. Podstata tvorby umelkyne pramení v jej detstve a mladosti.

Maliarke sa podarilo do už existujúcich obsahov ustáleného dedinského života zaradiť teplo a úprimnosť. Špecifickým a rozpoznateľným maliarskym jazykom zobrazuje tradíciu, obyčaje a život svojich spoluobčanov. Jej tvorivosť je produktom výraznej lyrickej senzibility spätjej so spomienkami na zážitky z mladosti a na vidiecky život, ako jej utkvel v pamäti. Výsledkom spomienok sú obrazy, na ktorých dominuje bezstarostná mladosť vstupujúca do života, ale aj romantické idealizované krajiny domova. Z motívov ju najviac



fascinuje téma svadby, ktorá značí začiatok niečoho nového. S obľubou maľuje obilné polia a žatvy, usilovných sedliakov, ktorí zberajú úrodu, do kompozícií vkladá slnečnice, konope, od siatia po tkanie plátna. Všetky témy sú zo života, odžité, nie vymyslené. Autorka kreslí, zaoberá sa grafikou, ako aj akvarelom a pastelom.²

ZAÚJÍMAVOSTI | Keď ako sedemnásťročná vystavila svoj prvý obraz, stala sa zároveň aj prvou ženou, ktorá vstúpila do dovtedy výhradne mužského sveta kovačickej insity. Medzitým prešlo mnoho rokov, počas ktorých namaľovala viac ako dvetisíc obrazov: „Ozajstného maliara som prvýkrát videla, keď som sa raz hrala na ulici a taká vysmädnutá som si šla do Paluškov vody pýtať. V predizbe maľovali báčik Martin pestrofarebný obraz, taký veľmi vysoký človek to boli a krásne maľovali. Aj na smäd som zabudla, čo som tam očarená ostala stáť,“ spomína insitná maliarka.

„Keď mi je ťažko, pomáha mi sadnúť si za stojan, k plátnu, zobrať do rúk štetec a maľovať. Keby som toto nerobila, už by som hádam ani nežila, toľko sily a radosti mi to dáva,“ vyznáva sa autorka.³

¹ Kolektív autorov: Kovačica 1802 – 2002. Zborník prác pri dvestoročnici mesta. Kovačica: Miestne spoločenstvo, 2002, s. 501 – 510

² <http://www.klub50.sk/malujeme-krajinu-srdca/alzbeta-cizikova>

³ Tamže



Bohu vďaka, 1995, olej, M 865

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Dielo Alžbety Čížikovej s názvom *Bohu vďaka* (1995, M 865) dopĺňa galerijnú zbierku v oblasti insitného umenia. Olejomalba zachytáva idylickú rodinnú atmosféru, z ktorej cítiť vďačnosť, vrúcny vzťah autorky k rodnej zemi. Idealizovaná krajina dokresľuje harmonickú atmosféru v kruhu rodiny. Jej obrazy sú svojrúznou syntézou kresby a bohatého koloritu, čo im dáva jedinečnú idylickú harmóniu, ktorá priam žiari pokojom a nežnou poetikou.

– Mgr. Kamila Paceková –

CURRICULUM VITAE | Marián Hennel sa narodil 9. mája 1951 v Spišskej Novej Vsi. V rokoch 1966 – 1970 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave. V rokoch 1972 – 1978 pokračoval v štúdiu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave u prof. Jána Želibského na oddelení figurálnej a krajinárskej maľby a u prof. Oresta Dubaya na oddelení voľnej grafiky. Neskôr pedagogicky pôsobil na Základnej umeleckej škole v Spišskej Novej Vsi a v rokoch 1992 – 2010 na Strednej priemyselnej škole, odbor kameňosochárstvo.

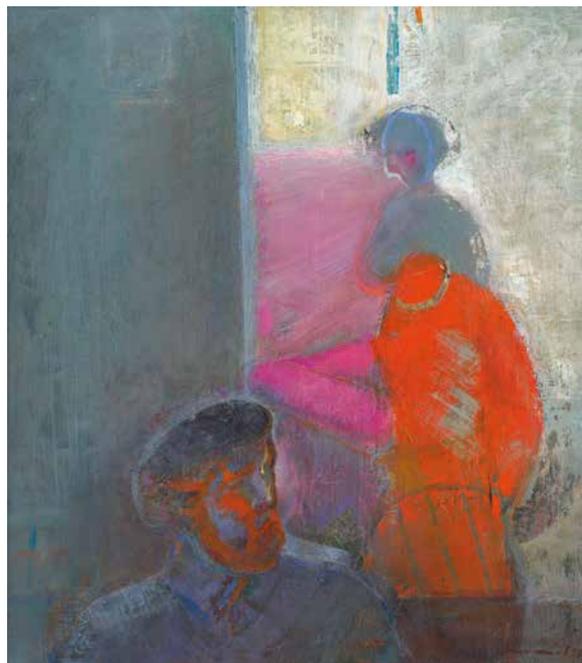
Participoval na vyše dvadsiatich kolektívnych výstavách na Slovensku, v Čechách a v Poľsku. Samostatne vystavoval v Levoči (1981, 1986), v Bratislave (1985), v Nitre (1986), v Spišskej Novej Vsi (1987, 1991), v Košiciach (1988), v Nemecku (Clausthal-Zellerfeld 1992, Hochdorf 1993). Zúčastnil sa na medzinárodných maliarskych plenéroch v Poľsku (Julin 1983, Przemysl 2001), v Nemecku (Cottbus 1984) a na Slovensku (Slovenský raj 2001). Realizoval monumentálne diela v architektúre v Levoči, Košiciach, Spišskej Novej Vsi (3 realizácie), na Čingove, v Hažine a v Kolinovciach.

Tvorba Mariána Hennela je zastúpená v zbierkach Galérie umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi, Východoslovenskej galérie v Košiciach, Tatranskej galérie v Poprade, Spišského múzea v Levoči a v súkromných zbierkach na Slovensku i v zahraničí (Nemecko, USA, Taliansko, Francúzsko, Rakúsko, Poľsko, Grécko, Švédsko, Česká republika).

O TVORBE | Marián Hennel potvrdzuje svoju povest' bravúrneho a citlivého krajinára, pričom jeho stálou inšpiráciou je predovšetkým domáca spišská krajina. Maľba v plenéri je pre neho očisťujúcim a povznášajúcim zážitkom, ktorý dokáže transformovať do pôsobivého, pozitívnu energiou nabitého obrazového celku. Od lyrickej a farebne kultivovanej polohy svojich začiatkov sa v posledných rokoch priklonil k expresívnejšiemu, farebne odvážnemu výrazu.¹

V tvorbe Mariána Hennela prevažuje krajina. Putoval po Záhorí, Orave, Spiši a rôznych kútoch Slovenska. Absolvoval študijné cesty do Grécka, Švajčiarska, Rakúska, Nemecka, Poľska, Maďarska, Českej republiky, ale jeho dominantnou témou ostala spišská krajina, zobrazovaná s citom, na základe bezprostredných zážitkov v plenéri. V jeho obrazoch je zachytená

Marián Hennel
65. výročie narodenia



Rozhovor II., 1998 – 1999, olej, M 1103

s dokonalým maliarskym prevedením, plná vitality a životnej energie. V poslednom období nadobudla jeho tvorba dynamickejši a farebne bohatší výraz. V prostredí ateliéru krajinu transponuje do zjednodušenej, expresívnej aj monumentálnej podoby.

V 80. rokoch 20. storočia sa venoval tvorbe prvých monumentálnych diel v architektúre. Na zimnom štadióne v Spišskej Novej Vsi realizoval v roku 1989 plastický reliéf (9 x 19 m) inšpirovaný lokalitou „Šestnástka“, kde stálo šestnásť obydľí spišských richtárov.

Výrazná je jeho portrétna tvorba i oblasť sakrálnej tematiky. Okrem komorných formátov krížovej cesty a biblických motívov dotvoril aj interiéry rímsko-katolíckeho kostola v Kolinovciach a Slovenského kostola v Spišskej Novej Vsi.²

¹ HAAKOVÁ, J. – JOPPA, J.: Medzinárodný maliarsky plenér Slovenský raj 2003. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2003, s. 2

² z textu PaedDr. Jozefa Joppu, historika umenia



Krajina so stožiarom II., 1987, olej, M 548

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Pomerne bohaté zastúpenie v zbierkovom fonde dáva priestor na širšiu interpretáciu autorovho diela vo viacerých rovinách. Zastúpené diela sú vytvorené v rozmedzí od 70. rokov 20. storočia až po súčasnosť. Sledujeme vývoj rukopisného podania, prechod z prevažne temnej palety k rozjasneným krajinným scenériám. Z hľadiska výtvarných druhov je v depozitári dvadsať malieb olejom, akrylom

a kombináciou temperry a gvašu, dve pastelové kresby a rozmanitosť tvorby dopĺňajú štyri grafiky vytvorené technikou leptu. Tematicky zachytáva pokojné krajinné výseky smerujúce k abstraktným tvarom, industriálne motívy v krajine a z figurálnych tém uprednostňuje akt v intímnom abstrahovanom prostredí.

– *Mgr. Kamila Paceková* –

CURRICULUM VITAE | Andor Gejza (Géza) Horváth sa narodil 30. júla 1876 v Budapešti. Študoval na Vysoké škole výtvarných umení v Budapešti (prof. Bertalan Karlovszky, prof. Károly Lotz). Od roku 1897 sa pravidelne zúčastňuje reprezentatívnych prehliadok maďarského umenia v Múcsárnoku a Nemzeti Salóne. Pôsobil v Paríži a neskôr v New Yorku. Jeho diela sú v majetku Maďarskej národnej galérie. Maľoval prevažne portréty a žánrové obrazy. Zomrel pravdepodobne v roku 1966.¹

O TVORBE | V tvorbe Andora Gejzu Horvátha sledujeme orientáciu na vidiecke motívy zachytávajúce interiéry dedinských domov, pohostinstiev, ich dobové vybavenie, stretnutia, rozhovory pri práci i zábave. Najobvyklejšou postavou v maliarových stvárneniach je starý muž s fajkou. Už názvy obrazov ako *Dvaja na priedomí*, *Dedko s vnučkou*, *Dedko s čutorou*, *Kartujúci sedliaci*, *Pri pohárikú vína*, *Moržovanie kukurice*, *Pri lúpaní jablka*, *V krčme*, *Dvaja v krčme*, *Čistenie fajky* odzrkadľujú dobový život dedinčanov, ich každodenné činnosti, radosti i starosti. Snažil sa o zachytenie výrazu, príznačná je zamyslenosť postáv, vystihnutie individuálnych črt, postihnutie daného okamihu. U pijanov vykreslil typické červené líca, začervenaný nos a úsmev plný chuti na ďalší pohárik. Subjektivizácii tváre venoval väčšiu pozornosť, pozadie a detaily odevu dotvoril prevažne v expresívnych náznakoch.

ZAÚJÍMAVOSTI | Pri výskume a zhromažďovaní podkladov k jednotlivým autorom veľakrát natrafíme na zaujímavé nejasnosti. V tomto prípade sa zistením jednej pridružovali ďalšie. V zbierkovom fonde bol autor uvádzaný ako Štefan Horváth. Dielo sa už s týmto menom do zbierky v roku 1995 odkupovalo. Zrejme išlo o zámenu buď s maliarom Istvánom (Štefanom) Horváthom, ktorý žil v rokoch 1904 – 1994, alebo s amatérskym výtvarníkom Štefanom Horváthom (1926 – 1962), rodákom zo Žakaroviec (okres Gelnica). Chýbali základne biografické údaje a akékoľvek ďalšie informácie. Zistenie, že autor sa volá Andor Gejza nás naviedlo na správnu cestu a hľadanie mohlo pokračovať. Zároveň nesprávne definovaná signatúra určovala rok vzniku diela 1949. Nejedná sa avšak o rok, ale o iniciály krstného mena umelca. Špekulácie ostávajú aj pri určovaní biografických dát. Uvádzané sú dvojaké roky úmrtia a to rok 1933 a pravdepodobnejší rok 1966. Väčšina maďarských

Andor Gejza Horváth
140. výročie narodenia



webových stránok sa prikláňa k neskoršiemu dátumu (uvedenému na náhrobku na cintoríne Farkasrét v Budapešti). Na anglických a kanadských webových portáloch je autor dokonca uvádzaný ako George, čo je však vzhľadom k maďarskému pôvodu nepravdepodobné.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Horváthových diel s témou čistenia kukurice je nespočetne. Olejomalbu s touto tematikou, *Čistenie kukurice*, (okolo 1930, M 879), máme zaradenú aj v zbierke. Na základe jedného diela vieme určiť charakteristické črty tvorby autora, keďže sa jedná o jeho najzobrazovanejšiu tému. Na Slovensku sa vyskytujú ešte tri diela Andora Gejzu Horvátha, konkrétne v zbierkovom fonde Liptovskej galérie Petra Michala Bohúňa v Liptovskom Mikuláši, v zbierke Galérie Jána Koniarka v Trnave a v Galérii mesta Bratislavy. Pomerne často sa zjavujú v umeleckom obchode. Väčšinou ide o obľúbený námiet šúpania kukurice, stretnutí v pohostinstve alebo zobrazenie starého muža s fajkou.

– Mgr. Kamila Paceková –

¹ <http://www.degas.sk/umelec/horvath-andor-g>



Čistenie kukurice, okolo 1930, olej, M 879

CURRICULUM VITAE | Ondrej Ivan sa narodil 24. februára 1926 vo Veľkej pri Poprade. V rokoch 1940 – 1944 navštevoval Odbornú chemickú školu vo Svite, v roku 1945 odišiel na Akadémiu výtvarných umení do Prahy, kde študoval u prof. Jána Želibského a neskôr u prof. Slánskeho a Vratislava Nechlebu na oddelení maliarskych a konzervačných techník. Absolvoval v roku 1951, bol jedným z prvých slovenských absolventov odboru reštaurátorstvo na Akadémii v Prahe. V rokoch 1954 – 1959 začína reštaurátorskú prax v Slovenskej národnej galérii v Bratislave, neskôr v rokoch 1959 – 1965 pôsobí vo Východoslovenskej galérii v Košiciach. Od roku 1967 pracoval v Galérii Petra Michala Bohúňa v Liptovskom Mikuláši, kde ho neskôr v roku 1977 menovali za riaditeľa. Túto funkciu zastával do roku 1987. V roku 1972 bol menovaný za predsedu Slovenskej reštaurátorskej komisie pri Zväze slovenských výtvarných umelcov. Žije vo Veľkej pri Poprade.

O TVORBE | Ondrej Ivan tematicky a štýlovo sústredil pozornosť obzvlášť na krajinomalbu, no svoje maliarske zručnosti uplatnil i pri portréte a zátiší. Pri portrétoch kladie dôraz na výrazovosť. Štýlovo v začiatkoch používal delený rukopis s pastóznou farebnou vrstvou, ale vplyvom získaných reštaurátorských poznatkov sa jeho spôsob maľby mení, čoraz viac sa opiera o tradície, stvárňuje slovenskú rustikálnosť, hlavne rekvizity ľudového prostredia. Od expresivity postupne upúšťa, upevňuje sa jeho realistické vyjadrovanie, rukopis sa zjemňuje a je takmer splyvavý. Na študijných cestách nachádza nové vplyvy a inšpirácie.

Rodný kraj podmienil jeho trvalý vzťah k tatranskej krajine a prírode, ktorá sa stala nevyčerpatelným zdrojom inšpirácie v krajinomalbe. Realizmus zohráva v jeho dielach rozhodujúcu úlohu. Zaznamenávaním krajinných stôp, ktoré sa stáva jeho celoživotným poslaním, vyjadruje svoj vzťah k prírode a rodnému kraju. Ondrej Ivan takmer päť desaťročí zameriaval svoje tvorivé úsilie v prevažnej miere práve na tému krajiny. Jeho maľba odzrkadľuje dobovú atmosféru, zachytáva metamorfózy krajiny. K stvárneniu reality pristupuje premyslene, jej zákonitosti študuje s pokorou a s jediným zámerom – vystihnúť charakter krajiny. Rodná zem ho inšpirovala po celý život a stále mal čo maľbou dopovedať. Príznačne to opísal vo svojom predslove k výstave: „Žijem tu pod Tatrami a tieto hory, ich hýrivá farebná nádhera, zákutia ich lesov, podtatranských

Ondrej Ivan
90. výročie narodenia



Dvor v Spišskej Sobote, 1960, olej, M 434
Dielo je súčasťou stálej expozície *Terra Gothica*

dedín a dvorov, to všetko ma očarúva a dáva mi tu najlepšiu inšpiráciu. Myslím, že by bolo omylom odkláňať sa v umení od svojej rodnej zeme, nevyužívať vlastných tradícií, ľudového umenia, vnášať do umenia cudzie prvky a vplyvy. Kosmopolitné módné výtvarné tendencie, založené na rôznych špekulatívnych teóriách boli a sú nášmu umeniu cudzie, sú pre nás nezrozumiteľné a do nášho umenia nepatria.“

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Tvorba Ondreja Ivana je v zbierkovom fonde zastúpená dvomi dielami, krajinomalbou zachytávajúcou *Kráľovu holú* (1963, M 433) a mestskou vedutou – *Dvor v Spišskej Sobote* (1960, M 434). Diela interpretujú najobvyklejšie tematické stvárnenie, ktoré autor žánrovo uprednostňuje. Autorove olejomalby, akvarely a kresby sú zastúpené v zbierkovom fonde Galérie Petra Michala Bohúňa v Liptovskom Mikuláši, Tatranskej galérii v Poprade a vo Východoslovenskej galérii v Košiciach.

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- ŽOLDÁK, F.: Ondrej Ivan. Výber z maliarskej tvorby 1950 – 1973. Poprad: Tatranská galéria, nedatované, 24 s.



Kráľova hoľa, 1963, olej, M 433

ZAÚJÍMAVOSTI | Už ako študent na výstave v Mánese roku 1950 získal prvú cenu za reštaurátorskú prácu. Jeho prvá prax po štúdiách na Akadémii umenia v Prahe bola v novovzniknutej Slovenskej národnej galérii, ktorá vtedy pod vedením PhDr. Karola Vaculíka začala zhromažďovať zbierky starého i nového umenia. V tomto období zreštauroval mnohé umelecké diela renesančnej maľby, exponáty Pálfyovskej zbierky aj množstvo ikon. V tejto činnosti pokračoval aj v rokoch pôsobenia vo Východoslovenskej galérii v Košiciach, kde sa venoval reštaurovaniu gotickej tabuľovej maľby, barokovej plastiky a ikonovej maľbe. Takmer od samého začiatku stál pri budovaní

regionálnej galérie v Liptovskom Mikuláši spolu s Jankom Alexym a Bedřichom Hoffstädterom. Ocenenie jeho práce vyjadril PhDr. Karol Maliňák týmito slovami: „Všetky inštitúcie v dobe pôsobenia Ondreja Ivana patrili medzi najvýznamnejšie na Slovensku, ocenili Ivanove reštaurátorské, no i kultúrne zázemie, získané na Akadémii v Prahe. Najmä v našej galérii, kde robil roky nielen reštaurátora ale i riaditeľa, sme oceňovali jeho kultivovanosť, veľkorysosť, odbornosť i jeho húževnatosť pri presadzovaní vecí dôležitých pre galériu...“¹

– Mgr. Kamila Paceková –

¹ ONDRUŠEKOVÁ, A.: Ondrej Ivan. Výber z tvorby. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2001, s. 2 – 6

CURRICULUM VITAE | Slovenská maliarka Oľga Krýslová sa narodila 15. februára 1931 v Prahe. V rokoch 1942 – 1945 študovala na gymnáziu v Martine, neskôr v rokoch 1946 – 1950 v Košiciach. Na oddelení krajinomalby na Vysokej škole výtvarných umení študovala v rokoch 1950 – 1955 u Bedřicha Hoffstädtera, Dezidera Millyho a Jána Čemického. Štúdium ukončila diplomovou prácou *Krajina zo Spiša*. Po absolvovaní štúdia sa stala členkou Zväzu slovenských výtvarných umelcov a odišla maľovať na východné Slovensko, do obce Bijacovce, neskôr maľovala v Gelnici, potom v Zamagurí a napokon na Kysuciach. V roku 1958 sa natrvalo usadila v Martine. Svoje vedomosti odovzdávala ďalej ako učiteľka výtvarného odboru na Ľudovej škole umenia v Martine. V roku 1985 jej bol udelený titul Zaslúžilá umelkyňa. Zomrela 5. júna 2003 v Martine.

OTVORBE | Krýslová vo svojej tvorbe zachytila dnes už takmer zaniknutú krásu starobyklých dedín. Na obrazoch, ktoré maľovala v expresívnom vyznení, ale so zámerom stvárniť realistickú krajinu, často zobrazovala Kysuce, Spiš, Gemer či Turiec. Maľovala tiež historické uličky Martina pred ich zbúraním, čím jej tvorba získala okrem umeleckej i dokumentačnú hodnotu. Zachytila intimitu prostredia dnes už neexistujúcich miest. V olejomalbách a pasteloch zaznamenávala atmosféru a premeny prírody, ako i rieku Turiec, ktorá bola pre ňu veľkou inšpiráciou. Krajinomalba sa stala jej celoživotným výtvarným programom. Keď sa v roku 1958 natrvalo usadila v Martine, Turiec sa pre ňu stal nevyčerateľným zdrojom inšpirácie. Sama sa o ňom vyjadrila takto: „Vyberám si v krajine motívy zaujímavé nielen výtvarne, ale nemenej na mňa vplývajú predstavy a pocity ľudí, ktorí tam žili a žijú. Veď po pahorkoch Vyšehradu, Blatnici, po Stráži chodil človek už od najstarších čias. Ako žil, do čoho sa obliekal, kde mal svoje ohnisko, kde pochovával svojich mŕtvych? Turčianska príroda je ako veľká záhrada našich predkov. Z roka na rok rozkvitá do krajšieho a pestrofarebnejšieho kvetnatého šatu. Keď túto krajinu maľujem, uprednostňujem v nej to, čo sa raz pomínie.“¹



Zo Spišského Podhradia, 1958, olej, M 1934

V 70. rokoch 20. storočia predstavila verejnosti cyklus obrazov s tematikou turčianskej krajiny. Zamerala sa v nich na miesta, ktoré priamo súviseli so Slovenským národným povstaním. Na plátnach vzniká dramatická atmosféra, ktorú autorka docielila kompozičnou hrou prírodných a architektonických prvkov situovaných do autentického prostredia.

Už v mladosti bola očarená krásami východného Slovenska. V 80. rokoch 20. storočia sa vracia k motívom východoslovenskej krajiny a objavuje nenápadnú malebnosť Vikartoviec. Výsledkom bol cyklus *Obrazy zo starých Vikartoviec*, v ktorom zachytila jedinečnú náladu a podala autentický pohľad na intravilán dediny a jej okolie zobrazujúc sýpky a uličky s drevenicami. Z dokumentačného hľadiska boli tieto práce prínosom pre etnografiu.

Neskoršiu tvorbu reprezentujú mimoriadne veľké formáty krajinomalieb, v ktorých olej strieda suchý pastel. Jej krajinársky záber je veľmi široký, počas svojho tvorivého života preniesla na plátno nespočetne veľa krajinných scenérií Slovenska.

¹ LACKOVÁ, D.: Zaslúžila umelkyňa Oľga Krýslová. In: Knižnica, 2008, r. 9, č. 5, s. 51 – 53

² Tamže



Pod Spišským hradom, 1957, olej, M 515

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierkovom fonde je sedem olejomalieb Olgy Krýslovej z 50. rokov 20. storočia, z toho šesť krajinomalieb a jedno zátišie zobrazujúce vázu s kvetom čerešne z roku 1965 (M 1936). V krajinomalbách zaznamenáva pohľady na krásy Spiša a tatranskú prírodu. Bez ohľadu na vybraný žáner technické prevedenie malieb je expresívne, príznačné sú intuitívne kladené ťahy štetca s pastóznou štruktúrou. Realisticky stvárňuje panoramatické pohľady na Spišský hrad, Dreveník, tatranské štíty či architektonické skvosty. V diele *Pod Lomnickým štítom* (1958, M 1937) zobrazila jednoduchými farebnými škvrnami náznaky postáv. Celá maľba pôsobí výrazne expresívne, okolitá krajina je zaznamenaná rýchlym pohybom štetca. Môžeme tušiť prichádzajúcu zmenu počasia, dynamicky pôsobiace maliarske prevedenie tento dojem len potvrdzuje.

Pri diele s názvom *Spišský hrad* (okolo 1950, M 1935) je evidentný abstraktnejší prístup maliarky k zobrazovanému objektu. Vnímame výraznejší kontrast línií, expresívny svižný ťah štetca vzbudzuje dojem pohybu. Dominantu na obraze tvorí zrúcanina hradu, ale nemalú pozornosť venuje autorka okolitej prírode, ktorá po odmyslení architektonickej stopy vyznieva abstraktne.

Olga Krýslová bravúrne zvládla úlohu krajinára. Jej prínos spočíva v tom, že percipientovi zdeľuje prostredníctvom plátna svoje vnútorné prežívanie, vzťah ku krajine i ľuďom a vyvoláva v ňom dojem aktívneho účastníka. Snažila sa priblížiť ľudu v kraji, ktorý ju umelecky inšpiroval, aby sa dokázala prepojiť s prostredím a podať čo najhodnovernejší odkaz o vtedajšej krajine.

ZAÚJÍMAVOSTI | Život tejto skromnej maliarky bol naplnený húževnatou pracovitosťou, veď ako sama povedala: „Nie každý má to šťastie, že môže robiť to, čo miluje, čo ho naplňa šťastím. Ale vždy by si mal v práci nájsť niečo, čo ho upúta, čo jej dá zmysel. Ja sa usilujem čo najlepšie poznať to, čo maľujem. Cez ľudí, cez históriu, cez národopis, cez literatúru či hudbu. Ak čas ukáže, že moja práca za niečo stála umelecky, budem šťastná, ale ak by mala čo i len dokumentačný význam s nábojom atmosféry doby, tiež budem spokojná.“²

– Mgr. Kamila Paceková –

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- OKÁLOVÁ, E.: Povstaleckým krajom. Výstava k 30. výročiu SNP v Turci. Olga Krýslová. Martin: Okresný národný výbor, 1974.
- OKÁLOVÁ, E.: Obrazy zo starých Vikartoviec v diele Olgy Krýslovej. Martin: SNM Etnografický ústav, 1978.
- BAKOŠ, O.: Olga Krýslová. Výber z tvorby 1956 – 1980. Banská Bystrica: Oblastná galéria, 1981, 36 s.
- SITÁROVÁ, B.: Olga Krýslová 1931 – 2003. Krajina Slovensko. Martin: Turčianska galéria, 2015, ISBN 978-80-88686-81-1



Pod Lomnickým štítom, 1958, olej, M 1937

CURRICULUM VITAE | Dezider Milly sa narodil 7. augusta 1906 v Kyjove pri Starej Ľubovni. V rokoch 1926 – 1933 študoval na Umelecko-priemyselnej škole v Prahe u prof. Josefa Schussera a Arnošta Hofbauera. Od roku 1933 pôsobil desať rokov ako učiteľ v obciach Orlov a Plaveč. V ďalších troch rokoch zmenil pôsobisko a učil na Učitelskom ústave v Prešove a od roku 1946 vyučoval na bratislavských vysokých školách – na Oddelení kreslenia a maľovania Slovenskej vysokej školy technickej a na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského. Od roku 1945 pôsobil na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave – v rokoch 1949 – 1971 ako docent, od roku 1954 ako vedúci oddelenia krajinomaľby a v rokoch 1953 – 1957 ako prorektor. Do dejín výtvarného umenia sa zapísal ako pedagóg, grafik, reštaurátor a maliar. Zomrel 1. septembra 1971 v Bratislave. V roku 1983 bola v Múzeu ukrajinskej kultúry vo Svidníku zriadená stála expozícia umelcovho diela.¹

OTVORBE | Dezider Milly bol umelcom mnohostranného záujmu. Pracoval technikou olejomaľby, tempery, akvarelu, pastelu, kombinoval techniky, maľoval na sklo. Maľoval rodný kraj, dedinského človeka, zátišia, zaoberal sa grafickou tvorbou, venoval sa knižnej ilustrácii a novinovej kresbe.

Vojnové roky sa odrazili vo výbere námetov, do diel pretavil svoje vnútorné prežívanie a vyrovnávanie sa so vzniknutou nepriaznivou situáciou. Strach, beznádej a neistota je citelňa v obrazoch blúdiacich ľudí, ktorých sústreďuje do bezcieľnych zástupov. Kolorit je temnejší, dokresľuje pochmúrnu atmosféru.

V povojnovom období presúva záujem na krajinomaľbu v impresívnom duchu. V grafických prácach sa zameriava na stvárnenie ľudových prvkov a ovplyvnený ikonami pridáva postavám plošnosť, strnulosť a strohú vážnosť. Prioritne sa venoval krajinomaľbe a figurálnym kompozíciám, no nemožno opomenúť širší záber jeho tvorby v podobe početných ilustrácií, zátiší, monumentálnych realizácií a scénografických návrhov. V 60. rokoch 20. storočia sa štýlovo vyprofiloval a rukopisne ustálil. S farbou narába impresívne, jeho paleta sa rozjasňuje. Vytvára krásne kompozície kopcov, krajinu zjednodušuje na horizontálne tiahnuce sa plochy.²



Krajina I., 1965, pastel, K 554

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierkovom fonde sa nachádza šesť diel s autorstvom Dezidera Millyho. Sú to tri grafiky s figurálnym motívom zachytávajúce ženu v dedinskom prostredí a tri pastelové kresby krajinného charakteru. Grafické práce tvorí technikou drevorezu a znázornené objekty zvyčajne tmavou, mohutne pôsobiacou líniou s jemným vstupom kolorovaných plôch. V zobrazeniach krajiny sledujeme skicovitý rýchly záznam pozorovaného okolia.

ZAÚJÍMAVOSTI | V roku 2016 si pripomíname nielen výročie narodenia, ale zároveň aj 45. výročie autorovho úmrtia. Pri príležitosti 110. výročia narodenia usporiadalo Múzeum Vojtecha Löfflera v Košiciach spomienkovú výstavu Dezidera Millyho s dôrazom na jeho portrétnu tvorbu. Za dlhé roky pedagogického pôsobenia ovplyvnil aj mnoho dnes už známych umelcov. Spomeňme jeho žiakov: Ferdinand Hložník, Peter Kalman, Vladimír Kompánek, Oľga Krýslová, Milan Luluha a veľa ďalších.

– Mgr. Kamila Paceková –

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- ILEČKOVÁ, S.: Dezider Milly. Bratislava: Tatran, 1987, 192 s.

¹ ILEČKOVÁ, S.: Dezider Milly. Bratislava: Tatran, 1987, s. 171 – 172

² Tamže, s. 9 – 15

³ <http://www.eantik.sk/dielo/24854/breh-rieky/>

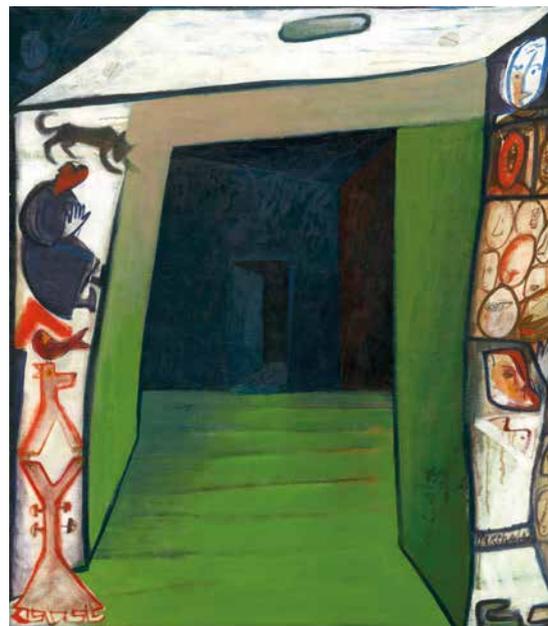


Žena s kvetom, 1948, litografia; kolorovanie, G 553

CURRICULUM VITAE | Akademický maliar Viliam Pirchala sa narodil 17. januára 1951 v Kežmarku. Prvý kontakt s mestom Kremnica nadviazal v rokoch 1968 – 1972 ako študent Strednej umelecko-priemyselnej školy, ktorú absolvoval v odbore umelecký kováč. V rokoch 1972 – 1978 študoval v ateliéri krajínárskej a figurálnej maľby u prof. Jána Želibského na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Po skončení vysokej školy sa usadil s rodinou v Galante a pôsobil v slobodnom povolání. V rokoch 1992 – 2002 učil na Škole úžitkového výtvarníctva v Kremnici – na oddelení hračiek. V roku 2002 zmenil pôsobisko a presťahoval sa do Popradu. Do roku 2007 vyučoval na Združenej strednej umeleckej škole v Kežmarku. V rokoch 2007 – 2010 opäť pôsobil na umeleckej škole v Kremnici. Venuje sa kresbe, maľbe, grafike, tvorí asambláže a objekty. Žije a tvorí v Hornej Vsi.

Participoval na mnohých kolektívnych výstavách na Slovensku, v Maďarsku a Nemecku. Samostatne vystavoval v Galante (1981, 1982, 1985, 1987, 1992), v Šali (1982), v Bratislave (1984), v Nitre (1985, 1990), v Poprade (1986, 1991, 2001), v Jaslovských Bohuniciach (1989), v Banskej Bystrici (1995), v Kremnici (1997, 1999), v Dolnom Kubíne (2001), v Kežmarku (2002), v Prahe (1991), v Španielsku (1991), vo Veurne v Belgicku (1995). Zúčastnil sa na Medzinárodnom maliarskom sympóziu v Moravanoch nad Váhom (1989), na Medzinárodnom sochárskom sympóziu v kove vo Vyhniach (2000), na Medzinárodnom maliarskom plenéri *Slovenský Raj 2001* v Dedinkách a maliarskom sympóziu *Spiš 2006* v Spišskej Novej Vsi. Realizoval viaceré monumentálne diela v architektúre. Jeho tvorba je zastúpená v zbierkach galérií v Bratislave, Trenčíne, Trnave, Nitre, Banskej Bystrici, Poprade, Dolnom Kubíne, v múzeu v Galante, v majetku spoločenských a štátnych inštitúcií i v súkromných zbierkach na Slovensku i v zahraničí.

Viliam Pirchala
65. výročie narodenia



Zátišie so stolčekom, 2006, olej, M 1661

O TVORBE | Remeselná zručnosť a práca s viacerými materiálmi, technické a technologické poznatky mnohých výtvarných techník umožňujú Pirchalovi rozmanité tvorivé vyjadrenie. Divadelné vnímanie priestoru, plochy a objektov prenáša do tém svojho výtvarného záujmu. Príbehom maliarovej imaginácie dominuje človek, ľudia v atmosfére každodennosti, domácich folklórnych tradícií a rozprávok. Obrazy podávajú záznam, odkaz, či zrkadlový odraz z tohto vonkajšieho i vnútorného sveta. Prostredníctvom túžob, citov a pocitov sa divákovi prihovára postava, hlava, muž, žena, dieťa a ich vzájomná spolupatričnosť, často dopovedaná prostredníctvom symbolov z architektúry, hudby, výtvarného umenia alebo animálnej ríše. Z autorovej načrtnutej, rozpracovanej, ale aj dokončenej tvorby vyžaruje radosť, hravosť, láska a ponúka nám svoj otvorený vzťah k životu a kráse.¹ Viliam Pirchala sa vo svojich rozmerných i drobných maľbách prejavuje ako vynikajúci kolorista s pozoruhodným zmyslom pre humor. Pre jeho tvorbu je charakteristická hravosť a fantázia, s ktorou kombinuje motívy a postrehy zo svojho bezprostredného okolia, z histórie i ľudových tradícií.²

¹ Z textu Jany Kollárikovej, <https://zv-podujatia.com/2013/11/11/pirchalove-obdivuhodne-umenie-v-galerii-na-tehelnej/>;
http://portal.galanda.sk/?id_menu=10587&module_action__19098_id_art=18894

² HAAKOVA, J. – JOPPA, J.: Trienálie maľby Spiš – Zemlín – Gemer 2006. Medzinárodné maliarske sympóziu Spiš 2006. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2006, s. 8



Etuda „SKALISKO“ II., 2001, olej, krieda, M 1186

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierke je deväť diel rôznych žánrov, osem z nich vytvorených na maliarskom plenéri a sympóziu. V roku 2001 vytvoril Pírchala na *Maliarskom plenéri Slovenský raj* štyri práce zachytávajúce krásy spišskej krajiny s charakteristickým rukopisom autora. V maľbe olejom v kombinácii s kriedou krajinu zjednodušuje a motívy abstrahuje na základné tvary. O päť rokov neskôr sa zúčastnil na maliarskom sympóziu *Spiš – Zemplín – Gemer 2006*, kde vytvoril figurálne a abstraktné kompozície i atypické zátišie.

V diele *Figúry / starkí so psikom* (1991, M 1677) autor používa komplementárne farby. Prevažne monochrómnou farebnosť v odtieňoch červenej naruša nuansami zelenej. „Galandovsky“ pôsobiace figúry si uchovávajú svoju intimitu, ich tváre nie sú zreteľné, vyžaruje z nich pokoj, akési súznenie duší, ktoré bilancujú spoločný život a kráčajú kdesi do neznáma.
– Mgr. Kamila Paceková –

CURRICULUM VITAE | Štefan Roskoványi sa narodil 4. decembra 1946 v Košiciach. Keď mal sedem rokov, zomrela mu matka a o tri roky neskôr aj otec. Najprv vyrastal u príbuzných a od pätnástich rokov v detskom domove. Vyučil sa za opravára chladničiek, túto prácu však nikdy nevykonával. Neskôr si urobil maturitu na maďarskom gymnáziu. Súčasne pracoval ako fotograf. V rokoch 1966 – 1971 vystriedal viacero zamestnaní. Pracoval ako drevorubač, robil v záhradníctve, na lekárskej fakulte, popri práci súčasne maľoval. V rokoch 1971 – 1979 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave na oddelení portrétnej maľby u prof. Ladislava Čemického a na oddelení krajinárskej maľby a figurálnej kompozície u prof. Jána Želibského. Neskôr pedagogicky pôsobil na Strednej škole umeleckého priemyslu v Košiciach, kde vyučoval figurálne a návrhové kreslenie. Od roku 1984 pôsobil ako umelec v slobodnom povolání. Od roku 1977 sa okrem autorských výstav pravidelne zúčastňoval na kolektívnych regionálnych a svetových výstavných podujatiach doma a v zahraničí. Zomrel za tragických okolností 11. novembra 2002 v Košiciach.¹

O TVORBE | Štefan Roskoványi sa radí k najvýznamnejším umelcom prelomu 20. a 21. storočia, ktorí žili a tvorili v Košiciach. Nadviazal na tradíciu moderny 20. rokov 20. storočia a námety pre svoje diela čerpal najmä z mestského a predmestského života Košíc. Inšpirovali ho sociálne aspekty predmestia, ktoré sa priamo dotkli aj jeho vlastného života. Patrí ku generačnej vrstve výtvarných umelcov, ktorí do výtvarného diania vstúpili v druhej polovici 70. rokov 20. storočia a ich umelecké snaženie bolo obsahovo orientované predovšetkým na súčasnosť, na aktuálne, odvážne a nesentimentálne vyjadrenie charakteru a impulzov doby, v ktorej žili a na formovaní ktorej sa podieľali. Vedomosti získané v ateliéri Jána Želibského boli pre Štefana Roskoványiho odrazovým mostíkom k jeho vlastnej tvorbe. Tu začal formovať a brúsiť svoj maliarsky štýl, expresívnu farebnosť, zmysel pre vyváženú kompozíciu, ako aj citlivý prístup k zobrazovanej krajinárskej a spoločenskej realite. Jeho dielo zachytáva viacero tematických oblastí od figurálnej, cez abstraktnú až po krajinnú maľbu, prevažne situovanú do mestského prostredia, ktorá mu priniesla už za čias jeho života veľkú popularitu.



Vo svojej tvorbe nadväzuje na tradície košického výtvarného okruhu, na progresívne aspekty domácej tvorby. O svojom živote a tvorbe maliar hovoril: „Maľovať – to jediné, čo viem robiť. Každý deň niečo maľujem. A či môj život bude naplnený maľbou, to ukáže čas.“²

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Osobitý autorský rukopis, expresivitu a spontánne narábanie so štetcom sledujeme na olejomalbe s abstraktnou kompozíciou krajiny s názvom *Ružbachy* (M 1160) z roku 1982. Príznačná je pre autora charakteristická farebnosť v nuansách teplých farieb. Pastóznosť, príbuzný kolorit, rozptyľujúce sa škvrny a zhluky farebných hemživých plôch sa objavujú na väčšine Roskoványiho obrazov, či už sa jedná o stvárnenie dojmu z krajiny alebo rušného života v meste. Pri figurálnych kompozíciách uplatňuje abstrahované plochy v zadných plánoch. Typický rukopis autora je pomerne ľahko identifikovateľný. Vyhranený výtvarný štýl rozvíja v rozmanitých žánroch, ale vždy s dávkou výraznej expresívnosti.

¹ http://www.dieloplus.sk/autori/view/stefan_roskovanyi

² http://www.centrumgallery.sk/index.php?option=com_virtuemart & page=shop.browse & manufacturer_id=109 & Itemid=62 & lang=sk & vmcchk=1 & Itemid=62



Ružbachy, 1982, olej, M 1160
Dielo je súčasťou stálej expozície *Terra Gothica*

ZAÚJÍMAVOSTI | „Štefana Roskoványiho som osobne spoznala v roku 1986, kedy získal Cenu Martina Benku. Už vtedy zamestnával výtvarných kritikov prorokujúcich mu významné miesto medzi nielen košickými, ale i slovenskými výtvarníkmi. Výrazný rukopis, expresívne ťahy špachtľou, žiarivé motívy krajiny, príbehy ako *Posledné pivo pred večerou*, *Večerníček* či v tom čase rodiace sa štúdie k obrazom koní – bohatstvo ľudského ducha a perfektného remesla – to všetko akoby zmenšovalo priestor vtedajšieho ateliéru. Jeho diela ma (napokon tak ako mnohých ostatných) však už dávno predtým vždy prinútili postáť hodnú chvíľu pred obrazom. Prečo?

Jednoducho preto, aby som sa mohla ponoriť do nádhornej farebnosti, alebo hľadať pointu v tvárach zobrazených ľudí a obdivovať ako sa mu podarilo zastaviť čas. Dať jedinečnú chuť atmosfére. Hra farieb a svetla ako u starých majstrov, vari impresionistické prevedenie v ľahkosti ťahu, ale predsa presne vypočítanom, láskavá karikatúra – to všetko naozaj pohľadza vnútro prizerajúceho sa, vťahuje ho ako jemné pozvanie na prechádzku do sveta, po ktorom my ostatní zvykneme kráčať často ako slepi,“ spomína redaktorka Katarína Bednářová.³
– *Mgr. Kamila Paceková* –

³ <http://http://kosice.korzar.sme.sk/c/4623490/stefan-roskovanyi-zomrel-cudzim-pricinanim.html>

CURRICULUM VITAE | Sochárka, maliarka a grafička Mária Rudavská sa narodila 10. októbra 1941 v Čiernej Hore v Poľsku. Od detstva do konca štúdií žila v Kežmarku. V rokoch 1956 – 1960 študovala na Škole umeleckého priemyslu v Bratislave (textil u prof. Olgy Štěpánikovej). V roku 1990 získala 1. cenu na *International Exhibition of Miniature Art* v Toronte a čestné uznanie na *MINO* v Japonsku (1992 a 1998) a v Kórei (2001). V roku 1997 boli jej diela súčasťou slovenskej expozície na Biennale umenia v Benátkach. Mária Rudavská žije v Bratislave a v súčasnosti sa venuje okrem bronzovej a keramickej plastiky najmä technike pastelu.

Jej tvorba je zastúpená v zbierkach mnohých slovenských galérií a múzeí, v zahraničí v Umelecko-priemyselnom múzeu v Prahe, na ambasádach v Stockholme a vo Viedni, v galériách Am Graben vo Viedni a Bello v Toronte, vo Vatikánskej umeleckej zbierke, v *MINO Ware Tradition Industrial Hall* v Japonsku, v *Shepparton Art Gallery* v Austrálii, v *Gifu Higashi Collection* v Japonsku a *Ichon World Ceramic Center* v Kórei i v mnohých súkromných zbierkach na Slovensku i v zahraničí.

O TVORBE | Mária Rudavská sa vždy pohybovala na hranici medzi tzv. úžitkovým a voľným umením. Svoju výtvarnú dráhu začala tvorbou tkaných tapisérií, od 90. rokov 20. storočia sa venuje najmä keramickej a bronzovej plastike. Vo svojich sochárskych kreáciách sa obracia k zobrazeniu prastarých kultových objektov s dôrazom na ich imaginárnosť a tajomnosť. Vo svojej tvorbe objavila aj imaginárnu postavu okrídleného strážcu, ochrancu alebo ochrankyne, ktorí majú v jej diele dominantné postavenie. Jej tvorbu vždy sprevádzala kresba pastelom. V súčasnosti v bronzovej a keramickej plastike i pastelových kresbách ďalej rozvádza motívy ochrancov, brán a kultových miest, evokujúcich predkresťanské náboženské kultúry. Vytvára miniatúrne „mohyly“ s vlastnou mytológiou. Jej diela definuje skromnosť, pokora a sila pravekého mýtu, kultívovane prenesená do moderného umenia. Anjel ochranca, štíhla subtílna postava s vtáčou hlavou vyžarujúca mystickú silu. Vznešene sediaci anjel predstavujúci trón. Chrámy doplnené kresťanskou ikonografiou. Brány vedúce do nášho duchovného sveta, či k tajným chodbám poznania. Autorka vzdáva rovnakú posvätnú úctu prírode – sviatočný priestor, oblaky

Mária Rudavská
75. výročie narodenia



Oblaky s križom, 2009, odlievania, P 1868

s križom v skalách sa tak stávajú svätyňou. Jednoduché geometrické prvky – horizontály, vertikály, bodky, kruhy, dávajú konečnú podobu, tvaroslovie bronzovým skulptúram. Bodky a čiarky na anjeloch ochrancoch sa stávajú morzeovkou duchovného bytia.¹

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Zbierkový fond doplnila v roku 2012 bronzová plastika *Oblaky s križom* (2009, P 1868) získaná darom. Komorné dielo s abstraktným motívom odráža východiskové invencie čerpané z predkresťanských sakrálnych tém. – *Mgr. Kamila Paceková* –

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- HORVÁTHOVÁ, M.: 4x Rudavský. Bratislava: FO ART s.r.o., 22 s.
- RUDAVSKÁ, M.: Zuzana Rudavská, Ondrej Rudavský, Mária Rudavská, Andrej Rudavský. Bratislava: Weltprint s.r.o., 2011, 14 s.

¹ HAAKOVÁ, J. – JOPPA, J.: 15 x 15. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2002, s. 9; <http://www.galeriauanjela.sk/sk/autor/119-maria-rudavska>

CURRICULUM VITAE | Slovenská výtvarníčka Silvia Sekelová sa narodila 15. júna 1976 v Bratislave. V rokoch 1994 – 2000 študovala na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave, na katedre grafiky v ateliéri doc. Vojtecha Kolenčíka (odbor voľnej a farebnej grafiky). V rokoch 1997 – 1999 absolvovala štúdium na Akadémii výtvarných umení v Krakove v Poľsku na oddelení grafiky (prof. Andrzej Pietsch) a na oddelení plagátu (prof. Piotr Kunce). Venuje sa voľnej maliarskej tvorbe, grafike, pedagogicky pôsobí na Základnej umeleckej škole v Bratislave, vedie výtvarné workshopy pre deti aj dospelých. Je členkou Spolku voľných výtvarných umelcov a Umeleckej besedy slovenskej. Svoju tvorbu prezentovala na mnohých samostatných i kolektívnych výstavách doma i v zahraničí (v Čechách, Rakúsku, Poľsku, Nemecku a Švajčiarsku). Žije a tvorí v Bratislave.¹

O TVORBE | Silvia Sekelová je predstaviteľka strednej maliarskej generácie. Úlohu v jej tvorbe zohráva manifestácia materiálu a sýtosti farieb. V maľbe siaha po výrazných farebných kombináciách, abstraktné tvary modifikuje, vzniká pohyb foriem v pastóznom i plošnom prevedení. Autorka sleduje vlastnú ženskú intuíciu. Ako tvrdí, vnára sa do seba, aby postupne odkrývala nepoznané miesta, city, skutočnosti a sny. Jej plátna sú odrazmi, výtvarnými tlmočeniami premenlivých vnútorných nálad, vnemov, predstáv, spomienok a zážitkov, podobou duchovných stretnutí. Obrazovo spája dve polohy abstraktného umenia, pohybuje sa na pomedzí geometrickej a expresívnej maľby, kde racionálne línie prechádzajú do organických tvarov a živelných gestických zásahov. Príznačnými prvkami jej obrazov sú syté čisté farby a ich vzájomné pôsobenie. Autorka pritom zanecháva stopy vo forme vrypov, odtlačkov či kaligrafických znakov, ktoré sa stávajú útržkami pocitových listov a strán z denníka.²

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierkovom fonde sa nachádza farebná litografia s abstraktno-figurálnou kompozíciou *K. ov sen* (1997, G 1195). V abstraktnej kompozícii s náznakom figúr a architektúry uplatňuje svoje príznačné výtvarné postupy. Nevýrazný kolorit tmavých plôch oživujú žlté akcenty s charakteristickými líniami vo forme zárezov. Tieto metódy viackrát aplikuje vo svojich maliarskych dielach.

– Mgr. Kamila Paceková –

Silvia Sekelová
40. výročie narodenia



K. ov sen, 1997, farebná litografia, G 1195

¹ http://www.folkslovakia.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=167&Itemid=189

² Z textu PhDr. Miroslava Procházku k výstave „Genez art: Dušan Sekela a Silvia Sekelová“, 2002, GUS

CURRICULUM VITAE | Alexander Široký sa narodil 3. júla 1916 v Tolne (Maďarsko). Výtvarne vzdelanie získal ako samouk. Venoval sa maľbe a kresbe, námetovo prevažovali krajiny a zátišia. Pôsoobil predovšetkým ako grafický dizajnér, ilustroval viacero knižných titulov. Zúčastňoval sa krajských i celoslovenských výstav. Rok úmrtia nie je známy.¹

O TVORBE | Alexander Široký dokázal v kresbe vystihnúť subjektívny výraz postáv. V krajinomalbe, zátišiach i v portrétnej tvorbe sa usiloval o realistický prepis skutočnosti. V slovenských zbierkach sa okrem jedného diela v Galérii umelcov Spiša nachádzajú iba štyri práce Alexandra Širokého. Jedná sa o dve kresby s figurálnym motívom a plagát k výstave v zbierke Slovenskej národnej galérie. Figurálna kresba zobrazujúca portrét robotníka dopĺňa zbierkový fond Východoslovenskej galérie v Košiciach.

Alexander Široký
100. výročie narodenia



ZO ZBIEROK GALÉRIE | Okrem realistických portrétov uhlom sú známe Širokého zátišia. Jedno z nich, *Zátišie s maslovým chlebom* (1958, M 1945), dopĺňa zbierkový fond galérie. Realisticky stvárnené zátišie s chlebom a maslom na jednoduchom pozadí je zložené z pravidelných, expresívne kladených farebných plôch tvorených krátkymi stopami širokého štetca.

– Mgr. Kamila Paceková –



Zátišie s maslovým chlebom, 1958, olej, M 1945

¹ Kolektív autorov: Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2006 (Šan-Šta). Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2006, s. 182

CURRICULUM VITAE | Marko Vrzgula sa narodil 24. februára 1966 v Košiciach. V rokoch 1985 – 1991 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave pod vedením pedagógov Milana Rašlu a Jána Bergera. Bol jedným zo zakladajúcich členov voľného združenia Modré hrušky (od roku 1988). V období 1992 – 2002 pôsobil ako pedagóg na Katedre maľby Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave. V rokoch 2002 – 2004 pracoval na Katedre výtvarnej výchovy a tvorby Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Vrzgula je autorom konceptu a správcom galérie GUBA, založenej v roku 2004. Galériou napĺňa jedinečnú myšlienku, a to sprístupňovať ľuďom umenie v ich každodennom živote – v priestoroch biznis centier. Od roku 2004 je umelcom v slobodnom povolani. Žije a tvorí v Bratislave a v lipťovskej obci Lúčky.¹

O TVORBE | Z autorových maľieb vyžaruje výrazná expresivita, živá gestická maľba je sprevádzaná jasným koloritom. Vznikajú pastózne plochy opakujúcich sa tvarov. Farby sa vrstvením premiešavajú, plasticita hmoty vytvára hĺbku a línie sa hmýria v nekontrolovanom pohybe.

Aj napriek príležitostným návratom k figurácii je umeleckému naturelu Marka Vrzgulu bližšie abstraktné maliarske vyjadrenie. Výsledok jeho intenzívnej práce je najčastejšie práve na hranici abstraktného obrazu. Silné pastózne gestá vytvára rôznymi spôsobmi nanášania farebných plôch. Používa valec, špachtľu, techniku frotáže i drippingu. Vznikajú obrazy haptických nehomogénnych tvarov. V poslednom období, v rozpätí rokov 2011 – 2015, vytvoril cyklus *Pulzary*. Vrzgulove vesmírne akrylové pulzary vyžarujú množstvo silnej energie. „Pulzary sa stali nekonečným priestorom Vrzgulovho maliarskeho uvažovania, z ktorého ich vysekáva a formátuje do nových obrazových zoskupení,“ vysvetlil maliar Jozef Baus. Vznikajúce farebné hmoty spontánne rotujú. „Sú mojím autonómnym nájdenním. Kruh je pre mňa ako keby zakončenou čiarou a začínajúcim sa objemom. Od kruhu pozerajúc sa do priestoru je guľa. Preto ma veľmi láka aj priestor a volá ma vykročiť aj do iného média, ako je maľba,“ vyjadril sa Vrzgula. Každú kompozíciu má vopred premyslenú a tvorí ju prvotne v podobe kresliarskej skice v kvalitnom prevedení hodnom samostatnej prezentácie.²

Marko Vrzgula
50. výročie narodenia



Prsty čučoriedok I., 1997, olej, M 1149

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V 90. rokoch 20. storočia sa vo svojej tvorbe zameriaval na experimentálnu hru s farbou. Vznikli jedinečné maliarske diela, v ktorých tradičný rukopis štetca nahradila stopa maliarskeho valčeka. V rôznych variáciách vytváral obrazové kompozície z viacfarebných vertikálnych a horizontálnych pásov. Typickým príkladom týchto postupov je dielo *Prsty čučoriedok I.* (1977, M 1149), ktoré je súčasťou zbierkového fondu.

ZAÚJÍMAVOSTI | Pedagóg Ján Berger o ňom povedal: „Marko Vrzgula sa uberá s plným vedomím cestami nezobrazujúceho maliarstva. Napriek jeho zdanlivému odklonu od toho, čo sa v maliarstve akoby viac javí blízke životu, má jeho maľba presvedčivý rytmus života a škálu pôvabov. Temperament a žiarivé znaky na spleťtých križovatkách kultúr – aj tak by som mohol naznačiť vlastnosti Markovej maľby. Najdôležitejšie je však jeho živé nadšenie, bez ktorého niet umenia.“³
– Mgr. Kamila Paceková –

¹ <http://www.soga.sk/aukcie-obrazy-diela-umenie-starozitnosti/aukcie/61-zimna-aukcia-vytvarnych-diel/marko-vrzgula-mosty-tlejuci-9853>

² <http://nastrencin.sme.sk/c/20169698/v-bazovskeho-galerii-mozete-vidiet-nezname-galaxie.html>

³ <http://www.osobnosti.sk/osobnost/marko-vrzgula-2076>

ZO SYMPÓZIÍ

Galina Egerová-Fleischmann *1961

Andrej Andrejevič Kocka *1911

Vladimír Vasiljevič Mikita *1931

Jakub Špaňhel *1976

Zahraniční maliari s účastou na sympóziách

Autorské zastúpenie v zbierkovom fonde Galérie umelcov Spiša nie vždy prezentuje iba regionálnych autorov. Objavujú sa aj mená zahraničných umelcov, ktorí v rámci maliarskych plenérov a umeleckých sympózií priniesli nové impulzy, inšpirácie a s tunajšími autormi si vymenili umelecké názory. Už v roku 1983 počas medzinárodného maliarskeho plenéru obohatili zbierkový fond diela, zachytávajúce spišské krajinné scenérie od dvoch ukrajinských umelcov – Andreja Andrejeviča Kocku a Vladimíra Vasiljeviča Mikitu. Maliarsky plenér *Slovenský raj 2003* mal české zastúpenie maliarom Jakubom Špaňhelom. V roku 2006 sa konalo *Medzinárodné maliarske sympóziium Spiš 2006* v rámci *Trienále maľby Zemplín, Gemer, Spiš 2006* a českú výtvarnú scénu reprezentovala Galina Egerová (dnes Fleischmann), ktorá vytvorila tri olejomalby a dve pastelové variácie prírodných zákutí Spiša.

Pre zúčastnených autorov bolo výzvou stvárnenie pre nich nepoznanej lokality. Výsledky ich práce spája interpretácia pozorovanej reality vlastným výtvarným jazykom. Zatiaľ čo u Galiny Egerovej-Fleischmann a Jakuba Špaňhela sledujeme abstraktné zobrazenie okolitej krajiny, u maliarov z Ukrajiny nachádzame stopy reality vo farebne zjednodušenej forme kopcovitých panoramatických scenérií.

– Mgr. Kamila Paceková –

CURRICULUM VITAE | Akademická maliarka Galina Egerová-Fleischmann (predtým Svobodová) sa narodila 24. januára 1961 v Prahe. V rokoch 1981 – 1986 študovala maľbu na Akadémii výtvarných umení v Prahe u prof. Františka Jiroudka. Vystavuje priebežne od 80. rokov 20. storočia samostatne i kolektívne doma aj v zahraničí. Jej tvorba zahŕňa olejomaľbu, pastel, akvarel, temperu, kombinované techniky a netradičné materiály v portrétnej i figurálnej maľbe, krajinomaľbe, koláži, asambláži, muchláži a abstraktnej maľbe. Radí sa k najvyššetrannejším maliarom súčasného českého výtvarného umenia.

Popri vlastnej tvorivej práci a účasti na domácich i zahraničných sympóziách viedla v rokoch 2000 – 2007 umelecký program súkromnej galérie Modrý hrozen v Litvínově so zameraním na súčasné umenie v oblasti maľby, grafiky, fotografie a sochárstva. Od roku 2009 je umeleckou riaditeľkou výtvarno-hudobného „Setkání“ na zámku Dolní Lukavice. V súčasnosti kombinuje slobodné umelecké povolanie s pedagogickou činnosťou na Strednej škole Náhorní v Prahe.¹

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Základné tvorivé východiská maliarky sa odrážajú v piatich dielach vytvorených na maliarskom sympóziu *Trienále maľby Zemplín, Gemer, Spiš 2006*. Zobrazujú panenskú krajinu Slovenského raja s jeho roklinami, skalami a vodopádmi. Nejde však o opisne zachytenú harmonickú či idylickú krajinu. Slovenský raj sa v jej podaní stáva intenzívne prežitým mýtom i telom. Anorganická hmota skál i dynamický prúd vody nadobúdajú v jej kompozíciách až biomorfny charakter a vyvolávajú intenzívny zážitok priam kozmického deja. Farebná škála tento pocit znásobuje – pohybuje sa od citlivo nežnej, takmer monochrómej bielej až po intenzívne žlté, zelené či červené a fialové tóny.²

Galina Egerová-Fleischmann

55. výročie narodenia



Voda medzi skalami, 2006, olej, M 1647

O TVORBE | Tvorba Galiny Egerovej-Fleischmann sa úzko viaže na kraj, v ktorom žije. V krajinomaľbe hľadá jej podstatu, nachádza symboly, ktorým potom pridáva vlastné významy. Najstarším zdrojom inšpirácie sa stala severočeská krajina. Hnedouhoľné bane zanechali v krajine nepriaznivú stopu v podobe zdevastovanej a na nepoznanie pretvorenej prírody. Napriek tejto skutočnosti maliarka v danom prostredí nachádza inšpirácie a tvorí krajinomaľby v monochrómej farebnosti s lyrizujúcim výrazom. Expresivitu prostredia znásobuje pastóznym náterom zvýrazňujúcim symbolické tvary.
– Mgr. Kamila Paceková –

¹ <http://www.ggalina.cz/zivotopis.htm>

² HAAKOVÁ, J. – JOPPA, J.: Trienále maľby Spiš – Zemplín – Gemer 2006. Medzinárodné maliarske sympóziu Spiš 2006. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2006, s. 1

CURRICULUM VITAE | Andrej Andrejevič Kocka sa narodil 23. mája 1911 v Užhorode, v Zakarpatskej oblasti. Výtvarné vzdelanie získal na Užhorodskej škole maľovania u Jozefa Bokšaya a Vojtecha Erdélyiho, u ktorých študoval v rokoch 1927 – 1931. V roku 1942 absolvoval akadémiu výtvarného umenia v Ríme (prof. Ferracia). Pre jeho tvorbu je príznačný farebný kolorit užhorodskej školy. Bol členom štátneho spolku maliarov Ukrajiny od roku 1946, Zaslúžilý umelec Ukrajiny od roku 1971 a Ľudový maliar Ukrajiny od roku 1982. Zomrel v roku 1987 v Užhorode.¹

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Počas medzinárodného maliarskeho plenéru, ktorý sa konal v Spišskej Novej Vsi v roku 1983 vytvoril Andrej Andrejevič Kocka tri olejomaľby zachytávajúce krajinu Spiša v jesennom období, čomu zodpovedá aj príznačný farebný výrazný kolorit. Koruny stromov hýriacich pestrými farbami lemujú riečny tok, v pozadí kompozícií dominuje pohorie. Architektúru obce Mlynky stvárňuje schematicky s výraznou tmavou obrysovou líniou.

– Mgr. Kamila Paceková –



Andrej Andrejevič Kocka
105. výročie narodenia



Jeseň II., 1983, olej, M 773

¹ Мистецтво Закарпаття. Книга I. Užhorod : Zakarpatské oblastné umelecké múzeum Jozefa Bokšaya, 2005, s. 124.
<http://www.estarozitnosti.eu/index.php/e-shop/392-biografia-autorov/395-andrej-andrejevi-kocka-1911-1987>

CURRICULUM VITAE | Vladimír Vasiljevič Mikita sa narodil v roku 1931 v Rakošine na Ukrajine. Výtvarné umenie vyštudoval v Užhorodskom inštitúte umenia pod vedením prof. Vojtecha Erdélyiho, Jozefa Bokšaya a Fedora Manajla. Od roku 1950 je aktívnym účastníkom národných aj zahraničných výstav výtvarného umenia. V roku 1991 mu udelili titul Národný umelec, v roku 1995 sa stal laureátom ceny Jozefa Bokšaya a Vojtecha Erdélyiho a národnej ceny Ukrajiny Tarasa Ševčenka. V roku 2004 sa stal akademikom AU Ukrajiny. Patrí medzi najuznávanejších žijúcich umelcov na Ukrajine. Jeho diela sú v zbierkových fondoch galérií Kyjeva, Litvy, Ruska, ale aj v Nemecku a Maďarsku. Na Slovensku jeho diela nachádzame v zbierkovom fonde Galérie umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi a vo Východoslovenskej galérii v Košiciach.¹



Okolie Markušoviec, 1983, olej, M 758

Vladimír Vasiljevič Mikita
85. výročie narodenia



Slovenský raj, 1983, olej, M 761

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Krajinomáľba je v zbierkovom fonde galérie bohato zastúpená. Tri olejomaľby Vladimíra Vasiljeviča Mikitu dotvárajú ucelený obraz o spišskej krajine a poukazujú na možnosti jej modifikácie v maliarskom prevedení. Autor zachytil okolie Markušoviec, Slovenský raj a iné zákutia spišskej krajiny. Krajinu zjednodušuje, farebnými plochami tvorí jednotlivé plány na seba nadväzujúcich polí s nepatrným náznakom architektúry v pozadí. Diela boli vytvorené počas medzinárodného maliarskeho plenéru, ktorý sa konal v Spišskej Novej Vsi v roku 1983.

– Mgr. Kamila Paceková –

¹ KRAJNĀK, J.: DARTE A MALIARI „VÝCHODU“. Nižný Hrušov: DARTE Aukčná spoločnosť s.r.o., 2012, s. 164

CURRICULUM VITAE | Jakub Špaňhel sa narodil 7. novembra 1976 v Karvinej. Študoval na Strednej umelecko-priemyselnej škole v Ostrave a na Akadémii výtvarných umení v Prahe, ktorú absolvoval v roku 2002 v ateliéri Jiřího Davida a Milana Knížíaka. Je umelcom v slobodnom povolání, tvorí v oblasti maľby. Kolektívne a samostatne vystavuje od roku 1994 v Čechách a v zahraničí.¹

O TVORBE | Autor prevažne využíva farby v temnej tonalite, odtiene čiernej, šedej či zlatých variácií neustále rozvíja. Pre Špaňhela je rozhodujúce maliarske gesto, ťah štetcom, ktorý v jeho podaní pôsobí ako akt rýdzeho umeleckého sebavedomia. Nadväzuje na expresionizmus prelomu 19. a 20. storočia. Expresivita hrá v jeho dielach významnú rolu, aj preto býva jeho tvorba mnohokrát prirovnávaná k novodobým nemeckým expresívnym smerom. Špaňhelov maliarsky prejav je živý, gestický, výrazne emocionálny. Na percipienta jeho diela pôsobia priamočiaro. Prostredníctvom obrazov autor reaguje na stav sveta. Zobrazuje tradičné žánre ako akty, kvety i chrámové interiéry. Postupne farebnú paletu zjednodušuje na monochrómny kolorit a niekedy používa výhradne čiernu, čím vyniká jeho dokonalá práca so štetcom a obrazy získavajú až magickú atmosféru.²

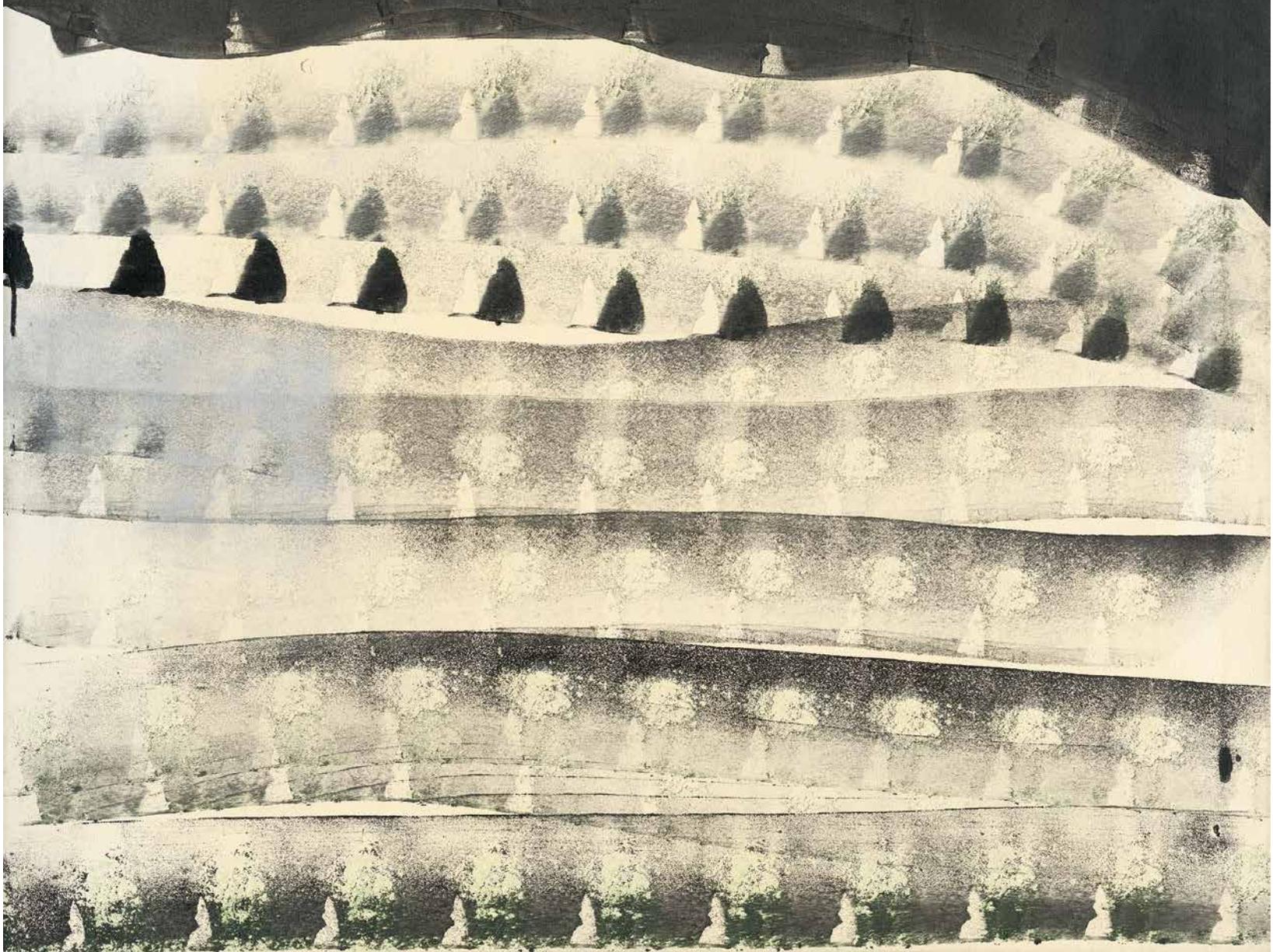
ZO ZBIEROK GALÉRIE | Na maliarskom sympóziu *Slovenský raj 2003* vytvoril Špaňhel dielo *Krajina* (M 1247) ešte ako čerstvý absolvent pražskej akadémie. Už vtedy ho charakterizoval bezprostredný maliarsky prístup. Spontánne maliarske gesto sa v jeho obrazoch spája s temnou farebnosťou, vyvolávajúcou intenzívny pocit melanchólie a smútku. S vopred premyslenou koncepciou naproti tomu vznikol obraz s pásmi jednoduchých, sériovo sa opakujúcich prírodných motívov. Použitie prevažne čiernej farby skepticky poukazuje na neutešený stav životného prostredia.

– Mgr. Kamila Paceková –



¹ HAAKOVÁ, J. – JOPPA, J.: Medzinárodný maliarsky plenér Slovenský raj 2003. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2003, s. 7 – 8

² <http://www.artlist.cz/jakub-spanhel-1174/>



Krajina, 2003, akryl, M 1247

Z DEPOZITÁRA

17 jubilantov / 226 umeleckých diel:

92 malieb, 44 plastík, 38 kresieb, 25 grafiík,

20 fotografií, 5 intermediálnych diel,

2 práce z úžitkového umenia

Jubilantské reflexie

Výstava *Jubilanti 2016* a publikácia *Jubilanti 2015 a 2016* je výsledkom dlhodobého výskumného projektu zameraného na zbierkový fond Galérie umelcov Spiša a na umelcov v nej zastúpených. Autorkou koncepcie a kurátorkou projektu je Mgr. Kamila Paceková.

Projekt sa začal v roku 2012 pri príležitosti 25. výročia vzniku galérie. Vtedy boli predstavení prví jubilujúci autori a v roku 2013 a 2014 boli výstavou a sprievodným katalógom predstavení ďalší. Záverečným výstupom projektu je výstava a publikácia, ktoré však nie sú obsahovo totožné. Tentoraz sú medailónmi v katalógu predstavení takmer všetci umelci s okrúhlym výročím narodenia v rokoch 2015 a 2016. Jubilujúcich autorov bolo však v týchto dvoch rokoch mimoriadne veľa, preto bolo nutné autorov a najmä ich diela na výstavu selektovať – vystavené sú diela od osemnástich tohoročných jubilantov. Chýbajú medzi nimi najmä tí, ktorí v posledných rokoch vystavovali samostatne alebo v iných súvislostiach v rámci jubilejných expozícií v roku 2012.

Z dlhého menoslovu jubilantov by som menovite uviedla aspoň umelcov spätých svojím narodením alebo dlhodobým pobytom so Spišom. Z tých, ktorí už nežijú, sa do histórie umenia na Spiši zapísali niekoľkí maliari, narodení ešte v 19. storočí – traja krajinári Viktor Olgvai (1870 – 145. výročie), Ernest Rákoši (1881 – 135. výročie) a Eugen Szepesi-Kuszka (1885 – 125. výročie), a všestranný maliar Emil Alexay-Olexák (1891 – 120. výročie), ktorý je v galerijných zbierkach zastúpený veľmi zaujímavým zátiším. Všetci štyria patria k umelcom, ktorí zo Spiša odišli za lepšími možnosťami uplatnenia – Olgvai a Szepesi-Kuszka do Budapešti, Ernest Rákoši žil od mladosti v neďalekom Prešove a najďalej odišiel Alexay-Olexák, ktorý našiel svoje pôsobisko až v Amerike. Ako zaujímavosť môžem spomenúť, že jedna jeho práca sa nachádza v zbierkach národnej portrétnej galérie vo Washingtone, a to portrét manželky prezidenta Woodrowa Wilsona.

V prvej polovici 20. storočia sa narodili traja dnes už nežijúci autori – Ján Polom (1905 – 110. výročie), Eva Melkovičová a sochár Štefan Kubík (obidvaja 1941 – 70. výročie), všetkých troch si galéria v posledných rokoch pripomenula samostatnými výstavami. K nestorom súčasnej výtvarnej scény na Spiši patria Ondrej Ivan a Mikuláš Siranko, ktorí sa v roku 2016 dožili pozhnaného veku 90 rokov. Prvý je programovým až nekompromisným tradicionalistom, druhý rovnako nekompromisným celoživotným rebelom v umení i v živote.

85. výročie narodenia oslávili v roku 2015 umelec a pedagóg Zdeněk Jeřábek a v roku 2016 nestor spišských sochárov Ladislav Kacvinský – umelec, ktorý dokázal prostredníctvom tak nepoddajnej hmoty ako je kameň, drevo či kov vyjadriť silné emócie od senzualizmu ženského aktu až po dramatický žiaľ Piety. Sedemdesiate jubileum oslávili sochár Dušan Dzurek (1940 vo Švábovciach) a Mária Rudavská (rod. Korkošová, 1941 v Kežmarku), ktorí obidvaja dnes žijú v Bratislave. 65. výročie mali dvaja spolužiaci z Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave Marián Hennel a Viliam Pirchala, obidvaja maliari s kultivovaným koloristickým cítením, ku ktorému Pirchala pridáva ešte osobitý humor – ani sa nechce veriť, s akým humorným nadhľadom (alebo skôr podhľadom) dokáže namaľovať aj zátišie. Marián Hennel je na výstave zastúpený najväčším počtom obrazov. Dôvod je jednoduchý: nielenže Marián Hennel patrí spomedzi jubilujúcich umelcov k tým najvýraznejším osobnostiam a je s Galériou umelcov Spiša spätý od jej počiatkov, ale už takmer desať rokov nebol prezentovaný na žiadnej z výstav a samostatnú výstavu mal naposledy pred pätnástimi rokmi. Navyše je takpovediac maliarom – multižánristom, takže jeho diela sú súčasťou takmer všetkých žánrovo členených blokov výstavy. Rovesníkom týchto dvoch maliarov je sochár Miroslav Bonk, žijúci v Košiciach (narodený v Letanovciach), ktorý, možno aj v súvislosti so svojou pedagogickou prácou v oblasti dizajnu, tvorí nefiguratívne diela výrazných a čistých tvarov.

Maliari Jan Juránek a Juraj Oravec sa dožívajú 60 rokov. obidvaja prežili na Spiši iba kratší čas, dnes žije Jan Juránek v Prahe a Juraj Oravec v Trenčíne. Traja autori oslávili 55. jubileum v roku 2015 – Marián Čižmárik a Anna Fedáková, ktorí žijú v Poprade a fotograf Peter Župník, žijúci striedavo v Prahe, v Paríži i v rodnej Levoči. Všetci traja mali v galérii nedávno profilové výstavy. Samostatnou výstavou sa nedávno predstavil i domáci autor Jaroslav Čech, ktorý v roku 2016 oslávil svoje 45. narodeniny.

A napokon je tu najmladšia generácia, teda autori, ktorí v rokoch 2015 – 2016 dosiahli vek 35 rokov, významný tým, že znamená prechod z kategórie mladý umelec do veku zrelosti – aspoň podľa kritérií, ktoré platili v bývalom Zväze slovenských výtvarných umelcov. Táto početne silná generácia umelcov momentálne prechádza neľahkým obdobím. Štát mladých umelcov nepodporuje štipendiami, ako tomu bolo kedysi a sú teda i s mladými rodinami odkázaní na zárobky z mimoumeleckej, najčastejšie pedagogickej činnosti a na voľnú tvorbu im ostáva málo času i energie. Napriek tomu sa už i Samuel Čarnoký, Klára Kráľová, Kamil Kozub, Matúš Lányi, Petra Petříková, Pavol Sova i Amalka Ľudmila Valenčíková preukázali kvalitnými výsledkami svojej zväčša nekonvenčnej a netradičnej tvorby.

Do katalógu boli zaradení aj viacerí umelci, ktorí na Spiši nežijú ani nežili, ale zúčastnili sa umeleckých sympózií usporiadaných galériou alebo v galérii vystavovali a ich práca je v jej zbierkach dokumentovaná. Niekoľko diel týchto autorov je i súčasťou vystavenej kolekcie. Vystavené sú diela zakarpatských a českých maliarov z krajinárskych sympózií, insitnej maliarky Alžbety Čížikovej zo srbskej Kovačice a niekoľkých východoslovenských umelcov.

O VÝSTAVE | Výstava *Jubilanti 2016* je členená do žánrových blokov, pričom podstatnú časť tvoria práce súvisiace s **krajinomalbou**. Znáмым faktom je, že v aktuálnom umení je krajinárstvo na okraji záujmu. Na Spiši má však dlhú tradíciu, ktorá pretrváva dodnes. Každého, kto pozná Spiš, nech už vďaka dlhodobému pobytu alebo hoci len z jednorazovej cesty, záujem maliarov neprekvapí. Nie len turisticky atraktívne miesta ako Tatry alebo Slovenský raj, ale celá spišská krajina si ho zaslúži. Dokumentuje to aj fakt, že už pred takmer deväťdesiatimi rokmi bola spišskému krajinárstvu venovaná rozsiahla výstava (cca 200 diel), ktorá mapovala jeho históriu od začiatku 19. storočia až k aktuálnym dielam vtedajších umelcov. Išlo o prvú výstavu tohto typu na Slovensku vôbec. Uskutočnila sa v roku 1928 v popradskom múzeu a jej autorom bol spišský historik Elemír Kőszeghy-Winkler. Ten už vtedy konštatoval, že spišskí maliari nevyhľadávajú umelecké experimenty, ale skôr sa pridržiavajú tradície vecného zachytenia krajiny, jej dominant i architektúry v nej.

Vecný a verný obraz krajiny s mestom, architektonickou pamiatkou či inou dominantou prinášala už od konca stredoveku tzv. **veduta**. V spišskom krajinárstve bolo vedutové maliarstvo prevažujúcou formou zobrazovania od jeho počiatkov na prelome 18. a 19. storočia a pretrvávalo až do 20. storočia v tvorbe viacerých umelcov. No i jedna časť prezentovanej výstavy má v názve vedutu, hoci dnes už nejde o tradičné drobnopísne a dokumentárne zobrazenie, ale o zachytenie mesta, hradu či inej dominanty v krajine uvoľnenej, modernou maliarskou rečou.

S mestskou vedutou súvisí aj ďalšia žánrová poloha krajinomalby, **krajina industriálna**, ktorá je obsahom druhého bloku výstavy. Industriálny námet v krajinomalbe bol preferovaný najmä v 50. rokoch 20. storočia, kedy umelci pracovali na tzv. úlohových akciách, keď povinne chodili do výrobných závodov a na stavby, aby tak s patričným pátosom zachytili „budovateľské námety“. Niektorí to robili iba z povinnosti, iní

svoju krajinársku tvorbu radi obohatili o nové industriálne motívy a ďalší ich ako organickú súčasť svojej tvorby zobrazovali aj neskôr, hoci už to nebolo povinnosťou.

Výstavný blok nazvaný **Tváornosť krajiny** predstavuje súbor diel venovaných krajinomalbe v tradičnom duchu, ktorá v tvorbe súčasných maliarov vychádza najmä z tradície plenerovej a postimpresionistickej maľby, tak ako ju pochopili a vlastným rukopisom modifikovali jednotliví autori.

Štvrtou sekciou venovanou krajinárstvu je kolekcia diel, prezentovaná pod názvom **Abstraktná krajina**. V týchto dielach je už v duchu modernizmu i neskorších umeleckých hnutí krajina viac-menej iba zámienkou na riešenie čisto výtvarných problémov. Krajinársky motív sa stáva jednoduchým znakom alebo je transformovaný na imaginatívnu víziu, v záujme pôsobivej maliarskej kompozície a vyjadrenia individuálneho autorského posolstva.

Ďalšie tri bloky výstavy obsahujú iba nemnoho diel: štyri zátišia predstavujú štyri rozličné prístupy k tomuto žánru, ktorý býva označovaný za akési laboratórium, na ktorom umelec testuje svoje schopnosti a nové možnosti maliarskeho vyjadrenia. V galerijnej zbierke je menej frekventovaný i figurálny žáner, na výstave zastúpený iba niekoľkými kompozíciami. Poslednou sondou do galerijnej zbierky je napokon niekoľko diel nefiguratívneho charakteru i štyri sochárske práce.

Realizovaná výstava je predovšetkým poctou jubilantom a popritom aj sondou do galerijných zbierok. Odkrýva aspoň malú časť hodnôt, skrytých po väčšinu času v depozitároch galérie a umožní návštevníkom zoznámiť sa s tvorbou umelcov zo Spiša i tých, ktorí na Spiš prichádzali z okolitých regiónov a krajín najmä za krajinárskymi motívmi.

Mgr. Jitka Haaková,
historička umenia Galérie umelcov Spiša



Matúš Lányi: Luke 2, The Boy Jesus in the Temple, 2009, ink-jet, kresba vápnom, IM 1979

MEDAILÓNY II.

Lucia Bérešová *1981

Samuel Čarnoký *1981

Jaroslav Čech *1971

Slavomír Durkaj *1976

Anna Fedáková *1961

Rudolf Hofer *1951

Ladislav Kacvinský *1931

Klára Eyal Králová *1981

Štefan Kubík *1941

Matúš Lányi *1981

Eva Melkovičová *1941

Juraj Oravec *1956

Ernest Rákoši *1881

Mikuláš Siranko *1926

Pavol Sova *1981

Daniel Tatarka *1976

Peter Župník *1961

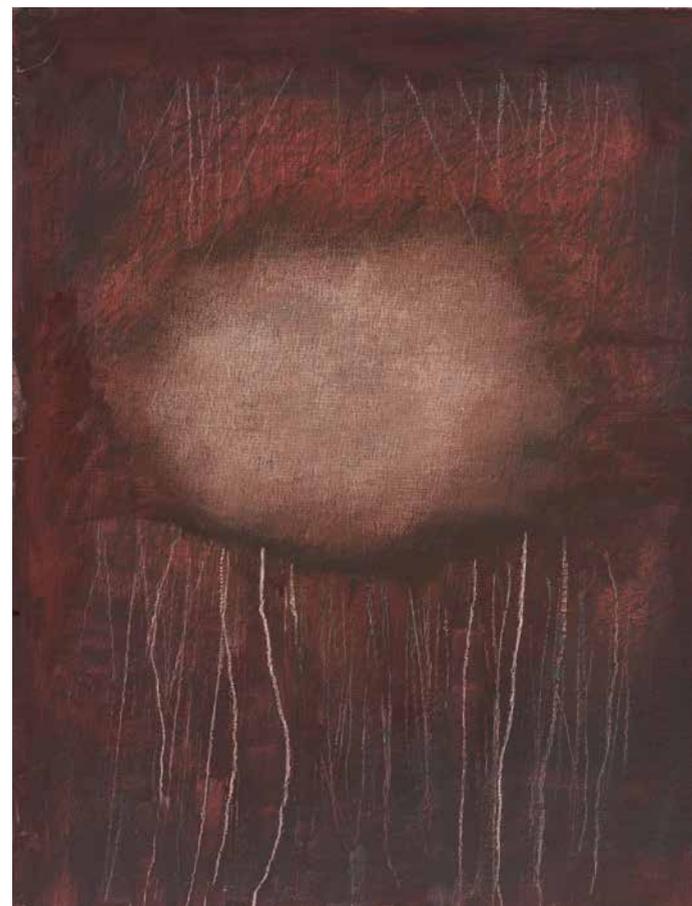
CURRICULUM VITAE | Lucia Béreš-Lány sa narodila 11. decembra 1981. V rokoch 1996 – 2000 navštevovala Strednú priemyselnú školu odevnú v Trenčíne a v rokoch 2001 – 2007 študovala na Akadémii umenia v Banskej Bystrici grafiku a voľné výtvarné umenie (prof. František Hodonský). Samostatne vystavovala vo svojom bydlisku v Jasení (2002), v Stredoslovenskom múzeu v Banskej Bystrici (2005) a v klube BARBAR v Trenčíne (2015). Jej tvorba bola prezentovaná na kolektívnych výstavách ešte počas štúdia v poľskom Krakove a v Nitre (2006), neskôr v Žiline (2007), na výstave diplomových prác v Banskej Bystrici (2007), na výstave *Kinobus* v Žiline – Záriečí (2008), na výstave *Klamný dojem* v Prahe (2010) a v Poľsku (Olkusz, 2012). Zúčastnila sa na sympóziách a súťažiach v Českej republike – Plenér v Prahe (2004), *Malý formát* v Hodoníne (2007), *Perception Shift* v Banskej Bystrici (2007), *Levoča Artexpo* (2008) a *Medzinárodné maliarske sympózium Spiš 2009* v Spišskej Novej Vsi. Žije v obci Jasenie na Horehroní.

O TVORBE | Lucia Bérešová tvorí v oblasti komornej maľby a kresby. Jej obrazy boli kritikou oceňované už na výstavách študentských a absolventských prác. Sporadicky tvorí i figurálne diela, doménou sú však krajiny a nefigurálne kompozície. Obrazy miest nie sú popisné veduty, ich kompozíciu ovláda pochmúrna oblačná obloha a mesto zaberá iba zlomok obrazovej plochy, naznačené niekoľkými neurčitými budovami alebo sumárnou siluetou. Krajina v autorkinom podaní nie je konkrétnym výsekcom reality, ale niekedy len nefiguratívnou kompozíciou vychádzajúcou z krajinárskej inšpirácie. Vo všetkých obrazoch rezonuje naliehavá emócia, podporená tlmenou farebnou škálou.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierke sú štyri maľby a jedna kresba Lucie Bérešovej, ktoré vznikli na maliarskom sympóziu v roku 2009. Kresba je realistickým vedutovým záznamom Spišského hradu, kolekcia štyroch malieb s názvom *Stopa I. – IV.* (2009, M 1739 – M 1742) pozostáva z nefiguratívnych kompozícií v škále tlmených červených tónov. Evokujú krajinu s vysokým horizontom, so stopou násilného, bolestivého zásahu, narušujúceho idylickú harmóniu prírody.

– Mgr. Jitka Haaková –

Lucia Bérešová
35. výročie narodenia



Stopa III., 2009, lepenka, olej, M 1741

CURRICULUM VITAE | Samuel Čarnoký sa narodil 18. februára 1981 v Krompachoch. Je absolventom Ateliéru vizuálnej komunikácie na Katedre dizajnu Fakulty umení na Technickej univerzite (TUKE) v Košiciach u doc. akad. mal. Jozefa Haščáka, ArtD. Za diplomovú prácu *Urban Graphics* získal v roku 2006 Cenu dekana Fakulty umení TUKE, kde od roku 2009 pedagogicky pôsobí. V rokoch 2013 – 2014 absolvoval študijný pobyt v Ateliéri tvorby písma a typografie na Vysokej škole umelecko-priemyselnej v Prahe (u doc. Karla Halouna a Tomáša Brousilu). V roku 2015 ukončil doktorandské štúdium prácou *Súčasná tvorba písma / Dizajn textovej rodiny písma*.

Zúčastnil sa mnohých tvorivých workshopov, sympózií, ako i samostatných a kolektívnych výstav na Slovensku, ale i v zahraničí (Belgicko, Francúzsko, Poľsko, Maďarsko). Svoju tvorbu predstavil v rámci cyklov prezentácií – *TypoTopo Talks* (Bratislava 2011), *Pecha Kucha Night* (Košice 2010, 2014; Bratislava 2011; Žilina 2011, 2014; Topoľčany 2014) a *TEDx* (Košice 2014). V súčasnosti žije a tvorí v Košiciach.¹

O TVORBE | Zameriava sa na tvorbu písma a typografiu, grafickú úpravu tlačovín a knižných publikácií. Pod značkou CarnokyType od roku 2010 vytvára a publikuje autorské písma. Zaujíma sa o reklamné písmo vo verejnom priestore a je spoluautorom publikácie *Neón a reklamná typografia do roku 1989 na východe Slovenska*.

Inšpiráciu pri tvorbe písma čerpá z prostredia okolo seba. Pri návrhu písma čerpal i zo vzorov, ktoré vychádzali z minulosti – z aplikácií užitočnej vizuálnej kultúry v socializme, napr. predlohy nápisov na fľašiach od leča ho privedli k vytvoreniu písmovej série s názvom *LEČO*, kde skúmal, ako je možné na základe štyroch písomných znakov vytvoriť ucelený písomný systém. Fonty tohto písma sú výrazné nadpisové písma, ktoré sa môžu uplatniť najmä na plagátoch a pod. Od roku 2012 sa venuje textovému písmu pod názvom *Inka*, ktoré sa stalo i súčasťou jeho dizertačnej práce. Písmo pre Čarnokého znamená základný vizuálny jazyk, ktorý je aplikovaný napr. pri tvorbe firemnej identity, tlačovín a pod. Z hľadiska profilácie mu je najbližšia grafická úprava knižných publikácií a tlačovej grafiky, vďaka ktorej môže otestovať i vlastné typy písma v praxi.²



ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierke je jedno autorovo dielo, plagát z roku 2014, ktorý je ukážkou autorského písma *Inka*.
– *Mgr. Mária Šabllová* –

Z KNIŽNICE GALÉRIE

- BENICKÁ, L. – ČARNOKÝ, S. – TKÁČIKOVÁ, E.: *Dvojice*. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2014, 95 s. ISBN 978-80-89081-48-6

¹ BENICKÁ, L. – ČARNOKÝ, S. – TKÁČIKOVÁ, E.: *Dvojice*. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2014, s. 92.

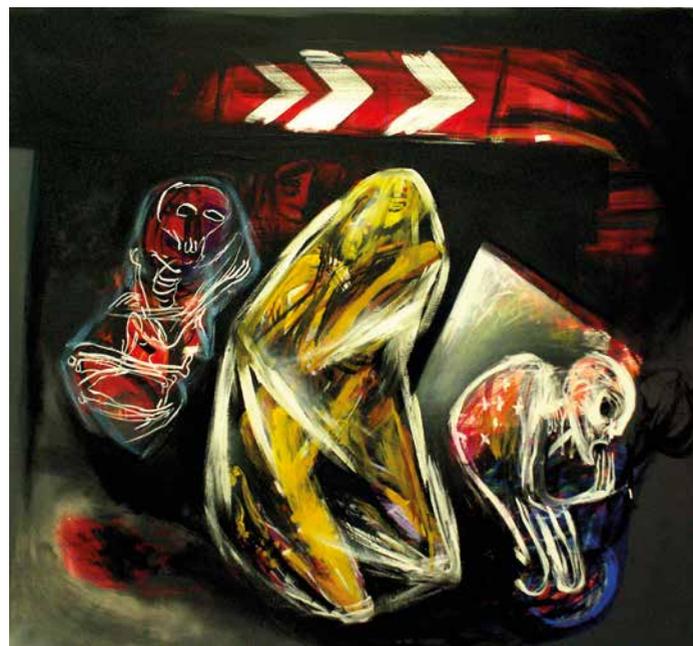
² Tamže, s. 15, 60, 66.

CURRICULUM VITAE | Jaroslav Čech sa narodil 21. septembra 1971 v Krompachoch. V rokoch 1993 – 1998 študoval výtvarnú výchovu na Fakulte humanitných prírodných vied Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove, rok absolvoval na Fakulte umení Technickej univerzity v Košiciach – odbor grafika (1999 – 2000). V rokoch 2000 – 2015 pracoval ako pedagóg výtvarného odboru Základnej umeleckej školy v Spišskej Novej Vsi. Od roku 1999 sa podieľa na kolektívnych výstavách (v Spišskej Novej Vsi, Krompachoch, Poprade, Košiciach, v poľskom Nowom Targu a inde). Od roku 2002 realizuje scénografické kompozície, výpravy pre divadelné predstavenia a medzinárodné festivaly doma i v zahraničí. Venuje sa maľbe, kresbe, grafike a scénografii. Samostatne vystavoval v Spišskej Novej Vsi v rokoch 2007 a 2012. Žije a tvorí v Spišskej Novej Vsi.

OTVORBE | Autorova tvorba je z hľadiska výtvarných techník a materiálov veľmi rôznorodá, len zriedka maľuje klasickým olejom na plátne. Hoci jeho maľba patrí do kategórie nepredmetnej, tzv. abstraktnej tvorby, ide často o krajinárske kompozície vznikajúce priamo v prírode. Maľba je pre neho spôsobom meditácie, v krajine objavuje vlastné vnútro a správu o ňom podáva maliarskymi prostriedkami. Bezprostredný dotyk prírody sa uplatňuje vo farebnosti a neraz aj v použití prírodného materiálu priamo v štruktúre či textúre maľby. Ďalšie námety sú abstrahovanou výtvarnou formou zachytené záznamy bežných predmetov a životných situácií, ktoré hovoria o ľuďoch a ich vzájomných vzťahoch.

Jaroslav Čech je umelcom s expresívnym rukopisom, ktorého spontánne zachytenie momentu je dôležitým aspektom jeho tvorby. V poslednom období vynecháva zo svojej palety čiernu a skôr hľadá prirodzenejšie odtiene, vracia sa k elementárnemu koloritu. Abstraktné diela dáva do meditatívnej roviny v zobrazeniach jazierok. V maľbách sa odzrkadľuje individualita človeka. Zobrazuje vnútorný svet subjektívnych predstáv. Ústrednou témou jeho diela sa stáva ľudské telo, fragment figúry s určitou deformáciou v expresívnom znení. Zobrazuje i odrazy figúr akési stopy, záznamy i prírodné prvky, ktoré transformuje do podoby ornamentu. Kresby sú zväčša rýchlym záznamom myšlienok, náčrtky, skice niekedy ostávajú nedokončené. Autorove inšpirácie nie sú násilne, ide skôr o spontánne zachytenie toho, čo vidí, vníma, čo pokladá za zaujímavé s istým tvorivým potenciálom.¹

Jaroslav Čech
45. výročie narodenia



Sen, 2009, plátno, akryl, M 2041

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierke je sedemnást autorových výtvarných diel, z čoho päť obrazov vzniklo na maliarskom sympóziu v roku 2008. Ústredným motívom tejto série prác je artefakt dotýkajúci sa najstarších dejín Spiša. Rozvádza motív koňa z keltskej mince a spája ho s vyjadrením stavu vlastného vnútra. Vo farebnosti diela zaznieva ohlas spišskej prírody, lebo v bezprostrednom kontakte s ňou vzniká celá jeho tvorba. Dielo korešponduje aj s landartovou realizáciou s tým istým motívom od austrálskeho umelca Andrewa Rogersa pod Spišským hradom. K ďalším autorovým dielam v zbierke patrí kolekcia drobných nefiguratívnych kompozícií a dve práce s erotickým motívom. V roku 2016 pribudlo do zbierkového fondu dielo s názvom *Sen* (2009, M 2041), ktoré je tvorené kombináciou akrylu, oleja a suchého pastelu.

– Mgr. Jitka Haaková –

¹ Z textu Mgr. Kamily Pacekovej

CURRICULUM VITAE | Slavomír Durkaj sa narodil 21. októbra 1976 vo Vranove nad Topľou. V rokoch 2006 – 2012 študoval maľbu na Fakulte umení Technickej univerzity v Košiciach v Ateliéri súčasného obrazu u doc. akad. mal. Adama Szentpéteryho. V roku 2011 bol vybraný do projektu *Artbanka* v Prahe a tiež sa stal finalistom *Maľby roka VÚB* v Bratislave. Jeho diplomová práca bola vybraná do *Startpoint: Prize for Emerging Artist 2012* a vystavená v pražskom DOXe. Samostatne vystavoval v Michalovciach, Hanušovciach nad Topľou, Trebišove a Rimavskej Soboty. Jeho diela sa nachádzajú v zbierkach Šarišskej galérie v Prešove, Galérie umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi, Artbanke Museum of Young Art v Prahe a v súkromných zbierkach na Slovensku, v Čechách, Veľkej Británii a USA. V súčasnosti žije a tvorí v Hencovciach.¹

O TVORBE | Durkaj sa venuje klasickej technike olejomalby. Vo svojej tvorbe sa zameriava na konflikt prírody a modernej civilizácie. Inšpiráciu čerpá z prostredia, v ktorom žije a zo situácií, ktoré sú v danom momente v jeho živote aktuálne. Jeho surreálne diela sú kritikou súčasnej globálnej, spoločensko-kultúrnej a ekologickej situácie, kritický postoj zaujal voči spoločnosti, v ktorej honba po mamone zaujala popredné miesto hodnotových rebríčkov jednotlivcov. Zároveň je jeho zámerom spochybňovať zaužívaný pohľad na skutočnosť, ukázať nový uhol videnia danej veci, vďaka čomu chce docieľiť zmenu hodnôt. Do krajiny vkladá vrstvy časových pásov s figúrami, ktoré tvoria dej. Na maľbách znázorňuje detaily, napr. ľudských tiel, zvierat, chemických značiek, ktoré sú odkazmi a symbolmi smerujúcimi k danému problému, na ktorý chce poukázať. Postavy napriek tomu, že v nich občas rozpoznávame konkrétne osoby z politickej, alebo umeleckej histórie, sú anonymné, zastupujúce určitý spoločenský typ. V niektorých dielach zobrazuje znečistené prostredie, ktoré sa prenáša na ľudí a zvieratá, ďalšie predstavujú spoločnosť, v akej žijeme a ako ju vysvetľujú teoretici. Durkaj berie umenie ako médium, ktoré mu umožňuje cez obrazy sprostredkovať obsah, ktorý má význam a hlbšiu myšlienku.²

Slavomír Durkaj
40. výročie narodenia



Krajina s kravami, 2011, olej, M 2042

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galéria umelcov Spiša má vo svojej zbierke tri diela Slavomíra Durkaja, ktorými poukazuje na problémy súčasnej doby ako sú znečisťovanie životného prostredia, čím dochádza ku konfliktu medzi prírodou a modernou civilizáciou. Dielom *Krajina s kravami* (2011, M 2042), kde kozmonauti pasú nebeské stádo, chce poukázať na kolobeh života. V strede obrazu je umiestnený mraziaci box, ktorý sa z jednej strany môže plniť a z druhej strany vyprázdňovať, tento box sa tak stal symbolom kolobehu všetkého okolo nás. – *Mgr. Mária Šabl'ová* –

¹ Z textu Mgr. Jozefa Ridillu

² <http://www.eantik.sk/autor/1029/durkaj-slavomir/>

CURRICULUM VITAE | Anna Fedáková sa narodila 13. decembra 1961 v Poprade – Spišskej Sobotě. Študovala na Strednej priemyselnej škole drevárskej v Spišskej Novej Vsi, neskôr pracovala ako metodička výtvarnej výchovy na Okresnom osvetovom stredisku a v Tatranskej galérii v Poprade. V rokoch 1987 – 1995 študovala na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (reštaurátorská príprava, doc. Gabriela Balažovičová a ateliér maľby a voľnej tvorby, prof. Daniel Fischer). Žije v Poprade, venuje sa umeleckej tvorbe a pedagogickej práci, vedie tiež relaxačné kurzy pre ženy, spojené s tancom. Individuálne vystavovala v Trnave (1996), v Košiciach (1997), Poprade (1998, 1999, 2001, 2002, 2004, 2007, 2011), Spišskej Novej Vsi (2009), Levoči (2012), Kežmarku (2013), v zahraničí v Taliansku (2013), Chorvátsku (2013, 2015) a v Českej republike (2016). Participovala na kolektívnych výstavách na Slovensku, v Maďarsku a v Poľsku, zúčastnila sa na umeleckých sympóziách v Poľsku, Belgicku, Francúzsku a na Slovensku.

O TVORBE | Tvorba Anny Fedákovovej je poznačená konceptuálnym a postmoderným myslením. Zaujíma ju najmä svetlo ako manifestácia transcendentálnych ideí. Námety vychádzajúce z kresťanstva i z myšlienok a praktík orientálnych náboženstiev spracúva vo forme objektov a inštalácií, ale aj tradičnými i netradičnými maliarskymi postupmi. Popri klasických maliarskych technikách pracuje aj s vlastnoručne vyrábanou papierovinou, s voskom i s „živým“ materiálom. Tráva vyrastajúca z textilného podkladu tvorí v priebehu času sa meniace tapisérie. Spod vrstvy vosku presvitajú tajuplné tváre a oči portrétov, vrstvami papieroviny alebo preparovaných kníh preniká mystické svetlo, ktoré je jedným zo zásadných komponentov jej prác. Magická atmosféra vyžaruje aj z presvetlených voskových odliatkov rúk.

„...často používa symbolický prvok osvietenia, prvok stredy, stredobodu, srdca, kruhu, kola, slnka a pod. Sakralizuje svoje diela tajomným a melancholickým tušením. Jej práce v bielom obrazovom poli sú viac duchovným cvičením ako tradičnými obrazmi – očisťujú, prežarujú a vracajú nás ku spojeniu s vlastnou dušou...“¹

Anna Fedáková
55. výročie narodenia



Peniknutie , 1995, kniha (hnedá), kombinovaná technika, P 1787

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierke sa nachádza štrnásť výtvarných diel Anny Fedákovovej z rokov 1995 – 2012, z toho tri boli získané darom. Sú to tradičné maľby, práce z vlastnoručne vyrábanej papieroviny, maľby pastelom pod vrstvou vosku, ale i trojrozmerné diela – preparované knihy a najnovšie kompozícia z voskových odliatkov rúk. Všetky spája zjednocujúca myšlienka mystického svetla vyžarujúceho z farieb na plátne, ktoré presvitá cez vrstvy papieroviny alebo liateho vosku, alebo sa jedná o skutočné svetlo prenikajúce voskovými objektmi či preparovanou knihou – tu všade nás „očisťuje, prežaruje a vracia nás ku spojeniu s vlastnou dušou“.

– Mgr. Jitka Haaková –

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- BESKID, V.: Anna Fedáková. Otváranie. Katalóg výstavy. Poprad: Tatranská galéria, 2011

¹ Citácia z textu Vladimíra Beskida



Volarie, 2011, z cyklu: Krajina srdca, papier, vosk, M 1840

ANNA FEDÁKOVÁ

Hľadanie svetla

Depozitár galérie dopĺňa štrnásť prác maliarky Anny Fedákovej, jedná sa o maľby, autorské grafiky a špecifické objekty. Rozpätie vzniku diel je od 1993 – 2012, teda práce zastupujú aktívne tvorivé obdobia.

Anna Fedáková je autorkou so svojším prístupom k médiu maľby. Narodila sa 13. decembra 1961 v Poprade – Spišskej Sobotě. Už stredná škola naznačovala jej umelecké smerovanie, absolvovala odbor Konštrukcia a tvorba nábytku a interiéru v Spišskej Novej Vsi. V rokoch 1987 – 1990 absolvovala reštaurátorskú prípravu u doc. Gabriely Balažovičovej, nasledujúce roky (1990 – 1995) študovala odbor maľby a voľnej tvorby u doc. Daniela Fischera na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Popri vysokej škole absolvovala pedagogické štúdium zamerané na výučbu výtvarných disciplín na všetkých typoch škôl.

Prvé maliarske snaženie Anny Fedákovej odzrkadľuje olejomaľba – *Modrý kôň*, ktorá vznikla, keď mala autorka sedemnásť rokov. Roky vysokoškolských štúdií boli obdobím hľadania osobitého maliarskeho prejavu. Už v roku 1990 tvorí dielo *Špirála*, ktoré naznačuje neskoršie smerovanie tvorby. Vznikol „živý“ gobelín tvorený vysievaním zrna na vrecovinu. Vyklíčené zrno prerastá cez tkaninu. Procesuálne tendencie sa v jej dielach zachovali aj v realizáciách zalievania jemných pastelov do vosku či v slepotlačiach z liatej papieroviny.

Prítomnosť svetla je badateľná v každom diele, avšak jeho vnímanie a vyžarovanie môže mať hlbší význam. Môže spĺňať iba elementárnu funkciu, teda rozžiariť dielo, osvetliť objekt či upriamiť pozornosť na dôležitý prvok diela. V prácach Anny Fedákovej sa stretávame so svetlom emocionálnej podstaty. Všeobecne sa v rámci rôznych kultúr objavuje svetlo zastupujúce božstvo – buď formou metafory, ako symbol slnka alebo kozmického svetla.

Svetlo sviečky, ktorým autorka zútuľňuje výstavný priestor symbolizuje nádej a vieru. Využíva zatemnenie priestorov na vyniknutie svetelných prienikov, ktoré dosahuje precítenou maľbou. Upriamuje pozornosť na prienik svetla do temnoty. Z jej obrazov vyžaruje mystika duchovného svetla. Zdeľuje nám posolstvo svojho vnútorného prežívania. Už v prvých maliarskych pokusoch umelkyne vnímame snahy o mystické vnímanie svetla. Tieto luministické tendencie sú zreteľné v diele *Mesačná noc* (okolo 1890) od Ladislava Mednyánszkeho. Svetlo v tvorbe Anny Fedákovej sa objavuje vo význame osvietenia, cesty k hlbšiemu poznaniu seba a univerza. Pri vnímaní a meditovaní pred jej dielom nám sprostredkovanou formou otvára cestu k jej vnútornému duchovnému svetu. V tvorbe slovenského výtvarníka Rudolfa Sikoru nachádzame podobné prístupy. Vo svojich dielach *Čierna diera*, *Biela diera* (1979) smeruje k magickým sféram. Vznikajú obrazy permanentného kolobehu života – svetlo a tma sa energeticky menia – prebieha energia vzniku a zániku.

Prvok stredu, kruhu i slnka je nosným východiskovým bodom pri realizácii autorkiných diel. Prítomná sakrálnosť v jej abstraktných dielach sa vyznačuje čistotou, harmonickou kompozíciou a zároveň tajomnosťou. Zobrazuje náladu precítenú v duši. Tieto snahy s kontemplatívnym prístupom nachádzame v diele českého maliara, grafika a ilustrátora Václava Boštíka. Jeho obrazy presahujú hranice umenia, blížia sa k mystike i vede. Pôsobia ako výsledky vnímavého snenia. Je v nich badateľná snaha o uchopenie princípu a tajomstva celého vesmíru.

Cyklus *Oči* realizovaný autorkou od roku 1995 púta veľkou pozornosťou. Sú to portréty ľudí, ktorých oči symbolizujú okná do duše. V nich sa zrači zrelosť duše a poznania. Tieto maľby sú tvorené autorskou technikou, zalievaním jemných pastelov do vosku. Na výstavách v zatemnených priestoroch osvetlených iba sviečkami získavajú ďalší rozmer. Horiace sviečky dodávajú maľbám život, oči ožívajú zdanlivým pohybom.



Túžba, 1993, plátno, olej, M 1788

Autorka svojou tvorbou odovzdáva poznanie, nabáda na cestu k stíšeni duše, k zvnútorneniu. Z jej obrazov vyžaruje sila, citlivosť a pokoj. Vnímateľ sa pred obrazom stíši, vibrácie farieb otvárajú cestu k sebe samému. Pre diela a celkovo životnú cestu a cieľ autorky je podstatou hľadanie hlbšej úrovne poznania a zmyslu života. Každý má svoju cestu, ale poznanie je len jedno. Hľadanie svetla vyjadruje v jemných pasteloch, ktoré sú transparentné a neskôr zalievané do vosku. Danými postupmi vznikol cyklus *Krajina srdca* a dielo *Volanie* (M 1840) z roku 2011, ktoré autorka darovala galérii pri príležitosti 25. výročia vzniku inštitúcie.

Autorka často vystavuje aj rôzne svetelné objekty – obrazy, či svetelné knihy. Diela Fedákovvej sa dostávajú na hranicu transcendentna – na vnímanie hlbšej duchovnej úrovne za obrazom, za hranicami vedomia, teda na nevedomej úrovni. Jedná sa o zachytenie transcendentálneho javu prostredníctvom zmyslového vnímania percipienta. Jej práce sú výpoveďou o hľadaní pravdy, lásky, krásy a pokoja.

Knihy – jednotlivé listy vznikli zozbieraním pre ňu podstatných textov z vybraných kníh, ktoré jej vysvetľovali zmysel života a poznania. Listy sa stali surovinou na vytvorenie ručného papiera (formou liatej papieroviny). Ich obsah sa pretavil v jeden celok, čo symbolizuje celistvosť myslenia a poznania. Na svet by sme mali nazeráť s holistickým prístupom. Kniha sa otvorí a svieti, alebo svetlo preniká cez celú knihu prizorom v nej. Uprostred knihy je vyhlbená diera, cez ňu sa dostávame za hranicu poznania, podstata sa ukrýva mimo hmoty. Ani prečítaním všetkých kníh o poznaní nezmúdrieme, ak naša myseľ nebude schopná vnímať vyššie poslanstvo.

Odliatky *Dotyky* realizuje od roku 2006. Konkrétne táto práca (P 1983) zo zbierok galérie vznikla v rozpätí rokov 2010 – 2012. Odliatky rúk priateľov sú zoskupené do kruhu. Pri stretnutiach si nepriamo odovzdávame aj pocity, ktoré sú v tomto diele podporené svetelnými presahmi a vzniká dojem pokoja a súdržnosti.

Maľby modlitieb (2000 – 2009) sú opäť tvorené vrstvením. Po rannom „zvnútornení“ autorka maľovala modlitby. Snahu o pretavenie posolstva do malieb zvyrazňujú texty, ktoré v tme svietia. Tieto svietiace fluoreskujúce modlitby sú autorkinou intímnou výpoveďou. V roku 2010 vznikli tyrkysové modlitby. Inšpirovalo ju more, ktoré pre ňu znamená nekonečnosť. V tvorbe maliarky sa objavujú aj veľkorozmerné plátna s meditatívnym účinkom.

Anna Fedáková sa venuje vlastnej výtvarnej tvorbe, pedagogickej činnosti – vyučuje výtvarnú výchovu na Základnej umeleckej škole v Poprade. Práca s deťmi ju naplňa, organizuje relaxačné semináre pre ženy, ktorých zmyslom je tanec a výtvarná tvorivosť. Záber jej tvorby je široký – od maľovania obrazov, písania poézie, tvorby odevov, vlastnoručne maľovaného hodvábu, bytových doplnkov, návrhov nábytku a interiérov i fotografovania prírody.

Mgr. Kamila Paceková

CURRICULUM VITAE | Rudolf Hofer sa narodil sa 4. apríla 1951 v Seredi. Študoval hutníctvo v Banskej Štiavnici a v rokoch 1974 – 1989 súkromne sochárstvo v ateliéri Vojtecha Löfflera v Košiciach. Žije a tvorí ako výtvarník – sochár v Nižnej Rybnici. Absolvoval študijné pobyty vo Francúzsku (1993), USA (1994 a 1995 – Alabama, Florida, Louisiana, Georgia). Samostatne vystavoval v Košiciach (1976 a 1988), Michalovciach (2002), v Prahe (PKO 1987), v Paríži a USA (1993 – Mobile, Pensacola, New Orleans, Atlanta) a participoval na kolektívnych výstavách v Košiciach, Bratislave, Prahe, v zahraničí na sympoziálnych výstavách v Poľsku a Litve. Zúčastnil sa na medzinárodných sochárskych sympóziách v Košiciach – Bukovci, v Poľsku (Rakszawa) a v Litve (Alytus).

O TVORBE | Rudolf Hofer pracuje s drevom, kameňom i kovom, tvorí rozmerné interiérové a exteriérové diela, komornú plastiku i medaile. Žánrový, tematický i materiálový záber autora je veľmi široký – od impresívne modelovanej plastiky cez abstrahujúce geometrické tvaroslovie až k asamblážam recyklujúcim kovový šrot.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Hoferova sympoziálna práca *Šperk* (2008, P 1702) reprezentuje sochárske diela s použitím recyklovaného šrotu. Dielo vzniklo na sochárskom sympóziu v Galérii umelcov Spiša v roku 2008, odvtedy je súčasťou expozície *Záhrada umenia*. Symbolicky vyzdvihuje cenný klenot kultúrneho dedičstva Spiša reprezentovaný travertínový úlomkom, neseným a súčasne chráneným mocnou kovovou konštrukciou.

– Mgr. Jitka Haaková –



Rudolf Hofer
65. výročie narodenia



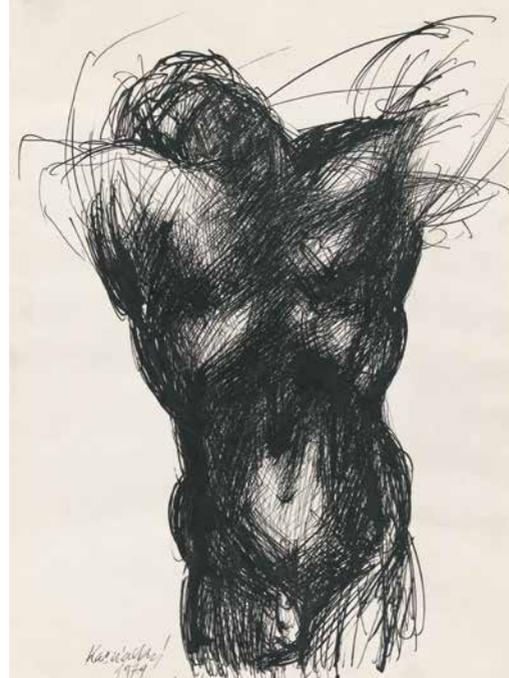
Šperk, 2008, travertín, kov, P 1702

CURRICULUM VITAE | Ladislav Kacvinský sa narodil 27. marca 1931 v Levoči. Študoval figurálne sochárstvo v rokoch 1952 – 1958 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (prof. Rudolf Pribiš a Jozef Kostka). V rokoch 1958 – 1961 bol asistentom prof. Kostku. Od roku 1961 žije a tvorí v Spišskej Novej Vsi, sporadicky pôsobil ako pedagóg (Základná umelecká škola, Stredná priemyselná škola v Spišskej Novej Vsi – zakladateľ odboru kameňosochárstva). Venuje sa monumentálnej i komornej sochárskej tvorbe v bronz, kameni a dreve sprevádzanej figurálnou sochárskou kresbou. Vytvoril celý rad monumentálnych sochárskych diel pre Spišskú Novú Ves a iné spišské a východoslovenské mestá. Sochárskymi dielami a kresbami participoval na kolektívnych výstavách na Slovensku a v Poľsku. Samostatne vystavoval v Spišskej Novej Vsi (1970, 1991, 1993, 2001, 2011), v Poprade (1991) a v Levoči (1986). Jeho tvorba je zastúpená v zbierkach galérií v Košiciach, Bratislave, Prešove, Poprade, Žiline, Spišskej Novej Vsi, v Spišskom múzeu v Levoči a v súkromných zbierkach na Slovensku i v zahraničí.

O TVORBE | Ladislav Kacvinský je v súčasnosti nestorom spišských sochárov. Za vyše pol storočia umeleckej kariéry prešla jeho tvorba názorovým vývojom od realistickej figurálnej a portrétnej tvorby k tvarovej redukcii, ktorá na prelome 60. a 70. rokov 20. storočia vyvrcholila v nefiguratívnych prácach v komornom i monumentálnom meradle. V posledných desaťročiach tvorí najmä voľné skulptúry i viacfigurálne reliéfy s biblickým obsahom. V tvarovo redukovaných kubizujúcich kompozíciách vyjadruje svoje posolstvá viery a lásky i myšlienky žiaľu a pokánia pomocou pôsobivej expresívnej skratky. Po celý čas jeho tvorbu sprevádza figurálna kresba, ktorá je nielen predobrazom pripravovaných sochárskych diel, ale často voľným záznamom figúry v pohybe.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Kolekcia sochárskych diel a kresieb Ladislava Kacvinského v zbierke Galérie umelcov Spiša obsahuje štyridsaťštyri prác, z toho tridsaťsedem kresieb a sedem sochárskych diel, ktoré vznikli v rozpätí vyše pätnástich rokov. Kacvinského sochárske diela patria k ťažiskovým položkám galerijnej zbierky. Predstavujú všetky polohy jeho tematického, materiálového i štýlového repertoáru. Skulptúry *Ráno / Prebudenie* (1979, P 187) a *Torzo mladíka* (1986, P 461) sú vytesané v neoklasicistickom duchu nasledujúc príklad Aristida

Ladislav Kacvinský
85. výročie narodenia



Spartakus II., 1979, pero, K 186

Maillola – prvá svojím senzúalnym nábojom vyjadruje radosť zo života, druhá očakávanie a nádej. Drevená skulptúra s názvom *Zašlá sláva* (1978, P 190) reprezentuje autorove práce smerujúce k nefiguratívne vyjadreniu, hoci jej hudobný motív je jasne čitateľný. Najmladšie práce, figúra sediacej madyony i reliéfy, sa viažu k téme rodiny a materstva. Od klasickej formy sa odkláňajú, svojím formálnym tvaroslovím odkazujú na kubizmus. Kresby sú variáciami na motívy umelcových sochárskych diel i voľnými pohybovými figurálnymi štúdiami.
– Mgr. Jitka Haaková –

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- JASAŇ, V.: Ladislav Kacvinský: Sochárske dielo. Katalóg výstavy. Levoča: Spišské múzeum, 1986
- JASAŇ, V.: Ladislav Kacvinský: Sochy, kresby. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1996
- TILOVÁ, K.: Ladislav Kacvinský: Sochy, kresby, maľby. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2011

Ráno; Prebudenie, 1979, juhoslovanský mramor, P 187



LADISLAV KACVINSKÝ

Keď sa kameň stretne s láskou

Akademický sochár Ladislav Kacvinský patrí ku generácii sochárov, ktorí na scénu slovenského výtvarného umenia nastúpili na prelome 50. a 60. rokov 20. storočia. Narodil sa v neďalekej Levoči 27. marca 1931. Detstvo prežil v Spišskej Novej Vsi, kam sa po štúdiách na Vysokej škole výtvarných umení a asistentskej praxi v Bratislave vrátil a natrvalo usadil. V roku 1942 začína štúdium na Gymnáziu v Spišskej Novej Vsi, neskôr pokračuje na rehoľnom Gymnáziu v Spišskom Štvrtku a v Nitre na Zobore. V roku 1958 v Bratislave absolvoval figurálne sochárstvo u profesorov Rudolfa Pribiša a Jozefa Kostku. Nasledujúce obdobie pôsobí ako Kostkov asistent. V galerijnej zbierke sa nachádza šesť lavírovaných kresieb rudkou, ktorých autorom je Jozef Kostka. Jeho sochárska tvorba vychádza z francúzskych plastik 19. a 20. storočia, ich štúdium ho usmernilo pri vytýčení vlastných programových predstáv so zreteľom na vyjadrenie vnútorného prežívania. Pri výučbe budúcich sochárov kládol dôraz na poctivú kresbovú prípravu, nevnucoval im vlastné postupy, ale usmerňoval ich, aby dospeli k tvorivým autorským ideám. Kresba sa stala neoddeliteľnou súčasťou tvorby Ladislava Kacvinského, čo môžeme sledovať na lavírovaných kresbách rudkou, kombinovaných tušových kresbách s rudkou, objavujú sa aj skice tvorené uhľom, ale aj perokresby. Ostáva verný figurálnym kompozíciám.

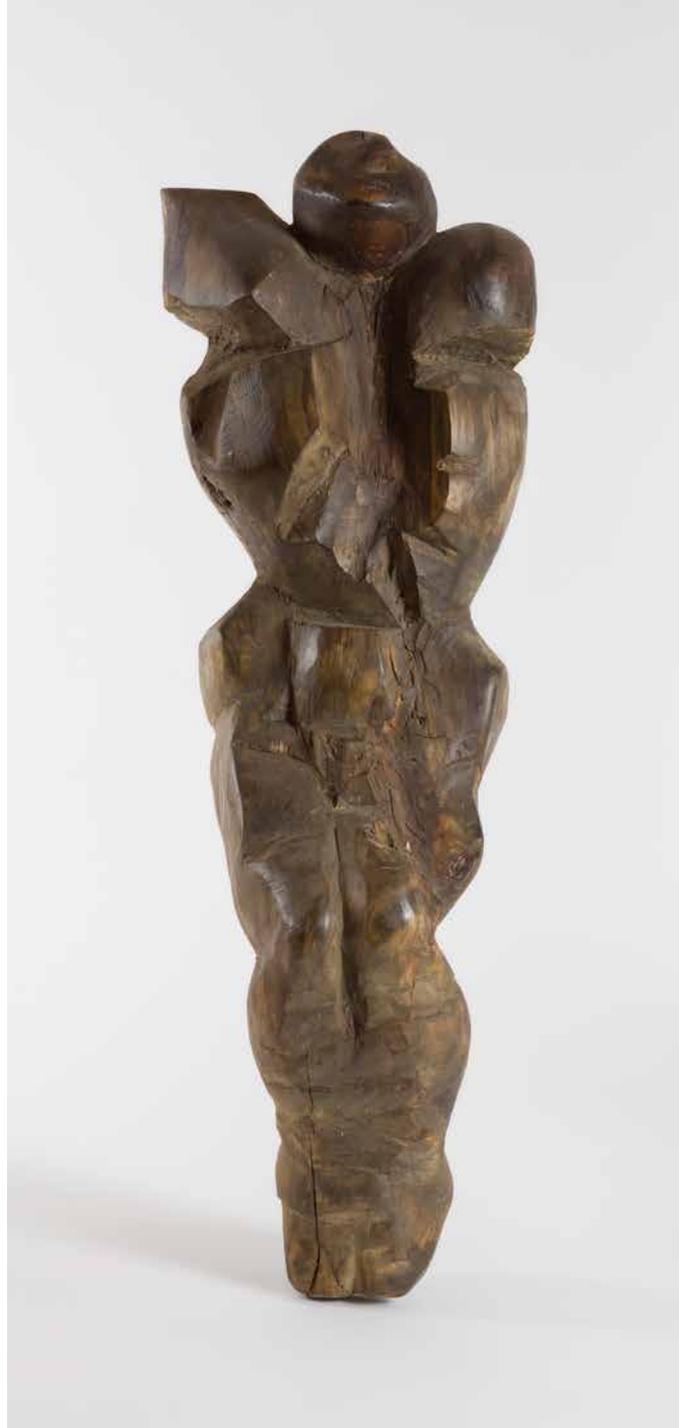
TVORBA AUTORA V 20. STOROČÍ | 50. roky boli pre umelca obdobím hľadania. Vznikajú portrétna diela, busty, avšak s ukončením štúdia uzatvára realizáciu portrétov a cizeluje autorský rukopis.

60. roky tvorby Ladislava Kacvinského sa vyznačujú snahou o vytvorenie vlastného umeleckého programu. Po ukončení štúdií realizoval ešte v bratislavskom ateliéri skulptúru *Milenci* (1960), ktorá je dnes umiestnená v priestoroch galérie, ale patrí mestu Spišská Nová Ves. V minulosti zdobila sobášnu sieň radnice. Priame sekание do mramoru naznačuje napätie vzťahu dvoch milencov. V tomto prípade svoju predstavu pretavuje do hmoty bez dlhodobých príprav. V roku 1961 odchádza do Spišskej Novej Vsi, kde začína rozvíjať svoje sochárske ambície a zakladá si rodinu. Sporadicky tu pôsobí ako pedagóg na Ľudovej škole umenia. Okrem výtvarného nadania rozvíja hudobný talent. Zdokonaľuje sa v hre na husle a violu. Koncom 60. rokov sa nosným výrazovým prostriedkom stáva realistické figurálne zobrazenie. Zároveň prichádza objednávka na realizáciu pamätníka k 700. výročiu založenia mesta Spišská Nová Ves (1968).

Komorná tvorba vystupuje do popredia autorovho sochárskeho záujmu. Koncom 70. rokov realizuje plastikú *Ráno / Prebudenie* (1979, P 187) vychádzajúc z neoklasicistických predlôh podľa vzoru diela Aristida Maillola. Plastika bola neskôr zaradená do zbierok galérie. Tak ako ráno symbolizuje prebudenie do nového dňa, radosť zo života, nový začiatok, je dielo odkazom alebo túžbou otvoriť nové možnosti poznania. Paralely nachádzame práve pri osadení plastiky (august 1987) v interiéri vtedy sa „rodiacej“ galérie. Drevená skulptúra s názvom *Zašlá sláva* (1978, P 190) reprezentuje autorove práce, ktoré sa svojou formou približujú k abstraktným tvarom, avšak motív hudby je na soche jasne badateľný. V tomto období sa intenzívne angažuje v oblasti hudby a pôsobí v kvartete ako hráč na violu.

Kresby (K 185, K 186) z roku 1979 sú prípravnými skicami na realizáciu skulptúry, ktorú vytvoril v roku 1980, jedná sa o torzo z lipového dreva s názvom *Spartakus* (1980, P 226). Socha odráža návrat autora k drevu a otvára novú etapu v komornej plastike. Za inšpiráciou sa obracia do minulosti, do obdobia gotiky, v ktorej bol človek silno spätý s vierou a žil pokorným a oddaným životom (autor vychádza z tradičných tém a zobrazení, ktoré dominovali v období gotiky). Námety tvorili scény zo života Krista (ukrižovanie, zmŕtvychvstanie), posledný súd, postavy Panny Márie s dieťaťom – Madony alebo výjavy zo života svätých, *Matka* (1988, P 617). Motívy rodiny, vzťah matky a dieťaťa premieta do kameňa, dreva i kovu. Autorovi sa podarilo v dielach zachytiť vzťah v momente naplnenom dôverou, pokorou a pochopením. Zobrazené postavy k sebe hľadajú cestu lásky a istoty. Od roku 1983 začína pôsobiť ako lektor neprofesionálnych výtvarníkov pri vtedajšom Okresnom osvetovom stredisku v Spišskej Novej Vsi.

80. roky tvorbu Ladislava Kacvinského charakterizujú viaceré reliéfne modifikácie (P 542, P 587). Vysoký reliéf mu ponúka nové možnosti vyjadrenia, pretavenia myšlienky do masívnej plochy. Sledujeme rytmus vzťahov a nadviazanie menších foriem na väčšie a následné splynutie s hmotou. Znázorňuje nerozlučnú syntézu matky s dieťaťom, neodlúčiteľný vzťah vzájomnej potreby. V dynamicky vystupňovaných skladoch drapérie sa zračí usmievavá tvár matky a spokojný výraz dieťaťa umocňuje najprirodzenejšie puto rodiny. Tvrdosť materiálu, ostrosť línií vyvažuje výrazovosť – vrúcnosť a bezhraničná láska matky k dieťaťu. Tento motív nachádzame v diele *Šťastná matka* (1985), ktoré je súčasťou interiéru tunajšej nemocnice. Drevený reliéf *Deti* (1984) s totožnou lokáciou zobrazuje tancujúce postavy v objatí, v tomto prípade je dielo poctou a vyjadrením autorovho obdivu k dielu renesančného majstra Donatella.¹ Autor vychádza z dokonale zvládnutej renesančnej proporcionality ľudského tela. V roku 1984 vytvoril exteriérovú mramorovú plastiku štylizovaného lipového kvetu



Spartakus, 1980, lipové drevo, P 226

¹ Speváčka tribúna (Cantoria) florentského dómu 1433 – 1438; mramor; Museo dell'Opera del Duomo, Florencia. Raj anjelov v otvorenej lodžii a bohatá výzdoba farebným mramorom inšpirovaná rímskymi majstrami rodiny Medicijovcov činí živé pohybovo pojaté dielo. Skupinky puttiov tancujú za medzerami medzi pilastrami v protismere, čo nielenže umocňuje dynamiku ich pohybu, ale oslobodzuje ich z obmedzenia daného rámca architektúry a dáva im raju priestorovú hĺbku.

(*Kvet – fontána pre mesto Spišská Nová Ves*), ktorá je osadená v mestskom parku. V druhej polovici 80. rokov externe pôsobí na Katedre Výtvarnej výchovy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove. Dubová figúra *Torzo mladíka* (1986, P 461), v neoklasicistickom duchu, predznamenáva nádej a vieru v lepšiu budúcnosť.

V nasledujúcom období v rozsiahlom diele sochára Ladislava Kacvinského dominuje téma kresťanstva a rodiny, ktorú rozvíja v reliéfnych a trojrozmerných kompozíciách. Nemožno zaiste opomenúť prepracované kresbové štúdie.

V 90. rokoch naďalej rozvíja svoj osobitý autorský prejav. Depozitár dopĺňajú figurálne štúdie ženských aktov, ale i kresby s náboženskou témou. Začiatkom 90. rokov spoluzakladá odbor kameňosochárstva na Strednej priemyselnej škole baníckej v Spišskej Novej Vsi. V roku 1999 realizuje jednu z mnohých exteriérových prác, *Pamätník M. R. Štefánika*. Dielo bolo osadené na Štefánikovom námestí v Spišskej Novej Vsi v roku 2007.

Celé tvorivé obdobie ostal Ladislav Kacvinský verný základným hodnotám ľudského bytia. Primárnym sa stáva vzťah matky a dieťaťa, nevinnosť i čistota. Tvrdosť materiálov je konfrontovaná s nehou a citom. Vyberá si známe biblické témy, do ktorých vnáša momentálne pocity, prežité okamihy. Reliéfy i plastiky naplnené radosťou, spojenie duší, ale i zármutok sú charakteristickými prvkami, ktoré sprevádzajú autorovu celoživotnú tvorbu. Silné puto rodiny ostáva zapečatené v precízne opracovanej hmote.

Počas bohatej umeleckej činnosti prešiel jeho sochársky prejav postupne od realistických tendencií až k tvarovej redukcii plastík i reliéfov v kubizujúcich kompozíciách. Dynamiku dosahuje pomocou podmaňujúcej expresívnej skratky. Aj napriek tomu prezentované poslanstvo a základná nosná idea tvorby jubilujúceho autora – kresťanská láska – ostáva nemenná.

Na záver uvádzam autorovu citáciu k dielu *Veľká láska* (uverejnené v roku 2004, Korzár), ktorá opisuje jeho nazeranie na svet a umenie v syntéze s hudbou, ktorá ho celý život sprevádza.

„... Ladislav Kacvinský už pred časom vytvoril rovnako zaujímavú sochu matky s dieťaťom. Táto by mala byť akýmsi pokračovaním. Sám o svojom umeleckom rozpoležení, ktoré ho pri tvorbe sprevádzalo, prezradil: ‚Veľmi rád čerpám námety zo života. Život okolo seba pozorujem a nepoznám nič krajšie ako materstvo a ženu s dieťaťom. Úžasne sa ma to dotýka, rovnako mojej duše a môjho kumštu. Preto som sa k tejto téme opäť vrátil. Mal som materiál, oddychnuté drevo, tvrdé, s potrebným leskom, tak som nad tým strávil niekoľko týždňov. Dá sa povedať, že materiál ma veľmi ovplyvnil a ovplyvnil aj kompozíciu diela, a forma dreva tiež. Prirodzene, dotýka sa to mojej duše a musím sa priznať, že ma k tomu dovedla aj hudba, nádherný Beethoven, ktorého veľa a často počúvam a meditujem pri ňom.“²

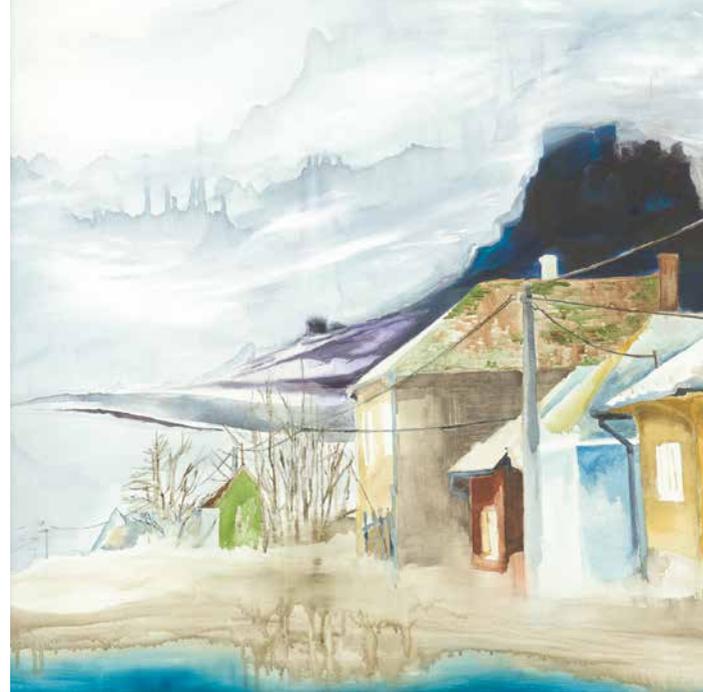
Mgr. Kamila Paceková

² Čítajte viac: <http://spis.korzar.sme.sk/c/4562987/spisky-sochar-l-kacvinsky-dokoncil-sochu-matky-s-dietatom.html#ixzz4VXH4L6U1>

CURRICULUM VITAE | Maliarka, sochárka a reštaurátorka Klára Eyal Králová sa narodila 21. júna 1981 v Ostrove nad Ohří v Českej republike. Študovala v rokoch 1995 – 1999 na Strednej priemyselnej škole drevárskej v Spišskej Novej Vsi. V štúdiu pokračovala v rokoch 1999 – 2003 v ateliéri grafickej a experimentálnej tvorby na Fakulte umení Technickej univerzity v Košiciach, v rokoch 1993 – 2006 v ateliéri monumentálnej tvorby (prof. Aleš Veselý) a napokon v rokoch 2008 – 2010 v ateliéri reštaurovania maľby (prof. Karel Stretti) na Akadémii výtvarných umení (ďalej AVU) v Prahe. Absolvovala študijné stáže v ateliéri sochárstva AVU v Prahe (prof. Ján Koblasa) v zimnom semestri (2004) a na Bezalel Academy of Arts and Design v Jeruzaleme/Izrael v letnom semestri (2006). Podieľala sa na výstavách absolventov ateliéru monumentálnej tvorby AVU v Českých Budějoviciach (2004) a na výstave výtvarných škôl s medzinárodným zastúpením *Figurama* v Prahe (2005). Samostatne vystavovala v roku 2003 v koncertnej sále v Spišskej Novej Vsi a v roku 2007 v Jeruzaleme. Zúčastnila sa na fotografickom workshope *MECCA* v Terezíne (2002) a na sochárskom sympóziu *Medzi hranicou a hrádzou* v Pezinku (2004). Žije v Izraeli a od roku 2010 pôsobí v reštaurátorských ateliéroch Múzea umenia v Tel Avive.

O TVORBE | Klára Eyal Králová sa pohybuje medzi viacerými žánrovými i štýlovými polohami využívajúc znalosti a zručnosti, ktoré nadobudla reštaurátorským štúdiom i praxou. Rozmanitá je aj námetová stránka jej tvorby – od spišskej histórie k záberom južným slnkom prežiaraných zákutí Jeruzalema a realistických až hyperrealistických portrétov súčasníkov až po kópie či parafrázy holandských barokových zátiší. V jej portfóliu sú aj trojrozmerné diela, v ktorých aktuálnym výtvarným jazykom recykluje drevené súčasti starých stavieb na nové sochárske objekty a inštalácie. Voľnej tvorbe sa v súčasnosti venuje skôr okrajovo, jej hlavným povoláním a záujmom je práca reštaurátora.

Klára Eyal Králová
35. výročie narodenia



Nad hradom a pod ním, 2008, plátno, akryl, akvarel, M 1712

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Do zbierky boli získané tri diela Kláry Královej vytvorené na maliarskom sympóziu v roku 2008. Dve sú variáciou jednej kompozície v odlišných technikách a meradle inšpirovanej historickým sochárskym artefaktom, tretia je krajinárskym či vedutovým záberom zo Spiša. Technikou je táto veduta v kombinácii akvarelu a akrylu príbuzná záberom z Jeruzalema, ibaže spišský Jeruzalem je na rozdiel od žiarivého osvetlenia večného mesta zachytený v chladnej farebnej tónine. Obligátna silueta katedrály v Spišskej Kapitule je v popredí obrazu nahradená pohľadom na nevábnu ulicu neidentifikovaného spišského mestečka.

– Mgr. Jitka Haaková –

CURRICULUM VITAE | Sochár Štefan Kubík sa narodil 3. februára 1941 v Spišskom Podhradí. V rokoch 1960 – 1964 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave (prof. Ludwik Korkoš) a v rokoch 1965 – 1971 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (prof. Rudolf Pribiš). Individuálne vystavoval sochárske diela i kresby v Bratislave (1972, 1980, 1982, 1983, 2006), v Dunajskej Strede (1979) a v Prahe (1989), posmrtnú výstavu mal v Bratislave (2007) a v Spišskej Novej Vsi (2011). Participoval na kolektívnych výstavách na Slovensku i v zahraničí (Švajčiarsko, Rumunsko, Rakúsko). Realizoval celý rad monumentálnych diel v architektúre. Zomrel 7. novembra 2006 v Bratislave.¹

O TVORBE | Tak ako je tomu u väčšiny sochárov druhej polovice 20. storočia, ktorí pochádzajú zo Spiša, i tvorba Štefana Kubíka sa odvoláva na tradície spišského sochárstva a rezbárstva. Ozývajú sa v nej podnety a inšpirácie z neskorej gotiky, ľudovej rezbárskej tradície a príklad Ludwika Korkoša, ktorý ako prvý tieto tradície spájal ako umelec i pedagóg. Kubíkova prevažne rezbárska tvorba využíva štylizované biomorfne a florálne motívy, neraz sa inšpiruje hudbou. Poetický výraz vertikálnych skulptúr dosahuje zvlnenou formou, ktorá je členená plynulými líniami odkazujúc na kontrapost gotických figur. Iné sochy svojim rustikálnym vyhotovením využívajúcim i neopracované drevo, získali skôr expresívny výraz.

Štefan Kubík patrí k tým kreatívnym slovenským sochárom, ktorí dokonale pracujú s priestorom, tvarom či samotným materiálom. Od vstupu na výtvarnú scénu v 70. rokoch 20. storočia si vytvoril osobitú asociatívnu a metaforickú reč sôch. Vývoj sochárskej a kresbovej tvorby i samotný materiál drevo, s ktorým pracoval celý život, súvisia s rodným Spišom, kde sa neustále vracal. Príkladom sú už jeho rané práce – torzá, hlavy, dvojice, milenci. Neskôr smeruje k soche – zjednodušenému symbolu, filozofickej reflexii života, prírody a človeka. Na prvý pohľad upúta vertikálnosťou – rast, ako výraz túžby. V dielach hľadal podstatu bytia, vytváral si imaginárny svet tvarov a rytmických línii.

Totemické plastiky vzbudzujú dojem harmónie a pravidelné ryhy v dreve umocňujú pocit uspokojenia a poznania vlastného vnútra. Diela sú akousi meditáciou autora. V sprievodných kresbách, ktoré vytváral nezaznamenával len stroho to, čo chce



znázorniť, ale práve tu cítiť jeho myšlienkové pochody, konfrontáciu mystiky s realitou. Intuitívne šrafovanie sa prelína s premyslene uloženými čiarami a ťahmi. Expresivita, ktorú vo veľkoformátových kresbách dosahoval, dokonale vystihla jeho vnútorné pocity a podčiarkla výraznosť. Z ovoidných tvarov vyskladáva subtilne sochy smerujúce do výšin. Okrem plastík a prípravných kresieb vytváral akési reliéfy použitím drevených úlomkov na papieri. Jeho umelecký záber bol veľmi rozsiahly a rád experimentoval s novými technikami. Stopy zanechané v dreve ostávajú trvalou výpoveďou a odkazom sochárskeho umenia autora. Štefan Kubík v celej svojej umeleckej tvorbe hľadal podstatu a základné hodnoty života.²

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galéria získala v roku 2010 sochársku pozostalosť Štefana Kubíka, pozostávajúcu z dvadsiatich troch drevených skulptúr. Pôvodné dve položky v zbierke sa tak rozrástli o početnú kolekciu, v ktorej sú zastúpené všetky formálne i výrazové polohy umelcovej tvorby. Monumentálna skulptúra s názvom *Bremeno* (1990, P 1796) je expresívnym vyjadrením ťarchy ľudského osudu v kontraste obľej vertikály s prísnu horizontálou hranolu a so záťažou neformálnych tvarov. Naproti tomu diela s názvom *Rast* (1994, P 1793 – P 1795) či *Torzo* (1990, P 1800) sú lyrickým výrazom pozitívnej prírodnej energie a niektoré, najmä reliéfne práce majú skôr dekoratívne vyznenie.

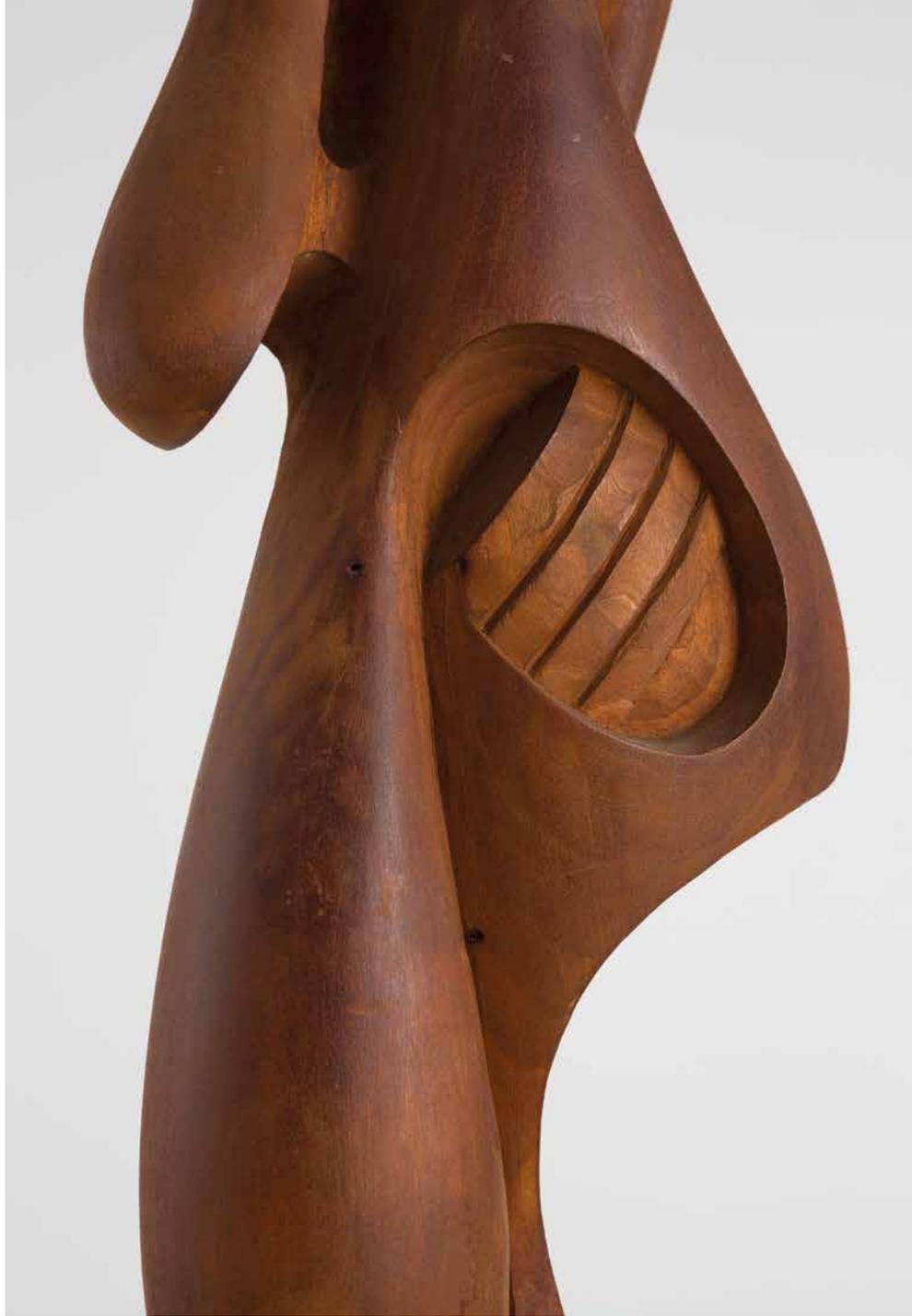
– Mgr. Jitka Haaková –

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- TILOVÁ, K.: Štefan Kubík – Odkaz v dreve. Sochy a kresby. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2011

¹ TILOVÁ, K.: Štefan Kubík – Odkaz v dreve. Sochy a kresby. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2011

² Tamže



Hudobný motív, 1977, drevo, rezanie, dlabanie, morenie, P 225, detail

CURRICULUM VITAE | Matúš Lányi sa narodil 15. novembra 1981 v Spišskom Podhradí. V rokoch 1996 – 2000 študoval na Škole úžitkového výtvarníctva v Košiciach. V rokoch 2000 – 2007 študoval na Katedre výtvarných umení a intermédií na Fakulte umení Technickej univerzity v Košiciach v Ateliéri grafiky a experimentálnej tvorby (u prof. Rudolfa Sikoru a Zbyňka Prokopa). Vystavoval na mnohých výstavách na Slovensku, v Čechách, Rakúsku, Nemecku, Švajčiarsku, Taliansku a Francúzsku. V súčasnosti žije a tvorí v Banskej Štiavnici.

O TVORBE | Hlavnými témami jeho tvorby pozostávajúce predovšetkým z malieb, videí a inštalácií sú náboženstvo a viera. Prepája biblické motívy s vedou a počítačovým vizuálom. Séria diel s názvom *Windows* je reakciou na knihu Richarda Dawkinsa, ktorá hovorí, že sme iba riekou dát, že naša existencia nemá poznateľný cieľ, žiadne transcendentno neexistuje a sme iba nosičom informácie, vzájomne sa spájame, množíme, ale nikam nesmerujeme. Systém Windows má svoju hierarchiu a poriadok. Počnúc bajtom končiac kurzorom, teda akýmsi transcendentnom ovládajúcim a usmerňujúcim tok bajtov. Naš spoločenský systém má tiež hierarchiu. Jeho základnou jednotkou je človek a rovnako stojí na princípe exterého nepoznaného ovládača – transcendentna. Cieľom jeho diel nie je kritika cirkvi ani náboženstva, ale priniesť nový pohľad a priestor na zamyslenie sa. V ďalšej tvorbe sa venuje skúmaniu dvoch paralelných kultúrnych fenoménov – kresťanstva a konzumu. Vytvára tak bizarné kombinácie aplikovaním kresťanských symbolov ako skratka IHS či biskupská mitra na predmety dnešnej konzumnej masovej kultúry, ako sú prilba amerického futbalistu či bikiny. V súčasnosti sa zaoberá dvoma teóriami o smerovaní biologického vývoja života a jeho „cieľa“. Opäť reaguje na neodarwinovskú interpretáciu o neriadenom toku života. Používa digitálny jazyk, pričom metaforickým výrazovým prostriedkom sa mu stáva materiál s obsahom genetickej informácie – živé lupene kvetov či listy rastlín a stromov – prenáša ich na plátno, ktoré tak plní funkciu dátového disku uchovávajúceho genetické informácie. Tento materiál je nosičom informácie o vlastnom živote – DNA.

Matúš Lányi
35. výročie narodenia



Uninstall! I., 2009, akryl, M 1999,
(z celku Uninstall! I. – VI.)

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Galéria umelcov Spiša má vo svojej zbierke sedemnášť diel tohto mladého umelca, prevažne s témou kresťanskej ikonografie a z cyklu *Windows*. Zjavenie apoštola Jána je námetom záverečného cyklu maliarskej série *Windows*, nazvaného *REVELATION* (2009, M 1994). Na plátnach sa odvíja príbeh nezvratného procesu deštrukcie „systému“, ktorý býva zväčša zapríčinený zanedbaním alebo ignorovaním systémových požiadaviek. Tento proces sprevádza niekoľko výstražných hlásení, ktoré zdanlivo odďalujú následky fatálneho procesu.¹

– Mgr. Mária Šablová –

¹ <http://www.lanyi.euweb.cz/>



Helmet, 2013, olej, M 1992

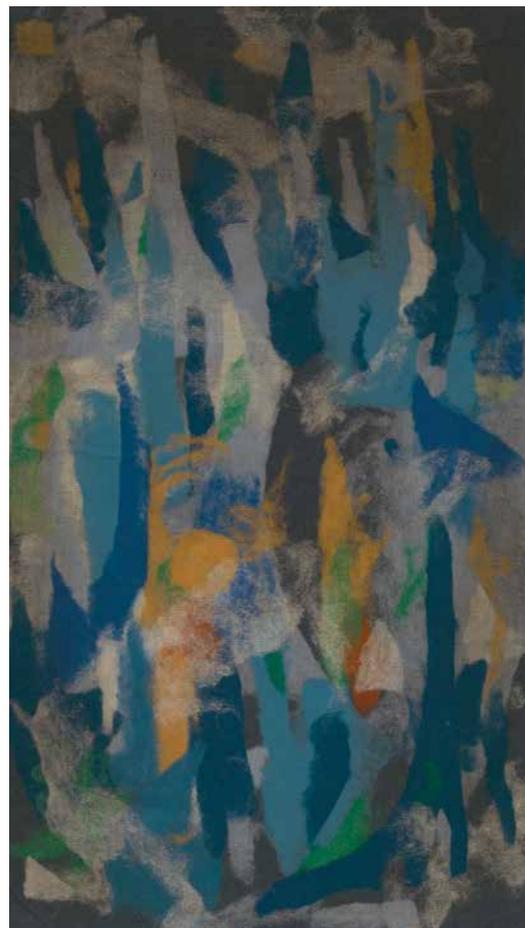
CURRICULUM VITAE | Eva Melkovičová sa narodila 13. apríla 1941 v Spišskej Novej Vsi. Po maturite na gymnáziu v Spišskej Novej Vsi pokračovala v štúdiu na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave (prof. Rudolf Fila) a v rokoch 1961 – 1967 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (maľba, prof. Ján Mudroch). Venovala sa komornej maľbe a grafike. Súčasne bola učiteľkou na Základnej umeleckej škole v Bratislave – Karlovej Vsi. Participovala na kolektívnych výstavách na Slovensku, v Českej republike (1967, 1969, 1976, 1980), Belgicku (1965) a Taliansku (1969). Samostatne vystavovala v Spišskej Novej Vsi (1969, 1977, 1993, 1998, 2011), v Holíči (1976), v Bratislave (1984, 1986, 1995, 2001, 2011), v Poprade (1970), v Nitre (1983), v Tatranskej Lomnici (1988), v Liptovskom Mikuláši (1995), v Starej Ľubovni (1998), v Trenčíne (2001) a v Mariánskych Láznach v Českej republike (1981). Jej tvorba je zastúpená v zbierkach galérií v Spišskej Novej Vsi a v Poprade a v súkromných zbierkach na Slovensku i v zahraničí. Zomrela v Bratislave 7. júla 2012.

O TVORBE | Eva Melkovičová patrí k významným predstaviteľkám slovenského výtvarného umenia. Tvorba tejto významnej spišskonovoveskej rodáčky sa za celé invenčné obdobie výrazne neodchýlila od základných východísk. Dominantným sa stal motív prírody premietaný do rôznych metamorfóz s dávkou expresivity a vnútorného prežívania. Symbol života – strom – je mnohokrát pretváraný, jedna téma rozpráva životný príbeh maliarky.

Dielo sa vyznačujú spontánnosťou a citlivým prístupom autorky, ktorej technika akvarelu umožňuje zaznamenať premenlivé pocity a nálady. Uplatňuje tmavú obrysovú líniu, ktorú zvýrazňujú farebné tóny nanášané v jasných čistých plochách. V jej tvorbe nespútane pulzuje rytmus elementov, akási živelnosť dosahovaná expresívnou maľbou. Tému prírody rozvíja aj v nástenných tapisériách a grafike, ktorú ešte obohacuje o kresťanské motívy.¹

Tvorba Evy Melkovičovej bola od počiatku takmer monotematická, hoci k jej prvým dielam patrili krajinárske kompozície, k akým sa sporadicky vracala i neskôr. Prostredníctvom vegetabilných motívov, predovšetkým motívu stromu, sa usilovala vyjadriť transcendentálne idey, hlavne svoju hlbokú kresťanskú vieru. Usilovala sa uchopiť svoju tému z najrôznejších zorných uhlov a pomocou rozličných maliarskych

Eva Melkovičová
75. výročie narodenia



Hudba dneška II., 1972, textil, vlna, artprotis, UU 141

a grafických techník. Pracovala klasickou olejomaľbou, tvorila tapisérie, maľovala pastelom, no najbližšia jej evidentne bola jedna z najnáročnejších výtvarných techník – akvarel. Akvarel ako typicky ženská technika najlepšie vystihuje jemnosť a nehu ženskej ruky a duše, no v prípade Evy Melkovičovej sa táto neha a jemnosť spájala so silou a húževnatosťou, ktorá jej bola vlastná v živote a v jej najlepších dielach je dobre čitateľná. Ich prostredníctvom rozprávala svoj vlastný životný príbeh. Je to príbeh o vnútornej sile, nepoddajnosti a vytrvalosti, s ktorou stromy rovnako ako ľudia dokážu prekonávať prekážky, ktoré im do cesty kladie príroda.

¹ Z textu Mgr. Kamily Pacekovej



Poézia, 1970, plátno, olej, M 10

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V galerijnej zbierke je početná kolekcia prác Evy Melkovičovej. Štyridsaťtri diel – osem olejomalieb, dva artprotisy, dvadsať akvarelov, gvašov a kombinácií techník, trinásť linorytov – tvorí reprezentatívny prierez jej tvorbou. Väčšina diel nemá striktnú kompozičnú štruktúru. Niektoré kompozície sú však ukotvené zvislými líniami predstavujúcimi viac či menej konkretizovaný kmeň stromu. Strom nevie kľamať, nevie zradiť, a preto v ňom, skôr ako v človeku, hľadala oporu i vzor pre vlastné životné postoje. V Melkovičovej obrazoch však nenájdeme strom, ktorý by bol zobrazený celý, na pozadí určitej krajiny. Zväčša ide o výrez usilujúci sa vystihnúť dôverný život stromu, jeho intímny portrét. Farebnosť obrazov a ich rukopisná traktácia sú s videnou realitou spojené iba voľnou asociáciou, ide skôr o portrét psychologický. Strom bol pre maliarku metaforou s takmer sakrálnym významom. Vytvorila tiež cyklus drobnej grafiky s konkrétnym náboženským

obsahom. Primitivizujúci rukopis jej grafických listov je blízky charakteru detských grafických prác a predstavuje základ akejsi detskej biblie.

– Mgr. Jitka Haaková –

ZAUJÍMAVOSTI | V jednom zo starších výstavných katalógov Evy Melkovičovej je niekoľko výstižných riadkov básne (podpisanej iba krstným menom Ladislav): „Bohu – stvořiteli, jenž hledá tvář pro člověka, se dívá přes rameno a chvěje se obavami – ráda by mu pošeptala něco o stromech.“

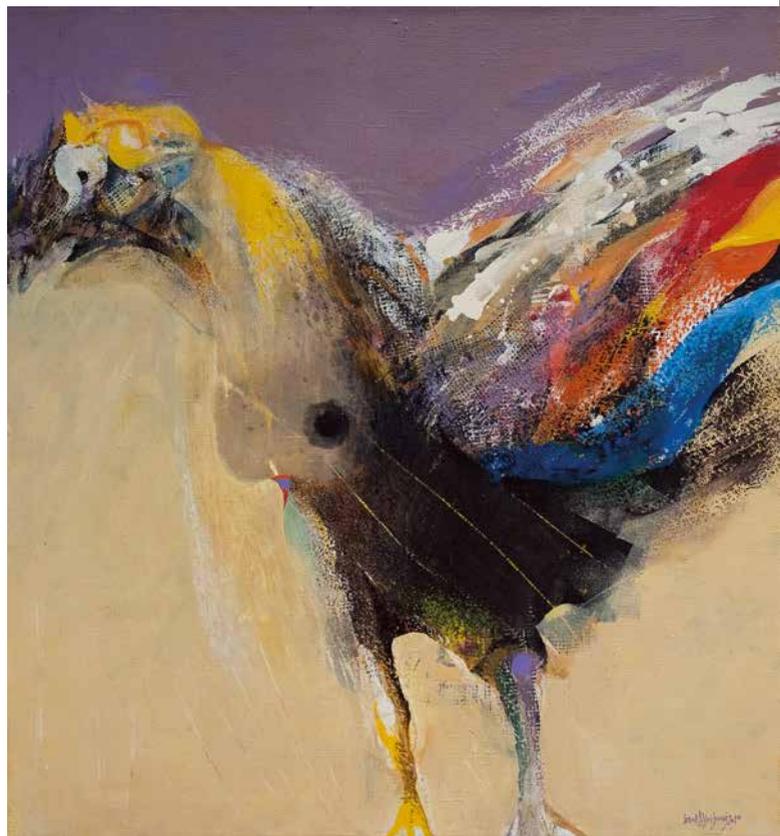
Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- ŽOLDÁK, F.: Eva Melkovičová. Mal'ba. Poprad: Tatranská galéria, 1969
- FILA, R.: Eva Melkovičová: Mal'by, grafiky. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1993

CURRICULUM VITAE | Juraj Oravec sa narodil 8. októbra 1956 v Kežmarku. V rokoch 1971 – 1975 študoval na Strednej priemyselnej škole grafickej v Prahe (prof. Bohuslav Blažej a Clara Istlerová) a v rokoch 1975 – 1981 na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave (prof. František Stoklas, Ivan Vychlopen, Dezider Castiglione a Vladimír Gažovič). Od roku 1982 pôsobí v Trenčíne a uskutočnil viac ako päťdesiat samostatných výstav doma i v zahraničí (Trenčín, Piešťany, Bratislava, Dunajská Streda, Kežmarok, Martin, Poprad, Dolný Kubín, Nitra, Liptovský Mikuláš, Praha, Uherské Hradištie, Ženeva, Mníchov, Viedeň, Budapešť, Paríž, Sao Paolo, Drážďany, Washington, New York). V roku 2001 absolvoval študijný pobyt v Cité Internationale des Arts v Paríži. Zúčastňuje sa na maliarskych a sochárskych sympóziách doma i v zahraničí. Svojou tvorbou je zastúpený vo viacerých slovenských galériách (Trenčín, Dolný Kubín, Nitra, Banská Bystrica, Žilina, Poprad, Spišská Nová Ves, Danubiana) a v početných súkromných zbierkach na Slovensku i v zahraničí.

O TVORBE | Juraj Oravec patrí k výrazným predstaviteľom súčasnej slovenskej výtvarnej scény. Je známy ako maliar rozmerných, veľkorysých maliarskych kompozícií pohybujúcich sa na pomedzí abstraktného informelu a významom naplnej figuratívnej maľby. Spočiatku sa intenzívnejšie venoval grafike. Jeho grafické listy mali zväčša charakter groteskných moralít a podobné obsahy nachádzame aj v jeho maľbe, ktorej sa neskôr venoval čoraz intenzívnejšie. Nad ideovou stránkou získal časom prevahu záujem o farbu a maliarsky výraz. Groteskné obsahy a príbehy sú vo väčšine jeho malieb aj naďalej prítomné, no sú skryté, zašifrované. „Jeho obrazy sú nasýtené obrovskou energiou, svetlom, farbou, miliónmi chvejivých bodov, znakov, štruktúr, línií, plôch, z ktorých sa neopakovateľne a magicky vynárajú pokojné, pokorné, ale i znepokojujúce tajuplné odkazy, významy a príbehy.“¹

Juraj Oravec
60. výročie narodenia



Chochuľka, 2010, plátno, olej, M 1865

ZO ZBIEROK GALÉRIE | Obraz s názvom *Chochuľka* (2010, M 1865) zaujme v prvom rade ohňostrojom žiarivých farieb, bravúrnym rukopisom, akým sú nanášané na plátno i rafinovaným, dynamickým členením plochy takmer štvorcového formátu. Až v súvislosti s názvom vnímame dielo ako groteskný symbol ľudskej (v tomto prípade ženskej) nedokonalosti. – Mgr. Jitka Haaková –

¹ z textu Danice Loviškovej

CURRICULUM VITAE | Maliar Ernest Rákoši, pôvodným menom Mazurák, sa narodil 16. mája 1881 v Spišskej Novej Vsi, od roku 1892 žil v Prešove. V roku 1899 – 1902 študoval na Umelecko-priemyselnej škole v Budapešti (prof. Henrik Papp), v rokoch 1902 – 1904 súkromne u maliara Augusta Schöffera vo Viedni a v roku 1905 – 1909 na mníchovskej akadémii (prof. Otto Seitz a Carl von Marr). Počas prvej svetovej vojny strávil niekoľko rokov ako vojnový zajatec na Kaukaze. Podnikol študijné cesty do Poľska, Nemecka a Rumunska, pobýval v Maďarsku na Balatone. Individuálne výstavy mal v Prešove (1914, 1921, 1925, 1956, 1961, 1971, posmrtné 1981, 1986, 1991 a 2001), v Bardejovských kúpeľoch (1914), v Košiciach (1921, 1956, 1961, 1974, posmrtné 1989), v Komárne (1973) a v Nitre (1973). Zastúpený bol na vyše 170 výstavách na Slovensku, v Čechách, v Maďarsku, Nemecku a Francúzsku. Zomrel v Prešove 15. júna 1973.¹

O TVORBE | Ernest Rákoši bol svojráznou, nekompromisnou, a pritom veľmi citlivou osobnosťou. Tieto charakteristiky zásadným spôsobom ovplyvnili i jeho tvorbu. Už ako študent bol ochotný prijímať len tie poučenia, ktoré vyhovovali jeho naturelu. Hoci začínal ako figuralista, napokon takmer výhradne maľoval krajiny. Bol vyhraneným plenéristom, ku svojej tvorbe potreboval bezprostredný kontakt s prírodou, aby sa mohol vcítiť do jej atmosféry, zachytiť jej farby i svetlo. Preto sú jeho najlepšie obrazy, zväčša drobných formátov, namaľované na jeden záťah, energickými ťahmi štetca. Majú pritom vždy pevnú, vyváženú a premyslenú kompozíciu. Tematicky sa sústredil na krajinu svojho najbližšieho okolia. Nenápadné, intímne zákutia na brehu Torysy zaznamenával v atmosfére všetkých ročných období, občas s drobnou štafážou ľudí pri práci. Bez toho, aby ustúpil od svojho osobného tvorivého programu, spracúval takéto motívy aj v tzv. budovateľských dielach vyžadovaných v 50. rokoch 20. storočia. Len občas sa od dôverne známeho okolia Prešova vzdialil a maľoval v okolí Košíc, na Spiši či na Liptove.

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

GROŠKO, I.: Ernest Rákosi – výber z diela. Košice: Východoslovenská galéria, 1989. HREBÍČKOVÁ, M.–GROŠKO, I.: Ernest Rákosi. 1881 – 1973. Prešov: Šarišská galéria: Prešov, 2006.

Ernest Rákoši
135. výročie narodenia



Spišská ulička, 1910, plátno, olej, M 321

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierkovom fonde sa nachádza desať krajinárskych diel autora tematicky čerpajúcich z krajiny Šariša, Spiša i Liptova. K najzaujímavejším patrí záber so spišským motívom z raného obdobia so všetkými charakteristickými znakmi umelcovej tvorby, ktoré sa v priebehu jeho dlhého života len málo menili. Ide o neskôr menej frekventovanú krajinu s architektúrou a figurálnou štafážou. Bravúrne v nej vystihol hru svetla a tieňa v nostalgickej atmosfére letného podvečera, figúry naznačil iba niekoľkými rýchlymi ťahmi štetca. Ďalšie diela sú Rákošiho typické, sviežo namaľované krajinárske zábery s vegetáciou na brehu rieky, alebo s dôrazom na zachytenie oblačnej oblohy.
– Mgr. Jitka Haaková –

¹ HREBÍČKOVÁ, M. – GROŠKO, I.: Ernest Rákosi. 1881 – 1973. Prešov: Šarišská galéria: Prešov, 2006)

CURRICULUM VITAE | Mikuláš Siranko sa narodil 11. decembra 1926 v Prešove, detstvo však prežil v Spišskej Novej Vsi. Neskôr žil v Dubnici nad Váhom a v Bratislave, od roku 1962 v Košiciach a od roku 2000 znova na Spiši – v Poráči. Ako výtvarný umelec je autodidakt. Od roku 1945 sa zúčastňoval na kolektívnych výstavách v Spišskej Novej Vsi (1945), v Levoči (1946), Bratislave (1960) a v Košiciach (1965, 1968, 1970, 1971, 1981, 1984, 1990, 1991, 1998). Samostatne vystavoval v Novej Dubnici (1963), v Košiciach (1965, 2011) a v Spišskej Novej Vsi (2008). Je autorom celého radu realizácií v architektúre, najmä vo východoslovenských mestách. Jeho tvorba je zastúpená v zbierkach Východoslovenskej galérie v Košiciach a Galérie umelcov Spiša.¹

O TVORBE | Mikuláš Siranko je samouk. Permanentný rebel obdivujúci básnika Francoisa Villona a tak ako on nonkonformný v živote i v umení. Jeho maliarska tvorba štýlovo čerpá zo zdrojov viacerých moderných smerov, najmä expresionizmu a novej figurácie, v mnohých prípadoch si však zachováva poetiku insitného umenia. Jeho krajinárske kompozície sa vyznačujú tvarovou redukciou, zúženou farebnou škálou a poetickou náladou; neraz scénu krajiny či mesta doplní surreálnym motívom podporujúcim jej imaginatívne vyznenie. Figurálne diela i kompozície na pomedzí figurácie a abstrakcie takmer vždy prinášajú silné spoločensko-kritické posolstvo.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierkovom fonde sa nachádza deväť diel, reprezentujúcich viaceré polohy umelcovej tvorby. Ide o tri maľby olejom a šesť prác na papieri. Dve figurálne kompozície sú maliarovým typickým vyjadrením spoločensky závažných tém, tretia je lyrickou oslavou materstva. Tri krajinárske akvarely, kombinované s perokresbou, sú zjednoteným záznamom spišskej krajiny. Vedutové kompozície zo Spišských Vlách (1982, M 1079) a s bližšie nelokalizovanou *Osadou* (1982, M 1078) získali poetickú až imaginatívnu kvalitu svetivými farbami stavieb na pozadí tmavej, takmer čiernej oblohy. Kolekciu Sirankových diel v zbierke dopĺňa silne štylizované kvetinové zátišie.

– Mgr. Jitka Haaková –

Mikuláš Siranko
90. výročie narodenia



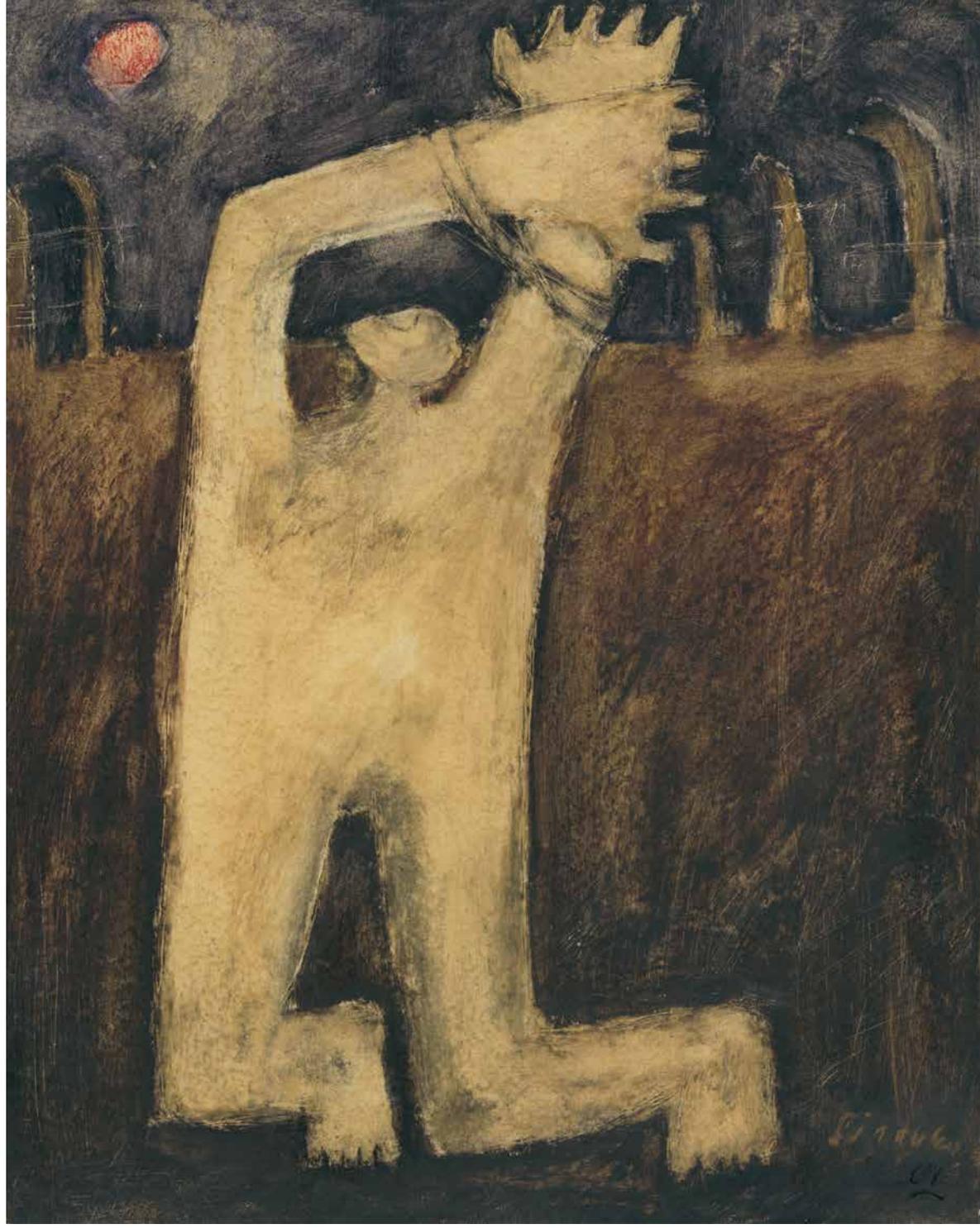
V očakávaní, 1964, papier, kombinovaná technika, M 624

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- JOPPA, J.: Mikuláš Siranko – Retrospektíva. Maľba, grafika. Katalóg výstavy. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2008

Vzdor, 1964, papier, kombinovaná technika, M 623

¹ JOPPA, J.: Mikuláš Siranko – Retrospektíva. Maľba, grafika. Katalóg výstavy. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2008



MIKULÁŠ SIRANKO

Rebel v umení i živote

Mikuláš Siranko sa narodil 11. decembra 1926 v Prešove. Neskôr sa s rodičmi presťahoval do Spišskej Novej Vsi, kde prežil detstvo a mladosť. Napriek absencii výtvarného vzdelania sa dokázal presadiť medzi etablovanými umelcami. V roku 1945 mal svoju prvú výstavu spolu so Samuelom Turzákom a Jánom Šimo-Svrčekom. Presťahoval sa do Dubnice nad Váhom, kde pracoval ako kultúrny referent a vedúci propagačného oddelenia. Neskôr žil v Bratislave a pôsobil ako grafik vo výstavníctve. Od roku 1962 sa začal výlučne venovať výtvarnému umeniu a usadil sa v Košiciach. V roku 2007 sa vrátil na Spiš – do intímneho prostredia Poráčskej doliny.

Prvé práce uložené v depozitári galérie vznikli v 60. rokoch 20. storočia. Dielo *Vzdor* (M 623) z roku 1964 rozpracúva figurálnu tematiku s kritickým pohľadom na spoločnosť rovnako ako najmladšie dielo v zbierkach *Balada o jazykoch klebetníkoch* (M 1681) z roku 1995. Vyše tridsať rokov delí tieto dve maliarske kompozície, avšak téma je „živá“ dodnes. Oslavu materstva a ženstva zosobňuje dielo s príznačným názvom *V očakávaní* (1964, M 624). V krajinárskych témach so schematickou krajinou Spiša strieda viacero techník – tvorí akvarely i kolorované perokresby. Panoramatické záznamy okolitých miest pôsobia na percipienta imaginatívnym účinkom. Tieto nálady zvýrazňuje použitie jasnej farebnej škály aplikovanej na jednoduchej architektúre. Tmavé pozadie a rozvlínené polia umocňujú baladickú atmosféru, ktorú vnímame na obraze *Osada* (1982, M 1078). Na odkaz Ľudovíta Fullu nadviazal v štýlizovanom zátiší využívajúc zjednodušené tvaroslovie s náznačkom geometrie. Tieto postupy uplatňuje vo svojom diele maliar Svetozár Abel, ktorý tvoril v rovnakom období ako Mikuláš Siranko.

Citát Mikuláša Galandu „...slovenská maľba má byť duchom slovenská. Namaľovať slovenský folklór ešte nie je slovenským obrazom...“ vystihuje výsledné práce Mikuláša Siranka. Do diel vložil emócie, vlastné dojmy a zároveň sa mu podarilo zachytiť genius loci stvárnených lokalít. Jeho dynamický životný

naturel sa odzrkadlil v používaní expresívnych maliarskych prvkov. V insitných kompozíciách prepája svet reality s imagináciou. Poeticky ladená atmosféra krajinomalieb v idylickom duchu vzdialene pripomína scenérie obrazov Miloša Alexandra Bazovského, ktorý dosiahol neobvyklú imagináciu a svojím umeleckým prejavom vystihol hlboké emócie. Tieto metódy uplatňuje vo svojom diele aj Mikuláš Siranko so svojím výrazným umeleckým prístupom. V zobrazeniach imaginatívnej krajiny nadväzuje na postupy expresionizmu s vlastnou dramatičnosťou prostredia a postupne dochádza k tvarovej a farebnej redukcii. Imaginatívnosť je tu podporená surreálnymi elementmi. Cesta sa stáva symbolom hľadania nových križovatiek, peripetií osudu, výzvy na prekonávanie prekážok, ktoré sú prirodzenou každodennou rutinou človeka.

Jeho maliarska tvorba štýlovo vychádza predovšetkým z moderných smerov, z expresionizmu a novej figurácie. Podobnosti nachádzame s tvorbou sochára Jozefa Jankoviča, ktorý čerpá práve z vplyvov Novej figurácie, ktorá vznikla koncom 50. rokov 20. storočia v USA. Zlieva sa v nej viacero smerov – neorealizmus, neoexpresionizmus, neosurrealizmus, neodadaizmus a ďalšie. Figurálne stváranie u Siranka a trojrozmerné plastiky torzovitých kompozícií Jankoviča charakterizuje subjektivita vlastnej optiky vykresľujúcej vnútro človeka cez jeho prežívanie a pocity. Vonkajšia podoba tu nehrá prím, naopak do popredia sa dostáva nadsádzka, hyperbola a fragmentárnosť v grotesknom výraze. Hlavným protagonistom Novej figurácie bol Francis Bacon, ktorý rozpracoval tieto prvky do bizarných kompozícií. Podobnosti so Sirankovým dielom vnímame v deformovaných portrétach. Deformita neznevažuje zobrazeného, ale pokrivením upriamuje pozornosť na vnútorný neklud, traumy, bolesti i pocity samoty.

Na konci 50. rokov 20. storočia sa na Slovensku vyprofilovala skupina výtvarníkov, ktorí nadviazali na tradíciu slovenskej moderny, na odkaz v tvorbe Miloša Alexandra Bazovského, Cypriána Majerníka, Ernesta Zmetáka, no najmä



Balada o jazkyoch klebetníkoch, 1995, plátno, olej, M 1681

Mikuláša Galandu a Ľudovíta Fullu. Jedným z „Galandovcov“ bol aj Milan Pašteka. A práve v jeho diele nachádzame príbuzné prístupy aké využíva Mikuláš Siranko. Ako autodidakt dosiahol v mnohých dielach výtvarne kvality členov spomínanej skupiny. Hoci všetkých spájali rovnaké východiská, prirodzene vycibrením vlastných výtvarných programov vznikli osobité diela. Progresivita ich umenia spočívala v snahe o autentickú výpoveď doby, autori poukazovali na kultúrne zázemie slovenskej krajiny, v ktorej symbolickým výtvarným jazykom dosiahli kvality stredoeurópskeho umenia.

Symbolický motív koňa figuruje v baladických dielach Bazovského, Pašteku i Siranka. Kôň je symbolom slobody, vášne, víťazstva a vedenia. „V kultúrach mnohých národov bol kôň kultovým zvierateľom, ambivalentným symbolom slnka, mesiaca, života a smrti, múdrosti, ušľachtilosti a ďalších pozitívnych vlastností. V ľudovej slovesnosti kôň najčastejšie biely až sivý a starší dokáže predvídať budúcnosť a dokonca vie rozprávať ľudskou rečou. Kôň býva v rozprávkach spájaný zväčša so Slnkom, nebom a teda i tu možno badať jeho zasvätenie slnečnému božstvu.“¹ Diela so štylizovanou kompozíciou, v ktorej je kôň ústredným motívom nesú odkaz s filozofickou výpoveďou o živote, smrti, pokore a vyznaní viery.

Vo figurálnych obrazoch autora nechýba spontánnosť, tvarová čistota a oprostosť od zložitých foriem. Jednoduchosť použitých znakov dáva priestor na zvýraznenie obsahovej stránky. Používa komplementárne oku lahodiace farebné nuansy. Kolorit s dávkou expresie odráža vonkajší svet, ale i vnútorné rozpoloženie človeka, jeho problémy i radosti. Vo figurálnych dielach i kompozíciách, ktoré balansujú na hranici figurácie a abstrakcie sa zrkadlia spoločensko-kritické posolstvá. Kritika na margo ohovárania či očierňovania je jasne čitateľná v diele *Balada o jazykoch klebetníkov* (1995). Kritický pohľad na verejnú mienku sledujeme v tušových kresbách, kde hrá satira a zveličovanie veľkú rolu.

Bohatosť tvorivých aktivít dopĺňa monumentálna tvorba. Výtvarné diela sa stali súčasťou exteriérov a zároveň estetickým doplnkom administratívnych budov, hotelov, škôl a iných objektov. Zaujímavosťou je tvorba drevených reliéfov a mozaikových kompozícií s použitím netradičnej a na Slovensku ojedinelej techniky – tauširovania. Autorove diela sú úprimnou výpoveďou a zrkadlom doby: aj keď sú doposiaľ nedocenené, sú výrazne osobité. V Sirankovej tvorbe je zhmotnená dynamika života a talentu.

Mgr. Kamila Paceková

¹ <http://www.dazbogovivnuci.estranky.sk/clanky/bohovia-a-demoni/zvierata.html>



Osada, 1982, plátno, olej, M 1078

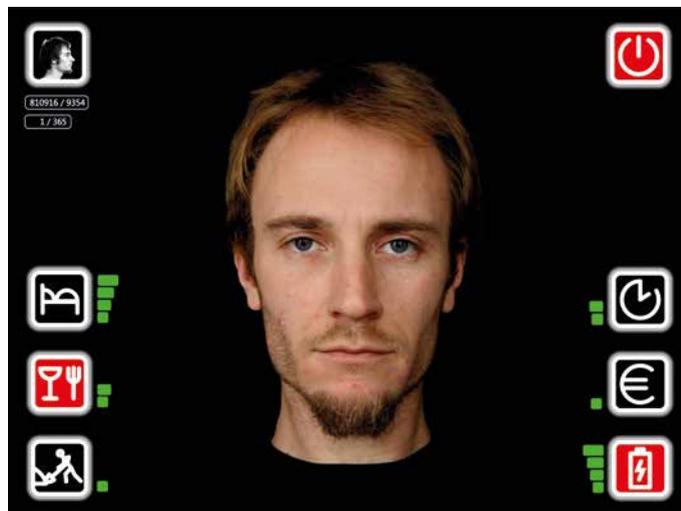
CURRICULUM VITAE | Pavol Sova sa narodil 16. septembra 1981 v Spišskej Novej Vsi. Študoval v rokoch 1996 – 2000 na Strednej priemyselnej škole drevárskej v Spišskej Novej Vsi, v rokoch 2000 – 2006 sochárstvo na Akadémii umenia v Banskej Bystrici (prof. Jan Hendrych a Peter Gáspár). Počas štúdia sa zúčastnil na viacerých skupinových výstavách – na Slovensku v Kremnici (2004), v Žiline-Záriečí (2006), v Trnave a Banskej Bystrici (2006), na medailérskych výstavách v Portugalsku (2004) a Maďarsku (2005) a v rámci Dní slovenskej kultúry v Krakove (2006). Bol účastníkom sochárskych a rezbárskych sympózií v Banskej Štiavnici (1999), Pohronskej Polhore (2002, 2003, 2004), na sympóziu Travertín v Spišskej Novej Vsi (2003 a 2004), v Brezne (2005), na Táloch (2006), v zahraničí na medailérom workshope v Lauchhameri / Nemecko (2003) a sochárskom sympóziu vo Varšave (2006). Od roku 2004 je členom Združenia medailérov Slovenska. Od roku 2007 pedagogicky pôsobí na Strednej priemyselnej škole drevárskej v Spišskej Novej Vsi. Pôsobí v multimedialnom zoskupení Ľubozvučné konvalinky, ktoré vzniklo v roku 2001.

O TVORBE | Pavol Sova sa už počas štúdia zúčastnil na viacerých sochárskych sympóziách, kde vytvoril celý rad najmä drevených, výnimočne aj kamenných skulptúr. Už vtedy však patril k študentom, ktorých oslovili skôr konceptuálne a multimedialne tendencie v umení. Tento charakter mala jeho bakalárska i magisterská práca (*Rytmus života, Dva svety*). Obidve boli tzv. site-specific dielami, inštaláciami vytvorenými pre konkrétny priestor. Využil v nich rozličné materiály a tradičné i netradičné výtvarné postupy, svetlo, zvuk, videoprojekciu. Primárnymi myšlienkami, o ktorých vypovedajú tieto diela, sú základné životné pocity (rytmus v biologickej i psychologicknej sfére života) a téma medziľudských vzťahov (znepokojujúca nemožnosť harmonického prepojenia disparátnych prostredí, v ktorých sa človek pohybuje). Podobné idey a postupy sú vlastné i jeho ďalším umeleckým aktivitám. Téma prepojenia, previazania viacerých prvkov či tvarov je častá v jeho skulpturálnych prácach, rytmus a zvuk prevažuje v performanciách multimedialneho zoskupenia Ľubozvučné konvalinky, ktoré založil so spolužiakmi z fakulty umení v Banskej Bystrici.

Pavol Sova
35. výročie narodenia



ZO ZBIEROK GALÉRIE | V roku 2012 galéria získala od autora darom audiovizuálne dielo, v ktorom umelec spracováva tému životného behu, jeho stereotypov a neodvratných zmien. Človeka prirovnáva k stroju s jeho ovládacími prvkami a displejmi, zaznamenávajúcimi čas, energiu, úroveň kondície a zdravotného stavu, finančného zabezpečenia i ďalších veličín. V pozadí tak upozorňuje na absenciu toho najpodstatnejšieho, zmysluplného naplnenia života tvorivou prácou a kvalitnými medziľudskými vzťahmi.
– Mgr. Jitka Haaková –



Ľudský manuálny inštrument, 2012, Predstavenie v reálnom čase (live performance), audiovizuálna projekcia, IM 1919

CURRICULUM VITAE | Daniel Tatarka sa narodil 5. decembra 1976 v Košiciach. Študoval na Strojníckej fakulte Technickej univerzity v Košiciach (TUKE), odbor priemyselného dizajnu (doc. Jozef Haščák). Po ukončení štúdia pôsobil ako asistent na Fakulte umenia TUKE. V súčasnosti je pedagógom na Súkromnej strednej umeleckej škole filmovej v Košiciach. Samostatne vystavoval v Spišskej Novej Vsi (2004), kde sa v rokoch 2004, 2006 a 2008 zúčastnil na sochárskych sympóziách. Tvorí najmä skulptúry z dreva vychádzajúce z kresby, ktorá je jeho dominantným vyjadrovacím prostriedkom. Vytvoril aj niekoľko sochárskych realizácií pre verejný priestor, v ktorých dáva prednosť trvácnejšej kamennej skulptúre.

O TVORBE | Daniel Tatarka pracuje s tradičným sochárskym materiálom, najmä drevom, ale aj kameňom a kovom. Vychádza pritom z kresby, v ktorej sa sústreďí na figúru, predovšetkým ženský akt. Na výstave v roku 2004 však popri viac či menej štylizovaných kresbách aktov vystavil zväčša nefiguratívne kresby, podľa ktorých bola výstava nazvaná *Uzly*. Jeho skulptúry sú takisto zväčša variáciami motívu ženského aktu, iba výnimočne ich tvar nemá organický charakter. Zaujíma ho predovšetkým sochárska hmota a objem. Kamenný blok či drevený klát tvaruje do oblých kriviek ženského tela. Využíva pritom kontrast vyhladeného a drsného povrchu i vnútorný priestor kompozície.

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V zbierke sú štyri sochárske diela, ktoré vznikli na sochárskych sympóziách v rokoch 2004, 2006 a 2008. Exteriérová skulptúra s názvom *Rotácia* (2004, P 1272) tematizuje dialóg či konfrontáciu. Organická hmota dreva rastúca do vertikály sa tu stretáva s tvrdým kamenným krížom, ktorý smer jej rastu mení, otáča, dáva mu rotáciu. Skulptúra *Torzo* (2006, P 1668) zo spišského travertínu je podobne ako komorná drevená socha z roku 2004 štylizovaným ženským aktom. V oboch autor využíva aj vnútorný priestor sochárskeho tvaru, motív zrejme inšpirovaný dielom košického sochára Jána Mathého. Vyznenie poslednej práce z roku 2008 je opäť skôr abstraktné, hoci silueta vnútra zvoničky (P 1729) je opäť náznakom figúry.
– Mgr. Jitka Haaková –

Daniel Tatarka
40. výročie narodenia



On a Ona – Zvonička, 2008, morené drevo – mahagón, kov, P 1729

CURRICULUM VITAE | Peter Župník sa narodil 14. augusta 1961 v Levoči, detstvo prežil v Klčove. V rokoch 1976 – 1980 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Košiciach (Zdeno Smieško), v rokoch 1981 – 1986 umeleckú fotografiu na Filmovej a televíznej fakulte Akadémie múzických umení v Prahe (prof. Ján Šmok). Po ukončení štúdia pôsobil v Prahe, od roku 1995 v Paríži. V súčasnosti žije a tvorí striedavo v Paríži, Prahe a v rodnej Levoči. Bol členom umeleckej skupiny Most a Pražského domu fotografie. Vystavoval na početných skupinových i individuálnych výstavách v Čechách, na Slovensku, vo Francúzsku, Veľkej Británii, Nemecku, Rakúsku, Švajčiarsku, Belgicku, Nizozemsku, Španielsku, Japonsku a v USA. Jeho práce sú zastúpené v mnohých verejných i súkromných zbierkach a galériách v Čechách, na Slovensku, vo Francúzsku, Švajčiarsku, USA a v Japonsku.

Peter Župník
55. výročie narodenia



Stabilita, 1989, fotopapier, pozitív, maľba, F 830

ZO ZBIEROK GALÉRIE | V depozitári galérie je fotografická tvorba Petra Župníka zastúpená dvadsiatimi dielami, ktoré vznikli v závere 80. rokov 20. storočia. *Husi strácajú len perie* (1981 – 1988, F 1819) je jednou z fotografií z raného tvorivého obdobia Petra Župníka. Ide o čierno-biely pozitív na fotopapieri, doplnený drobnými zásahmi štetca bielou farbou. V podstate banálny záber krídla sediacych husí získal magickú atmosféru pridaním drobnej domalby svetiel či plamienkov vychádzajúcich z ich hláv a pokračujúcich v nepravidelnom rytme i na tmavom pozadí, kde už asociujú skôr ohňové signály v krajine. Dielo reprezentuje autorov typický tvorivý prístup, transformáciu banálneho námety na tajuplný, mystický zážitok.

O TVORBE | Už v závere akademického štúdia bol Župník príslušníkom tzv. novej vlny slovenskej fotografie, ktorá si získala pozornosť odbornej verejnosti v 80. rokoch 20. storočia. Svoje fotografie, inšpirované najčastejšie svetom zvierat, vtedy dopĺňal drobnými maliarskymi zásahmi, ktorými im dodával nové, hravé a poetické významy. V ďalšej etape tvorby fotografoval najmä detaily prírodných prvkov i všedných predmetov, ktoré dostávali nový význam tvarovou asociáciou s inými, opäť často poetickými javmi (cyklus *Malé veľké veci*). Zriedkavejšie sa venuje fotografovaniu krajiny či portrétov, no i v týchto žánroch vyniká jeho osobitité fotografické videnie. V roku 2007 sa vrátil do rodnej Levoče výstavou, ktorá priniesla originálny pohľad na mesto. I v levočských pamiatkach a ich

detailoch zachytených už predtým objektívom mnohých fotografov, vedel nájsť nové poetické momenty a nečakané súvislosti. Poéziu mesta hľadá aj v Prahe či Paríži. K najnovším výsledkom jeho tvorby patrí kniha *Zalúbení do Paríža* (2014), ktorú vydal spolu s Andreou Pukovou, v roku 2015 vystavil v Levoči nový cyklus fotografií *Cesty svetla*. Najnovšou aktivitou, na ktorej sa podieľal, bola záchrana historického fotografického fondu z pozostalosti farára a fotografa Bélu Petrika z obce Rad pri Trebišove, ktorú sa podarilo zachrániť a prezentovať v projekte *Pamäť na skle*. „Je veľmi osobitým fotografom, imaginatívnym básnikom nevšední invence, jehož vizuální řeč má neopakovatelný styl.“¹

– Mgr. Jitka Haaková –

¹ citácia z textu Anny Fárovej



Husi strácajú len perie, 1981 – 88, fotopapier, fotomaľba, F 1819

Z KNIŽNICE GALÉRIE |

- BENICKÁ, L.: Peter Župník: Fotografie. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1990.
- BENICKÁ, L.: Kamil Varga – Peter Župník – Rudo Prekop. Poprad: Tatranská galéria, 1995, 44 s. ISBN 80-966989-7-4
- BENICKÁ, L.: Peter Župník: Malé veľké veci. Poprad: OZ Dom fotografie, 2001. ISBN 80-968143-4-6
- ŽUPNÍK, P. – PERROT, E.: Prague, mémoires nocturnes – Praha, paměti noci – Prague, night memories. Paríž: České centrum v Paríži, 2003, 96 s.
- MILČÁK, P.: Peter Župník: Levoča. Košice: Harlequin, s.r.o., 2009, 20 s.
- FIŠEROVÁ, L. L.: Peter Župník. Praha: Torst, 2010, 136 s. ISBN: 978-80-7215-400-5
- PUKOVÁ, A.: Peter Župník – Stopy. Bratislava: Občianske združenie projekt Fórum, 2011, 56 s.

FAKTOGRAFIA

INDEXY

Zoznam autorov projektu Jubilanti

2012 |

Eckerdt, Alexander (* 1932 – † 1992)
Fišerová, Eva (* 1947)
Katona, Ferdinand (* 1864 – † 1932)
Kiselová-Siteková, Jana (* 1942)
Kiss, Viktor (* 1902 – † 1939)
Končeková, Eva (* 1947)
Medňanský, Ladislav (* 1852 – † 1919)
Petrek, Michal (* 1902 – † 1972)
Romaňák, Peter (* 1932)

2013 |

Bachratá-Linhartová, Eva (* 1943)
Borúth, Andor (* 1873 – † 1955)
Collinásy, Juraj (* 1907 – † 1963)
Kosztka-Csontváry, Michal Teodor (* 1853 – † 1919)
Fabini, Jozef (* 1908 – † 1984)
Fodor, Štefan (* 1903 – † 1944)
Hanula, Jozef (* 1863 – † 1944)
Haščák, Jozef (* 1948 – † 2012)
Kovaľ, Štefan (* 1953)
Majkut, Jozef (* 1909 – † 1963)
Rákoši, Ernest (* 1881 – † 1973)
Rogovský, Mikuláš (* 1923 – † 2002)
Sedlák, Emil (* 1938)

2014 |

Bača, Andrej (* 1874 – † 1933)
Baron, Karol (* 1939 – † 2004)
Borovičková, Anna (* 1929 – † 1999)
Cpin, Štefan (* 1919 – † 1971)
Dubay, Orest (* 1919 – † 2005)
Hnat, Milan (* 1959)
Hudzík, Štefan (* 1954 – † 2017)
Ilavský, Ján (* 1924 – † 2004)
Jiroušek, Alexander (* 1934)
Katona, Ferdinand (* 1864 – † 1932)
Kuc, Andrej (* 1919 – † 1997)
Kurth, Max (* 1869 – † 1962)
Majkut, Jozef (* 1909 – † 1963)
Maxonová, Edita (* 1934 – † 2008)
Nemčík, Július (* 1909 – † 1986)
Popovič, Vladimír (* 1939)
Svitana, Imrich (* 1944)
Trembáč, Michal (* 1929 – † 2015)

2015 |

Císařovský, Petr (* 1950)
Čižmárik, Marián (* 1960)
Daňo, Juraj (* 1920 – † 2007)
Dzurek, Dušan (* 1940)
Jeřábek, Zdeněk (* 1930)
Juránek, Jan (* 1955)
Kalman, Peter (* 1945)
Kolenčík, Vojtech (* 1955)
Kozub, Kamil (* 1980)

Kuchta, Ján (* 1945 – † 2011)
Makara, Štefan (* 1925 – † 2005)
Olgyai, Viktor (* 1870 – † 1929)
Polom, Ján (* 1905 – † 1993)
Račko, Arpád (* 1930 – † 2015)
Sekela, Dušan (* 1955)
Szepesi-Kuszká, Eugen (* 1885 – † 1948)
Štetka, Július (* 1855 – † 1925)
Šturdík, Jozef (* 1920 – † 1992)
Tillner, Michal (* 1895 – † 1975)
Valenčíková, Amalka Ľudmila (* 1980)

2016 |

Alexay-Olexák, Emil (* 1891 – † 1949)
Bérešová, Lucia (* 1981)
Bonk, Miroslav (* 1951)
Čarnoký Samuel (* 1981)
Čech, Jaroslav (* 1971)
Čížiková, Alžbeta (* 1936)
Durkaj Slavomír (* 1976)
Egerová-Fleischmann, Galina (* 1961)
Fedáková Anna (* 1961)
Hennel, Marián (* 1951)
Hofer, Rudolf (* 1951)
Horváth, Andor Gejza (* 1876 – † 1966)
Ivan, Ondrej (* 1926)
Kacvinský Ladislav (* 1931)
Kocka, Andrej Andrejevič (* 1911 – † 1987)
Králová Eyal Klára (* 1981)
Krýslová, Oľga (* 1931 – † 2003)

Kubík Štefan (* 1941 – † 2006)
Lányi Matúš (* 1981)
Melkovičová Eva (* 1941 – † 2012)
Mikita, Vladimír Vasiljevič (* 1931)
Milly, Dezider (* 1906 – † 1971)
Oravec Juraj (* 1956)
Pirchala, Viliam (* 1951)
Rákoši Ernest (* 1881 – † 1973)
Roskoványi, Štefan (* 1946 – † 2002)
Rudavská, Mária (* 1941)
Sekelová, Silvia (* 1976)
Siranko Mikuláš (* 1926)
Sova Pavol (* 1981)
Široký, Alexander (* 1916 – †?)
Špaňhel, Jakub (* 1976)
Tatarka Daniel (* 1976)
Vrzgula, Marko (* 1966)
Župník Peter (* 1961)

Zoznam autorov zastúpených v zbierkovom fonde do roku 2016

1. Alexay-Olexák Emil
 2. Bacsa Andrej
 3. Bachratá-Linhartová Eva
 4. Balúnová Katarína
 5. Baron Karol
 6. Beca Vasil
 7. Bendík Jozef
 8. Berák Ladislav
 9. Beran Aljo
 10. Bérešová Lucia
 11. Blaas Jul
 12. Blonski Tadeusz Zbigniew
 13. Blonski Tomáš Agat
 14. Blüher Barbara
 15. Bonk Miroslav
 16. Borovičková Anna
 17. Borúth Andor
 18. Brincko Marek
 19. Broniševský Vladimír
 20. Brooš Miroslav
 21. Bubán Štefan
 22. Bukovinský Július
 23. Burai István
 24. Cetera Tomáš
 25. Císařovský Petr
 26. Collinásy Juraj
 27. Cpin Štefan
 28. Cywicki Janus Jerzy
 29. Čarnoký Samuel
 30. Čech Jaroslav
 31. Čemický Ladislav
 32. Černá-Korkošová Jana
 33. Čížiková Alžbeta
 34. Čížmárik Marián
 35. Čordák Ľudovít
 36. Čuvalova Terézia Fedorovna
 37. Dadak Krzysztof
 38. Dallošová-Strapková Zuzana
 39. Danilič Taras
 40. Daňo Juraj
 41. Dubay Orest
 42. Dubay Orest ml.
 43. Dubayová Rúth
 44. Dudek Ryszard
 45. Durkaj Slavomír
 46. Dzurek Dušan
 47. Eckerdt Alexander
 48. Egerová Galina
 49. Eliáš Vlado
 50. Éltes Barna
 51. Fabini Jozef
 52. Fajdek Ján
 53. Fedáková Anna
 54. Ferenc Ján
 55. Ferenc Mária
 56. Fišerová Eva
 57. Flak Stanislav
 58. Fodor Štefan
 59. Foersterné-Bolla M.
 60. Fraňa Michal
 61. Gaj Andrej
 62. Gajdán Zsuzsa
 63. Gavula Juraj
 64. Georgiev Ilko
 65. Grotkovský Ján
 66. Guldan František
 67. Gurin Tibor
 68. Halasa-Swis Elzbieta
 69. Hanula Jozef
 70. Hanula Michal
 71. Haščák Jozef
 72. Hannel Marián
 73. Hložník Vincent
 74. Hnat Milan
 75. Hnatovič Ľubomír
 76. Hofer Rudolf
 77. Horváth Andor Gejza
 78. Hudzík Štefan
 79. Huljaková Jana
 80. Chapčák Ivan
 81. Ilavský Ján
 82. Imrich Martin
 83. Istók János
 84. Ivan Ondrej
 85. Jakoby Július
 86. Jasusch Anton
 87. Jedlička Petr
 88. Jelonek Wieslaw
 89. Jeřábek Michael
 90. Jeřábek Zdeněk
 91. Jiroušek Alexander
 92. Juránek Jan
 93. Jurík František
 94. Kacvinský Ladislav
 95. Kalman Peter
 96. Kane Sean
 97. Kassayová Silvia
 98. Katona Ferdinand
 99. Kellenberger Martin
 100. Kenedich Jozef
 101. Kiselová-Síteková Jana
 102. Kiss Viktor
 103. Klein K.
 104. Knížová Michaela
 105. Kocka Andrej Andrejevič
 106. Kočan Robo
 107. Kolenčík Vojtech
 108. Končeková Eva
 109. Korčoš Otto
 110. Kormos Éva
 111. Kostka Jozef
 112. Köszeghy Winkler Elemír
 113. Koval' Štefan
 114. Kozub Kamil
-

115. Králová Eyal Klára
116. Kravjanský Mikuláš
117. Krýslová Oľga
118. Krzysztof Dadak
119. Kubík Štefan
120. Kud Zuzana-Katarzyna
121. Kuchta Ján
122. Kurth Max
123. Kuzma Boris Ivanovič
124. Lányi Matúš
125. Lehoczká Jarmila Katarína
126. Lukáč Milan
127. Lukaszczyk Tomasz
128. Magyar József
129. Majkut Jozef
130. Makara Štefan
131. Makovický Emil
132. Malecký Emil
133. Mantel-Mlynárová Zuzana
134. Marszalek Tadeusz
135. Maxonová Edita
136. Mednyánszky Ladislav
137. Meissl August
138. Melkovičová Eva
139. Mezei Szusza
140. Mezřický Jan
141. Michna Leon
142. Mikita Vladimír Vasiljevič
143. Mikulíková Annamária
144. Milan Mirko
145. Milly Dezider
146. Molnár Irén
147. Moniatowicz Janusz
148. Müller Gustáv
149. Nemčík Július
150. Neupauer Michal
151. Nuckowski Tadeusz
152. Olgyai Viktor
153. Olszewski Alexander
154. Oravec Juraj
155. Oravec Štefan
156. Pataki János
157. Paulovič Emil
158. Petrek Michal
159. Petříková Petra
160. Pirchala Viliam
161. Pollág Peter
162. Polom Ján
163. Polziecz-Niedzewicz Maria
164. Popovič Vladimír
165. Priatka Ondrej
166. Račko Arpád
167. Rákoši Ernest
168. Roller Peter
169. Rogovský Mikuláš
170. Roman Vasil
171. Romaňák Peter
172. Roskoványi Štefan
173. Rónai Peter
174. Rónaiová Veronika
175. Rudavská Mária
176. Rudavský Andrej
177. Sedlák Emil
178. Sekela Dušan
179. Sekelová Silvia
180. Siranko Mikuláš
181. Slivka Ondrej
182. Smik Peter
183. Smith Thomas Arthur
184. Sova Pavol
185. Stacho Monika
186. Streliský Wünsche R.
187. Svitana Imrich
188. Szentpétery Adam
189. Székely Andrej de Doba
190. Szepesi-Kuska Eugen
191. Szoldatics Giorgio
192. Šimo-Svrček Ján
193. Široký Alexander
194. Škatulár Juraj
195. Šoltisová Viktória
196. Špaňhel Jakub
197. Štetka Július
198. Šturdík Jozef
199. Tatarka Daniel
200. Tillner Michal
201. Tkáčiková Eva
202. Tokov Točko
203. Török Ferenc
204. Trembáč Michal
205. Trembáč Peter
206. Turzák Samuel
207. Urbanová Emília
208. Valenčíková Amalka Ľudmila
209. Vajsová (Weiss) Vladimíra
210. Vogel Heidi
211. Vološčuková Edita
212. Vrzgula Marko
213. Wieszt József
214. Wojtowicz Lucyna
215. Wota Renata
216. Zalecki Andrzej
217. Zeman Miro
218. Zinak
219. Zungovská Mária
220. Žoldák František
221. Župník Peter

Jubilanti 2015 – index zo zbierok galérie

- P 1269 | Císařovský Petr** | Obeta, 2004, sekanie, leštenie, v. 68 cm, š. 155 cm
- M 1909 | Čížmárik Marián** | Jednorozec, 2010, akryl, v. 200 cm, š. 160 cm
- M 678 | Daňo Juraj** | Spišská Nová Ves; Pri garbiarni, 1957, olej, v. 80 cm, š. 100 cm
- P 658 | Dzurek Dušan** | Blíženci I., 1985, dlabanie, v. 156 cm, š. 39,5 cm
- K 659 | Dzurek Dušan** | Horúce leto, 1989, tuš, v. 42 cm, š. 59,5 cm
- K 660 | Dzurek Dušan** | Zlomené krídla, 1989, tuš, v. 45 cm, š. 62,5 cm
- K 661 | Dzurek Dušan** | Biorytmy I., 1989, tuš, v. 62,5 cm, š. 45 cm
- K 662 | Dzurek Dušan** | Biorytmy II., 1989, tuš, v. 62,5 cm, š. 45 cm
- G 1843 | Jeřábek Zdeněk** | Carevič, 1954, litografia so škrabanou podtlačou, v. 23 cm, š. 16,5 cm; list: v. 35 cm, š. 25 cm
- G 1844 | Jeřábek Zdeněk** | Mačka, 1952, rytina, suchá ihla, v. 25 cm, š. 20,5 cm; list: v. 35,5 cm, š. 28 cm
- G 1845 | Jeřábek Zdeněk** | Z Považia, 1956, lept, v. 21,5 cm, š. 33 cm; list: v. 32,5 cm, š. 46 cm
- G 1846 | Jeřábek Zdeněk** | Zarostlá chalupa, 1956, lept, v. 21,5 cm, š. 33 cm; list: v. 32,5 cm, š. 46 cm
- G 1847 | Jeřábek Zdeněk** | Chalupa na Morave, 1956, lept, v. 21,5 cm, š. 33 cm; list: v. 32,5 cm, š. 46 cm
- G 1848 | Jeřábek Zdeněk** | Praha, 1953, trojfarebný linoryt, v. 20 cm, š. 41 cm; list: v. 33 cm, š. 45 cm
- G 1849 | Jeřábek Zdeněk** | Ostrava, 1953, trojfarebný linoryt, v. 19 cm, š. 42 cm; list: v. 27,5 cm, š. 44,5 cm



- G 1850 | Jeřábek Zdeněk** | Pani Šťastná, 1954, rytina, suchá ihla, v. 25 cm, š. 17,5 cm; list: v. 35,5 cm, š. 35 cm
- G 1851 | Jeřábek Zdeněk** | Trója, 1954, rytina, suchá ihla, v. 17,5 cm, š. 12 cm; list: v. 25,5 cm, š. 19,5 cm
- G 1852 | Jeřábek Zdeněk** | Kónské dostihy, 1954, rytina, suchá ihla, v. 7,5 cm, š. 13 cm; list: v. 14 cm, š. 17 cm
- UU 1853 | Jeřábek Zdeněk, Jeřábek Michael** | V lese, 1992 – 1993, kombinovaná technika, v. 200 cm, š. 200 cm
- M 599 | Juránek Jan** | Peklo; Dreveník, 1988, olej, v. 74 cm, š. 98 cm
- M 600 | Juránek Jan** | Žehranská panoráma, 1987, olej, v. 74 cm, š. 98 cm
- M 847 | Juránek Jan** | Théseus a Minotaurus, 1991, kombinovaná technika, v. 70 cm, š. 100 cm
- M 848 | Juránek Jan** | Primavera s maskou a hlavou psa, 1991, kombinovaná technika, v. 70 cm, š. 100 cm
- M 1090 | Juránek Jan** | Krajina s jarným horizontom, 1988, olej, v. 32 cm, š. 48,5 cm
- M 1089 | Juránek Jan** | Na konci sadu, 1980, olej, v. 50 cm, š. 42 cm
- K 143 | Kalman Peter** | Za Levočou, 1972, rudka, v. 43,5 cm, š. 62 cm
- M 880 | Kolenčík Vojtech** | Biely mág, 1989 – 1990, tempera, v. 70 cm, š. 100 cm
- M 881 | Kolenčík Vojtech** | Čierna figúra, 1990, tempera, v. 100 cm, š. 70 cm
- M 882 | Kolenčík Vojtech** | Na scéne, 1992 – 1994, tempera, 100 cm, š. 70 cm
- M 1951 | Kozub Kamil** | Bez názvu, 2011, olej, v. 90 cm, š. 120 cm
- M 1988 | Kozub Kamil** | Phase II., 2014, olej, v. 60 cm, š. 75 cm
- M 1989 | Kozub Kamil** | Nevinná hra, 2011, olej, v. 90 cm, š. 120 cm
- M 1990 | Kozub Kamil** | Mekka, 2014, olej, v. 50 cm, š. 70 cm
- M 1251 | Kuchta Ján** | Posun I., 2003, kombinovaná technika, v. 120 cm, š. 100 cm
- M 1252 | Kuchta Ján** | Posun II., 2003, kombinovaná technika, v. 120 cm, š. 100 cm
- M 1939 | Makara Štefan** | Kytica, 1958, olej, v. 49 cm, š. 34 cm
- M 1940 | Makara Štefan** | Krajinka, 1958, olej, v. 50,5 cm, š. 70,5 cm
- M 1941 | Makara Štefan** | Kytica v hlíne džbáne, 1958, olej, v. 46 cm, š. 34 cm
- M 377 | Olgyai Viktor** | Zimná krajina, okolo 1920, olej, v. 80 cm, š. 100 cm



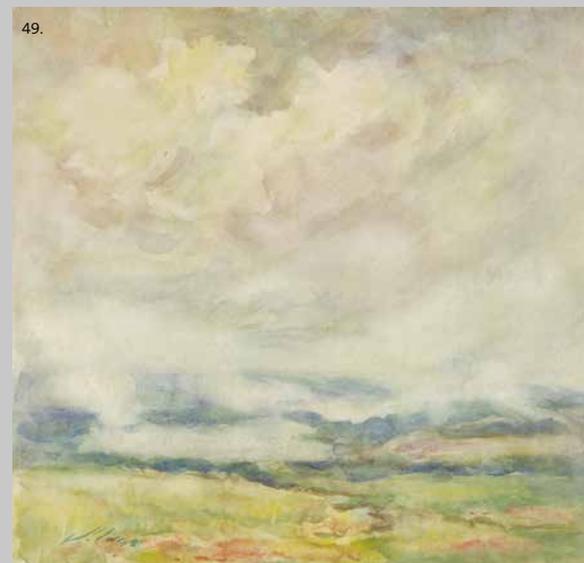
- M 558 | Olgyai Viktor** | Zimná krajina, 1900 – 1929, olej, v. 60,5 cm, š. 79 cm
- M 163 | Polom Ján** | Daždívá zima, 1979, akvarel, v. 20,5 cm, š. 47,5 cm
- M 164 | Polom Ján** | Moje rodisko v zime, 1978, akvarel, v. 21,5 cm, š. 48 cm
- M 165 | Polom Ján** | Jesenné hmly, 1978, akvarel, v. 30 cm, š. 67 cm
- M 166 | Polom Ján** | Sychravý november, 1979, akvarel, v. 42 cm, š. 63 cm
- M 167 | Polom Ján** | Spišské lesy v zime, 1979, akvarel, v. 43 cm, š. 64 cm
- M 168 | Polom Ján** | Jesenná hmla, 1978, akvarel, v. 29 cm, š. 44,5 cm
- M 197 | Polom Ján** | Jesenná melanchólia, 1980, akvarel, v. 30 cm, š. 51 cm
- M 198 | Polom Ján** | Leto usína, 1980, akvarel, v. 25,5 cm, š. 45 cm
- M 199 | Polom Ján** | Krajina po daždi, 1980, akvarel, v. 45 cm, š. 48,5 cm
- K 200 | Polom Ján** | Mlynský potok, 1926, rudka, v. 21 cm, š. 39 cm
- K 201 | Polom Ján** | Úloža, 1958, rudka, v. 28 cm, š. 41 cm
- K 202 | Polom Ján** | Zákutie za mestom, 1930, rudka, v. 19,5 cm, š. 28,5 cm
- K 207 | Polom Ján** | Ulička v Spišskej Novej Vsi, 1930, ceruza, v. 30,5 cm, š. 43 cm
- K 208 | Polom Ján** | Levočská ulica v Spišskej Novej Vsi, 1968, rudka, v. 40,5 cm, š. 29,5 cm
- K 209 | Polom Ján** | Sad mládeže, 1979, rudka, v. 20,5 cm, š. 29 cm
- K 210 | Polom Ján** | Z Ferčakoviec, 1920, ceruza, v. 17,5 cm, š. 28 cm

57. **K 211 | Polom Ján** | Starý dvor, 1950, ceruza, v. 27,5 cm, š. 20 cm
58. **K 212 | Polom Ján** | Gaštany za Garbovňou, 1958, ceruza, v. 27,5 cm, š. 20 cm
59. **K 213 | Polom Ján** | Kedysi na Tarči, 1920, rudka, v. 20 cm, š. 28 cm
60. **K 214 | Polom Ján** | Kedysi na Tarči II., 1954, ceruza, v. 27 cm, š. 39 cm
61. **M 424 | Polom Ján** | Zimný západ, 1983, akvarel, v. 41 cm, š. 63 cm
62. **M 425 | Polom Ján** | Večer v Tatrách, 1983, akvarel, v. 41 cm, š. 63 cm
63. **K 426 | Polom Ján** | Garbovňa, 1983, ceruza, v. 20 cm, š. 27 cm
64. **K 427 | Polom Ján** | Zo Spišskej Novej Vsi, 1920, ceruza, v. 21,5 cm, š. 29,5 cm
65. **K 428 | Polom Ján** | Garbovňa, 1930, rudka, v. 28,5 cm, š. 41 cm
66. **K 429 | Polom Ján** | Spomienky na Garbovňu, 1950, ceruza, v. 14 cm, š. 20 cm
67. **K 430 | Polom Ján** | Žatva na Tarči, 1950, rudka, v. 21,5 cm, š. 25,5 cm
68. **K 431 | Polom Ján** | Štúdia krajiny, 1950, rudka, v. 14 cm, š. 20 cm
69. **M 508 | Polom Ján** | Marec, okolo 1980, akvarel, v. 22 cm, š. 67 cm
70. **M 612 | Polom Ján** | Zimná krajina, okolo 1980, akvarel, v. 21,5 cm, š. 75 cm
71. **M 837 | Polom Ján** | Zimná krajina I., okolo 1950, akvarel, v. 39 cm, š. 70 cm
72. **M 838 | Polom Ján** | Zimná krajina II., okolo 1950, akvarel, v. 39 cm, š. 70 cm
73. **M 894 | Polom Ján** | Krajina, 1953, akvarel, v. 30 cm, š. 41,5 cm



74. **M 895 | Polom Ján** | Zima, okolo 1950, akvarel, v. 30 cm, š. 42 cm
75. **M 902 | Polom Ján** | Tatranské hmlý, 1982, akvarel, v. 25 cm, š. 64 cm
76. **M 903 | Polom Ján** | Jar, 1941, akvarel, v. 22 cm, š. 58 cm
77. **M 904 | Polom Ján** | Pozdná jeseň, 1940 – 1950, akvarel, v. 28 cm, š. 40 cm
78. **M 905 | Polom Ján** | Zima na horách, 1940 – 1950, akvarel, v. 28 cm, š. 40 cm
79. **P 142 | Račko Arpád** | Jozef Fabini, 1978, liatie, v. 47 cm
80. **P 1173 | Račko Arpád** | Poézia, 1950 – 2000, liatie; patinovanie, v. 50 cm
81. **G 1194 | Sekela Dušan** | Scientia, 2000, serigrafia, v. 41 cm, š. 30 cm; list: v. 49,8 cm, š. 35 cm
82. **M 345 | Szepesi-Kuszcza Eugen** | Povodeň v mlyne, okolo 1920, olej, v. 55 cm, š. 68 cm
83. **M 463 | Štetka Július** | Aurel Münnich, 1901, olej, v. 126 cm, š. 90 cm
84. **M 1164 | Šturdík Jozef** | Vo vinici, 1983, tempera, kombinovaná technika, v. 66 cm, š. 90 cm
85. **M 1165 | Šturdík Jozef** | Kvety detstva, 1985, tempera, kombinovaná technika, v. 90 cm, š. 33 cm
86. **M 1166 | Šturdík Jozef** | Záhradné nocturno, 1985, tempera, kombinovaná technika, v. 90 cm, š. 66 cm
87. **M 1167 | Šturdík Jozef** | Háj zaľúbených, 1985, tempera, kombinovaná technika, v. 66 cm, š. 90 cm
88. **M 1168 | Tillner Michal** | Spišská Sobota, 1969, olej, v. 63 cm, š. 57 cm
89. **P 1671 | Valenčíková Amalka Ľudmila** | Prenikanie vnútorného priestoru, 2006, sekanie, liatie, v. 66 cm, š. 120 cm
90. **M 1759 | Valenčíková Amalka Ľudmila** | Okno, 2009, kombinovaná technika, v. 60 cm, š. 60 cm
91. **M 1760 | Valenčíková Amalka Ľudmila** | Krajina s oknom, 2009, kombinovaná technika, v. 80 cm, š. 60 cm
92. **K 1761 | Valenčíková Amalka Ľudmila** | Obsadenie Spišského hradu, 2009, pastel, suchý, v. 50 cm, š. 65 cm
93. **P 1778 | Valenčíková Amalka Ľudmila** | Prenikanie vnútorného priestoru I., 2007, kombinovaná technika, v. 120 cm, š. 100 cm
94. **P 1779 | Valenčíková Amalka Ľudmila** | Prenikanie vnútorného priestoru III., 2007, kombinovaná technika, v. 100 cm, š. 75 cm
95. **P 1780 | Valenčíková Amalka Ľudmila** | Prenikanie vnútorného priestoru VII., 2007, kombinovaná technika, v. 65 cm, š. 45 cm
96. **P 1781 | Valenčíková Amalka Ľudmila** | Malý objekt, 2008, kombinovaná technika, v. 16 cm, š. 12 cm, h. 12 cm

97. **P 1814 | Valenčíková Amalka Ľudmila** | Prenikanie vnútorného priestoru IV., 2007, kombinovaná technika, v. 100 cm, š. 70 cm
98. **P 1887 | Valenčíková Amalka Ľudmila** | Madona s dieťaťom, 2008, kombinovaná technika, v. 95 cm, š. 70 cm
99. **P 1888 | Valenčíková Amalka Ľudmila** | Prenikanie vnútorného priestoru V., 2007, kombinovaná technika, v. 80 cm, š. 220 cm
100. **P 1889 | Valenčíková Amalka Ľudmila** | Krajiny duše I., 2009, kombinovaná technika, v. 80 cm, š. 120 cm
101. **P 1890 | Valenčíková Amalka Ľudmila** | Krístop majestát, 2008, kombinovaná technika, v. 95 cm, š. 70 cm
102. **P 1924 | Valenčíková Amalka Ľudmila** | Prenikanie vnútorného priestoru II., 2007, autorská technika: silikón, krajka, latex na korku, v. 120 cm, š. 70 cm



Jubilanti 2016 – index zo zbierok galérie

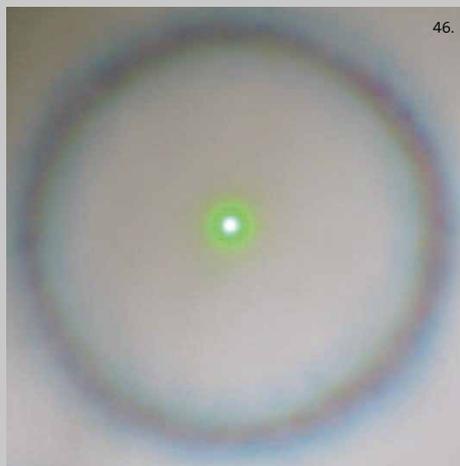
vystavené diela – farebne vyznačené

- M 152 | Alexay-Olexák Emil** | Zátíšie s fľaškami, 1916, olej, v. 59,5 cm, š. 68 cm
- K 1743 | Bérešová Lucia** | Hrad, 2009, ceruza, v. 50 cm, š. 65 cm
- M 1739 | Bérešová Lucia** | Stopa I., 2009, olej, v. 50 cm, š. 40 cm
- M 1740 | Bérešová Lucia** | Stopa II., 2009, olej, v. 50 cm, š. 40 cm
- M 1741 | Bérešová Lucia** | Stopa III., 2009, olej, v. 50 cm, š. 40 cm
- M 1742 | Bérešová Lucia** | Stopa IV., 2009, olej, v. 50 cm, š. 40 cm
- P 586 | Bonk Miroslav** | Pekné detstvo, 1987, liatie, v. 53 cm
- P 892 | Bonk Miroslav** | Akord, 1994, dlabanie; farebný náter, v. 96 cm, š. 55 cm
- P 893 | Bonk Miroslav** | Špirála, 1990 – 1995, dlabanie, v. 68 cm
- IM 2015 | Čarnoký Samuel** | Poster: Písmo Inka, 2014, Ink-jet print, v. 100 cm, š. 70 cm
- M 1694 | Čech Jaroslav** | Minca I., 2008, kombinovaná technika, v. 30 cm, š. 30 cm
- M 1695 | Čech Jaroslav** | Minca II., 2008, kombinovaná technika, v. 30 cm, š. 30 cm
- M 1696 | Čech Jaroslav** | Minca III., 2008, kombinovaná technika, v. 30 cm, š. 30 cm
- M 1697 | Čech Jaroslav** | Koník – chýbaš mi, 2008, kombinovaná technika, v. 100 cm, š. 100 cm
- M 1698 | Čech Jaroslav** | Koník – prázdno, 2008, kombinovaná technika, v. 100 cm, š. 100 cm
- M 1747 | Čech Jaroslav** | Bez názvu I., 2009, tuš, akryl, grafit, v. 69 cm, š. 69 cm
- M 1748 | Čech Jaroslav** | Bez názvu II., 2009, tuš, akryl, grafit, v. 69 cm, š. 69 cm
- M 1749 | Čech Jaroslav** | Bez názvu III., 2009, tuš, akryl, grafit, v. 67 cm, š. 86 cm
- M 1750 | Čech Jaroslav** | Bez názvu I., 2009, kombinovaná technika, v. 20 cm, š. 18 cm
- M 1751 | Čech Jaroslav** | Bez názvu II., 2009, kombinovaná technika, v. 21 cm, š. 32 cm
- M 1752 | Čech Jaroslav** | Bez názvu III., 2009, kombinovaná technika, v. 32 cm, š. 33 cm
- M 1753 | Čech Jaroslav** | Bez názvu IV., 2009, kombinovaná technika, v. 33 cm, š. 33 cm
- M 1754 | Čech Jaroslav** | Bez názvu V., 2009, kombinovaná technika, v. 31 cm, š. 32 cm

- M 1755 | Čech Jaroslav** | Bez názvu VI., 2009, kombinovaná technika, v. 37 cm, š. 33 cm
- M 2041 | Čech Jaroslav** | Sen, 2009, akryl, olej, suchý pastel, v. 150 cm, š. 150 cm
- G 1826 | Čech Jaroslav** | Šesť čokoládových bonbónov na večer, 2002, lept, v. 15 cm, š. 20 cm
- M 1825 | Čech Jaroslav** | Čokoládky, 2009, akryl, olej, v. 100 cm, š. 160 cm
- M 865 | Čížiková Alžbeta** | Bohu vďaka, 1995, olej, v. 44 cm, š. 64 cm
- M 2014 | Durkaj Slavomír** | Krajina, 2010, olej, v. 145 cm, š. 190 cm
- M 2042 | Durkaj Slavomír** | Krajina s kravami, 2011, olej, v. 145 cm, š. 180 cm
- M 2043 | Durkaj Slavomír** | Tornádo, 2012, olej, v. 145 cm, š. 195 cm
- M 1646 | Egerová Galina** | Tiesňava, 2006, olej, v. 70 cm, š. 60 cm
- M 1647 | Egerová Galina** | Voda medzi skalami, 2006, olej, v. 120 cm, š. 100 cm
- M 1648 | Egerová Galina** | Svetlo, voda, kamene, 2006, olej, v. 120 cm, š. 100 cm
- K 1649 | Egerová Galina** | Štrbina, 2006, pastel, v. 65 cm, š. 50 cm
- K 1650 | Egerová Galina** | Vodopád, 2006, pastel, v. 65 cm, š. 50 cm



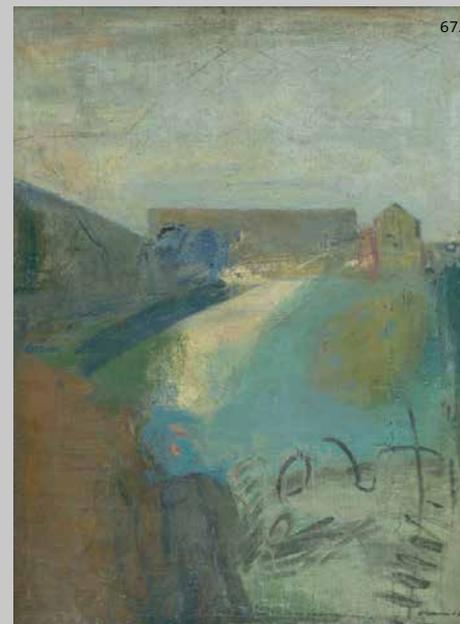
- G 1782 | Fedáková Anna** | Dosahovanie I., 1995, vrstvenie, v. 45 cm, š. 30 cm
- G 1783 | Fedáková Anna** | Dosahovanie II., 1995, vrstvenie, v. 45 cm, š. 30 cm
- G 1784 | Fedáková Anna** | Dosahovanie III., 1995, vrstvenie, v. 45 cm, š. 30 cm
- G 1785 | Fedáková Anna** | Dosahovanie IV., 1995, vrstvenie, v. 45 cm, š. 30 cm
- G 1786 | Fedáková Anna** | Dosahovanie V., 1995, vrstvenie, v. 45 cm, š. 30 cm
- M 1788 | Fedáková Anna** | Túžba, 1993, olej, v. 84 cm, š. 60 cm
- P 1787 | Fedáková Anna** | Preniknutie, 1995, kombinovaná technika, v. 30 cm, š. 21 cm, h. 2 cm
- P 1789 | Fedáková Anna** | Preniknutie, 1995, kombinovaná technika, v. 26 cm, š. 24 cm, h. 6 cm
- P 1983 | Fedáková Anna** | Dotyky, 2010 – 2012, kombinovaná technika, autorská, kruh: 107 cm (priemer)
- P 1984 | Fedáková Anna** | Bez názvu, 2009, kombinovaná technika, autorská, v. 47 cm, š. 47 cm
- P 1985 | Fedáková Anna** | Otváranie do vnútra, 2010, kombinovaná technika, autorská, v. 57 cm, š. 57 cm
- P 1986 | Fedáková Anna** | Príťahovanie, 2001, kombinovaná technika, autorská, liatie po vrstvách, v. 37 cm, š. 47 cm
- P 1987 | Fedáková Anna** | Svetlo I., 1994, kombinovaná technika, autorská, v. 47 cm, š. 47 cm
- M 1840 | Fedáková Anna** | Volanie, 2011, autorská technika, pastel vrstvený voskom, v. 47 cm, š. 37 cm
- G 169 | Hennel Marián** | Jesenná krajina, 1977, lept, v. 24 cm, š. 31 cm
- M 191 | Hennel Marián** | Krajina so stožiarom, 1978, olej, v. 77 cm, š. 100 cm
- M 192 | Hennel Marián** | Hnieľská vodná nádrž, 1978, olej, v. 60 cm, š. 71 cm
- G 193 | Hennel Marián** | Extáza I., 1976, lept, v. 14 cm, š. 10 cm
- G 194 | Hennel Marián** | Extáza III., 1976, lept, v. 17 cm, š. 13 cm
- G 195 | Hennel Marián** | Extáza IV., 1976, lept, v. 16 cm, š. 13 cm
- M 219 | Hennel Marián** | Stará Ľubovňa, 1980, olej, v. 41 cm, š. 70 cm
- M 220 | Hennel Marián** | Stodoly, 1980, olej, v. 50 cm, š. 69 cm
- M 249 | Hennel Marián** | Výstavba I., 1978, tempera, gvaš, v. 33 cm, š. 41,5 cm



60. **M 250 | Hennel Marián** | Výstavba II., 1978, tempera, gvaš, v. 33 cm, š. 41,5 cm
61. **M 251 | Hennel Marián** | Krajina, 1978, tempera, gvaš, v. 33 cm, š. 41,5 cm
62. **M 268 | Hennel Marián** | Vlkolíneč, 1980, olej, v. 55,5 cm, š. 70 cm
63. **M 269 | Hennel Marián** | Dedina pod Tatrami, 1980, olej, v. 54 cm, š. 62,5 cm
64. **M 270 | Hennel Marián** | Kežmarok, 1980, olej, v. 45 cm, š. 60 cm
65. **M 440 | Hennel Marián** | Hudba, 1983, olej, v. 97 cm, š. 110 cm
66. **M 441 | Hennel Marián** | Jazierka v parku, 1985, olej, v. 45 cm, š. 55 cm
67. **M 528 | Hennel Marián** | Mesto, 1987, olej, v. 100 cm, š. 73,5 cm
68. **M 548 | Hennel Marián** | Krajina so stoziarom II., 1987, olej, v. 67 cm, š. 80 cm
69. **M 549 | Hennel Marián** | Výstavba, 1987, olej, v. 75 cm, š. 95,5 cm
70. **M 863 | Hennel Marián** | Podhorie, 1994, olej, v. 50 cm, š. 60 cm
71. **M 864 | Hennel Marián** | Hrad, 1993, olej, v. 40 cm, š. 70 cm
72. **M 886 | Hennel Marián** | Akt v interiéri, 1991, olej, v. 45 cm, š. 50 cm

73. **K 1087 | Hennel Marián** | Dedina v horách, 1988, pastel, v. 42 cm, š. 53 cm
74. **K 1088 | Hennel Marián** | Motív zo Spišskej Novej Vsi, 1988, pastel, v. 42 cm, š. 54 cm
75. **M 1103 | Hennel Marián** | Rozhovor II., 1998 – 1999, olej, v. 93 cm, š. 83 cm
76. **M 1680 | Hennel Marián** | Krajina, 2007, akryl, v. 67 cm, š. 80 cm
77. **P 1702 | Hofer Rudolf** | Šperk, 2008, kovová montáž, zváranie, v. 240 cm
78. **M 879 | Horváth Andor Gejza** | Čistenie kukurice, okolo 1930, olej, v. 40 cm, š. 50 cm
79. **M 433 | Ivan Ondrej** | Kráľova hoľa, 1963, olej, v. 40 cm, š. 50 cm
80. **M 434 | Ivan Ondrej** | Dvor v Spišskej Sobote, 1960, olej, v. 60 cm, š. 50 cm
81. **K 185 | Kacvinský Ladislav** | Spartakus, 1979, perokresba, v. 42 cm, š. 30 cm
82. **K 186 | Kacvinský Ladislav** | Spartakus II., 1979, pero, v. 42 cm, š. 30 cm
83. **K 227 | Kacvinský Ladislav** | Ženský akt, okolo 1980, tuš, rudka, v. 33 cm, š. 22,5 cm
84. **K 228 | Kacvinský Ladislav** | Štúdia ženského aktu, 1980, sépia, hnedá rudka, v. 30,5 cm, š. 22,5 cm
85. **K 229 | Kacvinský Ladislav** | Štúdia ženského aktu, 1980, sépia, hnedá rudka, v. 22,5 cm, š. 34 cm
86. **K 230 | Kacvinský Ladislav** | Ženský akt, okolo 1980, tuš, rudka, v. 33 cm, š. 22,5 cm
87. **K 231 | Kacvinský Ladislav** | Ženský akt, okolo 1980, tuš, rudka, v. 22,5 cm, š. 33 cm
88. **K 232 | Kacvinský Ladislav** | Ženský akt, okolo 1980, tuš, rudka, v. 22,5 cm, š. 33 cm
89. **K 233 | Kacvinský Ladislav** | Ženský akt, okolo 1980, tuš, rudka, v. 22,5 cm, š. 33 cm
90. **K 234 | Kacvinský Ladislav** | Štúdia ženského aktu, 1980, sépia, hnedá rudka, v. 33 cm, š. 22,5 cm
91. **K 235 | Kacvinský Ladislav** | Ženský akt, okolo 1980, tuš, v. 21 cm, š. 29,5 cm
92. **K 236 | Kacvinský Ladislav** | Štúdia ženského aktu, 1980, sépia, v. 21 cm, š. 29,5 cm
93. **K 237 | Kacvinský Ladislav** | Ležiaci ženský akt, okolo 1980, tuš, v. 21 cm, š. 29,5 cm
94. **K 238 | Kacvinský Ladislav** | Štúdia ženského aktu, 1980, sépia, v. 21 cm, š. 29,5 cm
95. **K 239 | Kacvinský Ladislav** | Štúdia ženského aktu, 1980, sépia, v. 21 cm, š. 29,5 cm

96. **K 240 | Kacvinský Ladislav** | Štúdia ženského aktu, 1980, sépia, v. 21 cm, š. 29,5 cm
97. **K 543 | Kacvinský Ladislav** | Matka s dieťaťom I., 1987, rudka, v. 59 cm, š. 42 cm
98. **K 544 | Kacvinský Ladislav** | Matka s dieťaťom II., 1986, rudka, v. 59 cm, š. 42 cm
99. **K 545 | Kacvinský Ladislav** | Matka s dieťaťom III., 1986, rudka, v. 59 cm, š. 42 cm
100. **K 546 | Kacvinský Ladislav** | Štúdia ženského aktu I., 1987, rudka, v. 59 cm, š. 42 cm
101. **K 547 | Kacvinský Ladislav** | Štúdia chlapčenského aktu I., 1987, rudka, v. 59 cm, š. 42 cm
102. **K 672 | Kacvinský Ladislav** | Žena s dieťaťom, 1988, rudka; lavírovanie, v. 58,3 cm, š. 41 cm
103. **K 673 | Kacvinský Ladislav** | Žena s dieťaťom, 1989, rudka; lavírovanie, v. 58,3 cm, š. 41 cm
104. **K 674 | Kacvinský Ladislav** | Rodina, 1989, rudka, v. 58,5 cm, š. 42 cm
105. **K 675 | Kacvinský Ladislav** | Najmladší, 1989, rudka; lavírovanie, v. 59 cm, š. 42 cm



106. **K 851 | Kacvinský Ladislav** | Akt ženy, 1992, rudka; lavírovanie, v. 37,5 cm, š. 28 cm
107. **K 852 | Kacvinský Ladislav** | Akt ženy II., 1992, rudka; lavírovanie, v. 37,5 cm, š. 28 cm
108. **K 853 | Kacvinský Ladislav** | Matka s dieťaťom, 1993, uhoľ; lavírovanie, v. 59,5 cm, š. 42 cm
109. **K 854 | Kacvinský Ladislav** | Matka s dieťaťom II., 1993, rudka červená; lavírovanie, v. 59 cm, š. 42 cm
110. **K 855 | Kacvinský Ladislav** | Umierajúci syn, 1993, rudka; lavírovanie, v. 41 cm, š. 29 cm
111. **K 856 | Kacvinský Ladislav** | Ukrižovaný, 1993, rudka; lavírovanie, v. 59 cm, š. 42 cm
112. **K 857 | Kacvinský Ladislav** | Matka s umierajúcim synom, 1992, rudka; lavírovanie, v. 66 cm, š. 45 cm
113. **K 858 | Kacvinský Ladislav** | Umierajúci syn II., Pieta II., 1992, rudka; lavírovanie, v. 66 cm, š. 45 cm
114. **K 859 | Kacvinský Ladislav** | Umierajúci syn III., 1994, rudka; lavírovanie, v. 59,5 cm, š. 42 cm



119.

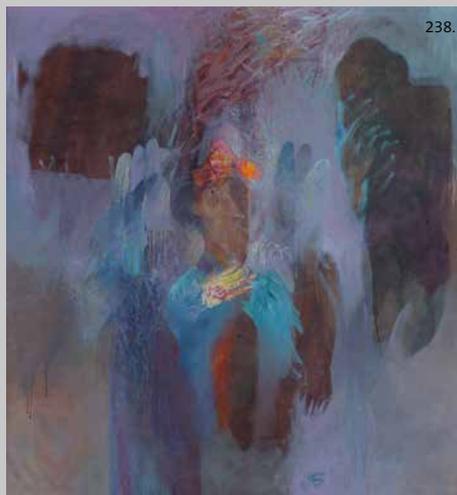
115. **K 860 | Kacvinský Ladislav** | Nárek pri ukrižovanom, 1994, uhoľ, v. 59,5 cm, š. 42 cm
116. **K 861 | Kacvinský Ladislav** | Pri umierajúcom synovi, 1994, uhoľ, v. 59,5 cm, š. 42 cm
117. **K 862 | Kacvinský Ladislav** | Pri umierajúcom synovi II., 1994, uhoľ, v. 59,5 cm, š. 42 cm
118. **P 187 | Kacvinský Ladislav** | Ráno; Prebudenie, 1979, sekanie, leštenie, v. 175 cm
119. **P 190 | Kacvinský Ladislav** | Zašlá sláva, 1978, rezanie, morenie, v. 149 cm, š. 30 cm
120. **P 226 | Kacvinský Ladislav** | Spartakus, 1980, dlabanie, v. 117 cm, š. 40 cm
121. **P 461 | Kacvinský Ladislav** | Torzo mladíka, 1986, rezba, v. 152 cm
122. **P 542 | Kacvinský Ladislav** | Rodina, 1985, liatie, v. 48 cm, š. 55 cm
123. **P 587 | Kacvinský Ladislav** | Rodina, 1988, dlabanie, v. 100 cm, š. 79 cm
124. **P 617 | Kacvinský Ladislav** | Matka, 1988, liatie, v. 98 cm, š. 52 cm
125. **M 762 | Kocka Andrej Andrejevič** | Mlynky, 1983, olej, v. 60 cm, š. 70 cm
126. **M 771 | Kocka Andrej Andrejevič** | Jeseň, 1983, olej, v. 38,5 cm, š. 49 cm
127. **M 773 | Kocka Andrej Andrejevič** | Jeseň II., 1983, olej, v. 59,5 cm, š. 79,3 cm
128. **M 1710 | Kráľová Klára** | Obrátenie, 2008, plátno, v. 30 cm, š. 30 cm
129. **M 1711 | Kráľová Klára** | Obrátenie, 2008, plátno, v. 70 cm, š. 50 cm
130. **M 1712 | Kráľová Klára** | Nad hradom a pod ním, 2008, plátno, v. 100 cm, š. 100 cm
131. **M 492 | Krýslová Oľga** | Pohľad na Dreveník, 1956, olej, v. 44,5 cm, š. 85 cm
132. **M 515 | Krýslová Oľga** | Pod Spišským hradom, 1957, olej, v. 75 cm, š. 100 cm
133. **M 1934 | Krýslová Oľga** | Zo Spišského Podhradia, 1958, olej, v. 33 cm, š. 45 cm
134. **M 1935 | Krýslová Oľga** | Spišský hrad, okolo 1950, olej, v. 33 cm, š. 45 cm
135. **M 1936 | Krýslová Oľga** | Čerešňa, 1965, olej, v. 47 cm, š. 35,5 cm
136. **M 1937 | Krýslová Oľga** | Pod Lomnickým štítom, 1958, olej, v. 29 cm, š. 36 cm
137. **M 1938 | Krýslová Oľga** | Kostol Žehra, 1956, olej, v. 31 cm, š. 50 cm
138. **P 224 | Kubík Štefan** | Kvet, 1977, rezanie, dlabanie, morenie, v. 100 cm
139. **P 225 | Kubík Štefan** | Hudobný motív, 1977, rezanie, dlabanie, morenie, v. 100 cm
140. **P 1791 | Kubík Štefan** | Vertikála I., 2005 – 2006, rezanie, dlabanie, v. 260 cm
141. **P 1792 | Kubík Štefan** | Duch, 2004, rezanie, dlabanie, v. 234 cm, š. 65 cm
142. **P 1793 | Kubík Štefan** | Rast I., 1994, rezanie, dlabanie, v. 93 cm
143. **P 1794 | Kubík Štefan** | Rast II., 1994, rezanie, dlabanie, v. 80 cm
144. **P 1795 | Kubík Štefan** | Rast III., 1994, rezanie, dlabanie, v. 80 cm
145. **P 1796 | Kubík Štefan** | Bremeno, 1990, rezanie, dlabanie, v. 212 cm, š. 110 cm
146. **P 1797 | Kubík Štefan** | Spišská Madona, 1992, rezanie, dlabanie, v. 190 cm
147. **P 1798 | Kubík Štefan** | Uväznená, 2003, rezanie, dlabanie, v. 100 cm, š. 36 cm
148. **P 1799 | Kubík Štefan** | Kvet, 1980, rezanie, dlabanie, v. 157 cm, š. 34 cm
149. **P 1800 | Kubík Štefan** | Torzo, 1990, rezanie, dlabanie, v. 95 cm
150. **P 1801 | Kubík Štefan** | Tvary, 1990, rezanie, dlabanie, v. 100 cm
151. **P 1802 | Kubík Štefan** | Anjel, 2004, rezanie, dlabanie, v. 107 cm, š. 60 cm
152. **P 1803 | Kubík Štefan** | Vertikála II., 2002, rezanie, dlabanie, v. 207 cm, š. 25 cm
153. **P 1804 | Kubík Štefan** | Obeť, 2000, rezanie, dlabanie, v. 116 cm
154. **P 1805 | Kubík Štefan** | Hlava, 1997, rezanie, dlabanie, v. 166 cm, š. 29 cm
155. **P 1806 | Kubík Štefan** | Koryto I., 1979, rezanie, dlabanie, v. 225 cm, š. 48 cm
156. **P 1807 | Kubík Štefan** | Koryto II., 1979, rezanie, dlabanie, v. 225 cm, š. 48 cm
157. **P 1808 | Kubík Štefan** | Oltárik, 2000, rezanie, dlabanie, v. 85 cm, š. 43 cm
158. **P 1809 | Kubík Štefan** | Kmeň, okolo 2000, rezanie, dlabanie, v. 110 cm
159. **P 1811 | Kubík Štefan** | Zátiešie, 2003, rezanie, dlabanie, v. 55 cm, š. 25 cm
160. **P 1812 | Kubík Štefan** | Stéla, 2004, rezanie, dlabanie, v. 190 cm, š. 50 cm
161. **P 1813 | Kubík Štefan** | Ekologický problém, 1988, rezanie, dlabanie, v. 135 cm, š. 55 cm
162. **P 1810 | Kubík Štefan** | Hlava II., 1999, rezanie, dlabanie, v. 105 cm

163. **IM 1979 | Lányi Matúš** | Luke 2, The boy Jesus in the Temple, 2009, ink-jet, kresba vápnom, v. 100 cm, š. 150 cm
164. **IM 1980 | Lányi Matúš** | John 2, Jesus Cleanses the Temple, 2009, ink-jet, kresba vápnom, v. 100 cm, š. 150 cm
165. **IM 1981 | Lányi Matúš** | Revelation 11, Measuring of the Temple, 2009, ink-jet, realizácia lepiacou páskou, v. 100 cm, š. 150 cm
166. **M 1991 | Lányi Matúš** | IHS, 2012, olej, v. 167 cm, š. 420 cm
167. **M 1992 | Lányi Matúš** | Helmet, 2013, olej, kruh: 170 cm (priemer)
168. **M 1993 | Lányi Matúš** | Error!, 2009, akryl, v. 120 cm, š. 330 cm
169. **M 1994 | Lányi Matúš** | Revelation, 2009, akryl, v. 170 cm, š. 200 cm
170. **M 1995 | Lányi Matúš** | Measuring of the temple, 2009, akryl, v. 130 cm, š. 300 cm
171. **M 1996 | Lányi Matúš** | Uninstalling, 2009, akryl, v. 120 cm, š. 330 cm
172. **M 1997 | Lányi Matúš** | The last judgement, 2009, akryl, v. 135 cm, š. 280 cm
173. **M 1998 | Lányi Matúš** | It is done!, 2009, akryl, v. 120 cm, š. 330 cm
174. **M 1999 | Lányi Matúš** | Uninstall! I., 2009, akryl, I.: v. 198 cm, š. 145 cm
175. **M 2000 | Lányi Matúš** | Uninstall! II., 2009, akryl, II: v. 161 cm, š. 182 cm
176. **M 2001 | Lányi Matúš** | Uninstall! III., 2009, akryl, III: v. 75 cm, š. 96 cm
177. **M 2002 | Lányi Matúš** | Uninstall! IV., 2009, akryl, IV: v. 86 cm, š. 51 cm
178. **M 2003 | Lányi Matúš** | Uninstall! V., 2009, akryl, V: v. 71 cm, š. 80 cm
179. **M 2004 | Lányi Matúš** | Uninstall! VI., 2009, akryl, VI: v. 71 cm, š. 200 cm
180. **G 1288 | Melkovičová Eva** | Svätý Ján, 1976, linoryt, v. 42 cm, š. 30,4 cm
181. **G 1289 | Melkovičová Eva** | Nechajte maličkých..., 1970, linoryt farebný, v. 42,6 cm, š. 30,3 cm
182. **G 1290 | Melkovičová Eva** | Tri balady, 1970, linoryt, v. 19 cm, š. 41,5 cm; list: v. 32,5 cm, š. 44,6 cm
183. **G 866 | Melkovičová Eva** | Barborka, 1990, linoryt, farebný, v. 38 cm, š. 15 cm
184. **G 867 | Melkovičová Eva** | Teraz načrte a zaneste starejšiemu, 1993, linoryt, v. 27 cm, š. 46 cm
185. **G 868 | Melkovičová Eva** | Madona pod stromom, 1990, linoryt, farebný, v. 38 cm, š. 15 cm
186. **G 869 | Melkovičová Eva** | Modré ráno, 1990, linoryt, farebný, v. 14,5 cm, š. 38 cm



187. **G 870 | Melkovičová Eva** | Dedinka, 1986, linoryt, farebný, v. 14 cm, š. 38 cm
188. **G 871 | Melkovičová Eva** | Do Egypta, 1990, linoryt, v. 39 cm, š. 39 cm
189. **G 872 | Melkovičová Eva** | Koničky, 1986, linoryt, farebný, v. 14,5 cm, š. 37 cm
190. **G 873 | Melkovičová Eva** | Jasličky, 1990, linoryt, v. 44 cm, š. 44 cm
191. **G 874 | Melkovičová Eva** | Premenenie, 1990, linoryt, v. 42 cm, š. 30 cm
192. **G 875 | Melkovičová Eva** | Duchovný život, 1972, linoryt, farebný, v. 43 cm, š. 30,5 cm
193. **M 10 | Melkovičová Eva** | Poézia, 1970, olej, v. 100 cm, š. 60 cm
194. **M 12 | Melkovičová Eva** | Hlas stromu, 1974, akvarel, v. 65 cm, š. 45 cm
195. **M 1278 | Melkovičová Eva** | Zrkadlenie západov slnka, 1979, akvarel, v. 55 cm, š. 39 cm
196. **M 1279 | Melkovičová Eva** | Znamenie doby I., 1990, akvarel, v. 55 cm, š. 39 cm
197. **M 1280 | Melkovičová Eva** | Náruč lesa, 1987 – 1998, akvarel, tuš, bielo, v. 48 cm, š. 42 cm
198. **M 1281 | Melkovičová Eva** | Prelínanie živlov, 1989 – 1998, akvarel, tuš, bielo, v. 40 cm, š. 30 cm
199. **M 1282 | Melkovičová Eva** | Dialóg III., 2000, akvarel, tuš, bielo, v. 40 cm, š. 30 cm
200. **M 1283 | Melkovičová Eva** | Dialóg II., 2000, akvarel, tuš, bielo, v. 40 cm, š. 28,5 cm
201. **M 1284 | Melkovičová Eva** | Melódie jesene, 1997, gvaš, v. 38,5 cm, š. 27 cm
202. **M 1285 | Melkovičová Eva** | Modrý podvečer, 2000, akvarel, bielo, v. 40 cm, š. 28 cm; list: v. 40,8 cm, š. 30 cm
203. **M 1286 | Melkovičová Eva** | Tieň noci I., 1995 – 1996, akvarel, bielo, v. 40 cm, š. 27 cm; list: v. 42 cm, š. 29,5 cm
204. **M 1287 | Melkovičová Eva** | Pieseň Solveigina, 1989 – 1990, olej, v. 80 cm, š. 80 cm
205. **M 13 | Melkovičová Eva** | Tichá bolesť, 1974, akvarel, v. 65 cm, š. 45 cm
206. **M 139 | Melkovičová Eva** | Spišská dedina II., 1977, olej, v. 39 cm, š. 50 cm
207. **M 14 | Melkovičová Eva** | Trávy, 1974, akvarel, v. 65 cm, š. 45 cm
208. **M 140 | Melkovičová Eva** | Spišská dedina I., 1978, olej, v. 39 cm, š. 50 cm
209. **M 15 | Melkovičová Eva** | Osud v zrkadle, 1976, akvarel, v. 40 cm, š. 30 cm
210. **M 16 | Melkovičová Eva** | Tvárou v tvár, 1974, akvarel, v. 33 cm, š. 22 cm
211. **M 17 | Melkovičová Eva** | Srieň stromu, 1974, akvarel, v. 40 cm, š. 30 cm
212. **M 18 | Melkovičová Eva** | Tajomstvo vecí, 1975, akvarel, v. 40 cm, š. 30 cm
213. **M 19 | Melkovičová Eva** | Bolesť, 1974, akvarel, v. 40 cm, š. 30 cm
214. **M 20 | Melkovičová Eva** | Hĺbka tieňov, 1973, akvarel, v. 40 cm, š. 30 cm
215. **M 21 | Melkovičová Eva** | Hudba dneška I., 1972, olej, v. 100 cm, š. 46 cm
216. **M 22 | Melkovičová Eva** | Hudba – zjav II., 1971, olej, v. 46 cm, š. 100 cm
217. **M 23 | Melkovičová Eva** | Hudba – smútok III., 1972, olej, v. 46 cm, š. 100 cm
218. **M 24 | Melkovičová Eva** | Hudba – nádej, 1972, olej, v. 46 cm, š. 100 cm
219. **M 523 | Melkovičová Eva** | Záhrada snov II., 1982, kombinovaná technika, v. 56 cm, š. 36 cm
220. **M 524 | Melkovičová Eva** | Záhrada snov III., 1982, kombinovaná technika, v. 56 cm, š. 36 cm
221. **UU 138 | Melkovičová Eva** | Hudba dneška I., 1972, artprotis, v. 100 cm, š. 100 cm
222. **UU 141 | Melkovičová Eva** | Hudba dneška II., 1972, artprotis, v. 145 cm, š. 83 cm
223. **M 758 | Mikita Vladimír Vasiljevič** | Okolie Markušovic, 1983, olej, v. 50,5 cm, š. 70 cm
224. **M 761 | Mikita Vladimír Vasiljevič** | Slovenský raj, 1983, olej, v. 55 cm, š. 64 cm
225. **M 763 | Mikita Vladimír Vasiljevič** | Spišská krajina, 1983, olej, v. 48 cm, š. 68,5 cm

226. **G 551 | Milly Dezider** | Dievča na dedine, 1949, drevorez; kolorovanie, v. 12 cm, š. 15,5 cm
227. **G 552 | Milly Dezider** | Matka, 1949, drevorez; kolorovanie, v. 21 cm, š. 11 cm
228. **G 553 | Milly Dezider** | Žena s kvetom, 1948, litografia; kolorovanie, v. 11,5 cm, š. 9,5 cm
229. **K 554 | Milly Dezider** | Krajina I., 1965, pastel, v. 20,5 cm, š. 29,5 cm
230. **K 555 | Milly Dezider** | Krajina II., 1967, pastel, v. 14 cm, š. 25,5 cm
231. **K 556 | Milly Dezider** | Krajina III., 1967, pastel, v. 20,5 cm, š. 29 cm
232. **G 651 | Oravec Juraj** | Kde máš namierené?, 1987, lept, v. 10 cm, š. 9,5 cm
233. **G 652 | Oravec Juraj** | Všetko je určené..., 1988, lept, v. 9,5 cm, š. 10 cm
234. **G 653 | Oravec Juraj** | Idem, lebo musím, 1987, lept, v. 16,3 cm, š. 20,3 cm
235. **G 654 | Oravec Juraj** | Zadné kolieska, 1987, lept, v. 16,5 cm, š. 20,2 cm
236. **G 655 | Oravec Juraj** | Všetci paroháči na jednu stranu, 1986, lept, v. 20,2 cm, š. 29,6 cm
237. **G 656 | Oravec Juraj** | Čo všetko je pod stolom, 1985, lept, v. 20,2 cm, š. 29,2 cm
238. **M 657 | Oravec Juraj** | Paroháč, 1989, olej, v. 140 cm, š. 130 cm



238.

239. **M 1865 | Oravec Juraj** | Chochuľka, 2010, olej, v. 80 cm, š. 73 cm
240. **M 1866 | Oravec Juraj** | Zmeškalka, 2010, olej, v. 80 cm, š. 73 cm
241. **M 1185 | Pirchala Viliam** | Etuda „SKALISKO“ I., 2001, olej, v. 50 cm, š. 40 cm
242. **M 1186 | Pirchala Viliam** | Etuda „SKALISKO“ II., 2001, olej, krieda, v. 50 cm, š. 40 cm
243. **K 1187 | Pirchala Viliam** | Roklina, 2001, ceruza, farebné ceruzky, v. 86,2 cm, š. 61 cm
244. **K 1188 | Pirchala Viliam** | Noc, 2001, ceruza, v. 86,2 cm, š. 61 cm
245. **M 1660 | Pirchala Viliam** | Bez názvu, 2006, olej, v. 40 cm, š. 50 cm
246. **M 1661 | Pirchala Viliam** | Zátiešie so stolčekom, 2006, olej, v. 125 cm, š. 110 cm
247. **K 1662 | Pirchala Viliam** | Písmená – B, 2006, pastel, v. 65 cm, š. 50 cm
248. **K 1663 | Pirchala Viliam** | Písmená – Y, 2006, pastel, v. 65 cm, š. 50 cm
249. **M 1677 | Pirchala Viliam** | Figúry (starkí so psíkom), 1991, olej, farebný, v. 100 cm, š. 100 cm
250. **M 204 | Rákoši Ernest** | Pri Toryse, okolo 1960, olej, v. 26 cm, š. 30 cm
251. **M 205 | Rákoši Ernest** | Leto, okolo 1960, olej, v. 16,5 cm, š. 21 cm
252. **M 321 | Rákoši Ernest** | Spišská ulička, 1910, olej, v. 43 cm, š. 50 cm
253. **M 341 | Rákoši Ernest** | Pranie na potoku, 1932, olej, v. 19 cm, š. 28 cm
254. **M 350 | Rákoši Ernest** | Liptovská krajina, 1956, olej, v. 50 cm, š. 68 cm
255. **M 351 | Rákoši Ernest** | Stohy, okolo 1950, olej, v. 29 cm, š. 37 cm
256. **M 52 | Rákoši Ernest** | Regulácia rieky, okolo 1950, olej, v. 35,5 cm, š. 42,3 cm
257. **M 53 | Rákoši Ernest** | Krajina, okolo 1950, olej, v. 20 cm, š. 29 cm
258. **M 54 | Rákoši Ernest** | Osada, 1920 – 1930, olej, v. 35,3 cm, š. 42,2 cm
259. **M 55 | Rákoši Ernest** | Dubovica, okolo 1950, olej, v. 20 cm, š. 29,4 cm
260. **M 1160 | Roskoványi Štefan** | Ružbachy, 1982, olej, v. 87 cm, š. 100 cm
261. **P 1868 | Rudavská Mária** | Oblaky s krížom, 2009, odlievanie, v. 41 cm
262. **G 1195 | Sekelová Silvia** | K. ov sen, 1997, litografia, farebná, v. 30 cm, š. 30 cm; list: v. 35 cm, š. 42,8 cm



289.

263. **M 1078 | Siranko Mikuláš** | Osada, 1982, olej, v. 70 cm, š. 70 cm
264. **M 1079 | Siranko Mikuláš** | Spišské Vlachy, 1982, olej, v. 70 cm, š. 50 cm
265. **M 1091 | Siranko Mikuláš** | Jeseň, 1978, kombinovaná technika, v. 46 cm, š. 65 cm
266. **M 1092 | Siranko Mikuláš** | Zátiešie, 1980, kombinovaná technika, v. 60 cm, š. 44 cm
267. **M 1095 | Siranko Mikuláš** | Letná krajina, 1986, akvarel, v. 32 cm, š. 60 cm
268. **M 1096 | Siranko Mikuláš** | Na lazoch, 1986, kombinovaná technika, v. 47 cm, š. 66 cm
269. **M 1681 | Siranko Mikuláš** | Balada o jazykoch klebetníkoch, 1995, olej, v. 100 cm, š. 80 cm
270. **M 623 | Siranko Mikuláš** | Vzdor, 1964, kombinovaná technika, v. 60 cm, š. 47 cm
271. **M 624 | Siranko Mikuláš** | V očakávaní, 1964, kombinovaná technika, v. 60 cm, š. 47 cm
272. **IM 1919 | Sova Pavol** | Ľudský manuálny inštrument, 2012, 00:15:04
273. **M 1945 | Široký Alexander** | Zátiešie s maslovým chlebom, 1958, olej, v. 34 cm, š. 49 cm
274. **M 1247 | Špaňhel Jakub** | Krajina, 2003, akryl, v. 100 cm, š. 110 cm
275. **P 1272 | Tatarka Daniel** | Rotácia, 2004, sekanie, v. 189 cm, š. 80 cm
276. **P 1273 | Tatarka Daniel** | Figúra, 2004, dlabanie, v. 155 cm, š. 50 cm
277. **P 1668 | Tatarka Daniel** | Torzo, 2006, sekanie, v. 100 cm, š. 50 cm
278. **P 1729 | Tatarka Daniel** | On a Ona – Zvonička, 2008, drevo – mahagón, kov, v. 224 cm, š. 80 cm, h. 40 cm

279. **M 1149 | Vrzgula Marko |** Prsty čučoriedok I., 1997, olej, v. 117 cm, š. 87 cm
280. **F 1673 | Župník Peter |** Pozorovatelia, 1998 – 2006, pozitív, malba, v. 29 cm, š. 40 cm
281. **F 1674 | Župník Peter |** Chatte noire /čierna mačka/, 1996 – 2006, pozitív, malba, v. 29 cm, š. 40 cm
282. **F 1675 | Župník Peter |** Tri, 1998 – 2006, pozitív, malba, v. 29 cm, š. 40 cm
283. **F 1676 | Župník Peter |** Strážca územia, 1999 – 2006, pozitív, malba, v. 29 cm, š. 40 cm
284. **F 1815 | Župník Peter |** Dogs day, 1996 – 2006, malba na fotografiu, v. 57 cm, š. 39 cm
285. **F 1816 | Župník Peter |** Easy rider, 1985 – 1989, malba na fotografiu, v. 57 cm, š. 39 cm
286. **F 1817 | Župník Peter |** Sen o reálnych rybkách, 1986 – 1989, malba na fotografiu, v. 57 cm, š. 39 cm
287. **F 1818 | Župník Peter |** Indiáni v Prahe, 1986 – 1989, malba na fotografiu, v. 57 cm, š. 39 cm
288. **F 1819 | Župník Peter |** Husi strácajú len perie, 1981 – 1988, malba na fotografiu, v. 57 cm, š. 39 cm
289. **F 829 | Župník Peter |** Oklamaná ryba, 1989, pozitív, malba, v. 39 cm, š. 58,5 cm
290. **F 830 | Župník Peter |** Stabilita, 1989, pozitív, malba, v. 39 cm, š. 58,5 cm
291. **F 831 | Župník Peter |** Ikaros, 1989, pozitív, malba, v. 39 cm, š. 58,5 cm
292. **F 832 | Župník Peter |** Český lev, 1989, pozitív, malba, v. 39 cm, š. 58,5 cm
293. **F 833 | Župník Peter |** Requiem, 1989, pozitív, malba, v. 39 cm, š. 58,5 cm
294. **F 1893 | Župník Peter |** Magic, 2006, art print, digitálna tlač, v. 74 cm, š. 107 cm
295. **F 1894 | Župník Peter |** Osud, 1988, malba na fotografiu, v. 39 cm, š. 57 cm
296. **F 1895 | Župník Peter |** Veľryba, 1989, malba na fotografiu, v. 39 cm, š. 57 cm
297. **F 1896 | Župník Peter |** Hľadanie tvaru, 1985, malba na fotografiu, v. 39 cm, š. 57 cm
298. **F 1897 | Župník Peter |** Tvoja hlava bola zlatá, 1984 – 1987, malba na fotografiu, v. 39 cm, š. 57 cm
299. **F 1898 | Župník Peter |** Jemný dotyk I., 1989, malba na fotografiu, v. 39 cm, š. 57 cm



249.

BIBLIOGRAFIA

KNIŽNÉ ZDROJE |

- ABELOVSKÝ, J.: Marián Čižmárik: Waterwell – Studne: Puits. Katalóg výstavy. Poprad: Tatranská galéria, 2010.
- BACHRATÝ, B.: Ján Kuchta. Rytmy – čiary – čísla. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2003, 6 s. ISBN 80-89081-08-8
- BAKOŠ, O.: Oľga Krýslová. Výber z tvorby 1956 – 1980. Banská Bystrica: Oblastná galéria, 1981, 36 s.
- BENICKÁ, L. – ČARNOKÝ, S. – TKÁČIKOVÁ, E.: Dvojice. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2014, 96 s. ISBN 978-80-89081-48-6
- BENICKÁ, L.: Jan Juránek. Impresie. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1991.
- BENICKÁ, L.: Kamil Varga – Peter Župník – Rudo Prekop. Poprad: Tatranská galéria, 1995, 44 s. ISBN 80-966989-7-4
- BENICKÁ, L.: Peter Župník: Fotografie. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1990.
- BENICKÁ, L.: Peter Župník: Malé veľké veci. Poprad: OZ Dom fotografie, 2001. ISBN 80-968143-4-6
- BEZÚCHOVÁ, M.: Peter Župník: Fotografie. Bratislava: Komorná galéria fotografie Mestského domu kultúry a osvetu, 1988, 8 s.
- FILA, R.: Eva Melkovičová: Maľby, grafiky. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1993.
- FIŠEROVÁ, L. L.: Peter Župník. Praha: Torst, 2010, 136 s. ISBN: 978-80-7215-400-5
- GABRZDIL, J.: Básnik spišskej prírody. In: Východoslovenské noviny, 1972, č. 46.
- GROŠKO, I.: Ernest Rákosi – výber z diela. Košice: Východoslovenská galéria, 1989.
- HAAKOVÁ, J. – JOPPA, J.: 15 x 15. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2002, 12 s. ISBN 80-89081-05-3
- HAAKOVÁ, J. – JOPPA, J.: Medzinárodný maliarsky plenér Slovenský raj 2003. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2003, 8 s. ISBN 80-89081-10-X
- HAAKOVÁ, J. – JOPPA, J.: Trienále maľby Spiš – Zemplín – Gemer 2006. Medzinárodné maliarske sympóziu Spiš 2006. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2006, 8 s. ISBN 80-89081-23-1
- HAŠČÁKOVÁ-VIZDALOVÁ, Gabriela: PROFILY. Stručný prehľad výtvarných umelcov pôsobiacich na východnom Slovensku od roku 1900 po súčasnosť. Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, 1982, 224 s.
- HORVÁTHOVÁ, M.: 4x Rudavský. Bratislava: FO ART s.r.o., 22 s.
- HOUDEK, I. – BOHUŠ, I.: Osudy Tatier. Bratislava: Šport, 1976, s. 215.
- HREBÍČKOVÁ, M. – GROŠKO, I.: Ernest Rákosi. 1881 – 1973. Prešov: Šarišská galéria: Prešov, 2006.
- HREBÍČKOVÁ, M. – REŠOVSKÁ, M. – RIDILLA, J.: Juraj Daňo „75“, Prešov: Šarišská galéria, 1995, 16 s. ISBN 80-85133-06-7
- HREBÍČKOVÁ, M.: Juraj Daňo „85“, Prešov: Šarišská galéria, 2005, 28 s. ISBN 80-85133-23-7
- ILEČKOVÁ, S.: Dezider Milly. Bratislava: Tatran, 1987, 192 s.
- JANÁČKOVÁ, D.: Michal Tillner. Senica: Záhorská galéria, 1986.
- JANČOVÁ, Ľ. Výstava Obrazy z budovania. In: Výtvarný život, r. 6, 1961, č. 3, s. 92.
- JASAŇ, V.: Ladislav Kacvinský: Sochárske dielo: Katalóg výstavy. Levoča: Spišské múzeum, 1986
- JASAŇ, V.: Ladislav Kacvinský: Sochy, kresby. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 1996
- JOPPA, J.: Mikuláš Siranko – Retrospektíva. Maľba, grafika. Katalóg výstavy. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2008
- Kol.: Kovačica 1802 – 2002. Zborník prác pri dvestoročnici mesta. Kovačica: Miestne spoločenstvo, 2002, 688 s. ISBN 86-903911-0-X
- Kol.: Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2006 (Šan-Šta). Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 2006, 376 s. ISBN 80-86171-25-6
- KOSTKA, J.: Arpád Račko: Sochárska tvorba. Košice: Východoslovenská galéria, 1979.
- KOVÁČIKOVÁ, M.: Peter Župník: Moje oči v Levoči. Levoča: Mestské kultúrne stredisko, 2007, 6 s.
- KRAJNÁK, J.: DARTE A MALIARI „VÝCHODU“. Nižný Hrušov: DARTE Aukčná spoločnosť s.r.o., 2012, s. 164.
- LACKOVÁ, D.: Zaslúžila umelkyňa Oľga Krýslová. In: Knižnica, 2008, r. 9, č. 5, s. 51 – 53.
- LOHNERT, A.: Michal Tillner. Bratislava: GMB, 1980.
- LUXOVÁ, V.: Výstava Salón 1961. In: Výtvarný život, r. 7, 1962, č. 4, s. 56.
- MALIŇÁK, K.: Michal Tillner. Liptovský Mikuláš: GPMB, 1983.
- MALIŇÁK, K.: Michal Tillner: Obrazy. Liptovský Mikuláš: OG PMB, 1983.
- MARČEK, A.: Maliari Vysokých Tatier a Tatranská galéria. In: Vysoké Tatry, r. 8, 1969, č. 1, s. 13 – 15.
- MATUŠTÍK, R.: Moderné slovenské maliarstvo 1945 – 1963. Bratislava: SVKL, 1965.
- MIKLOŠ, P.: Jozef Šturdík. Súborné dielo. Bratislava: Slovenská národná galéria, 1985.
- MILČÁK, P.: Peter Župník: Levoča. Košice: Harlequin, s.r.o., 2009, 20 s.

- MOJŽIŠ, J.: Sú na svete... O ranných kresbách Jozefa Šturdíka. In: *Výtvarný život*, 17, 1972, č. 1.
- MOZA, Ľ.: Katalóg laureátov IX. ročníka Identifikačného kódu Slovenska. Bratislava: Artem, 2015, 13 s. ISBN 978-80-89633-10-4
- OKÁLOVÁ, E.: *Obrazy zo starých Vikartoviec v diele Olgy Krýslovej*. Martin: SNM Etnografický ústav, 1978.
- OKÁLOVÁ, E.: *Povstaleckým krajom. Výstava k 30. výročiu SNP v Turci*. Olga Krýslová. Martin: Okresný národný výbor, 1974.
- ONDRUŠEKOVÁ, A.: *Ondrej Ivan. Výber z tvorby*. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2001, 6 s. ISBN 80-968305-6-2
- PUKOVÁ, A.: *Peter Župník – Stopy*. Bratislava: Občianske združenie projekt Fórum, 2011, 56 s.
- RÁD, S.: *Das Leben und Werk des aus Ungarn stammenden Malers und Kunstprofessors Sándor (Alexander) von Wagner (1838 – 1919), mit besonderer Berücksichtigung seiner Münchner Jahre*. Dissertation. Würzburg : Julius-Maximilians-Universität, 2014.
- REPČÁK, J.: *Dezider Milly (personálna bibliografia)*. Prešov, 1966.
- RUDAUSKÁ, M.: *Zuzana Rudavská, Ondrej Rudavský, Mária Rudavská, Andrej Rudavský*. Bratislava: Weltprint s.r.o., 2011, 14 s.
- RUSINOVÁ, Z.: *Dvanásť obrazov Jozefa Šturdíka*. Bratislava: Tatran, 1981.
- SITÁROVÁ, B.: *Olga Krýslová 1931 – 2003. Krajina Slovensko*. Martin: Turčianska galéria, 2015, ISBN 978-80-88686-81-1
- *Súpis pamiatok na Slovensku*. Zv. 3, R-Ž, Bratislava: Obzor pre SÚPSOP, 1969, s. 150.
- ŠEVČÍKOVÁ, Z.: *Arpád Račko: Sochy*. Košice: ETC Grafo, 2000.
- ŠTINČÍK, P.: *Akvarely spišskej krajiny*. In: *Východoslovenské noviny, Kultúra*, 1982, r. 21, č. 257.
- ŠTRAUS, T.: *Tri štvrté storočia borby s časom. M. Tillner 75-ročný*. In: *Výtvarný život*, r. 15, 1970, č. 9, s. 34.
- *Štyri roky akvizíčnej činnosti GMB: Katalóg výstavy*. Bratislava: GMB, 1998.
- TILOVÁ, K.: *Ladislav Kacvinský: Sochy, kresby, maľby*. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2011
- TILOVÁ, K.: *Štefan Kubík – Odkaz v dreve . Sochy a kresby*. Spišská Nová Ves: Galéria umelcov Spiša, 2011
- VÁROSS, M. a kol.: *Slovník súčasného slovenského umenia*, Bratislava: SFVU, 1967.
- VÁROSS, M.: *K výstave Michala Tillnera*. In: *Výtvarný život*, r. 11, 1966, č. 2, s. 77.
- VÁROSS, M.: *Výtvarný život na Slovensku začiatkom 20. storočia*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1971, s. 92.
- VAŠINA, C.: *Majster farieb*. In: *Vysoké Tatry*, r. 7, 1968, č. 5, s. 22.
- VAŠINA, C.: *Majster Michal Tillner 70-ročný*. In: *Vysoké Tatry*, r. 4, 1965, č. 4, s. 24.
- *Z dielni angažovanej tvorby*. In: *Výtvarný život*, r. 17, 1972, č. 5, s. 30.
- ZAJÍČEK, Š.: *Sochárska škola Jozefa Kostku*. Senica: Záhorská galéria, 1987, 100 s.
- ZMETÁKOVÁ, D.: *Karol Ľudovít Libay (1814 – 1888). Cesty a návraty na Slovensko*. Bratislava: Slovenská národná galéria, 1997, nečíslované. ISBN 80-85188-92-9
- ŽOLDÁK, F.: *Eva Melkovičová. Maľba*. Poprad: Tatranská galéria, 1969
- ŽOLDÁK, F.: *Ondrej Ivan. Výber z maliarskej tvorby 1950 – 1973*. Poprad: Tatranská galéria, nedatované, 24 s.
- ŽUPNÍK, P. – PERROT, E.: *Prague, mémoires nocturnes – Praha, paměti noci – Prague, night memories*. Paríž: České centrum v Paríži, 2003, 96 s.
- *Мистецтво Закарпаття. Книга I. Užhorod: Zakarpatské oblastné umelecké múzeum Jozefa Bokšaya*, 2005, s. 124.

INTERNETOVÉ ZDROJE |

- *A Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállításából*. Stetka Gyula. Báró Dániel Ernő arcképe. [online]. 26. 10. 2015. Vasárnapi Ujság. [cit. 2016-09-19]. Dostupné na: <<http://keptar.oszk.hu/html/kepoldal/index.phtml?id=66143>>.
- *A Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállításából*. Stetka Gyula. Réczey Imre egyetemi tanár arcképe. [online]. 10. 7. 2015. Vasárnapi Ujság. [cit. 2016-09-19]. Dostupné na: <<http://keptar.oszk.hu/html/kepoldal/index.phtml?id=62458>>.
- *A Képzőművészeti Társulat téli kiállításából*. Stetka Gyula: *A kíváncsiak*. [online]. 11. 5. 2015. Vasárnapi Ujság. [cit. 2016-09-19]. Dostupné na: <<http://keptar.oszk.hu/html/kepoldal/index.phtml?id=60360>>.
- *A Múcsarnok kiállítása*. Stetka Gyula. [online]. 11. 5. 2015. Vasárnapi Ujság. [cit. 2016-09-19]. Dostupné na: <<http://keptar.oszk.hu/html/kepoldal/index.phtml?id=59651>>.
- Andor G. Horváth. [online]. eAntik.sk. [cit. 2016-08-02]. Dostupné na: <<http://www.eantik.sk/autor/216/horvath-andor-g/>>.
- Andor G. Horváth. [online]. Galéria Degas – Art Invest. [cit. 2016-08-02]. Dostupné na: <<http://www.degas.sk/umelec/horvath-andor-g>>.

- Andrej Andrejevič Kocka (1911 – 1987). [online]. CBsoft, s.r.o. [cit. 2016-08-09]. Dostupné na: <<http://www.estarozitnosti.eu/index.php/e-shop/392-biografia-autorov/395-andrej-andrejevi-kocka-1911-1987>>.
- Arpád Račko. [online]. Archiv výtvarného umění, o.s. [cit. 2016-10-01]. Dostupné na: <<http://www.isabart.org/person/1157>>.
- Arpád Račko. [online]. Box Network s.r.o. [cit. 2016-10-05]. Dostupné na: <<http://www.cassovia.sk/rackost/index.php3>>.
- Arpád Račko. [online]. Wikipedia. [cit. 2016-08-03]. Dostupné na: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Arp%C3%A1d_Ra%C4%8Dko>.
- Aukcie | 101. zimná aukcia výtvarných diel a starožitností. [online]. Soga.sk. [cit. 2016-10-05]. Dostupné na: <[http://www.soga.sk/aukcie-obrazy-diel-a-umenie-starozitnosti/aukcie/101-zimna-aukcia-vytvarnych-diel-a-umenie-starozitnosti/sturdik-jozef-viedensky-kanal-29463](http://www.soga.sk/aukcie-obrazy-diel-a-umenie-starozitnosti/aukcie/101-zimna-aukcia-vytvarnych-diel-a-starozitnosti/sturdik-jozef-viedensky-kanal-29463)>.
- Aukcie | 101. zimná aukcia výtvarných diel a starožitností. [online]. Soga.sk. [cit. 2016-10-05]. Dostupné na: <<http://www.soga.sk/aukcie-obrazy-diel-a-umenie-starozitnosti/aukcie/101-zimna-aukcia-vytvarnych-diel-a-umenie-starozitnosti/sturdik-jozef-viedensky-kanal-29463>>.
- Aukcie | 123. letná aukcia výtvarných diel a starožitností. [online]. Soga.sk. [cit. 2016-08-05]. Dostupné na: <<http://www.soga.sk/aukcie-obrazy-diel-a-umenie-starozitnosti/aukcie/123-letna-aukcia-vytvarnych-diel-a-starozitnosti/milly-dezider-dievcata-z-kyjova-kyjovske-obrady-61652>>.
- Aukcie | 34. jesenná aukcia výtvarných diel. [online]. Soga.sk. [cit. 2016-09-19]. Dostupné na: <<http://www.soga.sk/aukcie-obrazy-diel-a-umenie-starozitnosti/aukcie/34-jesenna-aukcia-vytvarnych-diel/gyula-julius-stetk-stetka-v-krme-1752>>.
- Aukcie | 61. Zimná aukcia výtvarných diel. [online]. Soga.sk. [cit. 2016-09-09]. Dostupné na: <<http://www.soga.sk/aukcie-obrazy-diel-a-umenie-starozitnosti/aukcie/61-zimna-aukcia-vytvarnych-diel/marko-vrzgula-mosty-tlejuci-9853>>.
- BACHRATÝ, B.: Ján Kuchta. Rytmy – čiary – čísla. [online]. Dieladielka.sk. [cit. 2016-09-24]. Dostupné na: <http://www.dieladielka.sk/stranka_data/subory/pdf/sken1135.pdf>.
- Breh rieky. [online]. eAntik.sk. [cit. 2016-08-09]. Dostupné na: <<http://www.eantik.sk/dielo/24854/breh-rieky/>>.
- Dezider Milly. [online]. lab.SNG. [cit. 2016-08-05]. Dostupné na: <<http://www.webumenia.sk/autor/6700>>.
- Dowdey Clifford. Pieseň za groš. [online]. Antikvariatik.sk. [cit. 2016-08-11]. Dostupné na: <http://www.antikvariatik.sk/?podstranka=kniha&id_knihy=60211>.
- DUBIVSKÁ, D.: Živelnosť a dravosť prebúdzajú v ľuďoch pocit, hovorí jubilujúci spišský výtvarník M. Hannel. [online]. 20. 8. 2001. Petit Press, a.s. [cit. 2016-08-12]. Dostupné na: <http://korzar.sme.sk/c/4687204/zivelnost-a-dravost-prebudza-v-ludoch-pocit-hovori-jubilujuci-spisky-vytvarnik-m-hannel.html?piano_t=1>.
- Dušan Sekela. [online]. eAntik.sk. [cit. 2016-09-12]. Dostupné na: <<http://www.eantik.sk/autor/40/sekela-dusan/>>.
- (kar): Dvaja generačne rozdielni umelci útočia na návštevníkov galérie abstrakciou a premenlivou náladou. [online]. 10. 5. 2002. Petit Press, a.s. [cit. 2016-09-08]. Dostupné na: <<http://korzar.sme.sk/c/4658238/dvaja-generacne-rozdielni-umelci-utocia-na-navstevnikov-galerie-abstrakciou-a-premenlivou-naladou.html#ixzz4JfQFDJE>>.
- ELEK, A.: Stetka Gyula. [online]. Nyugat, r. 1925, č. 20. [cit. 2016-09-26]. Dostupné na: <<http://epa.oszk.hu/00000/00022/00382/11753.htm>>.
- Emil Alexay. [online]. DARTE Aukčná spoločnosť s.r.o. [cit. 2016-08-09]. Dostupné na: <<http://www.dartesro.sk/?act=autor&id=71&lang=sk>>.
- ERDZIAK, P.: Výtvarné záznamy. [online]. 21. 3. 2002. Hospodársky denník. [cit. 2016-09-19]. Dostupné na: <<http://www.hospodarskyklub.sk/hd-dennik/index.cgi?2002.3.21+Domace+64+print>>.
- GROŠKO, I.: Maliarstvo 19. storočia a prvej tretiny 20. storočia na východnom Slovensku zo zbierky východoslovenskej galérie v Košiciach. [online]. Tritty. [cit. 2016-08-07]. Dostupné na: <https://tritty.com/it/feeds/maliarstvo_storo_ia_a_prvej_tretiny_storo_ia_na_v_chodnom_slovensku_zo_zbierky_v_chodoslovenskej_galerie_v_kosiciach-719481.html>.
- GROŠKO, I.: Štefan Makara, akad. maliar, zasl. umelec. [online]. Ložín. [cit. 2016-09-22]. Dostupné na: <<http://www.lozin.ocu.sk/sk/index.php?ids=34>>.
- HRIADELOVÁ, M.: Štefan Roskoványi zomrel cudzím pričinením. [online]. 24. 3. 2003. Petit Press, a.s. [cit. 2016-08-30]. Dostupné na: <<http://kosice.korzar.sme.sk/c/4623490/stefan-roskovanyi-zomrel-cudzim-pricinenim.html>>.
- CHOLEWOVÁ, V.: Arpád Račko: PORTRÉT, KRAJINA, PRIESTOR. [online]. 26. 06. 2013. Košice 2013.sk. [cit. 2016-10-01]. Dostupné na: <<http://www.kosice2013.sk/program/portret-krajina-priestor-2/>>.
- Jakub Špaňhel. [online]. Centrum pro současné umění Praha, o.p.s. [cit. 2016-09-29]. Dostupné na: <<http://www.artlist.cz/jakub-spanhel-1174/>>.
- Jakub Špaňhel. [online]. novagalerie.cz. [cit. 2016-09-29]. Dostupné na: <<http://www.novagalerie.cz/jakub-spanhel/>>.

- Ján Kuchta. [online]. Dieladielka.sk. [cit. 2016-09-24]. Dostupné na: <<http://www.dieladielka.sk/sortiment/diela/24-jan-kuchta/>>.
- JANČOVIC, J.: Kovačická insita rozbehla sa do sveta – Ján Glózik. [online]. Oslovma. [cit. 2016-08-11]. Dostupné na: <<http://www.oslovma.hu/index.php/sk/kultura/156-kultura2-kultura2/1216-kovaicka-insita-rozbehla-sa-do-svetakovaicka-insita-rozbehla-sa-do-sveta-jan-glozik>>.
- Jozef Šturdík. [online]. eAntik.sk. [cit. 2016-10-05]. Dostupné na: <<http://www.eantik.sk/autor/385/sturdik-jozef/>>.
- Jozef Šturdík. [online]. Galéria Degas – Art Invest. [cit. 2016-10-05]. Dostupné na: <<http://www.degas.sk/umelec/sturdik-jozef>>.
- Jozef Šturdík. [online]. lab.SNG. [cit. 2016-10-05]. Dostupné na: <<http://www.webumenia.sk/autor/10622>>.
- KARNIŠOVÁ, I.: Dušan Sekela vystavoval v Galante. [online]. 1. 11. 2015. 14 news, s.r.o. [cit. 2016-09-12]. Dostupné na: <<http://nasenovinky.sk/article/55152/dusan-sekela-vystavoval-v-galante>>.
- KOČÍK, T.: Spomienka na Jána Kuchtu. [online]. VSG. [cit. 2016-09-23]. Dostupné na: <<http://www.vsg.sk/spomienka-na-jana-kuchtu/>>.
- KOČIŠOVÁ, R.: Ľudovít Čordák. [online]. Obec Slanec. [cit. 2016-08-04]. Dostupné na: <<http://www.eszakzempen.hu/sk/partner/partnerinfo/szalanc/slavni-udia/udovit-ordak.html>>.
- KOLLÁRIKOVÁ, J.: Pirchalove obdivuhodné umenie v Galérii na Tehelnej. [online]. zv-podujatia. [cit. 2016-08-26]. Dostupné na: <<https://zv-podujatia.com/2013/11/11/pirchalove-obdivuhodne-umenie-v-galerii-na-tehelnej/>>.
- KOLLÁRIKOVÁ, J.: Viliam Pirchala: Cesta. [online]. Mesto Turčianske Teplice. [cit. 2016-08-26]. Dostupné na: <http://portal.galanda.sk/?id_menu=10587&module_action_19098_id_art=18894>.
- KUŠNIEROVÁ, E.: Ján Kuchta – výber z diela. [online]. Banické múzeum v Rožňave. [cit. 2016-09-24]. Dostupné na: <<http://www.banmuz.sk/2015/05/01/jan-kuchta-vyber-z-diela/>>.
- LUKÁČ, M.: Štefan Makara svoju tvorbu zasvätil rodnému Zemplínu. [online]. 16. 10. 2000. Petit Press, a.s. [cit. 2016-09-22]. Dostupné na: <<http://korzar.sme.sk/c/4714749/stefan-makara-svoju-tvorbu-zasvatil-rodnemu-zemplinu.html#ixzz4GARgS2A>>.
- Mária Rudavská (1941). [online]. galeriauanjela.sk. [cit. 2016-08-31]. Dostupné na: <<http://www.galeriauanjela.sk/sk/autor/119-maria-rudavska>>.
- Mária Rudavská. [online]. Galéria Degas – Art Invest. [cit. 2016-08-31]. Dostupné na: <<http://www.degas.sk/umelec/rudavska-maria>>.
- MEZENEC, V.: Zanechal diela, ktoré ocení ešte nejedná generácia. [online]. Slovenský rozhľad. Internetové noviny. [cit. 2016-10-05]. Dostupné na: <<http://www.slovenskyrozhlad.sk/?zanechal-diela-ktor%E9-ocen%ED-e%9Ate-nejedn%E1-gener%E1cia-%96-vladim%EDr-mezencev,2772>>.
- Mgr. Art. Marko Vrzgula. [online]. Občianske združenie Osobnosti.sk. [cit. 2016-09-09]. Dostupné na: <<http://www.osobnosti.sk/osobnost/marko-vrzgula-2076>>.
- Michal Tillner. [online]. lab.SNG. [cit. 2016-10-05]. Dostupné na: <<http://www.webumenia.sk/autor/10905>>.
- Milly Dezider (1906-1971). [online]. Art Invest Group s.r.o. [cit. 2016-08-05]. Dostupné na: <<http://www.artinvest.sk/umelec/milly-dezider>>.
- Münnich Aurél Dr (jánosvölgyi). [online]. Bme. [cit. 2016-10-02]. Dostupné na: <<http://www.fsz.bme.hu/mtsz/mhk/csarnok/m/munnicha.htm>>.
- Münnich, Alexander (1843 – 1918), Archäologe und Historiker. [online]. Österreichisches Biographisches Lexikon 1815 – 1950, Bd. 6 (Lfg. 30, 1975), s. 435-436. [cit. 2016-10-02]. Dostupné na: <http://www.biographien.ac.at/oeb/oebl_M/Muennich_Alexander_1843_1918.xml>.
- Navždy nás opustil Arpád Račko (*84): Významný košický sochár, autor slávneho Maratónca mieru. [online]. 2. 1. 2015. Zoznam s.r.o. [cit. 2016-10-05]. Dostupné na: <<http://www.topky.sk/cl/10/1448053/Navzdy-nas-opustil-Arpad-Racko---84---Vyznamny-kosicky-sochar--autor-slavneho-Maratonca-mieru>>.
- NITKULINCOVÁ, A. B.: Majster Arpád Račko oslavuje osemdesiatku. [online]. 24. 6. 2010. Petit Press, a.s. [cit. 2016-10-01]. Dostupné na: <<http://kosice.korzar.sme.sk/c/5436754/majster-arpad-racko-oslavuje-osemdesiatku.html>>.
- NITKULINCOVÁ, A. B.: Odišiel veľikán sochárstva, Košičan Arpád Račko. [online]. 2. 1. 2015. Petit Press, a.s. [cit. 2016-10-05]. Dostupné na: <<http://kosice.korzar.sme.sk/c/7570498/odisiel-velikan-socharstva-kosican-arpad-racko.html#ixzz4GFWBdWKp>>.
- Ocenenie Identifikačný kód Slovenska získalo 17 osobností z kultúry. [online]. 28. 11. 2015. TASR. [cit. 2016-09-19]. Dostupné na: <<http://www.teraz.sk/kultura/ocenenie-identifikacny-kod-slovenska/168480-clanok.html?mostViewedArticlesInSectionTab=0>>.
- Olgyai Viktor (1870-1929). [online]. Art Invest Group s.r.o. [cit. 2016-10-06]. Dostupné na: <<http://www.artinvest.sk/umelec/olgyai-viktor>>.
- Ondrej Ivan – Lomnický štít. [online]. DARTE Aukčná spoločnosť s.r.o. [cit. 2016-08-09]. Dostupné na: <<http://www.dartesro.sk/?act=dielo-katalog&dielo=8424>>.

- Ondrej Ivan. [online]. eAntik.sk. [cit. 2016-08-09]. Dostupné na: <<http://www.eantik.sk/autor/225/ivan-ondrej/>>.
 - Osobnosti. [online]. Kralovalehota.sk. [cit. 2016-10-05]. Dostupné na: <<http://www.kralovalehota.sk/osobnosti>>.
 - Osobnosti. [online]. Obec Kráľova Lehota. [cit. 2016-08-03]. Dostupné na: <<http://www.kralovalehota.sk/osobnosti>>.
 - PATARÁKOVÁ, J.: Arpád Račko. [online]. 27. 06. 2013. RTVS – Rozhlas a televízia Slovenska. [cit. 2016-10-01]. Dostupné na: <<http://reginavychod.rtv.sk/clanky/kultura/5242/arpad-racko>>.
 - Peter Kalman. [online]. Artem, o. z. [cit. 2016-09-19]. Dostupné na: <http://www.artem.sk/attachments/article/431/identify15_kat.pdf>.
 - PETRÁNSKY ml., Ľ.: Člen Modrých hrušiek maliar Marko Vrzgula: „Umenie je pre toho, kto ho chce vnímať.“ [online]. 12. 5. 1995. Petit Press, a.s. [cit. 2016-09-09]. Dostupné na: <http://www.sme.sk/c/2121764/clen-modrych-hrusiek-maliar-marko-vrzgula-umenie-je-pre-toho-kto-ho-chce-vnimat.html?piano_t=1>.
 - PETRÁNSKY, Ľ.: P. Kalman počúva reč obrazov. [online]. 29. 3. 2002. Petit Press, a.s. [cit. 2016-09-19]. Dostupné na: <<http://www.sme.sk/c/500908/p-kalman-pocuva-rec-obrazov.html#ixzz4KguQRMpq>>.
 - Račko Arpád. [online]. GaleriaDielo.sk. [cit. 2016-10-05]. Dostupné na: <<http://galeriadielo.sk/racko-arpad-20>>.
 - Sekela Dušan. [online]. Predajobrazov.sk. [cit. 2016-09-12]. Dostupné na: <<http://www.predajobrazov.sk/autor/?autorid=84>>.
 - Sekelová Silvia. [online]. folkslovakia.sk. [cit. 2016-09-08]. Dostupné na: <http://www.folkslovakia.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=167&Itemid=189>.
 - Stetka Gyula. [online]. Nemzeti Örökség Intézete Minden jog fenntartva. [cit. 2016-09-19]. Dostupné na: <<http://nori.gov.hu/nemzeti-sirkert/budapest/fiumei-uti-temeto/stetka-gyula/9749>>.
 - STETKA, Gyula. [online]. Fine arts in Hungary. [cit. 2016-09-26]. Dostupné na: <<http://www.hung-art.hu/index-en.html>>.
 - ŠIMNA, Ľ.: V GMB je výstava k storočnici maliara Michala Tillnera. [online]. 13. 6. 1995. Petit Press, a.s. [cit. 2016-09-21]. Dostupné na: <<http://www.sme.sk/c/2123833/v-gmb-je-vystava-k-storocnici-maliara-michala-tillnera.html#ixzz4KtE6XO8H>>.
 - ŠIMOVEC, M.: V Bazovského galérii môžete vidieť neznáme galaxie. [online]. Petit Press, a.s. [cit. 2016-09-09]. Dostupné na: <<http://nastrencin.sme.sk/c/20169698/v-bazovskeho-galerii-mozete-vidiet-nezname-galaxie.html>>.
 - Štefan Makara. [online]. DARTE Aukčná spoločnosť s.r.o. [cit. 2016-09-22]. Dostupné na: <<http://www.dartesro.sk/?act=dielo-katalog&dielo=7627>>.
 - Štefan Makara. [online]. DieloPlus.sk. [cit. 2016-09-22]. Dostupné na: <http://www.dieloplus.sk/autori/view/stefan_makara>.
 - Štefan Roskoványi – Krajina. [online]. DARTE Aukčná spoločnosť s.r.o. [cit. 2016-08-30]. Dostupné na: <<http://www.dartesro.sk/?act=dielo-katalog&dielo=18808&lang=sk>>.
 - Štefan Roskovanyi. [online]. DieloPlus.sk. [cit. 2016-08-30]. Dostupné na: <http://www.dieloplus.sk/autori/view/stefan_roskovanyi>.
 - TKÁČIKOVÁ, E.: Ateliér voľnej a farebnej grafiky/Vojtech Kolenčík a jeho študenti. [online]. Šarišská galéria v Prešove. [cit. 2016-09-23]. Dostupné na: <<http://sgpresov.sk/2015/05/vojtech-kolencik-a-jeho-studenti/>>.
 - Viktor Olgyai. [online]. eAntik.sk. [cit. 2016-09-22]. Dostupné na: <<http://www.eantik.sk/autor/853/olgyai-viktor/>>.
 - Vladimír Mikita. [online]. eAntik.sk. [cit. 2016-08-09]. Dostupné na: <<http://www.eantik.sk/autor/1875/mikita-vladimir/>>.
 - Vojtech Kolenčík (SK). [online]. Danubiana. [cit. 2016-09-23]. Dostupné na: <<http://www.danubiana.sk/sk/artists/vojtech-kolencik>>.
 - Vojtech Kolenčík. [online]. VŠVU. [cit. 2016-09-23]. Dostupné na: <<http://www.vsvu.sk/kontakt/zamestnanci/vojtech-kolencik/>>.
 - ZAJÍČEK, Š.: Michal Tillner – vieme o ňom dosť? [online]. 6. 2. 2007. Petit Press, a.s. [cit. 2016-09-21]. Dostupné na: <<http://nasezahorie.sme.sk/c/3132400/michal-tillner-vieme-onom-dost.html#ixzz4KtFJA6HS>>.
 - Zomrel akademický sochár Arpád Račko. [online]. 2. 1. 2015. TASR. [cit. 2016-10-07]. Dostupné na: <<http://www.teraz.sk/kultura/zomrel-akademicky-sochar-arpad-racko/112919-clanok.html>>.
 - Životopis. GALINA Fleischmannová. [online]. Ggalina.cz. [cit. 2016-09-29]. Dostupné na: <<http://www.ggalina.cz/zivotopis.htm>>.
-

O AUTORKÁCH

Mgr. KAMILA PACEKOVÁ |

historička umenia a kurátorka zbierky Galérie umelcov Spiša, autorka a kurátorka projektu *Jubilanti*

Narodila sa 13. mája 1986 v Spišskej Novej Vsi. V rokoch 2001 – 2005 študovala na Združenej strednej umeleckej škole v Kežmarku (odbor: ručné výtvarné spracúvanie textílií). V roku 2010 absolvovala štúdium dejín a teórie umenia na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave. V rokoch 2009 – 2010 pracovala ako správkynia depozitára a dokumentátorka v Tatranskej galérii v Poprade. Od júna roku 2010 pôsobí ako historička umenia a kurátorka zbierky v Galérii umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi. Odborne sa venuje kurátorským projektom z oblasti historického a súčasného umenia. V roku 2011 vytvorila edukačný projekt Happgallery I., ktorý sa zameria na prezentáciu jednej z foriem akčného umenia – happeningu. Sporadicky organizuje edukačné aktivity zamerané na textilnú tvorbu a iné druhy umenia. V roku 2012 predefinovala zbierkový fond galérie s tematickým zameraním na obdobie gotiky pre novú stálu expozíciu *Terra Gothica*. V roku 2013 kurátorsky pripravila stálu expozíciu *Jozef Hanula*, prezentujúcu päť nosných okruhov autorovej tvorby zo zbierok galérie. Od roku 2012 sa venuje spracovávaniu zbierkových predmetov v rámci projektu *Jubilanti* a to vo výstavnej a publikačnej činnosti, s akcentom na autorov, ktorí sú tvorbou, pôvodom alebo iným spôsobom prepojení so Spišom od polovice 19. storočia po súčasnosť. Časť jej výskumu bola publikovaná v katalógu *Jubilanti 2013 – 2014* Galériou umelcov Spiša v roku 2015.

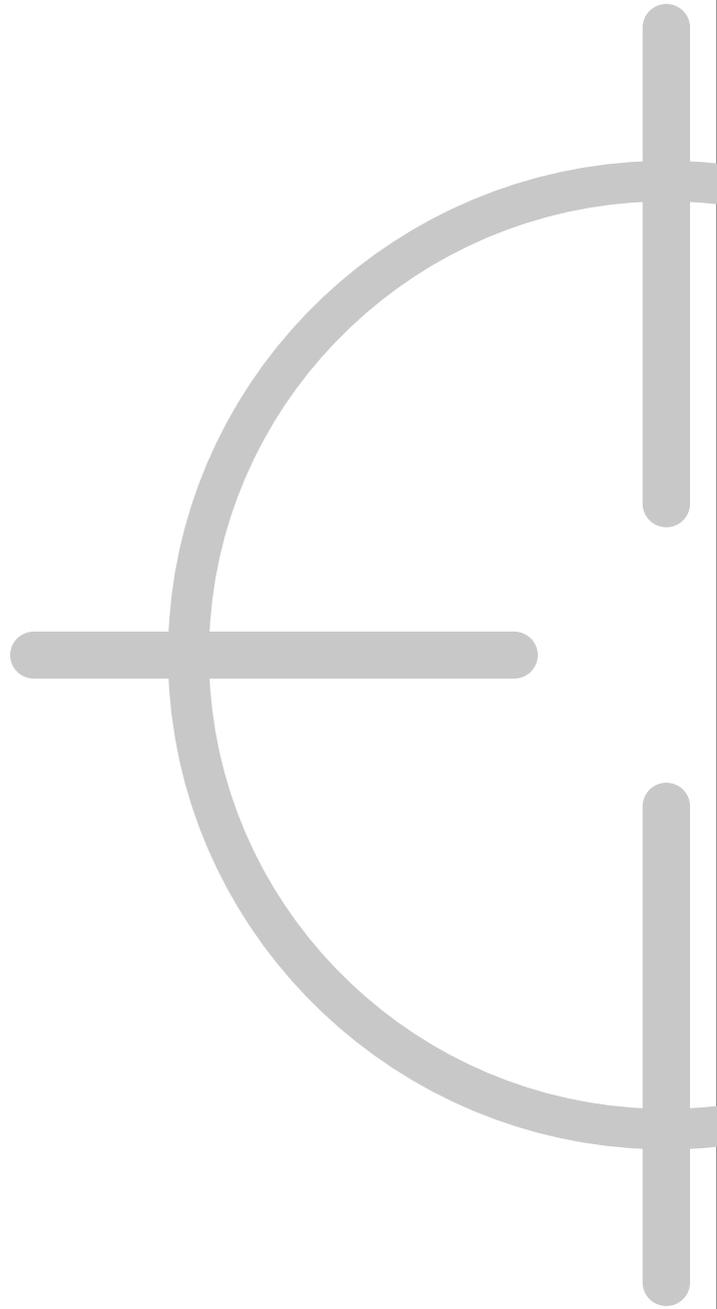
Mgr. JITKA HAAKOVÁ |

historička umenia Galérie umelcov Spiša, autorka textov k projektu *Jubilanti*

Narodila sa 5. júna 1943 v Brne. V roku 1961 absolvovala Strednú priemyselnú školu textilnú v Brne. V roku 1968 promovala na Filozofickej fakulte Masarykovej univerzity v Brne, v odbore dejiny umenia. V rokoch 1961 – 1972 pracovala ako textilná návrhárka v Brne (Moravská ústredňa – družstvo umeleckej výroby). Od roku 1972 žije v Tatranskej Lomnici vo Vysokých Tatrách. V rokoch 1972 – 2000 pôsobila ako historička umenia v Tatranskej galérii v Poprade. Od júla 2000 je v starobnom dôchodku. Naďalej však pôsobila ako historička umenia a spolupracovala v rokoch 2001 – 2009 a 2016 s Galériou umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi. Ako historička umenia a kurátorka v Tatranskej galérii v Poprade skúmala výtvarnú históriu Spiša a umenia s tatranskou tematikou. Kurátorsky sa podieľala na príprave mnohých výstav, venovala sa akvizičnej činnosti, odbornej katalogizácii zbierkového fondu galérie, publikovala v odbornej i dennej tlači. V rokoch 2001 – 2006 pôsobila ako súdna znalkyňa diel výtvarného umenia.

SUMMARY

JUBILEES



INTRODUCTION

ABOUT THE GALLERY COLLECTION

01

ABOUT THE PROJECT | The project *Jubilees* was realized in the years 2012 – 2016 in the framework of the priorities of the scientific-research activities of the Gallery of Spiš Artists in order to re-evaluate the acquisitions acquired since the year of its inception (1987), to point out a degree of their complexity, to reappraise the state of processing and documentation, as well as their state of condition. In other words: to “ventilate” the deposit and to publicly confront also yet not displayed art-works in authors’ complex contexts of work. The main purpose was also to examine expertly and to process collection items and to use their scientific value for learning and presentation of the art development in the region of Spiš and in national-wide scale. Long-term research plan stemmed from the lack of processing of documentation to the chosen artists, as well as their most significant art-work: a unifying moment have become significant anniversaries and genre resolution within the framework of the exhibition entity. Particular topic, therefore, there has become *Jubilees* and even though the name itself sounds in any way “salon-like”, its hidden code there is a complex story of our collection, some sort of a gallery art history.

The author’s and curatorial concept of the “jubilees” exhibitions and publications was prepared by Mgr. Kamila Paceková, art-historian and curator of gallery collections. The final output was also a result of collective work of internal historians: Mgr. Jitka Haaková and Mgr. Mária Šablňová. During the five years of intensive professional research (since 2012) there were processed 95 author’s profiles of total number of 221 artists of domestic and foreign provenience whose works are represented in the gallery collection (until Dec. 31st, 2016).

In the catalogue *Jubilees 2015 and 2016* there are listed “birthday” artists; while the exhibition and the publication differ in the choice: the exhibition presented some marginal authors celebrating their anniversary in 2016 whose life and work have not been processed yet and, in the context of the collection, their art-works remained only in deposit for last three decades. The catalogue offers also profiles of the established artists, whose works were not presented in the exhibition and from the prosaic reason, namely: during the last three decades their creation has been sporadically presented at the gallery exhibitions in the both monographic and collective profiles.

Despite the fact that in the context of professional practice, priorities and long-term vision of the research activities, our “jubilees” theme after 2016 almost expires (being exhausted by the systemic processing of birthday honourees and partly eliminated by some spare options like processing of jubilee “deceases”), there still remain 125 authors for a complex processing, whose art-works form a part of the collection fund. At the total number of 2073 collection items (to Dec. 31st, 2016) we can in the future “slice” the collection for the realization of some new challenges in research: whether in the processing, continuous reviewing and editing of the documentation author’s items, at the preparation of both author’s and thematic exhibitions and publications, or to create a more ambitious project with national-wide impact, namely in alphabetically ordered author’s medallions, for whom the *Jubilees* and their processing have created a perfect base.

ABOUT THE PRESENTATION OF THE COLLECTION | Gallery of Spiš Artists belongs to the youngest galleries in Slovakia. Its long-term intention and effort is to expand the collection fund of art-works by Spiš artists with the national and Central European importance, as well as to add creative period of the individual authors, and focus on the creation of a comprehensive collection fund with an emphasis on recent development of art in Slovakia.

When the gallery was opened in 1987, there was accessed the permanent exposition from its collection titled *The Artists of Spiš*, including works by artists whose origin, residence or creation are linked to this region in the time span from the mid-19th century to the present. In 2012, it has been replaced by a new permanent exhibition presenting the Gallery collection with Gothic preference – *Terra Gothica* based on the presentation of works with a Gothic theme. 45 selected artists represented in the collection, and coming mainly from the region of Spiš, capture in their paintings and drawings some architectural gems of Gothic road. The Gallery has over 100 art-works with references to the Gothic period, which have so far formed passive part of the collection items and have not been presented to the public in the thematically processed whole.

In 1994, there was installed another exposition devoted to the work of *Jozef Hanula*, a significant representative of Slovak fine-art who lived and created in Spišská Nová Ves. Reinstallation of the permanent exposition with a new concept and selection from the collection and documentation fund took place in late 2013, on the occasion of the 150th anniversary of the birth of the author.

Beside to the standard collection-formative activities, the Gallery of Spiš Artists was involved in the project *Digital Gallery*, the last stage of which ended in March 2017. The complete digitization of the collection fund allows us in the new millennium to participate in virtual projects, which are already accessible in the online catalogue at the portal *Web of Art*.

In 2017, the Gallery of Spiš Artists also becomes a jubilee – it will be celebrated as a round thirtygendrian. At a quantitative review of the collection-formative activities, the acquisitions have been rather generously acquired and publicationally processed in the last five years, mainly thanks to the support of the Ministry of Culture of the Slovak Republic (until 2014), the Fund for the Promotion of the Arts (since 2015) and the founder – Košice Self-governing Region, as follows:

2012 / 79 art-works (5 by purchase, 74 gifts) at a total value of € 46 675;
2013 / 26 art-works (7 by purchase, 19 gifts) at a total value of € 10 150;
2014 / 57 art-works (9 by purchase, 27 gifts, 21 as a transfer of assets) at a total value of € 55 258.49;
2015 / 39 art-works (15 by purchase, 24 gifts) at a total value of € 25 320;
2016 / 53 art-works (20 by purchase, 33 gifts) at a total value of € 33 450.

The publication, citing expert studies and a total of fifty-five *Jubilees 2015 and 2016*, is a follow-up to the two previous outputs of the professional research: catalogue *25x25: 25 years of the Gallery of Spiš Artists* from 2012 (ISBN: 978-80-89081-45-5), which introduced the first nine profiles of the artists represented in the collection, and catalogue *Jubilees 2013 and 2014* of 2014 (ISBN: 978-80-89081-47-9) with another thirty-one processed profiles.

IN CONCLUSION | I would like to state that the gallery can be briefly defined as the institution that preserves cultural heritage, and its simplified essence is a creation of the collection fund. Our main mission is to consequently professionally examine the administered art-works and to use their scientific value to learning about social and cultural development of society. Project *Jubilees* from the collection of our gallery fulfils the essence of this mission and remains the challenge for further processing of collection fund.

Mgr. Lucia Benická,
director of Gallery of Spiš Artists

← see page 4 – 5

JUBILANTS AND THEIR GENRE ORIGINS IN THE CONTEMPORARY CONTEXTS

ABOUT THE PROJECT | A publication *Jubilants 2015 and 2016* is the result of long-term research activity and the continuation of the cycle of exhibitions *Jubilants* (2012 – 2016). The time span of the represented artists' creation falls to the period from the late 19th century to the present days. More than one hundred years old shot reflects a wide range of themes and art styles. We can both observe a variety of foreign influences and watch the metamorphoses of the landscape and the life in it. Through art we can watch the passage of time; we can observe the changes in the status and relationships of men and women. We can see a diversion from academic influences and religious art, and a path to secularisation is opening up and deepening.

Although in the Gallery collection fund there appear different authors which are creating in a fairly long, more than centenary period of time, they are mutually linked with one predominant theme, which is a landscape painting. We can follow the development of the landscape, its transformation, and some industrial inputs into the landscape and also some new procedures of its depicting from the plain-air sceneries to some abstract modifications. We know from history that depicting of the landscape appeared initially in the middle ages, when the artists framed biblical scenes into landscape framework. Gradually, the landscape was gaining a dominant position, namely in Dutch painting. In the work of Jan van Eyck we can find some minutely drawn vegetative elements; Hieronymus Bosch planted some unbridled stories of naked beings and animal creatures to the phantasy world of "The Garden of Earthly Delights". In the Renaissance, the landscape painting as a genre was stabilizing, but still it was not about a depiction of any particular scenes, but rather about the idealized landscape.

Landscape painting in its strict sense arose in the 17th century, when the painters endeavoured for realistic transcription of reality. The 18th and 19th centuries gave space for next development of landscape themes. Painters begin to experiment, they notice the landscape transformations, record the movement of the clouds and rough seas (William Turner, England), they paint the atmospheric romantic landscape (Caspar David Friedrich, Germany), and aspire to an immediate rendering of the landscape in plain-air. They depict the Impressionist landscapes in what they are more focused on capturing of an impression, a mood and, in particular, of a light (Claude Monet, France).

In the framework of the landscaping there was created a specific kind of depicting that is labelled with the term *vista*. This is a topographically accurate painting or graphic transcription of the landscape segment with the panorama view of a city. The Italian word *vista* means in translation the view, what very accurately describes such a depicting. *Vista* appeared in fine-arts already at the beginning of the 15th century. It was most spread from the 17th to the half of the 19th century. It found its use mainly in old maps and in graphic illustration, describing the known world. The primary emphasis was placed on accurate and faithful capturing of the reality. To view reality and detailed rendering of details, there was needed a hand of an experienced draughtsman.

Precise description of the objective world and substantive interpretation of the seen in the creation of *vista*-painters influenced the development of realistic painting in the second half of the 19th century. *Vista*-painting was spread mainly in the Netherlands and in Italy, specifically in Venice, where it reached its artistic peak. The most significant representative of the Venetian *vista*-painting was Giovanni Antonio Canal, called Canaletto; he achieved a perfect communication of the topographic fidelity of the *vista* with the landscape image. Karol Ľudovít Libay, a native of Banská Bystrica² pursued in these efforts at us. He was the only artist from the Slovak environs, for whom *vista* was a lifelong artistic program. He created coloured drawings, aquarelles and graphic prints, in which he documented his pilgrimage through the countries of Europe, he brought a glimpse of the environs of the unknown Orient, but he returned to Slovakia, to native Banská Bystrica and also to the Tatras mountains. The development of the Slovak landscaping is associated also with Spiš, namely with Levoča. It was based on the efforts of the *vista*-kind, a topographically true description of the region, and later it was associated with a serious effort for its conversion to the specific kind of artistic expression². In the pictures of landscapes there is applied romanticism, which gradually gives way to a realistic view in the creation of the next important landscapist of the 19th century, which was Karol Augustus Tibély, a native of Spišské Podhradie. Abandoning his portrait activity he aimed at landscaping. His contribution was the discovery of the beauty of Slovak mountains, particularly of the Tatras in the romantic and gradually up to realistic notion. In the end of the 19th century *vista* lost with the discovery of photography its importance and disappeared as a specific type of art.

It is not surprising that the genre of landscaping has developed to the fullest in our corners and it still has its place in the fine-art expression. Like Canaletto who was inspired and enchanted by Venetian architecture and non-repetitive atmosphere of this city found in these environs inexhaustible impetuses for his creation, also our landscapist had inventive opportunities in the bosom of diverse East-Slovakian landscape. In addition to its natural beauties, the Spiš landscape is specific especially with the Gothic architectural heritage. A significant impact on the development of Slovak painting at the end of the 19th century had the creation of Ľudovít Čordák, a pupil of Košice fine-artist and educator Vojtech Klimkovič and Czech painter and graphic designer Július Mařák, a Professor of the Prague Academy. Under the influence of Mařák, Čordák in the early days of his creating applies some trends of Luminism in views to the forest and rocky interiors of Zádielská valley, later he draws cues from his actions at the Slanec village, where he was married. After returning to his native Košice, his creation stabilizes and he inspires himself by the corners of the city, he often painted silhouettes of castles and churches. His main artistic programme is the plain-air realistic landscape painting with a touch of Romanticism orientating itself on forest and rocky nature and architectural fragments of the surrounding towns³.

In individual regions of Slovakia there were out-profiled another more pronounced artistic personalities. Teodor Jozef Mousson determined trends in painting of the 19th and the beginning of the 20th centuries in the genre scenes and landscape sceneries in the Zemplín County. A figuralist and landscapist Ernest Rákoši led the so called Section of the art-workers at the District Edification Council in Prešov after WW II. He diligently depicted metamorphoses of the landscape around Prešov, mainly in the rivers valleys.

The aim of this lapidary review was to elucidate the development of landscape painting in the world fine-arts and its effect on the Slovak and East-Slovakian fine-art scenes. In the tangle of names and pictures we can find different directions, inspired by or drawing from the world trends or of their compilation, the effort to be innovative in using techniques, so as artists were trying to establish themselves on the fine-art scene in a regional and world-wide scale. We not once watch the creation balancing on the border of what can still be perceived as art and what already exceeds its imaginary borders. In this sense, also the naive-art emerged to the socially acceptable direction with its history and tradition. We can find its beginnings at the creation of the best-known representative of the naive art Henri Rousseau (1844 – 1910) whose creation was denounced by several contemporary critics. As a self-taught he was not affected by the academism of contemporary schools and he crystalized his own form of expression with the naive term. His work was admired by Pablo Picasso, Fernand Léger or Max Backmann, and last but not least he influenced the Surrealists. In addition to painting, he has left an inspiration trail in film, music and literature. In the 1950s the naive term was spread and was developed in full in the Serbian town of Kovačica⁴, that was founded by the Slovaks in 1802. Kovačica has become a phenomenon of folk fine-arts for its own peculiar practices and the orientation to the naive art⁵. In this environs, the naive painter Alžbeta Čížiková creates, who recasts her memories of her childhood and youth into her art-works; she eternizes in painter's canvas the everydayness and festive moments of life at the village in the idyllic and poetic spirit.

To the most important representatives of the naive art creation in Slovakia belongs Tibor Gurin, whose art-works are a constituent component of the Gallery collection. His original creation is of an asset to the Slovak art scene. He manifests his feelings and life situation with a distinctive expression. He portrays his ideas also on the basis of his knowledge of the Old-time Slavic mythology. He forms various deities, protectors of the quarries, but also the miners themselves or the things they use at their work. He is enchanted with the mining environs material (fossilized imprints of leaves, plants, and little crystals of minerals, interesting shapes of rocks). He creates from pelosiderite concretions some objects and sculptures of a chamber nature. His artistic scope includes sculpture, carving, but also painting and drawing, or jewels creation from the minerals.

Within the scope of the selection, we can also find in the jubilants' creation a theme of still-life. If we look behind the history, the still-life appears already in the ancient wall paintings and mosaics. It had initially occurred only as a detail of the sacred and mythological motifs. In the 15th century the still-life themes obtained a greater autonomy, but still within the religious picture. It later acquired a symbolic meaning, and it was first used by Caravaggio as a separate fine-art genre. In France, this theme very quickly gained popularity. At the beginning of the 17th century painters depicted also some still-lives called "vanitas", which symbolized the vanity – futility, which drew attention to the transient nature of human existence. The naming of this genre it itself comes from the Dutch term "stilleven" which in translation means "quiet life". Arnold Houbraken used it for the first time in

the 18th century. During this period, still-life is experiencing a golden age and the works of great merit were originated. Also the artists of the 19th and 20th centuries integrated still-life in their creation and applied their own fine-art procedures. On the Slovak fine-art scene, none artist pursued to the still-life motif programmatically. Most often, we can find this type of depicting at female fine-artists in the form of floral still-life paintings. In the creation of other painters the still-life is emerging as a secondary genre.

The portrait creation is represented fairly modestly within the selection jubilant artists. The most representative work that fills the academic efforts of the 19th century art is a portrait of Aurel Münnich of 1901 painted by Július Štetka.

This catalogue aims at new appreciation of the art-works of jubilants from the collection fund of our Gallery with an emphasis on genre classification. The selection of jubilants takes account of their works representation, thus it is not a priority focusing on the Spiš authors. Of the 32 jubilee celebrating artists for the year 2015, 20 authors have received the space by selective choosing, and in 2016 18 jubilant artists of the total number of 51 artists present their production in the form of exhibitions. In this catalogue another 17 jubilants in the year 2016 are processed, whose works are complementing the collection fund of Gallery.

The catalogue *Jubilants* summarises the results of a specialist research, which focused on a holistic overview of the creation of the selected jubilant artists. The research on the creation of jubilants in 2015 and 2016 interprets the life and creation of these artists, describes and assesses their works in our collection fund. Medallions contain references to publications in the Gallery library, and in some of them there is given some information about notable facts from the life of artists. Greater emphasis was placed just on finding interesting life-turns, on clarification inaccuracies or unknown facts relating to the artists. The factual part is complemented with the lists of works of the jubilant authors that were subjects of the research and the overall list of names of the authors represented in the Gallery of Spiš Artists collection fund.

The selection at choosing the authors started from the publishing outputs of the Gallery of Spiš Artists in the past. I focused on lesser-known names of the jubilants, which did not resonate significantly in the minds of the surrounding area, and their creation remained almost unnoticed over the years. By searching at the preparation of the catalogue and the exhibition, there have been revealed some ambiguities or uncertainties. Their resolution and specification helped to complement the image of a given author or a work. The selection of the exposed art-works points to the un-revealed values that are still hidden in the Gallery depository.

Mgr. Kamila Páčeková,
art historian and curator of collection of Gallery of Spiš Artists

⁴ A group of Kovačica naive-artists presented themselves for the first time to the public with the collective exhibition in 1952 at a celebration of the 150th anniversary of the arrival of Slovaks in Kovačica. On May 15th, 1955 this group opened their own gallery. Composite authors, 2002: Kovačica 1802 – 2002. Anthology of works at bicentenary celebration of Kovačica town: Local community, p. 525

← see page 6 – 8

RESEARCH CONCEPT

Jubilees 2015

20 Jubilees / 102 art-works:

52 paintings, 15 sculptures, 23 drawings, 11 graphics, 1 work of applied art

In the framework of scientific-research activities there have been reviewed the works of twenty authors with the anniversary of their birth in 2015. The collection of their art-works presents a wide range of historical, genre and opinion spectrum.

The largest representation of the selected jubilants' creation has an area of the painting (52 pcs) and drawings (23 pcs) with a thematic prevalence of landscaping. The art-works of two artists belong to the first category thanks to their quality of processing. The landscapes of Viktor Olgay with winter motifs and the work of Eugen Szepesi-Kuszka depicting a flood in a mill represent the top period of their creation. We can watch some landscapes with expressive accents in the creation of Juraj Daňo, Štefan Makara and Michal Tillner. Makara's portfolio is complemented with floral still-lives.

An extensive work of Ján Polom includes 21 aquarelles and 17 drawings capturing the moods and atmosphere of the Spiš landscape and town residential areas. The Šturdík's lyric mood landscapes complement the painting forming of nature sceneries. At Juránek, there appears landscape in stylized abstract form and several figural compositions. Landscape painting in a pure non-figural form represents the creation of Ján Kuchta. Peter Kalman in his drawing forms the landscape of Spiš with his manuscript expression and colour tonality.

One cannot omit the portrait painting, which is no doubt represented modestly, but points to the realistic tendencies in painting at the turn of 19th and 20th centuries. Július Štetka, a representative of academic art, in the portrait of Aurel Münnich applied his obtained academic knowledge with precisely painters shaping. Stylised figurative compositions in contemporary painting represent art-works of Vojtech Kolenčík from the 80s and 90s of the 20th century. In expressively tuned large-format painting of Marián Čizmárík we perceive some symbolic overlaps. The art-works of Kamil Kozub and Ludmila Amalka Valenčíková represent younger generation. At a painter Kozub there is distinctive his colour palette highlighted with gestic expressive painting. Valenčíková's creative scope is comprehensive. She is devoted to painting, sculpture, video art, production of installations, objects, and she implements some performances. She processes conceptual content in the plastic art in the form of a specific assemblage. An animal-figural world is elaborated in preparatory drawing-ink drawings of a sculptor Dušan Dzurek. His sculptural work is represented by a single work of ovoid shapes resulting from stylized figures. Peter Císařovský in 2004 participated in the sculptural symposium in Spišská Nová Ves. For this author it was a challenge, because work with stone was his first attempt with a successful result. Today, his work is a part of the permanent exterior exposition of the *Garden of Art*. A modest representation of sculpture works is closed by the chamber figurative sculptures of Arpád Račko having an impressive processing of their surface.

Zdeněk Jeřábek together with Dušan Sekela both represent the graphics. Jeřábek is based on realistic suggestions from his surroundings; he carves his memories to linoleum. He creates coloured lino-cuts of some Czech cities, etchings of abandoned block-houses; he makes several variations of the horse-races themes, portrait and animal motifs with a dry-point. Dušan Sekela recasts his ideas into non-figurative compositions using the technique of serigraph. The area of applied art is represented by a single work – the tapestry created by Zdeněk Jeřábek along with his son Michal in the years 1992 – 1993.

Mgr. Kamila Paceková

← see page 10 – 11

PORTRAITS OF ARTISTS

Petr Císařovský

The 65th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Petr Císařovský was born on March 18th, 1950 in Prague. Although he comes from an intellectual family, he first took apprenticeship of blacksmith craft at the Centre of Art and Crafts (1965 – 1968) and only after then he graduated from artistic study of sculpture at the Academy of Applied Arts in Prague (1969 – 1976). He lives in Prague as a freelance artist. He creates in the areas of chamber and monumental sculpture, particularly with the technique of wrought iron. He organized more than 30 solo exhibitions in the Czech Republic, Germany, France and in Crete and took part in many collective exhibitions in the Czech Republic, Monaco, Hungary, Germany, the Netherlands, Slovenia, France and Austria.

ABOUT THE WORK | The sculptor's early work can be characterized by the grotesque expressivity in the cycles *Heads or Pedestrians*. Later, he found a deep personal connection to Christianity, which he professes through his sculptures. Among the numerous monumental achievements there belongs to the most important Gate of St. Francis in Franciscan garden not far from Wenceslas Square in Prague, which belongs to the most remarkable examples of a new religious art in the Czechia. In a similar spirit he also created a gate for the Church of St. Laurentius in Herne in Germany.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | In 2004 Petr Císařovský accepted an invitation to the stone sculpture symposium in Spišská Nová Ves, although he never worked with stone. He managed to handle this new challenge for him with an amazing result. His sculpture called as *Sacrifice* (2004, P 1269) is an expression of the dialogue, confrontation of materials and shapes. A quiet, almost poetic horizontal mass of white travertine with smoothed volume, alternated in some places with a soft texture, is confronted with hard diagonal of dark granite prism, which disrupts the harmony of the whole in up to an aggressive manner.

– Jitka Haaková –

← see page 13

Marián Čižmárik

The 55th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Marián Čižmárik was born on October 12th, 1960 in Poprad – Spišská Sobota. In the years 1986 – 1991 he studied at the Academy of Fine Arts in Bratislava in the Open Studio of Prof. Rudolf Sikora. In 1990 he completed his study stay at Accademia di belle arti Pietro Vannucci in Perugia and another stay in Paris. He was a member of the free association of fine artists Modré hrušky (Blue Pears) and the Slovak Fine-arts Union. He lives and works in Poprad – Spišská Sobota, and in addition to the free painting he is dedicated to the implementations for architecture, namely to creation of window-panes and objects of metal and wood. Since 1991 he exhibits in Slovakia and abroad (Austria, Germany, the USA, Poland). He made fine-arts solutions to the Olympic Game candidacy in Seoul (1999) and Slovak houses at Olympic Games in Nagano (1998), Sydney (2000) and Salt Lake City (2002). He cooperates with the theatre, he designed scenography and costumes for several productions of the Theatre Commedia in Poprad. To his life jubilee in 2010, he prepared an exhibition titled *Water-wells* in the Tatra Gallery in Poprad, which he repeated in 2013 in the Gallery of Spiš Artists and in its modified form in the Gallery of Peter Michal Bohúň in Liptovský Mikuláš named *Sediments of a Water-well*. A part of it was also the sculptural creation, and the exposure was enhanced with overlaps of his creative activities in relation to music, poetry and theatre. In the year 2016, published the Society of Koloman Sokol a publication with the text of Karol Maliňák *Slow light of waves* with the choice of Marián Čižmárik's creation and the poetry of Vladimír Valko.

ABOUT THE WORK | Marián Čižmárik entered the Slovak art scene in the 1990s in the company of his friends from the Association of Modré hrušky (Blue Pears) who altogether prepared several exhibitions. It was the time when artists were again looking and exploring the possibilities of painting, when still only a short time before it was argued that the “painting was completed”. He introduced into his pictures banal topics (e.g. shower or tooth-brush Holder), but also a generally valid symbolism, which are processed in a generous neo-expressionistic form. The first of his “big” topics was bridge or arch (between birth and death) as a symbol of life and death. At the end of the first decade of the new millennium he found a similarly symbolic theme in the motif of the well as an energy vortex that connects the man with the universe, as a source of vital water, cleansing, and knowledge. The artist's expression of life feeling and of his fine-art philosophy are the gesture painting influenced by post-modern aesthetics or equally expressive drawing on the vast areas of the canvas or paper, sometimes incorporated into objects with the use of wood, glass, metal and neon lighting.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | *Unicorn* (2010, M 1909) is one of the large-format paintings of Marián Čižmárik, in which he returns to the almost forgotten myths and confronts them with his own mythology of a “post-modern” man. The unicorn is a legendary creature, a symbol of purity and grandeur, virginity and pure love; its horn has the ability to cure diseases and to clean up a poisoned well. The long white horn of the Unicorn creating a distinct diagonal of picture composition penetrates the second symbolic motif – this time from the sphere of the author's individual mythology. Blue spiral, as well as in several pictures of the same cycle, represents the well or the energy vortex that rises from it. Here the notion of purity and cleansing is multiplied, the need to maintain the immaculacy of the source of springing

water, of power or knowledge is underlined. Feeling of cleanliness is enhanced by the almost crystalline variety of colours of the art-work. The post-modern irony and disparaging of the traditional moralising contents in the Čižmárik's art-work operate only in the plane of the painters' tractation — of a vibrant and fast gesture, and of the just summary outlined shapes.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 14 – 15

Juraj Daňo

The 95th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Artist Juraj Daňo was born on January 9th, 1920 at Okružná near Prešov. In the years 1946 – 1950 he got his fine art education in the Section of Art Workers at the District Edification Council in Prešov, under the direction of Ernest Rákoši. He completed his private study at Jozef Bendík, Mikuláš Jordán and at Jan Wenig in Plzeň. During 1949 and 1950 he attended evening classes under the direction of Ľudovít Feld in Košice. He dedicated to landscaping and formed a series of monumentally-decorative compositions. From 1952 he was a member of the East-Slovakian cultural association Svojina and the creative group Roveň. Since 1969 he worked as a freelance artist. In 1984 he was awarded the title of the merited artist, and in 2000 won the prize of the city of Prešov. He died in Prešov on February 10th, 2007.

ABOUT THE WORK | The production of Juraj Daňo represents a significant contribution for the development of the artistic efforts of the 60s years in the East-Slovakian region, in particular in Prešov where he has left sustained cultural footprint. We remember the 95th birth anniversary, and in retrospect we evaluate the results of the artist's productive work. His position in the field of fine arts he had to fight hard. As an autodidact with a pronounced talent he passed by much private training and has developed himself to an established artist.

After taking part in several collective exhibitions he organized in the late 1950s his first solo exhibition, at which he presented to the public over sixty art-works. The contemporary critics therefore do not spare their positive evaluations. Just through this exhibition he was ranked among the reputable artists and began exhibiting both at home and abroad. He actively participated in the development of cultural life using his organizational skills in the field of art, exhibition, educational, and publishing activities.

His early production, predominantly the landscaping works, is significantly influenced by the Rákoši training. In the next creative period, he surpassed several evolutionary changes, from the compositions consistently and detailed interpreting coloured and dimensional richness of landscape, through the landscape with slight expressive colour, shape and handwriting exaggeration, up to the compositions reducing the shapes on their geometric essence. Both in the landscaping, as well as in the figural compositions – occurring as in the whole of his work only sporadically, there is dominated by blue-violet-green colour accord. After his experimental period passing – when he had searched the possibilities of different materials – in which he had arrived to significantly abstracted form at the border of informal art, he fixed on compositions, in which he tried to give socially serious issues in a combination of techniques. A qualitatively new level of productivity is his return to landscaping, formed, in comparison with the previous landscaping production, with a deeper thought concern.¹

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Juraj Daňo's production has its only one art-work representation in the gallery. Yet we know, on the basis of the assessment of the author's chosen painting procedures, how to appreciate the quality of this artist. In the range of the 40s up to 60s years he was still experimenting, trying and looking for new creative possibilities and their boundaries. In the early 1950s he was incredibly attracted by landscape painting. He was shaping natural sceneries with enthusiasm, he was submerging into their formations, and landscape became for him an inexhaustible source of inspiration. Just from this creative period there comes the oil painting called *Pri garbiarni* (1957, M 678), showing a quiet corner of Spišská Nová Ves. The starting procedures of his painting are reflected in it – here he applies the colour pastes in the fuller brush strokes put expressively on canvas.
– Mgr. Kamila Paceková –

CURIOSITIES | From the author's reflections on art and life:
"Only through specific works and links to them we can be directed to the wider understanding of the messages which are transmitted also by contemporary art. I believe that through aesthetic perception we are closer to ethical values."
Juraj Daňo, 1984

"The rich, who don't feel the beauty and cannot know to be excited with it, are actually the poor."
Juraj Daňo, 1995

← see page 16 – 17

Dušan Dzurek

The 75th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Dušan Dzurek was born on June 20th, 1940 at Švábovce near Poprad. In the years 1956 – 1960, he studied at Secondary School of Applied Arts in Bratislava at Prof. Ludvík Korkoš. He got his university education in 1960 – 1966 at the Academy of Fine Arts in Bratislava in the Studio of Figurative Sculpture at Prof. Jozef Kostka. After completing his studies, he worked at the State Restoration Studios in Bratislava. He taught at the People School of Art in Bratislava and Pezinok, later he served the next ten years as the master of teaching and restorer in the company Artistic Crafts in Bratislava. He dedicated for the formation of sculptures, painting, drawing, graphics, and implemented several monumental sculptures in Trnava, Nitra, Nové Mesto nad Váhom, Rožňava, Slavošovce and Rusovce. Here also belong a memorial at Čierna Lehota and a monument of partisan at Nižná Slaná. He has cooperated with the movie studios at Koliba. He participated in the events of the *Statue of the Piešťany parks* and the sculpture symposia at Vyšné Ružbachy. He lived and produced a long period in Ivanka pri Dunaji, and currently creates in Pezinok, Modra and in Mošovce.¹

ABOUT THE WORK | The academic sculptor Dušan Dzurek is oriented in his formation to the work with wood and prefers walnut, cherry and oak. He passed on the way from miniature of his early art-works to monumental closed shapes full of power and dynamics. He transmits into the wood his fantasies and desires; figural theme is abstracted into some vegetative, ovoid shapes. He sculpts the figures to simple forms, which he shapes to

embossed surfaces. In the tangle of bodies there rises a dynamic movement and the wood comes alive. The sculptures reflect the author's deep relationship to the natural material – to wood, which he modifies, malleably handles with love and humility and in consonance with nature. He does not even resist to any other material, he creates of bronze, clay, epoxy, stone and welded sheet metal. Irrespective of the material he thematically focuses on the relationship between a man and a woman, their coalescence, he does not skip the topics of maternity and children, and he is going back in his remembrances to his native landscape. A person as a being fascinates him, and by means of his art-works he contemplates the essence of being. He first records his sculptural realizations on a paper with drawing, into which he re-melts his ideas and insights from the world around.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Our art collection is filled up with one statue artwork of ovoid shapes from walnut wood and four expressive ink drawings with animal-figurative motifs. He handles the work with drawing ink brilliantly; we can follow the interweaving of naked human bodies with dynamic lines of animal shapes and also some mimicry hints. Abstract motif of sculptural work creates for a perceiver a space for reflections and for searching various interpretative planes. You can observe and presume some figurative compositions indicating a hug, proximity, and some kind of correlation between the material and the author's intention.

CURIOSITIES | As an experienced restorer, he dislikes looking at the damaged or crumbling monuments which could be saved with an action of some qualified experts.
– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 18 – 19

Zdeněk Jeřábek

The 85th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Academic painter Zdeněk Jeřábek was born on August 3rd, 1930 in Prague. He acquired his first knowledge of the fine arts, and on the wood craft already as a twelve years trainee, where he worked in a private applied arts workshop of Mrs Englic in Prague. He completed his secondary education at real grammar school in Prague – Karlín and at the Secondary Fine-arts School of in Prague.

He completed his university study in the years 1951 – 1957 at the Academy of Fine Arts in Prague with the degree in graphics and painting. After the completion of studies, he, for some financial reasons, worked as a construction worker on building sites in Prague. As an artist he later worked for various organizations and companies in the former Czechoslovakia: Czech Savings Bank, Czechoslovak Television and Pragoexport. In 1963 he came from Prague to Spišská Nová Ves, where he worked as a teacher at the Secondary Applied-arts School until 1989. He taught art specialisation of Design and production of furniture and interior design and other subjects: scripture, history of art, and physical training. During the period of his functioning he departed for one year to work as an artist in the Ethnographic Museum in Martin (1967). After his return from Martin to Spišská Nová Ves he taught at the Commercial Vocational School and a shortly at Secondary Technical Miners School in Spišská Nová Ves.

In addition to his teaching activities he also led the Club of Amateur Artists at the District Edification Centre in Spišská Nová Ves. From 1989 to 2000, he worked as a teacher of the department of fine arts at the Basic Art School in Spišská Nová Ves. In 2000, he retired as the septuagenarian. After the establishment of the Slovak Republic he was involved in the formation of the Czech Association in Spišská Nová Ves, of which he is still an active member. In his production he was dedicated to illustration, posters creating, advertisement designs and their implementation.

ABOUT THE WORK | In the 50s years he dedicated to free graphics, in which he applied a realistic approach. His portraits of horses are precisely mastered; in depiction of vistas he is more expressive. He created etchings, engravings with the dry needle, lithographs with grated ground tint and three-colours lino-cuts.

He was looking for inspiration particularly in the surrounding nature, in which he utilized the themes also after coming in Spiš County. He dedicated himself to the production of illustrations of specialized publications, of children's literature, to design of posters, fine-art creation for television, free graphics and painting.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | In 2012, our Gallery collections gained, as a gift, ten Jeřábek's graphics and one art-work from the applied art sphere – the tapestry made in collaboration with his son Michal. The graphic works suggest the popularity of some themes – vistas, motifs of abandoned cottages, animal compositions and portraits. He is experimenting with various technics, forming coloured lino-cuts, etchings, lithographs with grated ground tint and also the dry needle.

CURIOSITIES | In his youth in Prague he dedicated himself to the acrobatics demonstrated on galloping horse back – Dzhigitovka. This kind of stunt was popular mainly in Russia.
– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 20 – 21

Jan Juránek

The 60th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Jan Juránek was born on July 30th, 1955 in Brno; he studied, however, in Slovakia. In 1974 he finished the grammar school in Krompachy and in the years 1974 – 1977 he continued in education at the Philosophy Faculty of the University of Pavol Jozef Šafárik in Prešov. In 1977 he returned to Czechia, where he continued to study at the Academy of Fine Arts in Prague in the Studio of Landscape, Portrait and Figural Paintings under the direction of Prof. František Jiroudek. Since 1984, he has been active in the free-lance and now is dedicated to painting, graphic and experimental work. His art-works can be found in the gallery in České Budějovice, but also in many private collections at home and abroad, for example in Belgium, Italy, the USA and others. In Slovakia he is represented in the Tatra Gallery in Poprad and the Gallery of Spiš Artists in Spišská Nová Ves.

ABOUT THE WORK | The creation of Jan Juránek is particularly characterized by a combination of techniques, where dominates a palette knifed painting complemented with collage. From the compact coloured layer there emerge on the surface knotty bodies of corpulent shapes. A combination of collage, layering, overlapping or roughing of surfaces there are formed unique compositions, based on the author's ideas both about common life and the mythological world. Scratches, fingerprints, distinctive colour deposits are refined by light lines of pencil. Abstract landscapes are characterized by a high relief of some colours with the lapidary footprint of collage.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | The Gallery collection fund is completed with six paintings of Jan Juránek. Among them there are landscapes depicting the landscape of Spiš, but also the mythological figural compositions. The landscapes are characterized by a penetrative author's intervention in the form of lines and traces applied into the pasty surface. Considerably structured appearance underlines the event in the depicted abstracted landscape. In the art-works with the mythological theme the author is combining the techniques and etches fine lines of characters and faces with a lead pencil and colour pencils.

– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 22

Peter Kalman

The 70th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | The painter Peter Kalman was born on August 30th, 1945 in Bratislava. He studied the Secondary School of Applied Arts in Brno; in the years 1967 – 1973 he studied at the Academy of Fine Arts in Bratislava at Prof. Peter Matejka, where he later was teaching until 1990. In the 70s and 80s years he exhibited in the national art shows, was represented at the exhibition Contemporary Portrait Production in 1978, at the exhibition *Child in the fine Arts* in 1979 in Bratislava, at the exhibition *Slovak Graphic Creation from 1970 to 1978* in Olomouc, and in 1998 at the exhibition *Abstract Painting* in the Gallery ARDAN in Bratislava. He is a member of the Association of Fine Artists of the Western Slovakia. He self-exhibited only sporadically, most recently in 2002 in Modra. In the year 2015 he became a laureate of the price *Identification Code of Slovakia*. He dedicates to free painting and graphics; he also produced some author's tapestries.¹

ABOUT THE WORK | The origins of Peter Kalman's painting production represented in the Slovak art an innovative shift both in the sphere of themes and in the formal area, affected particularly by his training in applied arts. Although many of his paintings and complete solo exhibition carry the name *Records*, it was never about the immediate and spontaneous record of a reality. For him it is essential some colour and shape reduction of a reality and its transformation into an impressive compositional whole, often with a decorative closing. In this way he is reshaping not only the landscape composition, but also some civilization, urban themes and motifs from the world of sport, to which, particularly in the 70s. he was intensely dedicated as one of a few Slovak artists. He gradually attained a non-figurative expression, with only hints or indications of the original inspiration in question. He works primarily with acrylic, pastel and combined techniques.²

“It sounds perhaps paradoxically, but in my creation I'm starting with the care about the man and his life in the city. My ranking is as follows. Man, City, living in a dehumanized society. Despite my critical point of view, I am not losing a hope. Therefore, I colour the block of flats. I bring into it the optimism; relieve it from the greyness, put up the people to thinking. Today's man has to know what he is living in and what he is routing to. What should he live in and where should he be directed to.”

Peter Kalman

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | The author is in the Gallery collection represented with only one unit – landscape drawing from the Spiš County (1972, K 143). The drawing was created at the beginning of his artistic path, already during his studies at the Academy of Fine Arts. It represents the author's artistic nature, as it was shaped during his study and has remained distinctive for him until now. The landscape is captured in brown and black rattle from a generous top view in a stylized composition that is in the middle knotted to the clump of trees. The dynamics to the composition is given with distinctive diagonal lines, separating the areas of fields and the surrounding terrain, created by the wide and soft parallel lines. As in all of the artist's production, here it is not concerned in the spontaneous record of a landscape slice, but a well thought and decoratively sounding composition.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 23

Vojtech Kolenčík

The 60th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Vojtech Kolenčík was born on July 17th, 1955 in Nitra. In the years 1970 – 1974 he studied at the Secondary School of Applied Arts in Bratislava at Rudolf Filla. In the years 1974 – 1980 he studied at the Academy of Fine Arts and Design in Bratislava in the studio of Professor Albin Brunovský and currently he serves there as an Associate Professor at the Department of Graphics and Other Media.

He solo-exhibited both at home and abroad: in Prague, Memmingen, Ostrava, Vienna, Bratislava, Berlin, Paris, Brno, Wiesmar, Žilina, Dolný Kubín, and Spišská Nová Ves (together with Jan Sekal). He also participated in group exhibitions, e.g. in Eisenstadt, Berlin, Rome, Neuhofen, Vienna, Ljubljana, Jakarta, Bratislava, Paris, Regensburg, Washington, Győr, and Nitra. In addition to the graphics and paintings he dedicates to the drawing, book illustration and graphic design. At present he still active creates and exhibits.

ABOUT THE WORK | He entered the Slovak and foreign fine-art scenes at the beginning of the 80s years with a special program in the field of graphics, which was directed towards a constructivist composition of picture and was some antithesis against the then-dominant flow of fantasizing-imaginative graphics. In recent period, he dedicates to the painting program in which there are encountering the elements of abstract painting, chance, psychic automatism, and colour hedonism. The result is a collection of large-format paintings – structural monochromes. Those are some reflection of his consciousness, mental setting, and so the reality presented finds outside the objectivity and works visually somewhere behind the usual picture. In doing so, he uses also some elements of the geometric regularity of the line drawn

sometimes according to the prepared templates, especially in tempera drawings on paper. He works bravely with colour; the colours in his paintings brighten and gain autonomy. He achieves the paste surface with spreading of sand, with thick layers of colours, which he compositionally modifies to embossed structures. There emerge some luminous visual effects of the used materials that support the surrealist-like colour “universe” of the author. We perceive the overlaps behind the essence of a seen what the author is trying to reach with magical colours. At present, the Kolenčík's internal compass tends to more rational form reconfiguration. The analytical principle has been replaced by the shape synthesis, the reminiscence to some elements of geometric abstraction, which already occurred in his production some time ago. The picture area is controlled by square, diagonal, circles and semicircles – either as some surfaces, or as colour structured. After the turbulences there comes a period of equilibrium, of balance, maybe of the desire for inner peace. Compared to the previous worrying openness, it is more a kind of seclusion, the never ending movement along orbit which is both the beginning and the end at the same time. These both principles, the openness and the seclusion, are parts of the complexity of the Kolenčík's art world and they complete each other.1

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | In the 80s and 90s years of the 20th century he produced the art-works which are characterized by stylization of anthropomorphic shapes. He modifies the figures to some abstract positions with a subtle colour accent. The shapes of human body are schematic. These practices are indicative of the works with the figural composition catalogued in the Gallery collection fund. Names such as *White Mage* (1989 – 1990, M 880), *Black Figure* (1990, M 881) suggest the author's exceeding into the mystical sphere confronted with reality.

– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 24 – 25

Kamil Kozub

The 35th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Kamil Fireplace was born on October 14th, 1980 in Stará Ľubovňa. In the years 1995 – 1999 he studied at the Secondary Applied Arts School in Košice, in 1999 – 2000 at the Faculty of Arts of the Technical University in Košice (Prof. Adam Szentpétery) and in 2000 – 2006 at the Academy of Fine Arts in Bratislava (Prof. Ján Berger). His diploma thesis was presented among the fifteen best European graduates of fine-arts academies at the first international exhibition *START POINT 2006* in Gallery Sýpka (Granary) in Klenové (Czech Republic). Already during his studies he exhibited in Svätý Jur, Bratislava and Podolínec (2002), in Stará Ľubovňa, Nitra, in France, Portugal, Spain, Austria and Italy (2005), after graduating individually in Bratislava (2006), Poprad (2009), Košice (2010), and in Kežmarok (2010, 2012) in the Rimavská Sobota (2011) and Starý Smokovec (2016), and in many collective exhibitions. He performs in Podolínec and in Kežmarok, where in the years 2006 – 2012 he taught at the Associated Secondary School of Fine Arts.

ABOUT THE WORK | An extraordinary artistic talent of Kamil Kozub was manifested already during his study, when his diploma thesis won the Prize of the Rector of the Academy of Fine Arts for the best thesis in the fields of free

arts in 2006. He uses in sovereign way various sorts of positions of the painter's expression in a wide range of themes. He transcribes with spontaneous language common life situations and his insights into an impressive image entity. A rich colour palette and a fast, expressive brush manuscript are characteristic. In addition to the number of portraits and the immediate records of reality he paints also some art-works with a deeper thought background, with the intention of expressing his personal reflections and life attitudes.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | In the Gallery of Spiš Artists collection there are four Kamil Kozub's paintings from the years 2011 – 2014. The picture with the name *Innocent Game* (2011, M 1989) belongs to the author's characteristic works – dynamic gesture painting despite of its shining diversity of colours evokes a rather catastrophic feeling of jeopardy. Human and animal heads with hints of terrified eyes and screaming mouths are drifted by apocalyptic vortex of some disaster, to which the "innocent game" has apparently degenerated. The picture belongs to works with existential themes, with which the author occasionally comments on the neuralgic points of the lives of his contemporaries.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 26

Ján Kuchta

The 95th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | John Kuchta was born on April 6th, 1945 in Rožňava. Many times he applied for admission to study at the Academy of Fine Arts in Bratislava but unsuccessfully. However, he was constantly looking for ways to improve his arts professionally. His first professional trainer was a prominent painter and graphic artist Július Szabó, with whom he met in his studio in Lučenec at private lessons. His artistic work had a wide span. In his portfolio there are paintings, drawings, watercolours and graphics both landscape and figurative, realistic and abstract, character and symbolic. He organized several tens individual exhibitions here and abroad (Czech Republic, Hungary, Poland, Germany, Italy and elsewhere), and from 1969 he participated in more than one hundred collective exhibition events. He regularly attended foreign painting symposia and plain-airs. His works are represented in galleries and private collections. He died on the December 3rd, 2011 in Rožňava where he had lived and created.

ABOUT THE WORK | Ján Kuchta asserted himself as a painter, graphic designer and cartoonist. He began to develop his fine-artistic talents in the second half of the 60s years of the past century. He managed to depict a reality authentically, and knew, however, to express himself also in fine-art abbreviation and wording. In the 70s years he stabilized himself on the fine-art scene, and in the 80s years he attracted the public attention with specific watercolours. His initial inspiration was based on the themes that the surrounding landscape provided to him. On the principle of painting impression, he depicted except panoramic view also fragmentary views on various nooks of Rožňava and its surroundings, Silická Plain and other sceneries of Gemer county or sites of south-eastern Slovakia. While displaying a reality seen, he applied contemporary realism while expressing his close relationship to the landscape. These realistic tendencies served him as the basis for the release

of creativity and ingenuity. Gradually, he makes bold to exceeding the limits of the seen, and transfers on canvas his visions and internal experience in an abstract form. With gradual selection of subjectivity, his art-works gain meditative-contemplative nature. A new way of painting expression brings broader interpretations of his art-works. In the large-scale oil-paintings there began to appear signs and symbols, tending to philosophic abstraction of the reality. He focused his attention on abstraction expressed with action and gesture painting with overlays to lyrical abstraction and sometimes leading to structural painting. The pictures are full of mystique, mysticism, emotions and inner experiences of the artist.¹

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Both art-works of Ján Kuchta were created on the painter's symposium *Slovenský Raj* (Slovak Paradise) 2003. These works named *Shift I., II.* (2003, M 1251, M 1252) with meditatively-contemplative nature represent creative resources and practices of the artist. With the folding, stratifying and in-painting at combined techniques he depicts the character of Spiš landscape. In abstract formed landscape using significant colouring the artist creates his own codes, by which he defines his experience and reflects the effect of the surrounding on his soul.

– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 27

Makara Štefan

The 90th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Štefan Makara was born on October 10th, 1925 at Ložín near Michalovce, in the family of a ceramist. After finishing the Teacher's Academy in Michalovce (1942 – 1946) he worked as a teacher. He later served as an editor in Košice broadcast. In the years 1952 – 1954 he studied at the Academy of Fine Arts in Bratislava at Profs. Peter Matejka and Ladislav Čemický. Among his teachers there belonged also the painter Teodor Jozef Mousson. In 1958, he was accepted as a member of the Association of Slovak Fine-arts Artists. A year later, he became Secretary of the Slovak Fine-arts Fund and in 1961 an editor of the newspaper East-Slovakian News. In August 1967 he moved to television, where he remained until January 1982. In addition to the journalistic work he was dedicated to the study of fine-art education at the Pedagogical Faculty of the University of Pavol Jozef Šafárik in Prešov. Among a number of films, shot on the basis of his scenarios, there have been the most successful documents: *Korytári* (Trough-makers), *Made of Clay, Stone Beauty, Mansions Full of Dreams* and *The Painter Julius Nemčík*. In the implementation of other films from the fine-arts field (*Ladislav Medňanský, Who was Tivadar Csontváry, Master Paul Lived Here, Pál Szinyei-Merse*, and others) he was both their director and scenario-writer. In 1967 he won Regional Award in the field of journalism awarded by the East-Slovakian Regional National Committee in Košice. In 1968 he started dedicating to monumentally-decorative work. He implemented these art-works in conjunction with the architecture at the Štrbské Pleso, in Moldava nad Bodvou, Poprad, Košice, Revúca, Rožňava, Turnianske Podhradie and Trebišov. He was awarded the title the Merited Artist for the painting production. Štefan Makara died on e February 18th, 2005 aged almost 80 years.¹

ABOUT THE WORK | Štefan Makara introduced at the first time his art-work to the public in November 1954. He presented himself as a landscapist who worked in particular in plain-air, because he needed to have a direct contact with nature. In his production he often depicted the environs of the Zemplín County he come from. He managed to capture the atmosphere, the colours and mood of its broad horizons with the clouds. "I always had a feeling" – as he had confessed years ago, "that we, here in our flatland, somehow did not belong to the romantic country of raftsmen, the lumberjacks and chief-shepherds whom the period of romanticism had appointed to the position of the knights in national culture. I admired Benka, however I had not the courage to paint the Zemplín landscape of ours. I had been long demanded to add to this something with a paint brush speech, to incorporate our broad horizons to the vertical Slovak landscape." His paintings motifs were based on everyday life, from what he had seen, whether it was a woman with a backpack, a sky, some clouds, a stack of straw, and other motifs.

Štefan Makara reviewed his art-production in these words: "I wanted to paint Zemplín, and I more or less succeeded. I have reached, that people are looking for the pictures with Zemplín themes. And it is a big thing, because the Slovaks previously searched for Tatras, Orava, some highlands themes, not for the plain. And today they are interested in it, as a part of the Slovak landscape, and they are looking for it in my pictures. These same interested persons apply themselves even by years."

CURIOSITIES | Štefan Makara would be celebrating the 90th birth anniversary in 2015, but at the same time already ten years passed from the time, when this famous painter had left us forever.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | The art-work of Štefan Makara enriched the depositary of Gallery of Spiš Artists in 2014. His work added a view at the older generation of East-Slovakian artists, mostly landscapists. Three oil paintings from 1958 fall into the second category with their quality of processing. In view of the seclusions he keeps to the classical processing, he paints flower vases with expressive accent (M 1939, M 1941). Landscape (M 1940) painting is characterized by subtle split manuscript with backlit colouring. Makara liked to paint at plain-airs, he aspirated the surrounding ambience atmosphere and inspired himself with everyday scenes, which were for countrymen unpalatable and they many times did not understand the author's enthusiasm of the surrounding country. Nevertheless, he knew how to deliver to this motifs energy, vibrancy, and captured the places in their contemporary form.

– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 28 – 29

Viktor Olgyai

The 145th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Viktor Olgyai was born on November 1st, 1870 in Spišská Nová Ves. His original surname was Matirko, but at the beginning of his career he used signature Viktor Olgyai-Matirko. He originally studied theology in Košice and Vienna. From 1891 onwards he studied landscape painting and graphics at the Academy of Fine Arts in Vienna (Prof. Eduard Peithner von Lichtenfels, William Unger). Viktor Olgyai operated in Spišská

Nová Ves, and since 1897, alternately in Banská Bystrica and in Munich. In 1902, he was a co-founder of the Banská Bystrica monthly periodical *Havi szemle*. From 1906 he was Professor of graphic techniques at the art academy in Budapest, and the chairman of the Magyar Graphic Designers Society. His art-works are in the collections of the Slovak National Gallery in Bratislava, the Gallery of Spiš Artists in Spišská Nová Ves, the Art Gallery of Ernest Zmeták in Nové Zámky, in Magyar National Gallery, Magyar Museum of Fine Arts, and in the Central-Slovakian Museum in Banská Bystrica. He was awarded several times for drawings, graphics and watercolours. He had his comprehensive exhibitions in Budapest (1894, 1929) and in Bratislava (1910). He died on June 19th, 1929 in Salzburg.¹

ABOUT THE WORK | Viktor Olgyai was a graphic artist and painter. In his young years of life he regularly used to go painting to Horehronie. Most of his art-works are some engravings. He asserted himself as a distinguished innovator of graphics techniques in Hungary. In Slovakia he has his representation in the field of graphic art in the Gallery of Ernest Zmeták in Nové Zámky and the Central-Slovakian Museum in Banská Bystrica. In his paintings he linked up to the creation of Ladislav Mednyánszky. He specialized in particular in winter scenes and effects of snow and ice. The most depicted topic of oil paintings of Viktor Olgyai are realistic landscapes with views into the forest sceneries captured in the vicissitudes of annual periods. The winter theme was close to him, he achieved remarkable light effects on snowy surfaces. In his autumn compositions he is once again working with luminosity, the light breaks and sunshine penetrates through treetops coloured by the autumn. Some calm and quiet atmosphere glows of the forest sceneries

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Works included in the Gallery fund fall into the first category of quality. The dating period is estimated at around 1920. Landscapes (M 377, M 558) show the forest scenery in the winter period. These art-works describe the typical painting views of Viktor Olgyai who focused mainly on the snow-covered landscape of the forest panorama.

CURIOSITIES | Olgyai is bound to Ladislav Mednyánszky for his discovery, guidance and basic training. On holiday trips in the first half of the 90s years, Mednyánszky taught him how to draw and paint landscapes. Some of Olgyai's talented drawings from these journeys in the Mednyánszky's spirit are kept at Strážky near Kežmarok. In 1894, he presented himself at the collective exhibition in Munich's Glaspalaste, and since that time he also regularly exhibited in Budapest. In 1897 he published an album of ten engravings named *Winter*. In the years 1893 and 1906 he won the Esterházy's price for his watercolour, in 1906 Grand prix of the exhibition in Milan, in 1908 Silver medal in London and other awards. He was promoting (but without any success) the establishing of some graphics' colony in Spiš county.²

– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 30 – 31

Ján Polom

The 110th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Ján Polom was born on August 19th, 1905 in Spišská Nová Ves. In 1926 he finished his study at the Teacher's Institute in Spišská Nová Ves. Despite the fact that he was fully dedicated to the teaching work as a fine-arts pedagogue, he deepened his own education in the sphere of art. He was complementing his fine-arts skills in the studios of some famous painters – with Jozef Hanula, Ľudovít Čordák, and Prof. Július Török, especially at which he mastered the technique of watercolour painting. He continued to study this technique with Prof. Ilona Barna in Budapest. In 1944 he became a member of the Society of East-Slovakian Fine-artists Svojina in Košice. He enrolled himself to the public consciousness in the 60s of the 20th century as the founder of the Department of fine-arts of the People School of Arts in Spišská Nová Ves, where he enthusiastically dedicated himself to the education of young fine-arts talents. In 1968 he was awarded the Prize of the City of Spišská Nová Ves for artistic activity. Since his first exhibition in 1926 in the Reduta hall of Spišská Nová Ves he presented his creation at many individual and collective exhibitions in Spišská Nová Ves, Poprad, Tatra, Prague, Bratislava, Havlíčkov Brod and elsewhere. He died on February 23rd, 1993 in Spišská Nová Ves. In 2010 the Gallery of Spiš Artists recalled the 105th anniversary of the artist's birth with the exhibition titled *Reminiscence*.

ABOUT THE WORK | A painter and teacher Ján Polom stated himself on the scene of the fine-arts events of Eastern Slovakia as aquarellist – landscapist. The origins of the Polom's production are characterized by precisely controlled drawing, which reflects the artistic training with Jozef Hanula and Ľudovít Čordák. This knowledge is applied in his studies of forest compositions, log-houses, and in genre themes. His watercolour creation is reflected in the effort to capture moods, natural intimacy and volatile impressions. Some proof of this there are the countless depicted of season's metamorphoses, which allowed the author to make fully use of his peculiar expression in the technique of watercolour painting. The Spiš landscape became for him a never-ending source of inspiration. He reaches subtly diffused areas with glazing. He uses the colour tonal values to render the atmosphere of forests folded in mist, bedewed meadows or dissolving piles of snow. Noteworthy are his drawings, which today have for us, in particular, a documentary value. He captured with vermilion and pencils the already non-existent nooks and crannies of natural and architectural character of his hometown. Subjective emotion which Ján Polom put into his art-works resonates in a perceiver and impresses him with its informal expression having melancholic mood.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | The Polom's production has a relatively comprehensive representation in the Gallery collection fund. Altogether thirty-eight landscape pictures, urban vistas and preparatory drawings which were created between the 20s. until the mid-80s of the 20th century give a comprehensive picture of the creative periods of the artist. More than twenty moody landscape pictures represent special watercolour painting skills of Ján Polom. His watercolours were most eloquent characterised by the historian Jozef Pichonský: "... his paintings are visual poems in which the artist chanted his hot love for his home country." The drawings documenting the contemporary architecture and natural sceneries of the Spiš County have their numerous representations.

– Mgr. Kamila Páčeková –

CURIOSITIES | The artistic soul of Ján Polom can be at least partly brought closer to us by the words that describe his life's mission to become a painter. "Heart of mine: a flowering meadow and the soul which desires to be a butterfly. I love passionately my occupation (mission) as it is noble. Great God, grant me the courage to be a painter which You have created me."

"The Lord God speaks to us in the language of nature – just we need to have a receptive heart and the love for the coloured beauties..."

"I hoped, and I believed that my talent as a gift of God will lead me down the road I beloved: to become an artist, a painter. I have reached it."

"Of course, I struggled in some techniques, but at this work there was an idea, the soul of mine..."

"I didn't waste the prehistoric necklace of my talent, and this is a feeling of peace and happiness."

← see page 32 – 33

Ján Polom

The Poet of the Brush

Ján Polom (* 1905 – † 1993) entered the scene of the fine-art events of Eastern Slovakia already in the second half of the 20s of the 20th century, when after graduating at the Teachers' Institute in Spišská Nová Ves, he introduced himself with his first individual exhibition in 1926. He actively participated in the fine-artistic life and other cultural and societal activities in the city. In addition to individual exhibitions in Spišská Nová Ves and other towns he often participated in some collective exhibitions. In the 1960s and 1970s he took the study trips to Hungary and Switzerland.

In what direction Polom would go his way in life, one could predict already in his fourteen, fifteen years, when he had begun to paint. He achieved the level of professional painters with his perseverance and purposefulness. He got his specific expression in the aquarelles that form the base of his work.

For his progress as a painter his constant self-education was important. He complemented his knowledge and skills for seven years (1928 – 1935) with the doyen of contemporary artists Jozef Hanula, but also with Ľudovít Čordák and Július Török. Just at him he was improved in the difficult technique of water-colour painting. His knowledge of this technique he proliferated at the study with Prof. Ilona Barnová in Budapest.

Jozef Hanula aroused in Polom a deeper interest in the arts. He used to give him some special tasks such as to copy the art-works of French painters. His classmates then always grouped around him and admired these works. Hanula following this success of him presented it in the newspapers¹.

Polom was very hardworking and his sketchpad was very quickly filled. This noticed a violin-virtuoso Gabriel Paulíny, a native of Spišská Nová Ves studying in Prague. He went to Polom's mom and wanted from her the Polom's sketchpad that would take it to painters' academy. At the next time visit he came even with a little letter of the Rector and his invitation to the admission exam. The question whether to go to Prague or remain in Spišská Nová Ves was the first major decision in Polom's life. A big influence at this

decision-making had his mom, who did not want to even admit the possibility that her son would move to such a big city. So she took her son to the Director of the state burgher's school, to whom she through tears explained that she has not enough money to pay any study in Prague. For Polom, it was a big disappointment, he had to say goodbye to the dream of studying art in Prague and had to choose the path, which was, according to his mom, surer and more beneficial one. In fact, there ruled the opinion of "painters – tramps, beggars". Therefore she dissuaded her son to give up the study in Prague. Polom, thus, began the four-year study at the Teachers' Institute in Spišská Nová Ves. Love for art and nature, however, lived henceforth in his heart. A professor of drawing Lelek supported him in his dreams and woke the hope that nothing was lost yet. He exhibited his drawings and aquarelles in the corridors of the school.

Aquarelle requires great skill, but on the other hand, it has the advantage of colour briskness, what Polom very well knew, and used it to the depicting of nature and to the expressing of his wishes and feelings.

The early Polom's creation was distinguished with an effort to form some romantically evocating scenes that were often captured in a very soft, cloudy atmosphere, as we can see in his early art-works *Z Ferčkoviec* (From Ferčkovce settlement, K 210), *Kedysi na Tarči* (Once upon a time in Tarča, K 213) and *From Spišská Nová Ves* (K 427) of 1920, *Mlynský potok* (Mill Creek K 200) of 1926, or *Noke behind the city* (K 202) of 1930. Gradually, the nature of his work changes and to the forefront is getting a Sun-radiated landscape, particularly the landscape of native Spiš. Polom was aware that he does not need to look for some spectacular themes, but that he can depict in a very interesting way also the simple beauties of nature. He perceived very sensitively each impact of human in nature, and in its depicting he tried to quasi blend with nature, and to catch its flow as such, one can say to capture its pulse. Therefore, he always worked in the field, where he knew almost masterly to capture some immediate impressions of nature. He managed to capture with vivid and soft colouring the atmosphere of forests, meadows, or the melting snow. His aquarelles capture the moods of the landscapes from his birthplace surroundings covered with white snow, with bright spring flowers or enchanting colours of autumn. The nature was an endless source of his inspiration.

He masterly used the white area of the paper, on which we can see colour contrasts (*Rainy winter*, M 163). He applied deep shadows and bright lights; he softened colour gradients with thin translucent glazing. In the colouring of his aquarelles there dominate green, yellow and red colours, with which he captures the fleeting moments in nature. He is trying to capture the essence and character of the country with colour and shape² (*Autumn mists* – M 165, *Autumn melancholy* M 197). His drawings are rare, as they depict the now non-existent nooks, architecture and environs of Spišská Nová Ves and its surroundings (*Garbovňa* – K 212, K 426, K 428, K 429; *Mill Creek* – K 200, etc.). Despite the fact that also the themes from the Orava region or from the surroundings of Bratislava appear in his works, his art-works with Spiš motifs, his forests and, in particular, his winter themes are the most effective and the most impressive. Just these themes and their compositional balance are typical for Polom.

Polom's artistic endeavour was in the past on the periphery of the interest of fine-art criticism, despite this fact he was already at that time a part of the fine-artistic life of Spiš, to which he remained faithful, in essence, until his death³. He dedicated his life to the people of Spiš, which used to call him "the poet of the brush". He always had in mind the Hanula's words: "You have got a talent – just don't let anyone or anything discourage and disgust you

in your life." These words had a great impact on his life, especially in the moments when he was exhausted and didn't know how to continue. The main idea, the goal of his creation and of his artistic works is best reflected by the words of French painter Henri Matisse, whom Polom quoted on the first page of his Chronicle to the exhibition in 1969: "...I dream of a balanced, clean art, which does not worry, or intoxicates, I want for a tired, overworked, exhausted human to feel PEACE in front of my picture, so as to let him rested." This is exactly about what he always sought through his whole life, and he painted each of his art-works always with this aim, as well as he formed any art-work with great humility and effort for sensitive depicting of the seen.

Mgr. Mária Šabľová,
historian and documentator of Gallery of Spiš Artists

← see page 34 – 35

Arpád Račko

The 85th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | A sculptor Arpád Račko was born on July 17th, 1930 in Szolnok in the Magyar Kingdom. He got to his first contacts with the art in Košice in the studios of Július Bukovinský, Ľudovít Feld, and Ján Mathé. After leaving examination, he studied in the years 1951 – 1956 at the Academy of Fine Arts in Prague at the sculpture studio of Professor Jan Lauda. After finishing his studies he graduated at the Academy of Fine Arts the Honorary year and returned back to Košice. In addition to some chamber sculptural and even sporadically to the painting production, which he dedicated to at the end of his life, he formed a series of monumental realizations especially in Košice and at other sites in Eastern Slovakia. In the years 1960 – 1967 he was a member of the creative group Život (Life), later a member and official of the Association of Slovak Creative Artists. In 1980 he was awarded the title of Meritorious artist, and in 1988 the title of National artist. He regularly participated in collective exhibitions of the Union of Slovak Creative Artists. He self-exhibited in the years 1979 – 1980 at the East-Slovakian Gallery in Košice, in 1980 at the House of Art in Košice, and in 2013 in the Gallery of Vojtech Löffler. He died on January 2nd, 2015.¹

ABOUT THE WORK | Arpád Račko, as a disciple of Jan Lauda, acquainted with the tradition of Czech sculpture rising especially from the works of Jan Štursa. He learned to the sculpture craft – to perfekt handling with material, primarily with bronze, with its characteristics, with options for the use of light effects on the surface of the gently sculpted surface of a sculpture. From the traditions of the Štursa's statue there are based his numerous lyrical women's and girl's figures (named: *In the morning*, *Poetry*, *Juvenile* from the 60s and 70s, or *Music*, *Muse*, *Thoughtful*, *After a bath* of 80s and 90s years). The civilian line of the Lauda's creation from the interwar period left in the Račko's production less traces, he acquired, however, the ability to apply the sculpture in architecture and public space, namely in the sense of an artist as well as a producer. Already in 1957, thus immediately after his entering the art practices, he created his apparently first monumental realization – *Memorial to the fallen heroes* in the town square of Spišská Belá. It is, along with the monument of Engineer Corps at Dukla of 1967 (in collaboration with Vojtech Löffler), a rare stone-sculpture work of his production. In 1959 there

was originated the Račko's most popular statue – the nude of *Marathoner* on the homonymic square in Košice, and in 1981 an another author's realization in Spiš – *Memorial of liberators in Krompachy*. In the late 60s and the early 70s years, he shortly gravitated to the non-figurative formation. At that time he created a number of chamber and monumental works, such as e.g. *Localities*, the relief of nonferrous metal in the Museum of TANAP in Tatranská Lomnica (1967), the *Gordian knot* (1969) in the campus of the University in Prešov and several nonfigurative realizations in Košice. An essential part of the Račko's art-work are portraits, both in an intimate scale (especially portraits of artists, to whom he often had a personal relationship), as well as portraits related to his memorials production. In portraits he followed a realistic tradition; his first-rate ambition was to capture the shape of the model with strictly defined shape of the head and of the facial features. An impressive surface of the sculpture with some traces of the sculptor's hands work captures light and so provides the vibrancy to the portrait.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Production of Arpád Račko is in the Gallery of Spiš Artists collection represented by two art-works. The bronze sculpture of *Poetry* (P 1173) of 1961 was acquired in 2000 by the transfer from the collection of the Ministry of Culture of the Slovak Republic, and so it completed non-numerous collection of sculpture works by the East-Slovakian authors. This work, although it belongs to the early author's works, and represents him with dignity as the work in the position to which he was regressing at all stages of his production. This slim girl figure is captured in a gentle contraposition; almost non-perceptible sigmoid curve of this figure is topped with slight inclination of the head to the left, the bearing leg. Her lovely face with a hint of an almost archaic smile is framed by long coalescent hair, and similarly long and flowing is also her clothing outfit's shoulders and in her lap crossed arms which hold an implied bouquet of flowers. Smoothly modelled face, arms and parts of the body, which begin to take shape under the drapery, are contrasting with the plastic more striking, though non-illusory modelling of hair and drapery. The sculptor managed to create an allegorical image of poetry, personified by the lyrically tender, almost etheric being.

Portrait of Jozef Fabini (P 142) has the Gallery acquired in 1978 from the author not only as a representative sample of his portrait creation but also as the work documenting the image of one of the most outstanding Spiš artists of the second half of the twentieth century. The portrait faithfully reflects the Fabini's look, and with his serious, thoughtful expression expresses also his character. It is a document of the author's ability to create a realistic portrait, although its basis is not a miniature detail, but a delicate, impressive modelling using the play of light, that softens serious until strict facial expression.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 36 – 37

Dušan Sekela

The 60th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Academic painter Dušan Sekela was born on March 3rd, 1955 in Medzilaborce. In the years 1970 – 1974 he studied at the Secondary School of Applied Arts in Košice and in the years 1974 – 1980 he studied at the Academy of Fine Arts and Design in Bratislava, at Department of Monumental Painting with Profs. Elvira Antalová, Robert Dúbravec, Ján Želibský, Dezider Castiglione and Ivan Vychlopen. He is a member of the Society of Free-lance Artists and the Association of Fine-artists of Slovakia. He participated in numerous joint exhibitions in Slovakia and abroad. His art-work is represented in the Gallery of Spiš Artists, the Gallery of Fine Art in Prešov, in the Zemplín Museum in Michalovce, the Gallery of Miloš Alexander Bazovský in Trenčín and the Nitra Gallery as well as in private collections in Europe and in America.

ABOUT THE WORK | The beginnings of the Dušan Sekela's production are linked with depicting of human figure. By examining the characteristics of the human body, the author is moving from realism to a simplified figural motifs and he routes towards pure abstraction. His art-works are not planar, he inserts in their area various 3-dimensional elements, yet his work is not getting an object. Even in this form it retains its status of a picture. He discovers the absoluteness of space with abstraction, which is supported by the protruding elements suggesting the infinity. He geometrizes the shapes in his compositions. He uses a wide range of colours; the depth of the pictures is enhanced by the game of light and shadows, which is in his pictures present in both the illusive and the real, embossed forms. The feelings and thoughts that the author of the works re-casted, appeal on a perceiver just hypnotically; a strong energy is radiating from his works. He did not lose his love for the figure depiction, in his creation the figure appears in the fragmental form in etheric spirit.

Art historian Robert Podušel commented about the formation of Dušan Sekela as follows: "Dušan Sekela embodies in his paintings a unique seizing of world in the range of the contemporary painting in Slovakia. He melts it into the overlapping colours, colour spots, facets and lines, which at the same time encourage us not to perceive them as mere fascination with a matter that seeps into our consciousness as a primary means of painterly expression, but to take them as construction pillars of the statement full of ideas and of surprising meanings."

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Collection fund of the Gallery is completed with the coloured silk screen print *Scientia* (G 1194) with non-figurative composition of the year 2000. The primary concern of the author is the painting; the more interesting is to watch the overhang of abstract tendencies in other media.

– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 38

Eugen Szepesi-Kuszká

The 130th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Eugen Szepesi-Kuszká was born on December 7th, 1885 in Spišská Nová Ves. He studied at the Artistic Industrial School in Budapest at Július Benczúr and Karol Lotz. The year 1898 was in his life very significant, because he acquainted with Mednyánszky, with whom he maintained contacts for almost eighteen years. Mednyánszky largely influenced his work. From 1908 Szepesi-Kuszká regularly participated in the exhibitions in Budapest and in other Hungarian cities. He died in 1948 in Budapest.¹

ABOUT THE WORK | He enrolled himself in the history of fine arts particularly as a landscapist. Influenced by Ladislav Mednyánszky, he painted intimately moody landscapes nestled in the Tatras and Spiš environment. Both he and Mednyánszky were finding their common themes in the Spiš country, we can see also a similar brush stroke. He brought to his landscaping works intimacy of blog-houses corners, he adored mountain tarns, rivers, streams, mirroring of the landscape in water. His whole production is meditative, chamber-styled, it builds on the mood. He individualized the landscape with romantic outshined, often moonlight, and tougher submission of forms unified with a colour tone. The formation of Szepesi-Kuszká speaks also about his personality, that did not solve so harrowingly the issues of the credit and status of the master as it was at Katona.²

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Landscaping production of Eugen Szepesi-Kuszká is represented by one art-work depicting the deluge in a mill. This oil painting (M 345) belongs to the first category in qualitative terms. It represents a landscape with an architectural motif, probably trapping the theme from the area of the Tatra Mountains or of the Spiš region. Due to the unsatisfactory condition of this art-work created around 1920, it was designed for restoration. In 2001, the restoration process gave back to the art-work its readability, of fine-art-aesthetic presentation, quality of the expression, and of course it has prolonged its lifetime.

CURIOSITIES | In the catalogues of some auction companies there appear some of the works of Szepesi-Kuszká at unusually high prices. It is required by some speculation of confusion of authorship, because they are probably some works of Ladislav Mednyánszky, that were later only off-signed by Szepesi-Kuszká. In the expert lobbies it is well known that some Mednyánszky's works were by his "friends" Szepesi-Kuszká and Nándor Katona quickly "adopted" and off-signed with their names. "At one exhibition in Hungary I asked curator which works of Szepesi-Kuszká she considers the best. She smiled and replied: 'those painted by Mednyánszky'," PhDr. Krajňák says.

– Mgr. Kamila Páčeková –

← see page 39

Július Štetka

The 160th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | A painter Július Štetka was born on August 29th, 1855 at Kráľova Lehota. He finished secondary school in Košice. He received the basics of the fine-arts education at Vojtech Klimkovič, who at that time led a private painters' school in Košice. He continued studying at the school of model drawing in Budapest, the fine-arts academy in Vienna, and in Munich with Professors Alexander Wagner and Charles Piloty. Since 1883, he was continuing in education at the master's school of Július Benczúr in Budapest, and in 1888 he became a Benczúr's assistant. He was a member of the Association of Magyar Artists (Országos Magyar Képzőművészeti Társulat). He dedicated himself to painting of allegory monumental works, sacred pictures, sporadically to genre painting; he only in exceptional cases painted landscapes. His domain was, however, a painting of some representational portraits. His art-works are represented in the collections of the Slovak National Gallery in Bratislava, the East-Slovakian Gallery in Košice, the Liptov Museum in Ružomberok, and in the Magyar National Gallery in Budapest. He died on 14th October, 1925 in Budapest.¹

ABOUT THE WORK | Julius Štetka was a typical representative of academic painting, and this was not only because of his long-term study on several Central European academies and the later teaching at one of them. His art-works have typical attributes of academic painting – a coherent composition, harmonious colours submission, a perfect drawing of details, precise soft brushstrokes. His portfolio includes, in addition to many other works, some allegorical figures in the cartons for the mosaics of the building of the Grammar School of Imre Madách in Budapest and the altar picture of the *Crucifixion* in the St. Stephen's Basilica in Budapest. For the Evangelical Church in his birthplace Kráľova Lehota, he painted the altar painting of *Christ in Gethsemane*. In Spiš we can find a composition *Christ and the Samaritan woman* located on the altar of an evangelic church pastor in Matejovce at Poprad. He painted many genre paintings, which follow, in particular, the Dutch Baroque patterns. He was, however, a particularly much sought portraitist of the Hungarian aristocracy and the higher social classes. At the order work, where he had not so many opportunities to apply his own invention, he followed proven practices of historicist academic painting, although he strove for more relaxed, less semi-official submission particularly in position and posture of his models. His paintings, especially some portraits of Hungarian notabilities, were in the 90s years of the 19th century often reproduced in the Budapest weekly magazine *Vasárnapi Újság*.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Gallery of Spiš Artists has in its collections only one work of Július Štetka, a representative portrait of *Aurel Münnich* (M 463) of 1901. Aurel Adolf Münnich (1856 – 1906) was a native of Spišská Nová Ves, where he is also buried (at the point of his death, its sources diverge – there are mentioned both Spišská Nová Ves and Budapest). He got his basic education at an evangelic religious school in his hometown; he completed his secondary education at the evangelic grammar school in Miskolc. In Budapest, he then graduated from the justice and later, after obtaining the doctorate and attorney exams, he became a legal representative of a save-bank. Since 1884 he was a member of the Hungarian parliament and an officer of its military committee. He was a member and officer of several companies and associations, including the Spiš Association in Budapest

and the Magyar Carpathian Association (Magyarországi Kárpát Egyesület). In 1897, he became a honorary citizen of Spišská Nová Ves, and this was probably the reason why his portrait was in the assets of the city and later of the museum, wherefrom it was finally administratively transferred to the Gallery collections. Along with it there got to the Gallery collections a Münnich's bust of the Budapest sculptor János Istók, for which apparently served as master the same photograph, as for the Štetka's painting.

Münnich belonged to the Hungarian notabilities – and he was also painted as that. His father won a noble predicate Jánosvölgyi (de Jánosvölgy) in 1896 as the order of merit in the development of Upper-Hungarian mining. In this portrait the noble status of the model is presented by the family coat of arms with the motto “labor et fides” in the upper left corner. It bears, as its jewel, the figure of a miner with a hammer and picker, the next miner's symbol is a Phoenix Bird in the upper field of the armorial shield – both of these symbols are taken from the coat of arms of the town of Gelnica, used in the 19th century. Thin stout man is shown in a ceremonial uniform of the major of honveds (defenders of the fatherland) fur lined mentieka (a tradition nobility clothes) with decorative laces and clips; he is sitting, however, with a totally nonchalant comfortable posture, his left hand lightly holds a sword hilt. The figure is captured from a moderate profile, the head almost en face. In the pale face with a serious expression we can see perhaps some indications of some disease (especially if we know that this is a man who will die in five years at his fairly young age). The smooth surface of the face painting, of decorative details of the uniform and decorations (the order of the Emperor Francis Joseph and an anniversary medal to the 50th anniversary of His ascension to the Throne) is achieved by using a gentle touches of the brush, in more generous manner, and both the figure's lower part and neutral background are painted with just a hint of details. The warm colours scale of the whole work is adapted to the red shades of his uniform.²

CURIOSITIES | This picture was originally (probably already at the museum) catalogued as a portrait of Alexander Münvich. It does not cost a lot of effort to learn that this is a faulty transcription of the name Münnich, which is known in the history of the city of Spišská Nová Ves. Alexander Münnich (1843 – 1918) was the author of the first book on the history of the city, an enthusiastic tourist and mountain climber, an amateur archaeologist, and a teacher at the grammar school in Poprad. The figure in this picture, however, does not corresponds with all these characteristics very much – wherefrom are the Hungarian officers gala uniform, the nobility coat of arms and Imperial distinctions? This mystery was explained as a confusion of the first name (Aurel instead of Alexander), then all segments of the “puzzle” perfectly fit into each other. An interesting issue is also the comparison of this representative portrayal with the contemporary cartoon, which emphasizes the Münnich's obesity in a contrast with his uniform and militant expression of the person in the oath kneeling (with the password paraphrasing the oath of the Hungarian House to the Queen Mary Theresa of yr. 1741).³

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 40 – 41

Jozef Šturdík

The 95th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Jozef Šturdík was born on March 13th, 1920 at Krížovany near Trnava. In the years 1939 – 1942, he studied at the Department of Drawing and Painting of the Slovak Technical University in Bratislava at Prof. Ján Mudroch, and further in the years 1943 – 1945 at the Academy of Fine Arts in Vienna (Profs. Carl Fahringer and Herbert Boeckl). After returning to Slovakia he settled in Bratislava. In 1946, he completed a study stay at the École des Beaux arts (Prof. Eugène Narbonne) in Paris. In 1946 – 1948, he worked at the Department of Drawing and Painting of the Slovak Technical University in Bratislava as an Assistant of Prof. Mudroch. From 1945 he was a member of the Group of Fine Artists of The 29th August, later a member of the Association of Slovak Fine-art Artists. He negatively enlisted himself in the history of Slovak fine-arts culture with his engagement in the establishment of the normalization of the Union of Slovak Fine-art Artists (from 1972 as a member of the chairmanship, since 1977 as a vice-chairman). He separately, regularly exhibited in Bratislava and in other Slovak towns, but also in Berlin (in 1960 with Václav Kautmann), in Prague (1963, 1974), in Warsaw, Krakow, Skopje, Moscow and Leningrad (all in 1973). He had comprehensive exhibitions in Bratislava (1980, 1985, Slovak National Gallery), Liptovský Mikuláš (1980, Gallery of Peter Michal Bohúň) and Prague (1985, National Gallery). He participated in some Union's collective exhibitions in Hungary, Poland, Yugoslavia, Austria, USSR, Bulgaria and Mongolia. In 1973 he was appointed as the Merited artist, and in 1980 the National artist. He died on November 14th, 1992 in Bratislava.¹

ABOUT THE WORK | The artistic career of Jozef Šturdík started with production of figural works, still lives and landscapes, in which from the outset dominated a lyric trilling corresponding to the author's personality nature. He himself was the author of poetry collection *Polokružie* of 1971, and he illustrated many poetry collections of other authors (Pavol Országh Hviezdoslav, Ivan Krasko, Pavol Horov, Vladimír Reisel, Janko Kráľ, Andrej Plávka, Vojtech Mihálik, Karel Hynek Mácha, Stepan Čičpačev, et al.). His illustration work was appreciated for its extraordinary sense for the symbiosis of his illustration with literary work. In painting, he gradually created his own style, reminiscent of the art of the far East, Chinese landscaping and Japanese calligraphy. Since the late 60s he concentrated to landscape creation in the technique of watercolour, tempera, and combinations thereof. Lightweight and translucent deposits of colour on the paper contributed to the achievement of poetic atmosphere of the depicted landscapes. With a combination of drawing and painting, with a few brush-strokes he can express the mood of the mostly flat or gently rolling landscape with the water, the wind-undulated vegetation with the birds flock in the sky.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | The production of Jozef Šturdík is represented in the Gallery collection by four works, characteristic for his production of the 80s years. They are all landscape art-works from 1983 – 1985, created with a combined technique on paper. The first composition is divided by the horizon of approximately the Golden-cut ratio with a flourishing vineyard in the bottom and semi-cloudy sky with a flock of birds flying in the top of the picture. Cool colour scale of grey and griseous tones is in the foreground animated with the yellow accent of flowers. The height format of the other two compositions is structured into two approximately equal

parts, with a lively flowery meadow at the bottom and dark greyish blue sky in the upper half of the composition. The fourth picture corresponds with the first one with its format and colouring, but instead of the vineyard, there is, however, a birch forest with some lines of trunks in the middle of the composition. Loose tempera colour of both the sky and the ground is spread with extremely generous strokes of a broad brush, colourful accents of vegetation are accompanied by more pasty colour, white lines are formed with swabbing of wet paint up to priming paper. The works do not have illusion character or spatial depth; there is rather an expression of lyrical landscape mood.

–Mgr. Jitka Haaková –

← see page 42 – 43

Michal Tillner

The 130th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | A painter Michal Tillner was born on May 25th, 1895 in Vienna. He came from a family of Hutterite pitchers in Malacky, where he spent his childhood. As a 14-years-old, he went to Vienna, where he nurtured first with occasional works, later he worked at the familiar art-and-crafts workshops of the Wiener Werkstätte and simultaneously studied at the Vienna School of Applied Arts. He exhibited at the Vienna Gallery Holbein in the 1920s for the first time separately. Then, in the interwar years, he travelled through European countries, and he got to Egypt and the Middle East. He nurtured with advertising graphics, he worked in a film company UFA in Berlin for several years. In 1938, he returned to Bratislava where he founded the school for decorators in the so called Business Board. In the post-war years, he began to dedicate himself systematically to artistic creation. He entered into the fine-arts life by participating in many collective exhibitions and with single expositions of his own creation. He lived in Bratislava, however, he did not cut off contacts with “native” Malacky, where he built a museum-exposure of his own lifetime-built collection of ethnographic artefacts. Today, this exposure is managed by the City Culture Centre in Malacky and is opened up as the Michal Tillner’s Museum. His regular summer vacations at the sub-Tatras Východná, where he bought a modest cottage, were the inspiration for a significant part of his painting creation. Michal Tillner died in Bratislava on February 18th 1975.¹

ABOUT THE WORK | Michal Tillner was a painter of landscapes, architecture and most often of their symbiosis. Figurative motifs or still lives appear in his creation more rarely. The first period of his landscaping work was marked by the lyrical concept of landscape, colour highlighting of the main motif and a decorative rhythmic handwriting on a single-coloured surface. Basic characteristics of Tillner's painter opinion were not changed even in the later periods of development, even though the painter, in spite of his ripe age, was looking for still new possibilities of expression with an amazing vigour. It is especially the prone to the decorative and areal effects notion of painting, apparently obtained through his artistic-industrial training and practice. The artist expresses his rapture with shape and colour of the fact that is close to him. At Východná village he has created a whole cycle of paintings with the theme log-wood buildings, which are no longer any displaying but the emblem. They are based on the dark, distinctive brush-drawing on a monochrome plane background. From the aesthetic qualities of the natural and

the people's environment, he exploits incentives for modern, expressively raised, and in the same period, totally non-figurative painter's compositions. His work is an independent artistic testimony, governing by its own aesthetic regularities.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | The author is in the Gallery collection represented by a single art-work acquired in 2000 by the transfer from the Ministry of Culture of the Slovak Republic. This picture enriched the collection of works that are thematically linked to the Spiš environment. From the typological point of view the picture, named *Spišská Sobota* (M 1168) from 1969, is a vista, but, however, it has far to go to the classic vistas, that art history knew from the 15th up to 19th centuries. In accordance with the Tillner's painter's opinion it is more a plane decorative composition with vista topic. Distinctive tower of the Spišská Sobota church of St. George dominates over the scrimmage of buildings with typical roofs, in the bottom part of the composition woven with some green ovals – features of trees. The background is a one-coloured purple area, spread with short parallel strokes of a wide brush. With the colour of this underlying area there contrast tones of green, yellow and ochre colours on the walls and roofs of individual buildings and their dark green contours. Although this composition does not have any illusion quality or a single perspective, its theme is easy to read – it is the view of an ancient, now on his own non-existent town of Spišská Sobota from the river Poprad dominated by the church tower on the hill.

–Mgr. Jitka Haaková –

← see page 44 – 45

Amalka Ľudmila Valenčíková

The 35th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Amalka Ľudmila Valenčíková was born on March 9th, 1980 in Krompachy. She studied stone sculpture at the Secondary Industry School in Spišská Nová Ves and continued with the post-secondary qualification by studying at the Secondary Clothing Industry School in Trenčín and then at the Faculty of Fine Arts and Intermedia of the Technical University in Košice (2000 – 2006, the Studio of the Free Creativity, Prof. Juraj Bartusz). In the winter semester 2003/2004 she completed her internship at the Accademia di Belle Arti of L'Aquila in Italy. She participated in student works exhibitions in Spišská Nová Ves, Košice, Prague, Žilina, in the *Stop Violence Against Women* exhibition in Bratislava, 2005, at the International Symposium in Nature in the Sýpka (Granary) Gallery at Klenová (Czech Republic), 2001, in the International Festival of Film Schools *Áčko* in Bratislava 2001, in the Film and Video Festival *Cinema*, film workshop in Košice in 2004. She lives and works in Spišská Nová Ves as a pedagogic specialist at the Secondary Wood-processing School. Currently she is addicted to mother-craft. In 2010, she founded Studio of Creativity at the House of Matica Slovenská. She is dedicated to the art of video, installation, object, and performance.

ABOUT THE WORK | Amalka Ľudmila Valenčíková belongs to the artist with a distinct artistic talent and intellectual potential, which know their works not only to create and comment on them, but to present the creation of their own and of their colleagues in logical contexts. She is dedicated to sculpture, art of video, installation, object, and the performance. She picks up to the ideas and practices of conceptual, action and minimalist art. She often deals

with particularly women's issues; her objects and installations are both an irony and also serious paraphrase of "female subjects" of the tabloid media and the traditional concept of a woman's art. The gender theme, which is close to the author already from the time of her study, has found its expression also in the works of some more or less landscape character. Many of her compositions are a combination of painting, collage and assemblage, in which she uses atypical materials in unusual way.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | In the Gallery collection there are 14 works of Amalka Ľudmila Valenčíková. The oldest of them is the result of her participation in the sculpture symposium in 2006, the sculpture of the Spiš travertine combined with epoxide. This sculpture is the first of a number of other works called as *Penetration of the Interior Space* (P 1671). The internal space is probably a spiritual content, the individual and intimate thoughts, experiences, feelings and opinions which elbow their way out through the intractable matter. In this case, seemingly soft, organic forms of epoxide resin "grow through" hard travertine. The opposite pole of this work is a work created with a tradition technique on paper with capriciously playful theme of *Seizure of the Spiš Castle* (2009, K 1761) – by a colony of rodents.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 46 – 47



EXHIBITION CONCEPT

Jubilees 2016

18 Jubilees / 73 art-works:

50 paintings, 4 sculptures, 11 drawings, 8 graphics

In the year 2016, 18 jubilants introduced themselves at the exhibition premises of the Gallery. This exhibition is structured by the genre assignment of art-works. The creation of the Jubilants 2016 is spread over seven exhibition circuits:

1. Vistas
2. Formability of landscape painting
3. Industrial landscape
4. Abstract-figural compositions
5. Abstract landscape
6. Still-life
7. Nudes and figural compositions

The exhibition traces the biographical data and the data on the creation, an overview of the representation in the collection fund, and in some cases, also some curiosities of life or the creation of the artists, and eventually new knowledge from the research. From the qualitative point of view, 72 exposed art-works fall into the second category. The only piece of work assigned

to the first category of quality was created by Emil Alexay-Olexák. It is an oil-painting that shows a still-life with bottles of 1916.

Of the total number of the selected works there is a marked prevalence of the painting works with the landscape theme. A comprehensive representation in the Gallery collection fund has the creation of Marián Hennel which includes painting, drawing and graphics. Moody landscape painting, but also an industrial one, predominates thematically. From the figural motifs there are preferred nudes nestled in an intimate environs. A painter and restorer Ondrej Ivan concentrated his attention to landscape painting, however, he has applied his painting skills even in the portrait and still-life. The landscaping has become a lifelong fine-arts program for Oľga Krýslová. In the landscape-paintings that are a part of the Gallery collection fund, she records the look on the beauties of the Spiš region and the Tatras nature. A painter, graphic artist and pedagogue Dezider Milly has brought some original themes and Ukrainian cultural elements from Eastern Slovakia to the Slovak painting. He has depicted the beauties and the nooks of his native region, the earthly and the spiritual world of a village human. His work greatly influenced the Slovak modern art. Štefan Roskoványi has tied up to the traditions of the Modernism of the 1920s. His art-work is rendered by the expressiveness, striking colouring and compositional balancing.

Silvia Sekelová, as a representative of the middle painters' generation, extends in her painting up to expressive colour combinations with simple shaped form in a rhythmic sequence. She enhances relief with pasty surface in the confrontation with the surface design.

In the works of Viliam Pirchala there dominates a human depicted in the daily routine, folk customs and traditions that create a world filled with affection, playfulness and phantasy in the pictures full of painter's imagination. An abstract world full of symbolic references is rendered by the creation of Marek Vrzgula, who uses strong, pasty and expressive gestures.

The foreign scene is represented by the authors from Czechia and Ukraine, who are affiliated with Spiš by their plain-air activities. The depositary was complemented by the works reflecting an independent look of these artists at the landscape being unknown for them before. Already in 1983, an international painter's plain-air organized in Spišská Nová Ves attracted in Spiš some Ukrainian artists Andrei Andreievich Kocka and Vladimír Vasilevič Mikita. The Painters Plain-air Slovak Paradise 2003 had its Czech representation by a painter Jakub Špaňhel. In 2006, there was held the *International Painters Symposium Spiš 2006* within the *Triennial of Painting Zemplín, Gemer, Spiš 2006*, and the Czech art scene was represented by Galina Egerová-Fleischman.

The 19th century art is represented by a painter of genre motifs Andor Gejza Horváth who is oriented to some interior rural scenes depicting the common life of the villagers. Alžbeta Čížiková, a native of Kovačica, represents the naive painting manifestations in lyricizing figural composition.

We can find some realistic tendencies in the work of Alexander Široký who as a self-taught focused his attention on painting and drawing. He also devoted himself to the illustrations of book titles.

A modest representation of the chamber sculpture by contemporary authors is represented with the creation of Miroslav Bonk and Mária Rudavská. Wooden and metal sculptures by Miroslav Bonk are characterized with shape purity in abstract and figural composition. Mária Rudavská creates her own mythological world that she re-melts into the form of some miniature "stelas".

Mgr. Kamila Páčeková

← see page 50 – 51

PORTRAITS OF ARTISTS I.

Emil Alexay-Olexák

The 125th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | A painter and draftsman Emil Alexay-Olexák was born on March 8th, 1891 at Volovec in Ukraine. He started studying at the Applied-art School in Budapest as 14 years old. In the fourth class he won a school competition in painting. As 19 years old he was already the head of the decorator at Budapest Greek Catholic church and the incomes from this activity allowed him to further study. After completing his studies at the Academy of Fine Arts in Munich, he taught drawing at the burgher's school in Gelnica, where he was perfecting the interested in drawing for two years. In 1920 he left to the USA, where he painted and pedagogically served until his death. He died on November 4th, 1949 in Newark in the USA.¹

ABOUT THE WORK | Marián Čižmárik entered the Slovak art scene in the 1990s in the company of Emil Alexay-Olexák who was primarily a portraitist. In Slovakia there remained after him only a few of his high-quality works, because he took with him almost all of his pictures to the USA, and of those that remained, the bulk of it was destroyed. There are only the works that he had sold into private collections before his departure. Part of them was gradually coming into the galleries. These are mainly portraits and figurative compositions. He managed to give a true picture the psychologically right expression of figures in them, what is suggesting about his painting skills and the qualities of his production.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | The collection of Gallery of Spiš Artists has the only art-work of Emil Alexay-Olexák which belongs to the first category of quality. It belongs to the most precious works which the gallery owns. Within the scope of whole-national collection it is an individual piece because of its genre uniqueness. This is the only still-life by this author in public collections in Slovakia. According to the signature, this picture (M 152) was created in 1916 at Prakovce, where the author served in the years 1915 – 1920. It captures the view at the table with empty and partly filled bottles of glass inset into the dark background, which exempts a patterned drapery. Blurred manuscript enhances realistically captured vessels.

CURIOSITIES | The author tends to be referenced in the literature in a number of forms: E. Alexy-Olexák, Emil Alexy-Olexák, Emil Olexák, Emile Alexay and Emile de Alexay. More than sixty figural drawings has the Slovak National Gallery, the East-Slovakian Gallery holds twelve oil paintings of the landscape and of portrait genre, and an overall image of the artist's creation in its collections is completed by twelve drawings with figural composition.

After leaving Prakovce in 1920, the artist worked as a teacher in the USA. There, he married Florence Walters, with whom he lived in Newark city. In 1936, their daughter Cynthia Alexey was born. Emil Alexay-Olexák has got an art appreciation also in the USA – the National Portrait Gallery in Washington keeps his portrait of the American first lady Edith Bolling Galt Wilson from 1924.²

– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 53

Miroslav Bonk

The 65th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Miroslav Bonk was born on January 6th 1951 at Letanovce. In the years 1970 – 1979 he studied at the Academy of Applied Arts in Prague, specialisation sculpture and design at Prof. Josef Malejovský. In the years 1987 – 1988 he taught design at the Technical University in Košice, later at the Secondary Wood Industry School in Spišská Nová Ves (1994 – 1996). For one year he remained at the School for Applied Fine-arts in Košice, and since 1997 he produced at the Faculty of Arts of the Technical University in Košice as the head of the Studio of Forming at the Department of Design. Since 1971 he participated in several group exhibitions in Slovakia, the Czechia, Ukraine, the USA, and in many other places. He participated at the international sculpture symposium at Vyšné Ruzbachy (1983), at the Ohio Sculptura Extravaganza (ice sculptures – 1990) in the USA, at the international sculpture symposium in Bad Kosen in Germany (1992). In the years 1997 – 2001 he organised an international sculpture symposium *The Sculptural Garden* in Košice, in 1999 a student design workshop in Gelnica and others. He made some monumental works in architecture in Košice, Moldava nad Bodvou, Poprad, Levoča and in Spišská Nová Ves. His production is represented in the collections of galleries and museums in Košice, Prešov, Poprad, Spišská Nová Ves and Rožňava, and in some private collections in Slovakia, Germany and in the USA. He makes his free sculpture production in clay, plaster, stone, wood and also in metal.¹

ABOUT THE WORK | He is dedicated to chamber sculpture, and to the monumental formation for architecture. He is a versatile sculptor which has his talent interest-charged in numerous monumental implementations and also in chamber creation in a variety of materials – in stone, metal, wood, clay and glass. During his stay in America, he has also worked in such an unconventional material as an ice. The genre range of his production is also broad – ranging from the traditional portrait, through abstracted figure, namely of a female nude, up to purely non-figurative works. He seeks to find a clean shape that is expressing in the lapidary composition a basic idea of each work. In this respect, his work is influenced by the design with which he has come in touch in recent years as a pedagogue.²

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | In the collection of our Gallery there can be found three chamber sculptures in wood and in metal in combination with stone. The art-works in wood are some abstract compositions characterized with a purity of shape. While the oak sculpture (1990 – 1995, P 893) forming a spiral remains on its surface in its natural form without polychrome, the art-work named *Accord* (1994, P 892) gains a colour paint-coat which gives to it its compactness, and the very form of this sculpture exceeds. The motif of figural composition of an aluminium substance, sunk on a marble pedestal, is directed to more abstract forms, which are marked with a clearly defined line of the profile view.

– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 54 – 55

Alžbeta Čížiková

The 80th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Alžbeta Čížiková was born on April 7th, 1936 in Kovačica, Serbia, where she finished basic and secondary schools. She started painting already at the 50s years of the last century. Her art-work was developed alongside with other famous figures of the Kovačica naive painting.

In the Martin Jonáš' archive there exist an entry saying that on January 27th, 1954 at the session of the fine-arts circle of Culture-education Society Pokrok (Progress) Adam Marček, Jan Veňarský, and also the pupils Alžbeta Čížiková and Paulina Koreňová become members of the school of naive arts. Alžbeta's teacher was Martin Jonáš from whom she learned painting techniques, preparation of the canvas, work with oil paints, and other skills. However, much closer to her spiritually was the first Kovačica painter and her relative, Martin Paluška, whose poeticized picturesque scenes even inspired her to paint.

Some family responsibilities prevent her to devote to the painting in a certain period. Since 1965, however, she began to paint consistently, and a year later, also to regularly exhibit at an event *Kovačica's October*.

She received numerous recognitions for her work, for example the Medal of Amsterdam in 1979, gold medal at the international exhibition of naive art in Debeljač in 1989, the special prize at the *Vlth Biennial of Yugoslav Naive Art* in Jagodina in 1993, the diploma at the International Exhibition of Naive Art in Lisbon in 1996. In 1999, she won a prize for a lifetime of artistic works on the *IXth International Biennale of Naive Art* in Jagodina. She lives and works in Kovačica.¹

ABOUT THE WORK | Alžbeta Čížiková ranks to the representatives of naive art. She paints since 1954, and as an 18-year-old, under the guidance of the bard and the artistic personality of Kovačica naive art Martin Jonáš, she became the first painter of the Kovačica naive art. The main theme of art-works of the painter is the habits, traditions and way of life of Kovačica inhabitants in this Slovak little town. The essence of this artist's creation springs in her childhood and youth.

The painter managed to include warmth and sincerity into the already existing content of steady village-life. She depicts, with her specific and recognizable painter's language, the tradition, some customs and the life of her fellow citizens. Her creativity is the product of significant lyrical sensibility laid with memories of experiences from her youth and on the country life, as they rest in her mind. The results of such memories are pictures, which are dominated by the carefree youth entering the life, but also romantic idealized landscapes of the homeland. Of the motifs, she is most fascinated by the theme of the wedding party, which marks the beginning of a something new. She loves painting some wheat fields and their harvesting, diligent peasants who harvest crops, she inserts into her compositions sunflowers, hemp, from the sowing to the weaving of cloth. All these themes are from life, sojourned, not the fancy ones. The author draws, she deals with graphics, as well as with water-colour and pastel.

CURIOSITIES | When she, as 17-year-old, issued her first picture, she simultaneously became also the first woman, who joined the meantime exclusively male world of Kovačica naive art. In the meantime many years have passed, during which she painted more than two thousand paintings: "I had seen the real painter for the first time, when I once played in the street and such

thirsty I went to the Paluško's to ask water. In anteroom uncle Martin painted a colourful picture, he was such a very tall man, and he was painting very beautifully. I have forgotten also the thirstiness how I abide at a place being fascinated," remembers the naive-art painter.

"When it is difficult to me, it is helping me to sit down at the stand and canvas, to take into my hands a brush and to paint. Unless I had done this, I maybe shouldn't live already, so much power and joy it gives to me," the author confesses.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | The art-work of Alžbeta Čížiková with the name of *Thanks God* (1995, M 865) complements the Gallery collection in the area of naive art. This oil painting depicts an idyllic family atmosphere from which we can feel some gratitude, warm relationship of the author to home-land. An idealized landscape reflects a harmonious atmosphere in the family circle.

Her paintings are a distinct synthesis of drawing and rich colouring atmosphere, which gives them a unique idyllic harmony that downright shines with a serenity and lovely poetics.

– *Mgr. Kamila Paceková* –

← see page 56 – 57

Marián Hennel

The 65th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Marián Hennel was born on May 9th, 1951 in Spišská Nová Ves. In the years 1966 – 1970 he studied at the Secondary School of Applied Arts in Bratislava. In the years 1972 – 1978 he studied at the Academy of Fine Arts and Design in Bratislava with Prof. Ján Želibský at the Department of Figural and Landscape Painting, and with Professor Orest Dubay at the Department of Free Graphics. Later he taught at the Elementary School of Arts in Spišská Nová Ves and in 1992 – 2010 at Secondary Industry School, Department of Stone-sculpture.

He participated in more than twenty group exhibitions in Slovakia, Czechia and Poland. He individually exhibited in Levoča (1981, 1986), Bratislava (1985), Nitra (1986), Spišská Nová Ves (1987, 1991), Košice (1988), and in Germany (Clausthal-Zellerfeld, 1992, Hochdorf, 1993). He participated in the international painting plain-air in Poland (Julin 1983, Przemysł 2001), in Germany (Cottbus 1984) and in Slovakia (Slovak Paradise 2001). He made the some monumental works in architecture in Levoča, Košice, Spišská Nová Ves (3 implementations) Čingove, Hažín and Kolinovce.

Marián Hennel's production is represented in the collections of the Gallery of Spiš Artists in Spišská Nová Ves, the East-Slovakian Gallery in Košice, Tatras Gallery in Poprad, Spiš Museum in Levoča and in private collections in Slovakia and abroad (Germany, USA, Italy, France, Austria, Poland, Greece, Sweden, the Czech Republic).

ABOUT THE WORK | Marian Hennel confirms his reputation of a brilliant and sensitive landscapist, whereby his permanent inspiration is primarily domestic Spiš landscape. Painting in plain-air is for him a cathartic and exalting experience which he can transform into an impressive picture of the whole, loaded with positive energy. From the lyrical and colourfully cultivated position of his early years he gravitated in recent years to more expressive, in colour brave countenance.¹

In the Marián Hennel's production a landscape prevails. He wandered through Záhorie, Orava, Spiš and various corners of Slovakia. He completed his study trips to Greece, Switzerland, Austria, Germany, Poland, Hungary, the Czech Republic, but his dominant theme remains the Spiš landscape depicted with sensitivity, on the basis of immediate experiences in plain-air.

It is captured in his paintings with a perfect painter's performance, full of vitality and life force energy. In recent years, his work took more dynamic and richer expression in colour. In his studio he transposes the landscape into a simplified, more expressive and monumental form.

In the 80's years of the 20th century he was dedicated to the production of the first monumental works in architecture. In the ice rink in Spišská Nová Ves he made in 1989 a plastic relief (9 x 19 m) inspired by the site "Šestnástka", where once 16 houses of the mayors to the Spiš towns were located.

Both his portrait production and also his sacral theme area are distinctive. In addition to the chamber formats of Calvary, and of some biblical themes, he put the finishing touches also to interiors of the Roman-Catholic church in Kolinovce and the Slovak church in Spišská Nová Ves.²

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | The relatively rich presence in the collection fund of Gallery of Spiš Artists gives space to a broader interpretation of the Marián Hennel's art-works at multiple levels. His works held in the collection were created by the author in the range of the 70s years of the 20th century up to the present days. We can watch the development of his handwritten preformation, the transition from a mostly dark palette to cheerful landscape sceneries. In terms of fine-art sorts, the depositary includes twenty paintings with oil, acrylic and with tempera and gouache combination, two pastel drawings, and the diversity of his production is filled up with four graphics created in the technique of etching. He thematically captures the peaceful landscape slices tending towards the abstract shapes, some industrial motifs in the country, and of the figural subjects he prefers a nude in intimate abstracted environs.

– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 58 – 59

Andor Gejza Horváth

The 140th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Andor Gejza (Géza) Horváth was born on July 30th, 1876 in Budapest. He studied at the Academy of Fine Arts in Budapest (Prof. Bertalan Karlovszky, Prof. Károly Lotz). Since 1897 he regularly participated in the representative competitions of Hungarian art in Műcsárnok and at Nemzeti Salon. He worked in Paris and later in New York. His works are in the possession of the Magyar National Gallery. He painted mostly portraits and genre paintings. He died probably in 1966.¹

ABOUT THE WORK | In the production of Andor Gejza Horváth we can observe some rural motifs depicting the interiors of the village houses, inns, their vintage equipment, meetings, talks at work and entertainment. A most usual figure in the painter's formations is an old man with a pipe. Already the names of pictures, as *Two on the stoop*, *Grandfather with granddaughter*, *Grandfather with flask*, *Gambling peasants*, *With a goblet of wine*, *Hulled corn*, *At the apple peeling*, *In a pub*, *Two in the pub*, *Cleaning the pipe* reflect the

contemporary life of villagers, their daily activities, joys and worries. He tried to capture the expression; distinctive is contemplativeness of figures, the reflecting of individual characteristics, indicative is a given moment. At the drunkards he portrayed typical red cheeks, reddish nose and a smile full of taste for the next glass. He devoted more attention to the subjectivization of a face, he put the finishing touches to the background and details of garments mostly expressively in indications.

CURIOSITIES | At the research and collection of documents to individual authors, we often find some interesting obscurities. In this case, by the finding of one some other ones associated. In the collection fund the author has been referred as Štefan Horváth. This work was with this name purchased to the collection in 1995. Apparently this was confusion with either the painter István (Štefan) Horváth, who lived in the years 1904 – 1994, or with an amateur fine-artist Štefanom Horváthom (1926 – 1962), a native of Žakarovce (district of Gelnica). There missed some basic biographical information and any other information. The discovery that the author is called Andor Gejza put us up the right path and the searching could continue. At the same time the incorrectly defined signature determined the year of the work production as 1949. This is, however, not the year, but the initials of the first name of the artist. Speculations remain also in determining the biographical data. There is referred a duplicity in the death years, namely the year 1933 and more likely the year of 1966. Most of the Magyar web-pages incline to the later date (as shown on the gravestone of the cemetery Farkasrét in Budapest). In the British and Canadian websites he is even referred to as George, but this is due to his Magyar origin unlikely.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | There are countless Horváth's works with the theme of purifying maize. An oil-on-canvas painting with this motif, *Hulled corn* (around 1930, M 879), we have also included in our collection.. On the basis of this one art-work we know to determine the characteristics of the production of the author, since this is his most depicted topic. In addition to Gallery of Spiš Artists there occur in Slovakia even three works of Andor Gejza Horváth, namely in the collection fund of the Liptov Gallery of Peter Michal Bohúň in Liptovský Mikuláš, in the collection of the Gallery of Ján Koniarik in Trnava, and in the Gallery of the Bratislava City, they appear quite often in the art trade. They most deal on the popular story of corn peeling, of the meetings in the inn or depiction of an old man with a pipe.

– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 60 – 61

Ondrej Ivan

The 55th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Ondrej Ivan was born on February 24th, 1926 at Veľká near Poprad. In the years 1940 – 1944 he attended the Vocational Chemistry School in Svit, in 1945 he left for the Academy of Fine Arts in Prague, where he studied with Prof. Ján Želibský and later with Profs. Slánský and Vratislav Nechleba in the Department of painting and preserving techniques. He graduated in 1951, as one of the first Slovak graduates of the Department of restoring at the Academy in Prague. In the years 1954 – 1959 he begins restoring practice in the Slovak National Gallery in Bratislava, and later in the

years 1959 – 1965, he works in the East-Slovakian Gallery in Košice. Since 1967 he worked at the Gallery of Peter Michael Bohúň in Liptovský Mikuláš, where he later was nominated as its Director in 1977. He held this position until 1987. In 1972, he was appointed as a chairman of the Slovak Restoration Commission at the Union of Slovak Fine Artists. He lives in Poprad-Velká.

ABOUT THE WORK | Andrej Ivan thematically and stylistically focused his attention particularly on landscape painting, but he applied his painting skills even in the portrait and still-life. In the portraits, he puts emphasis on phraseology. In his early days he stylishly used a divided manuscript with pasty colour layer, but being influenced with the obtained restorers' knowledge, his way of painting has changed, he increasingly relies on tradition, formats the Slovak rustic style, especially the props of people's environs. He gradually abandons the expressivity, his realistic expression is consolidating, and his manuscript is subtilized and almost confluent. At his study trips he finds new influences and inspiration.

Homeland conditioned his lasting relationship to the Tatras landscape and nature, which has become an inexhaustible source of inspiration at landscaping. Realism plays a crucial role in his works. With recording landscape tracks that becomes his lifelong mission, he expresses his relationship to nature, and homeland. Andrej Ivan for almost five decades focused his creative efforts in the vast scale just to the theme of landscape.

His painting reflects the vintage atmosphere, captures the metamorphosis of the landscape. He accesses to the formation of reality thoughtfully, he studies its regularities with humility, and with the sole intention – to catch the landscape character. Homeland inspired him throughout his life and he still had something to say with a painting. He symptomatically described it in his foreword to the exhibition: "I live here under the Tatras and these mountains, their rioting colour beauty, the nooks and crannies of their forests, villages and yards, all of this enchants me and gives me the best inspiration. I think it would be a mistake, diverting in art from my native land, not to exploit own traditions, folk art, introduce into art some alien elements and influences. Cosmopolitan fashionable art trends, based on various speculative theories were and are for our art strange, incomprehensible to us, and they do not belong to our art."

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Production of Andrej Ivan is in the collections of our Gallery represented with two works, one landscape painting depicting *Kráľova Hola* (1963, M 433) and a view at the city vista – *Yard in Spišská Sobota* (1960, M 434). These works interpret the most common thematic renderings that the author favours by genre. In addition to the Gallery of Spiš Artists, his oil-paintings, watercolours and drawings are represented in the collection fund of the Gallery of Peter Michal Bohúň in Liptovský Mikuláš, the Tatra Gallery in Poprad and in the East-Slovakian Gallery in Košice.

CURIOSITIES | Already as a student, he won the first prize for a restoration work at the exhibition in Mánes in 1950. His first practice after his studies at the Academy of Arts in Prague was in the newly established Slovak National Gallery which then, being led by PhDr. Karol Vaculík, began to gather collections of old and new art. During this period, he restored many art-works of Renaissance paintings, some exhibits of the Pálffy collection and also a number of icons. He continued in this activity in the years of his operating in the East-Slovakian Gallery in Košice, where he devoted himself to restoring of the Gothic panel painting, the Baroque sculpture, and of the icon painting. Almost from the beginning, he stood at the building of regional gallery in the

town of Liptovský Mikuláš, together with Janko Alexy and Bedřich Hoffstädter. PhDr. Karol Maliňák expressed appreciation of his work with these words: "All the institutions at the time of Andrej Ivan production belong among the most important in Slovakia, they appreciated Ivan's both restoration and cultural hinterland, acquired at the Academy in Prague. In particular in our gallery, where he worked for years not only as a restorer but also a director, we were appraising his refinement, generosity, professionalism and his tenacity in pursuing the things important for Gallery..."⁷¹

– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 62 – 63

Olga Krýslová

The 85th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Slovak painter Olga Krýslová was born on February 15th, 1931 in Prague. In the years 1942 – 1945 she studied at the grammar school in Martin, later in the years 1946 – 1950 in Košice. She studied at the Department of Landscape Painting at the Academy of Fine Arts with Bedřich Hoffstädter, Dezider Milly and Ján Čemický in the years 1950 – 1955. She completed her study with a thesis *Landscape of Spiš*. After graduation she became a member of the Association of Slovak Fine-artists and went on to paint in the Eastern Slovakia, in the village of Bijacovce, later she painted in Gelnica, then in Zamagurie, and finally in Kysuce. In 1958, she permanently settled down in Martin. She over-handed her knowledge as a teacher of the of fine arts department at People's School of Art in Martin. In 1985 she was awarded the title of Merited artist. She died on June 5th, 2003 in Martin.

ABOUT THE WORK | In her art-production, Krýslová caught the today almost irrevocable beauty of ancient villages. In the paintings which she painted in the expressive sounding, but with the intention to shape a realistic country, she often depicted Kysuce, Spiš, Gemer or Turiec. She painted also historic little streets of Martin before their demolition that is how her art-production gained, in addition to its artistic, also a documentary value. She captured the intimacy of the environs of the today non-existent sites. She recorded in her oil- and pastel paintings an atmosphere and changes of nature, as well as of the Turiec river, which was a great inspiration to her. In 1958 when she permanently settled down in Martin, Turiec became for her an inexhaustible source of inspiration. She herself expressed it as follows: "I have chosen some landscape motifs interesting not just artistically, but equally affecting me with the perceptions and feelings of the people who lived and live there. Indeed, the man was walking on the hills of Vyšehrad, Blatnica, Stráž from the earliest times. How did he live, what was he dressed in, where had he his fireplace, where did he bury his dead? The Turiec nature is like a big garden of our ancestors. From year to year it blooms in the more beautiful and more multi-coloured flowery robe. When I paint this landscape I prefer in it what will pass away once."⁷¹

In the 70s, she presented to the public the cycle of paintings with the theme of Turiec landscape. She focused in them on the places that are directly associated with the Slovak National Uprising. In the canvasses there is generated a dramatic atmosphere which the author obtained with a compositional game of natural and architectural elements, situated in an authentic environs.

Already in her youth, she was enchanted by the beauty of Eastern Slovakia. In the 80's years she returns to the theme of East-Slovakian landscape and discovers an inconspicuous colouring of Vikartovce. The result of it there was the cycle of *Paintings from the old Vikartovce*, in which she captured the unique mood and gave an authentic view of the village residence area and its surroundings, depicting granaries and drives with blockhouses. From the point of documentation, these works were an asset to ethnography. Her later production is represented with extremely large sizes of landscape paintings, in which the oil turns dry pastel. Her landscapist shot is very wide; during her creative life she transferred on to canvas a myriad of landscape sceneries of Slovakia.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Gallery of Spiš Artists has in its collections seven oil paintings of Oľga Krýslová from the 50s years of the 20th century, of which there are six landscape paintings and one still-life depicting a vase with flowering cherries from 1965 (M 1936). In her landscape paintings she records the views of the Spiš beauties and of the Tatras nature. Regardless of the chosen genre, the technical performance of the paintings is expressive, characterised by intuitive laid brushstrokes with the pasty structure. She forms realistically the panoramic views of the Spiš Castle, Dreveník, Tatras mountains peaks or architectural gems. In her art-work *Under the Lomnický peak* (M 1937) from 1958 she depicted the signs of figures with simple coloured spots. The entire painting gives an impression in dramatically expressive manner; the surrounding landscape is recorded with a flick of a brush. We can surmise the incoming change of weather; the dynamically applied paint finishing this impression only confirms.

In the art-work titled *Spiš Castle* (around 1950, M 1935) is prima facie the author's more abstract access to the depicted object. We perceive the pronounced lines contrast; the expressive agile brush stroke gives the impression of movement. The ruins of the castle are dominating the picture, but the keen attention is paid by the author to the surrounding nature, which, after disregarding the architectural trace, sounds in the abstract.

Oľga Krýslová brilliantly mastered the role of a landscapist. Her added value lies in the fact that she gives the perceiver through the canvas her inner experience, her relationship to the land and the people and she is arousing in him the impression of an active participant. She tried to get closer to the people in the country, which artistically inspired her, to be able to link with the environs and to give the most trustworthy reference of the former landscape.

CURIOSITIES | The life of this modest painter was filled with tenacious industriousness; after all, as she said, "Not everybody has the luck, that he can do what he loves, what gives him the happiness. But always you should find at work something that will captivate you, that gives sense to it. I am trying my best to know what I paint. Through people, through history, ethnography, literature or music. If time shows that my work was worth of anything artistically, I'll be happy, but if it had just of some documentation importance with a charge of the time-period atmosphere, I would be also satisfied."

– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 64 – 67

Dezider Milly

The 110th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Dezider Milly was born on August 7th, 1906 at Kyjov near Stará Ľubovňa. In the years 1926 – 1933 he studied at the School of Applied Arts in Prague with Professors Jozef Schusser and Arnošt Hofbauer. From 1933 he worked for ten years as a teacher in the villages of Orlov and Plaveč. In the next three years, he changed his place of work and taught at the Teachers' Institute in Prešov and since 1946 he taught at the universities of Bratislava – the Department of drawing and painting of the Slovak Technical University and at the Pedagogic Faculty of the Comenius University. From 1945 he worked at the Academy of Fine Arts in Bratislava, in the years 1949 – 1971 as an Assistant Professor, from 1954 as a head of department of landscape painting, and in the years 1953 – 1957 as a Vice-Rector.

He enrolled to the fine arts history as a pedagogue, a graphic designer, a restorer and a painter. He died on September 1st, 1971 in Bratislava. In 1983 there was established a permanent exhibition of the artist's works in the Museum of Ukrainian Culture in Svidník.¹

ABOUT THE WORK | Dezider Milly was an artist of a multilateral interest. He worked with oil painting, tempera, watercolour, pastel, combined techniques, and painted on glass. He painted home-land, the village man, seclusions, dealt with graphics creation; he dedicated himself to book illustration and newspaper drawing.

The war years were reflected in the selection of subjects, he re-casted into his works his inner experience and dealing with the precarious situation. Fear, despair and uncertainty are felt in the paintings of straying people which he concentrated in the goalless crowds. Colouring is darker, it etches a sinister atmosphere.

In the post-war period he is shifting his interest to landscape painting in an impressive way. In graphics he focuses on the portrayal of folk elements, and influenced by some icons, he adds the figures flatness, stiffness and the austere solemnity. He dedicated preferentially to landscape painting and figural compositions, but we cannot neglect the broader scope of his production in the form of numerous illustrations, still-life paintings, of monumental realizations and scenography proposals. In the 60s years he become stylish consolidated and manuscript profiled. He manipulates impressively with the colour, his palette brightens. He creates corrugated compositions of hills, reduces landscape to the horizontal stretching surfaces.²

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | In the Gallery collection fund there are located six works with authorship of Dezider Milly. They are three graphics with figural motif depicting a woman in village surroundings and three pastel drawings of a landscape character. He produces his graphic works with woodcarving technique and the objects depicted he accentuates with a dark, powerfully influencing line applied with a fine input of coloured areas. In the pictures of the landscape we can watch a sketched quick record of the observed surrounding.

CURIOSITIES | In the year 2016, we commemorate not only the anniversary of the birth, but at the same time the 45th anniversary of the author's death. On the occasion of the 110th birth anniversary, the Museum of Vojtech Löffler in Košice organised a retrospective exhibition of Dezider Milly with an emphasis on his portrait creation. For many years of his teaching he has

influenced also many today well-known artists. Let us recall his students: Ferdinand Hložník, Peter Kalman, Vladimír Kompánek, Olga Krýsllová, Milan Lалуha, and many others.

– Mgr. Kamila Páčeková –

← see page 68 – 69

Viliam Pirchala

The 65th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Academic painter William Pirchala was born on January 17th, 1951 in Kežmarok. He tied up his first contact with the city of Kremnica in the years 1968 – 1972 as a student of the Secondary School of Applied Art that he finished with a degree in an artistic blacksmith. In the years 1972 – 1978 he studied in the Studio of Landscape and Figural Painting with Ján Želibský at the Academy of Fine Arts in Bratislava. After finishing the university, he settled with his family in Galanta and he was a freelance artist. In the years 1992 – 2002, he taught at the School of Applied Fine-arts in Kremnica – at the toys department. In 2002 he changed this station and moved to Poprad. Until 2007 he taught at the Associated Secondary Art School in Kežmarok. In the years 2007 – 2010 he again worked at the same art school in Kremnica. He is dedicated to drawing, painting, graphics, he forms assemblages and objects. He lives and works at Horná Ves.

He participated in many group exhibitions in Slovakia, Hungary and Germany. He self-exhibited in Galanta (1981, 1982, 1985, 1987, 1992), Šaľa (1982), Bratislava (1984), Nitra (1985, 1990), Poprad (1986, 1991, 2001) at Jaslovské Bohunice (1989), in Banská Bystrica (1995), Kremnica (1997, 1999), Dolný Kubín (2001), Kežmarok (2002), Prague (1991), in Spain (1991), in Veurne in Belgium (1995). He participated in the International Painters' Symposium at Moravany nad Váhom (1989), in the International Sculpture Symposium in Metal at Vyhne (2000), the *International Painters' Plain-air Slovenský raj* (Slovak Paradise) 2001 at Dedinky, and the *Painters' Symposium Spiš 2006* in Spišská Nová Ves. He has implemented a number of monumental works in architecture. His work is represented in the collections of galleries in Bratislava, Trenčín, Trnava, Nitra, Banská Bystrica, Poprad, Dolný Kubín, in a Museum in Galanta, in the property of societal and state institutions and also in private collections in Slovakia and abroad.

ABOUT THE WORK | Craftsmanship skills and work with multiple materials, technical and technological knowledge of many fine-art techniques allow Pirchala a variety of creative expression. Theatrical perception of space, of surface and objects is transmitted to the topics of his fine-arts interest. The stories of the painter's imagination are dominated by a man, by people in the everyday atmosphere, by domestic folklore traditions and fairy tales. His paintings serve up a record, reference, or specular reflection from this outer and inner world. Through desires, emotions and feelings there intercedes to the viewer the figure, head, male, female, child, and their mutual fellowship, often said through symbols of architecture, music, fine-art or of an animal kingdom. From the author's outlined, elaborated, but also finished creation there emanate joy, playfulness, love, and they offer to us his open relationship with life and beauty.¹

William Pirchala expresses himself in his large and small paintings as an excellent colourist with a remarkable sense of humour. For his production there is characteristic playfulness and imagination with which he combines themes and insights from his immediate surroundings, from the history and folk traditions.²

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Gallery of Spiš Artists keeps in its collections nine works of various genres, eight of them were produced at painter's plain-air and symposium. In 2001, Pirchala created at the *Painter's Plain-air Slovenský raj* four art-works depicting the beauty of the Spiš landscape with characteristic manuscripts of the author. In the painting of oil combined with the chalk he simplifies the landscape, and he abstracts the motifs to their basic shapes. Five years later, he participated in a painter's symposium *Spiš – Gemer – Zemplín 2006* where he formed figurative and abstract compositions, and also atypical still-life.

In the art-work *Figures / grandparents with a doggie* (1991, M 1677) the author uses some complementary colours. He interferes mostly monochrome colouring in shades of red with the nuances of green. The "Galanda-shaped" acting figures keep their intimacy, their faces are not distinct, quietness emanates from them, some kind of souls consonance, which balance their common life and walk somewhere towards the unknown.

– Mgr. Kamila Páčeková –

← see page 70 – 71

Štefan Roskoványi

The 65th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Štefan Roskoványi was born on December 4th, 1946 in Košice. When he was seven years old, his mother died and three years later his father as well. He first grew up with relatives and from his fifteen years at children's home. He got trained in fridge repairer crafts, but never performed this work. Later he finished a Magyar secondary school. At the same time, he worked as a photographer. In 1961 – 1971 he changed several jobs. He worked as a lumberjack, made in horticulture, at the medical faculty; in addition to the work he painted at the same time. In the years 1971 – 1979 he studied at the Academy of Fine Arts in Bratislava, Department of a portrait painting with Prof. Ladislav Čemický and the Department of landscape paintings and figural composition with Prof. Ján Želibský. Later he taught at the Secondary School of Applied Arts in Košice, where he taught figurative and design drawing. Since 1984 he worked as a freelance artist. Since 1977, in addition to the author's exhibitions he regularly participated in the collective at the regional and global exhibition events at home and abroad. He died at some tragic circumstances on November 11th, 2002 in Košice.¹

ABOUT THE WORK | Štefan Roskoványi ranks among the most important artists of the turn of the 20th and 21st centuries which lived and produced in Košice. He tied up to the tradition of the Modern art of the 20s years and he drew themes for his work from both the city and the suburb life of Košice. He was inspired by the social aspects of the suburb, which have directly affected his own life. He belongs to the generation layer of fine-artists who have entered into the fine-art action in the second half of the 70s years and their artistic efforts were content-oriented mainly to the present times, to

the current, both daring and unsentimental expression of character and impulses of the period, in which they lived and to the forming of which they have contributed. The knowledge gained in the Studio of Ján Želibský was for Štefan Rosko-ványi some stepping-stone to his own creation. Here he began to shape and sharpen his artistic style, expressive colouring, sense for balanced composition, as well and sensitive approach to the depicted landscape and the social reality. His art-work captures several thematic areas, from figural, through an abstract, up to landscape paintings, mostly situated in the urban environs, which brought him back, already in the days of his life, a great deal of popularity. In his production he follows the tradition of the Kosice fine-art circuit, the progressive aspects of the domestic production. The painter said about his life and creation: "To paint – this is the only thing I know to do. Every day I paint something. And if my life will be filled with painting, only time will show."²

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | We can watch the author's distinctive manuscript, expressivity and spontaneous handling of the brush in the oil-painting with an abstract composition of the landscape called *Ružbachy* (M 1160) from 1982. For the author there is symptomatic a characteristic colouring in the nuances of warm colours. Pastiness, kindred colouring, distracting spots and specks of coloured swarmed areas appear in the most of Roskoványi pictures, whether they deal on a forming of the impression of a landscape or on a busy life in the city. In his figural compositions he applies abstracted areas in the rear plans. A typical manuscript of the author is rather easily identifiable. A well-defined fine-art style is developed in a variety of genres, but always with a dose of marked expressivity.

CURIOSITIES | "I personally met Štefan Roskoványi in 1986, when he received the Price of Martin Benka. Already at that time he employed the fine-art critics prophesizing him an important place not only among the Košice but also the Slovak fine-artists. The distinctive handwriting, expressive strokes of the palette knife, vibrant landscape motifs, stories like *The Last Beer Before Dinner*, *Bedtime Story*, or at that time the nascent studies to pictures of horses – the richness of the human spirit and the perfect craft – that all as if was contracting the space of his contemporary studio. His work, however, brought me (by the way as many of the others) to stand for a long moment in front of a picture already long before. Why? Just because I could dive into the wonderful colouring, or look for a punch line in the faces of the depicted people, and admire how he managed to stop the time. To give a unique taste to the atmosphere. The play of colours and light – as that of old masters, maybe some impressionistic performance in the pull lightness, but exactly calculated indeed, a gentle caricature – all of this really strokes the inside of a bystander, retracting him as a subtle invitation for a walk in the world, on which the rest of us sometimes go often as the blind," remembers an editor Katarína Bednářová.³

– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 72 – 73

Mária Rudavská

The 75th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | A sculptor, painter, and graphic artist Mária Rudavská was born on October 10th, 1941 at Čierna Hora in Poland. Since her childhood she lived in Kežmarok until the end of her studies. In the years 1956 – 1960 she studied at the School of Applied Arts in Bratislava, Slovakia (Textile with Olga Štepániková). In 1990 she won the 1st price at the *International Exhibition of Miniature Art* in Toronto, and honourable mentions at the *MINO* in Japan (1992 and 1998) and Korea (2001). In 1997 her works were a part of the Slovak exposure at Biennale of Art in Venice. Mária Rudavská lives in Bratislava, and at present she is dedicated, in addition to the bronze and ceramic sculptures, in particular, to the technique of pastel.

Her formation is represented in the collections of many Slovak galleries and museums, abroad in Applied Arts Museum in Prague, at the embassies in Stockholm and Vienna, in the galleries Am Graben in Vienna and Bello in Toronto, in the Vatican art collection, in the MINO Ware Tradition Industrial Hall in Japan, in the Shepparton Art Gallery in Australia, in the Gifu Higashi Collection in Japan and the Ichon World Ceramic Centre in Korea and in many private collections in Slovakia and abroad.

ABOUT THE WORK | Mária Rudavská has always ranged between the so called applied and free art. She started her artistic career by making woven tapestries, from the 90s years she is mainly dedicated to ceramic and bronze sculpture. In her sculptural formations she is turning to the depicting of ancient cult objects with emphasis to their fictitiousness and mystery. In her work she also discovered an imaginary figure of winged guard, the protector or the patroness, who has dominant position in her work. Her creation has always been accompanied by a pastel drawing. In present she further develops in bronze and ceramic sculpture and pastel drawings the motifs of defenders of gates and cult places, evocating some pre-Christian religious cults. She creates some miniature "mounds" with their own mythology. Her art-works are defined by modesty, humility and strength of the primeval myth, transferred to modern art in a cultivated way. The Angel guardian, a slim figure with a bird's head, is radiating a mystical power. Nobly sitting Angel presenting the throne. Temples accompanied by Christian iconography. The gates leading into our spiritual world, or to the secret corridors of the knowledge. The author pays the same sacred esteem to nature – festive space, clouds with a cross in the rocks become a sanctuary. Simple geometric elements – horizontals, verticals, dots, circles, give the final form, a morphology to the bronze sculptures. Dots and dashes on the pictures of angels of defenders become Morse code of the spiritual being.¹

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Collection fund of the Gallery was added in 2012 with the bronze sculpture obtained by way of a donation from the author. Chamber sculpture with an abstract motif reflects the out-coming inventions drawn from pre-Christian religious themes.

– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 74

Silvia Sekelová

The 40th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Slovak painter Silvia Sekelová was born on June 15th, 1976 in Bratislava. In the years 1994 – 2000, she studied at the Academy of Fine Arts and Design in Bratislava, at Department of Graphics in the Studio of Assoc. Prof. Vojtech Kolenčík (specialisation of free and colour graphics). In the years 1997 – 1999, she completed her studies at the Academy of Fine Arts in Krakow in Poland at the section of graphics (Prof. Andrzej Pietsch) and at the section of poster (Prof. Piotr Kunce). She is dedicated to free painting production, graphics, teaches at the Elementary School of Arts in Bratislava, and leads some fine-art workshops for children and adults. She is a member of the Association of Free-lance Fine-arts Artists and the Slovak Art Forum. Her production was presented at many individual and collective exhibitions at home and abroad (in Czechia, Austria, Poland, Germany and Switzerland). She lives and works in Bratislava.¹

ABOUT THE WORK | Silvia Sekelová is a representative of the middle-aged painters' generation. Some role in her production plays a manifestation of the material and of the colour saturation. In her painting she reaches out for some striking colour combinations, she modifies some abstract shapes, there rises a movement of forms in both the pasty and surface design.

The author follows her own female intuition. As she claims, she nests into herself for to gradually uncover the unknown sites, feelings, realities and dreams. Her canvases are some reflections, painterly interpretations of internal moods, perceptions, ideas, memories and experiences, some form of spiritual meetings. She visually connects the two positions of abstract art, she is moving between the geometric and the expressive painting, where rational lines pass into organic shapes and natural gestural interventions. Some indicative elements of her pictures are the vivid pure colours and their mutual interaction. In doing so, the author leaves traces in the form of scratches, imprints or calligraphic signs that become scraps of the feeling leaves and pages from her diary.²

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | In the Gallery collection fund there can be found a colour lithography with abstract-figural composition produced in 1997. In this abstract composition with a hint of figures and architecture she applies her symptomatic artistic practices. The inexpressive colouring of dark areas is brought to life with yellow accents with typical lines in the form of notches. These procedures are applied several times in her painting works. – *Mgr. Kamila Paceková* –

← see page 75

Alexander Široký

The 100th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Alexander Široký was born on July 3rd, 1916 at Tolna (Hungary). He was artistically educated as an autodidact. He devoted himself to painting and drawing, the landscape and still-lifes dominated thematically. He worked primarily as a graphic designer, he illustrated several book titles. He participated in both regional and national-wide exhibitions. The year of his death is not known.¹

ABOUT THE WORK | Alexander Široký managed to portray the subjective expression of figures in his drawing. In the landscape, the still-lifes and also in the portrait production he tried for a realistic transcription of reality.

In Slovak collections, besides to the collections of the Gallery of Spiš Artists, there are only four works of Alexander Široký. There are two drawings with figural motif and a poster for the exhibition in the collection of the Slovak National Gallery. A figure drawing depicting a portrait of a worker completes the collection fund of the East-Slovakian Gallery in Košice.²

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Except from some realistic portraits with charcoal there are known Široký's still-lifes. One of them complements the collection fund of the Gallery of Spiš Artists. Realistically created still-life with bread and butter on a simple background is composed of regular, expressively laid colour surfaces formed with short tracks of a broad brush. – *Mgr. Kamila Paceková* –

← see page 76

Marko Vrzgula

The 50th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Marko Vrzgula was born on February 24th, 1966 in Košice. In the years 1985 – 1991 he studied at the Academy of Fine Arts and Design in Bratislava under the guidance of teachers Milan Rašla and Ján Berger. He was one of the founding members of the free association *Modré hrušky* (Blue Pears) (since 1988). In the period 1992 – 2002, he served as a lecturer at the Department of Painting of the Academy of Fine Arts and Design in Bratislava. In the years 2002 – 2004, he worked at the Department of Fine-art Education and Formation of the University of Constantine the Philosopher in Nitra. Vrzgula is the author of the concept and the administrator of the Gallery GUBA established in 2004. He fills with the Gallery a unique idea, namely to make available the art to the people in their everyday lives – in the premises of the business centres. Since 2004 he is a freelance artist. He lives and works in Bratislava and Liptov village Lúčky.¹

ABOUT THE WORK | A strong expressiveness emanate of his paintings, a live gesture painting is accompanied with a clear colouring. There are generated paste surfaces of repetitive shapes. Colours are mixing by stacking, the mass plasticity creates depth and the lines are shoaling in an uncontrolled movement.

Despite the occasional return to figuration, more abstract painterly expression is more close to the artistic nature of Mark Vrzgula. The result of his intense work is most often just on the borderline of abstract painting. He creates some strong paste gestures with the colour areas applied in different ways. He uses cylinder, palette-knife, the technic of frottage and dripping. So there arise pictures of haptic inhomogeneous shapes. In the recent period between 2011 – 2015 he also created the cycle *Pulsars*. Vrzgula's cosmic acrylic pulsars emanate an amount of powerful energy. "Pulsars have become an endless space of the Vrzgula's painter's consideration, from which he cuts and formats them into new image aggregations," explained the painter Jozef Baus. Thus emerging colour masses spontaneously rotate. "They are my autonomous finding. The circle is to me as if it is some finished line and some starting capacity. By looking from the circle into a space there

is a ball. Therefore, also the space attracts me very much and even calls me to step forward also to another medium, such as the painting,” Vrzgula explained himself. He has well-considered each composition in advance and he creates it primarily in the form of a drawing sketch in a quality performance worth of individual presentation.²

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | In the 90s years of the 20th century he focused to the experimental game with colour in his production. There were originated unique painter's works, in which the traditional brush manuscript has been replaced by a trace of the painter's roller. In different variations he created some image compositions of the multi-coloured vertical and horizontal strips. A typical example of these practices is the work of *The Fingers of Blueberries I*. (M 1149) of 1997, which is a part of the Gallery of Spiš Artists collection fund.

CURIOSITIES | A pedagogue Ján Berger said of him: “Marko Vrzgula proceeds with his full conscience by the routes of non-depicting painting. Despite his seeming declination from what seems in the painting as if to be nearer to life, his painting has a convincing rhythm of life and the range of enchantments. Temperament and vivid marks on the confused crossroads of cultures –I could indicate the characteristics of Marek's painting even in this way. Most important, however, is his vibrant enthusiasm, without which there is no art.”³
– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 77

FROM THE SYMPOSIUMS

Foreign painters participated at the symposia

An authors' representation in the collection fund of Gallery of Spiš Artists does not always present only some regional authors. There are here also the names of foreign artists who, in the framework of the painter's plain-airs and art workshops, have brought new impulses, inspirations, and shared their artistic views with some local authors. Already in 1983, during the international painter's plain-air, our collection fund was enriched with the art-works depicting the Spiš landscape sceneries of two Ukrainian artists – Andrei Andreiewich Kocka and Vladimir Vasiliewich Mikita. The plain-air *Slovenský raj* (Slovak Paradise) 2003 has the Czech representation by a painter Jakub Špaňhel. In 2006, there was held the *International Painter's Symposium Spiš 2006* in the framework of *Triennial of the Painting Zemplín, Gemer, Spiš 2006*, and the Czech art scene was represented by Galina Egerová (now Fleischman) who created three oil paintings and two pastel variations of natural quiet corners of the Spiš County.

For these authors, it was a challenge to form the for-them-unknown site, and the results of their work are joined by the interpretation of the observed reality with their own artistic language. While at Galina Egerová-Fleischmann and Jakub Špaňhel we can follow some abstract depicting of the surrounding landscape, at the painters of Ukraine we can find some traces of the reality in a in-colour simplified form of some hilly panoramic sceneries.
– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 78

Galina Egerová-Fleischmann

The 55th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | An academic painter Galina Egerová-Fleischman (formerly Svobodová) was born on January 24th, 1961 in Prague. In the years 1981 – 1986 she studied painting at the Academy of Fine Arts in Prague with Professor František Jiroušek. She exhibits from time to time since the 80s years alone and collectively both at home and abroad. Her production includes oil painting, pastel, watercolour, tempera, combined techniques and unconventional materials in the portrait and figural painting, landscaping, collage, assemblage, shrinkage and abstract painting. She ranks to the most versatile painter of contemporary Czech fine-art.

In addition to her own creative work and participation in domestic and international symposia, she led in the years 2000 – 2007 the artistic program of the private gallery *Modrý hrozen* (Blue Grape-bunch) in Litvínov with a focus on contemporary art in the sphere of painting, graphics, photography, and sculpture. Since 2009, she is the artistic director of the fine-arts & music “*Setkání*” (Meeting) at the castle of Dolní Lukavice. Currently she combines free-lance art occupation with pedagogical activity at the Secondary School *Náhorní* in Prague.¹

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | The basic creative out-ways of the painter are reflected in the five art-works produced at the painters' symposium *Triennial of the Painting Zemplín, Gemer, Spiš 2006*. They depict the virgin landscape of Slovak Paradise with its ravines, rocks and waterfalls. But it's not about any descriptive captured harmonious or idyllic landscape. The Slovak Paradise in her interpretation becomes an intense experienced myth and some body. The inorganic mass of rocks and the dynamic flow of water gain in her compositions up-to some biomorphic character and evoke an intense experience of some almost cosmic action. The colour scale multiplies this feeling – it ranges from a sensitively tender, almost monochrome white up to intense yellow, green or red and purple tones.

ABOUT THE WORK | Production of Galina Egerová-Fleischman is closely linked to the region in which she lives. In the landscaping, she is looking for its substance; she finds the symbols to which she then adds their own meanings. The North-Czechia landscape has become her oldest source of inspiration. Brown-coal mines left behind in the landscape some negative trace in the form of a devastated and beyond-recognition reshaped nature. In spite of this fact, the painter is finding in a given environs an inspiration and she produces some landscapes in monochrome colour with the lyricizing expression. She magnifies the expressivity of the environs with the pasty paint accenting some symbolic shapes.

– Mgr. Kamila Paceková –

← see page 79

Andrei Andreiewich Kocka

The 105th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Andrei Andreiewich Kocka was born on May 23rd, 1911 in Uzhgorod, Trans-Carpathian region. He was educated in fine-arts at the Uzhgorod School of Art Painting by Jozef Bokšay and Vojtech Erdélyi in the years 1927 – 1931. In 1942, he graduated from the Academy of Fine Arts in Rome (Prof. Ferracia). For his production there is peculiar the colour colouring of the Uzhgorod school. He was a member of the National Association of Ukraine Painters from 1946, Meritorious artist of Ukraine since 1971, and People's artist of Ukraine since 1982. He died in 1987 in Uzhgorod.¹

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | During the international painters plain-air, which took place in Spišská Nová Ves in 1983, Andrei Andreiewich Kocka produced three oil paintings depicting the Spiš country in autumn season, which is notable for the characteristic colour distinctive colouring as well. The tree-tops which are ablazing of bright colours, line the river flow, a mountain range dominates in the background of the composition. He portrays the architecture of Mlynky municipality with a distinctive dark contour line.

– Mgr. Kamila Páčeková –

← see page 80

Vladimir Vasiliewich Mikita

The 85th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Vladimir Vasiliewich Mikita was born in 1931 at Rakošina in Ukraine. He studied fine art at the Uzhgorod Art Institute under the guidance of Profs. Vojtech Erdélyi, Jozef Bokšay and Fedor Manajl. Since 1950 he is an active participant in national and international exhibitions of fine art. In 1991, he was granted the title of National artist; in 1995 he became the laureate of the Prize of Jozef Bokšay and Vojtech Erdélyi and of the National prize of Ukraine of Taras Shevchenko. In 2004 he became an academic of the AA Ukraine. He belongs among the most respected living artists in Ukraine. His art-works are in the collection funds of some galleries in Kiev, Lithuania, Russia, but also in Germany and Hungary. In Slovakia, we can find his works in the collection fund of the Gallery of Spiš Artists in Spišská Nová Ves and in the East-Slovakian Gallery in Košice.¹

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Landscape painting is richly represented in our Gallery collection fund. Three oil paintings of Vladimir Vasiliewich Mikita complete a comprehensive picture of the Spiš landscape and indicate the possibilities of its modifications in the painter's performance. The author captured the environs around Markušovce, Slovak Paradise and other quiet crannies of the of the Spiš landscape. He simplifies the landscape; he forms with colourful surfaces some individual plans of mutually connected fields with the slight outline of some architecture in the background. This art-works was produced during the international plain-air which took place in Spišská Nová Ves in 1983.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 81

Jakub Špaňhel

The 40th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | part of it was also the sculptural creation, and the exposure was enhanced Jakub Špaňhel was born on Nov. 7th, 1976 in Karviná. He studied at the Secondary School of Applied Arts in Ostrava and at the Academy of Fine Arts in Prague, graduating in 2002 in the Studio of Jiří David and Milan Knížák. He is a freelance artist and creates in the field of painting. Collectively and separately exhibits since 1994 in the Czechia and abroad.¹

ABOUT THE WORK | The author mainly uses colours in dark colouring, the shades of black, grey or golden variations he continues to develop. For the Špaňhel there is crucial the painters' gesture, brush stroke, which, in his administration appeals as an act of pure artistic self-confidence. He builds on expressionism of the turn of the 19th and 20th century. The expressiveness plays an important role in his works, also because of it his work is many times likened to modern German expressive directions. The Špaňhel's painting expression is alive, gestic, and strongly emotional. His art-works affect the percipient in a straightforward manner. Through his pictures the author responds to state of the world. He depicts the traditional genres, such as nudes, flowers and some temple interiors. He gradually reduces the colour palette to monochrome colouring and sometimes uses exclusively black, which stands out for his perfect working with brush and his pictures obtain up to the magical atmosphere.²

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | At the painters' Symposium *Slovenský raj* (Slovak Paradise) 2003 Špaňhel created an art-work *Landscape* (M 1247) as a recent graduate of the Prague Academy. Already at that time he could be described with an immediate painting approach. Spontaneously painting gesture in his paintings is associated with dark colouring, producing an intense feeling of melancholy and sadness. With the sophisticated concept, by contrast, there arose a picture with strips of simple repetitive series of natural motifs. The use of mainly black colour sceptically suggests the dismal state of the environment.

– Mgr. Kamila Páčeková –

← see page 82 – 83

FROM THE DEPOSITARY

The Reflections of Jubilees

17 jubilees / 226 art-works:

92 paintings, 44 sculptures, 38 drawings, 25 graphics, 20 photos, 5 intermedia works, 2 works of applied art.

The exhibition *Jubilants 2016* and the publication *Jubilants 2015 and 2016* are results of long-lasting research project aimed at the collection fund of the Gallery of Spiš Artists and at the artists represented in it. An author of the concept and the project curator is Mgr. Kamila Páčeková.

The project started in 2012, on the occasion of the 25th anniversary of the Gallery establishment. At that time there were introduced the first jubilee celebrating authors, and in 2013 and 2014 there were introduced the next ones with an exhibition and accompanying catalogue. The final output of the project is the present exhibition and the forthcoming publication, which, however, are not identical in contents. This time there will be introduced almost all artists with a round anniversary of birth in 2015 and 2016 with their medallions in the catalogue. There were an extraordinary lot of the authors celebrating their jubilee in these two years, therefore it was necessary to select the authors and namely their works for the exhibition – the works of eighteen this year jubilants are exposed. Among them there are missing namely those which have in recent years exhibited individually or in other contexts in the framework of the jubilee exposures in 2012.

I would like to name here, from a long list of the names of the jubilants, at least the artists linked with the Spiš County through their birth or their long-term residency in it. Of those who already do not live any more, in the art history of the Spiš wrote down several painters, born still in the 19th century – three landscapists Viktor Olgyai (1870 – the 145th anniversary), Ernest Rakoši (1881 – the 135th anniversary) and Eugen Szepesi-Kuszcza (1885 – the 125th anniversary), and a versatile painter Emil Alexay-Olexák (1891 – the 120th anniversary), which is represented in the Gallery collections with a very interesting still-art. They all four belong to the artists, which had gone from Spiš for a better possibilities of self-assertion – Olgyai and Szepesi-Kuszcza to Budapest, Ernest Rakoši lived from his youth in the nearby Prešov, and Alexay-Olexák left farthest, he found his point of action up-to in America. As a curiosity I can notice that one of his works is in the collections of the National Portrait Gallery in Washington, and this is a portrait of the President Woodrow Wilson's wife.

In the first half of the 20th century, three today-dead authors were born, Ján Polom (1905 – the 110th anniversary), Eva Melkovičová and a sculptor Štefan Kubik (both 1941 – the 70th anniversary); they all three were reminded by the Gallery with separate exhibitions in recent years.

To the doyens of a contemporary fine-art scene in Spiš belong Ondrej Ivan and Mikuláš Siranko, who have accomplished the blessed age of 90 years in this year. The first one is a programme traditionalist, the second one an equally uncompromising lifelong rebel in the art and in his life. The 85th birth-anniversary celebrated last year an artist and pedagogue Zdeněk Jeřábek, and this year a doyen of the Spiš sculptors Ladislav Kacvinský – an artist who managed, through such an unyielding materials as stone, wood and metal, to express strong emotions from the female nude sensuality to the dramatic grief of Pieta. Their seventy-year anniversary has been celebrated by a sculptor Dušan Dzurek (1940 at Švábovce) and Mária Rudavská (née Korkošová, 1941 in Kežmarok), who both now live in Bratislava.

The 65th birth-anniversary was celebrated by two classmates from the Academy of Fine Arts in Bratislava Marián Hennel and William Pirchala, both painters with cultivated colouristic feeling, to which Pirchala adds even his distinctive humour – one cannot believe, with how humorous top-view (or rather, bottom-view) he is able to paint even a still-life. Marián Hennel is represented with the greatest number of pictures at the exhibition. The reason is simple: Marián Hennel not only belongs to the most outstanding personalities amongst the jubilee celebrating artists and he is associated with the Gallery of Spiš Artists from its early days, but he for already almost ten years has not been presented to any of the exhibitions, and he had his individual exhibition fifteen years ago. In addition, he is, as it were, a multi-genre painter, so his works are parts of almost all of by genre-segmented

blocks of our exhibition. A mate of these two painters is a sculptor Miroslav Bonk, living in Košice, (born at Letanovce), who, possibly even in conjunction with his pedagogical work in the field of design, forms non-figurative works of distinctive and net shapes.

The painters Jan Juránek and Juraj Oravec live to be of 60 years. They both two lived in Spiš only for a shorter time, today Jan Juránek lives in Prague and Juraj Oravec in Trenčín. Three authors have celebrated in this or last year, respectively, their 55th anniversary – Marián Čižmárík and Anna Fedáková which live in Poprad, and a photographer Peter Župník living alternately in Prague, in Paris and in native Levoča. They all three had in our Gallery their individual exhibitions recently, the Župník's exhibition has finished just a week ago. With a separate exhibition recently introduced the resident author Jaroslav Čech who celebrated his 45th birthday this year.

And finally there is here the youngest generation, say thus the authors, who have reached the age of 35 years in this year, that a significant with a fact that it means their passing from a young artist category to the age of maturity – at least according to the criteria valid in the former USFA. This a rather numerically strong generation of artists is currently passing through a difficult period. State administration does not support the young artists by any grants as it once was, are therefore they, with their young families, rely on earnings from some outside-artistic, the most often pedagogical activities, and little time and energy remains to them for their free creation. Nevertheless, Samuel Čarnoký, Klára Kráľová, Kamil Kozub, Matúš Lányi, Petra Petříková, Pavol Sova, and Amalka Ľudmila Valenčíková have already showed their quality results of largely unconventional and non-traditional production.

In the forthcoming catalogue there were included also several artists who neither live nor lived in Spiš, but they participated in artistic symposia organized by the Gallery or exhibited at it, and their work is documented in its collections. Several art-works of these authors are included in the collection exhibited. There are exhibited the art-works by TransCarpathian and Czech painters from landscaping symposia, by a naive-artist Alžbeta Čížiková of Serbian Kovačica, and by several East-Slovakian artists.

ABOUT EXHIBITION | The exhibition *Jubilants 2016* is divided into several genre blocks, whereby the works associated with the landscaping form an essential part of them. It is a known fact that landscaping is marginal in the current art. In Spiš, however, it has a long tradition that persists to these days. Anyone who knows Spiš, thanks to his long-term stay or even from a single trip, is not surprised with the interest of painters. Not only the most popular touristic sites such as the Tatras or Slovak Paradise, but the whole Spiš landscape deserves it. It is documented also by the fact that almost ninety years ago there was devoted to the Spiš landscaping a large exhibition (of about 200 art-works) that was mapping its history from the beginning of the 19th century to the contemporary artists' current works. If I am not mistaken, it was the first exhibition of this kind in Slovakia ever held. It took place in 1928 at the Poprad museum and its author was Spiš historian Elemír Kőszeghy-Winkler. He already at that time asserted that the Spiš painters do not seek any artistic experiments, but rather follow the traditions of the factual landscape depicting, of its landmarks and of architecture in it. Factual and fair image of the landscape with a town, an architectural monument or another dominant was brought since the late middle ages by the so called vista. In Spiš landscaping the vista painting was a predominant form of depicting since its inception at the turn of the 18th and 19th centuries and persisted until the 20th century in the crea-

tion of several artists. Indeed, also one part of our exhibition has in its title vista, although today it is not the traditional miniature and documentary depicting, but the capture of the town, the castle or other vista-point in the landscape with a relaxed, modern painters language.

With the town-vista there is related another genre aspect of the landscaping, an industrial landscape, that is the contents of the second block of our exhibition. Industrial theme in landscaping was preferred, in particular, in the 50s of the 20th century, when artists have been working in the so-called task actions, i.e. they obligatory attended the production plants and the constructions, so that for them to capture, with an appropriate pathos, the so-called builders motifs. Some of them did it only on duty, the others liked to enrich their landscape creation with new industrial themes, and an others depicted them as an organic part of their creation also after time, although it was not an obligation for them.

An exhibition block called Landscape Plasticity represents a set of art-works devoted to landscaping in the traditional spirit, that starts, in the creation of contemporary painters, largely from the traditions of the plain-air and Post-Impressionistic painting, as it was understood and with own manuscript modified by individual authors.

The fourth section devoted to landscaping is a collection of art-works, presented under the name of abstract landscape. In these art-works, the landscape is more or less only a pretext for dealing with purely fine-arts issues already in the spirit of modernism and later artistic movements. The landscape motif becomes a simple sign or it is transformed into an imaginative vision, for the sake of an impressive painting composition and the expression of individual author's message.

The next three blocks of the exhibition include only a few art-works: four still-lives present four different approaches to this genre, that is used to be labelled as some laboratory in which the artist tests his skills and some new possibilities of painterly expression. In the Gallery collection also the figural genre is less frequented, represented with only a few compositions in the exhibition. The last probe to the Gallery collection is finally a few art-works of non-figurative nature and four sculptural works.

The present exhibition is primarily a tribute to the jubilants and alongside also the probe into the Gallery collections. It uncovers at the very least a small part of the values hidden for most of the time in the Gallery deposits and it allows visitors to get acquainted with the creation of the artists from Spiš and of those ones who arrived to Spiš from the surrounding regions and countries namely for landscape motives.

Mgr. Jitka Haáková,
art historian of Gallery of Spiš Artists

← see page 84 – 87

PORTRAITS OF ARTISTS II.

Lucia Berešová

The 35th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Lucia Béreš-Lány was born on December 11th, 1981. In the years 1996 – 2000 she attended the Secondary Clothing-Industry School in Trenčín and in the years 2001 – 2007 she studied graphics and free fine art at the Academy of Arts in Banská Bystrica (Prof. František Hodonský). She individually exhibited at her residence in Jasenie (2002), in the Central-Slovakian Museum in Banská Bystrica (2005) and in the BARBAR Club in Trenčín (2015). Her creation was presented at the collective exhibitions even while studying in Polish Krakow, and in Nitra (2006), and later in Žilina (2007), at the exhibition of diploma theses in Banská Bystrica (2007), at the exhibition *Kinobus* in Žilina-Záriečie (2008), at the exhibition *Klamný dojem* (False impression) in 2010 in Prague and in Poland (Olkusz, 2012). She participated in symposia and competitions in the Czech Republic – Plenér (Plain Air) in Prague (2004), *Malý formát* (Small Format) in Hodonín (2007), *Perception Shift* in Banská Bystrica (2007), *Artexpo* in Levoča (2008) and *International Painting Symposium Spiš 2009* in Spišská Nová Ves. She lives at a village Jasenie in Horehronie (The Upper Hron region).

ABOUT THE WORK | Lucia Bérešová creates in the field of chamber painting and drawing. Her paintings were critically-acclaimed already at the exhibitions of student's and graduate's works. She sporadic creates also figural works, her domain are, however, the landscapes and the non-figural composition. The pictures of towns are not any descriptive vistas, their composition is controlled by dull cloudy sky, and the town takes up only a fraction of picture area indicated with a few uncertain buildings or some summary silhouette. The landscape in her interpretation is also none of any specific cut-out of a reality, but sometimes it is only a non-figural composition based on inspiration of landscape. An urgent emotion backed with soften colour scale resonates in all her paintings.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | In the Gallery collections there are four paintings and one drawing by Lucia Bérešová, which were originated at the painting symposium in 2009. The drawing is a realistic vista record of the Spiš Castle, the collection of four paintings with the titles *Stopa* (Trace) I. – IV. (2009, M 1739 – M 1742) consists of non-figural compositions in the scale of soft red tones. They evoke a landscape with a high horizon, with the trace of a violent, painful intervention impacting an idyllic harmony of nature.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 89

Samuel Čarnoký

The 35th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Samuel Čarnoký was born on February 18th, 1981 in Krompachy. He is a graduate of the Studio of Visual Communication at the Department of Design of the Faculty of Arts, at the Technical University in Košice (abbrev. TUKE) with Assoc. Prof., Accad. Painter Jozef Haščák, Art.D. He won in 2006 the prize of the Dean of Faculty of Arts of TUKE for his diploma thesis *Urban Graphics*. Since 2009 he teaches at the Faculty of Arts. In the years 2013 – 2014 he completed the study in the Studio of Fonts Design and Typography at the Academy of Applied Arts in Prague (Assoc. Prof. Karel Haloun and Tomáš Brousil). In 2015 he completed his doctoral study with the work, *Contemporary font creation / Design of text font family*.

He took part in many creative workshops, symposia, as well as individual and collective exhibitions in Slovakia and also abroad (Belgium, France, Poland, Hungary). He introduced his creation in the cycles of presentations – *TypoTopo Talks* (Bratislava, 2011), *Pecha Kucha Night* (Košice, 2010, 2014; Bratislava 2011; Žilina 2011, 2014; Topoľčany, 2014) and *TEDx* (Košice, 2014). He currently lives and works in Košice.¹

ABOUT THE WORK | He focuses on the creating of fonts and typography, graphic design of printed matters and book publications. Under the brand name CarnokyType, he creates and publishes authoring fonts since 2010. He is interested in advertising font in public space and he is the co-author of *Neon and advertising typography up to 1989 in the East of Slovakia*.

He draws the inspiration for the formation of font from the surroundings around him. In the design of fonts he drew also from the patterns based in the past – from the applications of applied visual culture in socialism, e.g. the template inscriptions on the bottles of stewed vegetable salad (lečo) brought him to create a font series called *LEČO*, where he searched, how it is possible on the basis of four font characters to create a coherent font system. Fonts of this lettering are distinct bold heading fonts that may be used, in particular, on posters and the like. Since 2012 he is dedicated to the text font under the name Inka, which happened even a part of his doctoral dissertation. Font means for Čarnoký a basic visual language, which is applied e.g. at the creation of corporate identity, printed materials, etc. In terms of profiling there is the closest to him graphic design of books and print graphics, thanks to which he can test also his own font types in practice.²

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Gallery of Spiš Artists has in its collection one Čarnoký's work; this is a poster of 2014, in which there is in the form of ink-jet print used the authoring copyright font Inka.

– Mgr. Mária Šabllová –

← see page 90 – 91

Jaroslav Čech

The 45th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Jaroslav Čech was born on September 21st, 1971 in Krompachy. In the years 1993 – 1998 he studied visual arts education at the Faculty of Humanities and Natural Sciences of the Pavol Jozef Šafárik University in Prešov, he completed one year at the Faculty of Arts of the Technical

University in Košice – section of graphics (1999 – 2000). In the years 2000 – 2015, he worked as a teacher of the section of fine arts of the Basic Art School in Spišská Nová Ves. Since 1999 he participates in group exhibitions (in Spišská Nová Ves, Krompachy, Poprad, Košice, and the Polish Nowy Targ). Since 2002 he has implemented some scenography compositions, stages for theatre performances and festivals for international festivals both at home and abroad. He is devoted to painting, drawing, graphics and scenography design. He individually exhibited in Spišská Nová Ves in 2007 and 2012. He lives and works in Spišská Nová Ves.

ABOUT THE WORK | The creation of Čech is from the aspects of the fine-art techniques and materials very diverse, he only seldom paints with classic oil on canvas. Although his painting belongs to the category of non-objective, of the so called abstract work, the landscape compositions arising directly in nature are often in question. For him, the painting is a way of meditation; he discovers his own inward and refers on it by means of painting. An immediate touch of nature is applied with the colouring and often also in the use of natural material directly in the structure or texture of the painting. Other motifs are captured in the abstracted fine-art form of the records of everyday objects and life situations that speak about the people and their mutual relations.

Jaroslav Čech is an artist with an expressive handwriting, whose spontaneously capturing of the moment is an important aspect of his work. In recent years, he omits from his palette the black and rather looks for more natural shades, he returns to the elementary colouring. He gives abstract artworks into the meditative plane in the depicting of little lakes. The individuality of a person is reflected in his paintings. He displays the internal world of subjective ideas. The central theme of his work there is becoming a human body, a fragment of a figure with some deformation in expressive purport. He depicts also some reflections of figures, some tracks, some records and natural elements, which he transforms into an ornamental shape. Drawings are usually fast record of ideas; the predesigns, sketches sometimes remain unfinished. The author's inspiration are not forced, there is rather a spontaneous capturing of what he sees, he perceives, what he considers interesting with some creative potential.¹

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Gallery keeps in its collections 17 fine-art-works by Jaroslav Čech. Five of the pictures were created at the painting symposium in 2008. The central motif of this series of works is an artefact touching the oldest history of the Spiš region. He develops the motif of the horse of a Celtic coin and combines it with the expression of the state of his own inward. In the colouring of this work there sounds the response of nature, because in the immediate contact with it his whole creation arises. The work corresponds also with the land-art realisation of the same motif from the Australian artist Andrew Rogers under the Spiš Castle. A collection of small non-figural compositions and two works with an erotic theme belong to the author's other works in this collection. In the year 2016 there was added to our collection fund an art-work titled *Dream* (M 2041) of the year 2009, which is made up of a combination of acrylic, oil and dry pastel.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 92

Slavomír Durkaj

The 40th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Slavomír Durkaj was born on October 21st, 1976 in Vranov nad Topľou. In the years 2006 – 2012 he studied painting at the Faculty of Arts of the Technical University in Košice in the Studio of the Contemporary Picture with Assoc. Prof., Accad. Painter Adam Szentpétery. In the year 2011 he was selected to the project *Artbanka* in Prague and he also became a finalist in the *Painting of the Year VÚB Bank* in Bratislava. His diploma thesis was selected into the *Startpoint: Prize for Emerging Artist 2012* and exhibited in the Prague *DOX*. He individually exhibited in Michalovce, Hanašovciach nad Topľou, Trebišov and Rimavská Sobotka. His works are in the collections of the Šariš Gallery in Prešov, the Gallery of Spiš Artists in Spišská Nová Ves, in Artbanka of the Museum of Young Art in Prague and in private collections in Slovakia, the Czechia, the United Kingdom and the USA. He currently lives and works at Hencovce.¹

ABOUT THE WORK | Durkaj is dedicated to the classic oil painting technique. In his work, he focuses on the conflict of nature and modern civilization. He draws inspiration from the environment in which he lives, and from the situations that are topical in a given moment of his life. His surreal works are a critique of contemporary global, socio-cultural and environmental situation; he adopted a critical attitude towards the society, in which the pursuit of mammon took over the prominent place of the value-ladders of individuals. At the same time, it is his intention to question the conventional view of reality, to show a new point of view of the subject given, thanks to which he wants to achieve a change of values. He places in the landscape some layers of time belts with figures that make up the storyline. He depicts in his paintings some details, e.g. human bodies, animals, chemical symbols, which are references and symbols aiming at the issue given on which he wants to point out. The characters, despite the fact that sometimes we recognize some specific people from the political or art history, are anonymous, representing certain social type. In some of his works he displays polluted environment, which is transmitted to people and animals, other ones represent the society in which we live, and how it is explained by some theorists. Durkaj takes art as a medium, which allows him to convey through pictures the content that is meaningful and has a deeper idea.²

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Gallery of Spiš Artists has in its collection three art-works of Slavomír Durkaj through which he points at the difficulties of the current period, such as environmental pollution, which results in a conflict between nature and modern civilization. The work *Landscape with Cows* (2011, M 2042), where some astronauts graze the herd of heaven, he wants to point out to the cycle of life. In the middle of the picture there placed is a freezing box which can be filled on one side and on the other side emptied; in this way, this box has become a symbol of the cycle of everything around us.

– Mgr. Mária Šablová –

← see page 93

Anna Fedáková

The 55th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Anna Fedáková was born on December 13th, 1961 in Poprad – Spišská Sobotka. She studied at the Secondary Wood-Industry School in Spišská Nová Ves, later she worked as fine-arts education methodologist at the District Edification Centre and in the Tatra Gallery in Poprad. In the years 1987 – 1995 she studied at the Academy of Fine arts in Bratislava (restoration preparation, Assoc. Prof. Gabriela Balažovičová and Studio of Painting and Free Creation, Prof. Daniel Fischer). She lives in Poprad, she is devoted to artistic creation and the pedagogical work, also runs a relaxing courses for women associated with dancing. She exhibited individually in Trnava (1996), Košice (1997), Poprad (1998, 1999, 2001, 2002, 2004, 2007, 2010, 2011), Spišská Nová Ves (2009), Levoča (2012), Kežmarok (2013), abroad in Italy (2013), Croatia (2013, 2015) and in the Czech Republic (2016). She participated in collective exhibitions in Slovakia, Hungary and Poland; she took part in the artistic symposia in Poland, Belgium, France and Slovakia.

ABOUT THE WORK | Creation of Anna Fedáková is marked by conceptual and postmodern thinking. She is interested particularly in light as the manifestation of some transcendental ideas. She processes the ideas coming out of Christianity and of the ideas and practices of Oriental religions in the form of objects and installations, but also with traditional procedures. In addition to the classic painting techniques, she also works with autographic paper-pulp, with wax and with “living” material. The grass growing of textile substrate forms over time some changing tapestry. Mysterious faces and eyes of portraits through-show beneath a layer of wax, through layered paper pulp or steamed books penetrates mystical light that is one of the essential components of her art-works. The magic atmosphere radiates also from the bright wax casts of the hands.

“... she often uses a symbolic element of the enlightenment, an element of the centre, mid-point, heart, circle, ring, of the Sun, etc. She sacralises her works by a mysterious and melancholic anticipation. Her works in a white image field are more a spiritual exercise than traditional paintings – they clean, outshine and return us to the links with your own soul...”

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | In the Gallery collection there are 14 fine-art works of Anna Fedáková from the years 1995 – 2012, of which three were acquired as a gift. They are traditional paintings, the work of the autographic paper-pulp, paintings with pastel under a layer of wax, but also some three-dimensional works – steamed books and the latest composition of wax casts of the hands. They all are connected with a uniting idea of the mystic light emitting from colours on canvas which shines through the layers of paper pulp or cast-wax, or it is a real light penetrating through wax objects or steamed book – here everywhere something “cleanses, outshines and returns us to the links with your own soul”.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 94 – 95

Anna Fedáková

The Search for Light

The Gallery depository is completed with 14 art-works of Anna Fedáková, these are some painting, graphics, and specific objects. The span of the emergence of these art-works is from 1993 to 2012, thus these works represent her active creative periods.

Anna Fedáková is an author having her own approach to the medium of painting. She was born on December 13th, 1961 in Poprad-Spišská Sobota. In 1987 – 1990 she completed her restoration training with Assoc. Prof. Gabriela Balažovičová, the following years (1990 – 1995) she studied painting and free creation with Assoc. Prof. Daniel Fischer at the Academy of Fine Arts in Bratislava. Already her secondary school indicated her artistic direction; she graduated the specialization of construction and creation of furniture and interior design in Spišská Nová Ves. In addition to the academic study she graduated from pedagogical study, focused on teaching fine-art disciplines at all types of schools.

Her first painting endeavour reflects the oil painting *Blue horse* that was originated when the author was 17 years old. The years of university studies were the period of looking for distinctive painter's expression. Already in 1990, she creates an art-work *Spiral* that indicates future direction of her creation. The "living" tapestry is made up of grain seed on sackcloth. The germinated grain grows through the fabric. The procedural tendencies in her art-works were preserved also in the realizations of the encapsulation of subtle pastel-colours to wax or in embossing of cast paper pulp.

The presence of light is noticeable in any art-work; however its perception and radiation may have a deeper meaning. It can accomplish only an elemental function, thus to brighten the art-work, to light an object or to draw attention to an important element of the art-work. In the works of Anna Fedáková we meet with light of emotional substance. The light is discovered generally in the context of different cultures as representing the divinity – either in the form of metaphor, as a symbol of the Sun or of cosmic light.

The light a candle, with which the author makes cosy an exhibition space, symbolizes the hope and the faith. She uses the areas blackening for exempting of light penetrations, what she reaches with a deep-felt painting. She draws attention to the penetration of light into the darkness. Mysticism of the spiritual light emanates of her paintings. She shares with us the message of her inherent experiencing. Already in her first painting attempts we can see some efforts for mystical perception of light. These luminist trends are evident in the art-work *Moon-night* (around 1890) by Ladislav Mednyánszky. The light in the creation of Anna Fedáková appears in the meaning of enlightenment, of the route to a deeper knowledge of herself and the universe. While we are perceiving and meditating in front of her art-work, she is opening to us by a conveyed form the way to her internal spiritual world. We can find similar approaches in the creation of the Slovak fine-artist Rudolf Sikora. In his works *Black hole*, *White hole* (1979) he points towards the magical spheres. There are originated the pictures of a permanent cycle of life – light and darkness are energetically changing – there is in progress an energy of creation and extinction.

Element of the centre, of the circle, and of the Sun, is a bearing point in the implementation of the author's art-works. The sacrality present at her abstract art-works is characterized by purity, harmonious composition and at the same time by mysteriousness. She depicts the mood that is heart-felt

in her soul. These efforts with the contemplative approach we can find in the art-work of a Czech painter, graphic artist, and illustrator Václav Boštík. His paintings go beyond the boundaries of art; he gets closer to the mysticism and even to the science. They act as the results of susceptible reverie. There is also noticeable an attempt to grasp the principle and the mystery of the whole universe in them.

The cycle *Eyes*, made by the author since 1995, draws a lot of attention. These are the portraits of people whose eyes symbolize the windows to the soul. The maturity of the soul and of the cognition is mirrored in them. These paintings are made up with the authors' technique of the flushing some soft pastel-colours into wax. They are gaining an extra dimension in darkened areas of the exhibitions flood-lit only by candles. The burning candles give life to paintings; the eyes come to life with an ostensible motion.

The author with her creation conveys the cognition, encourages to the way to the soul subduing, to some interiorization. Some strength, sensitivity and peace of mind emanate of her paintings. The perceiver is calmed in front of the picture, vibrations of colours open the way to oneself. We carry away some enrichment in the sense of the purest cognition. The essence of the art-works and of the overall life path and destination of the author is the search for a deeper level of understanding and the meaning of life. Everyone has his way, but the cognition is only one. The search for light she expresses in fine pastels, which are transparent and poured into the wax later. With these procedures there were originated the cycle *Landscape of heart* and the art-work *Calling* (M 1840) of 2011, which the author donated to the Gallery on the occasion of the 25th anniversary of the institution establishment.

She often exposes also a variety of light objects – paintings, or some light books. The art-works of Fedáková are getting on the boundary of transcendence – for the perception of the deeper spiritual level behind the picture, beyond consciousness, thus at the unconscious level. This is a capture of the transcendental phenomenon through the perceivers' sensory perception. Her art-works are statement on the search for truth, love, beauty and serenity

Books – individual pages were originated by compiling of for her essential texts of selected books, which explained her the meaning of life and cognition. These pages have become the raw material for the creation of a handmade paper (in the form of cast paper pulp). Their content was re-melted to a single unit, which symbolises the integrity of thought and cognition. The world should be regarded with a holistic approach. The book is opened and it shines, or some light penetrates through the peephole in it. In the middle of the book there is trenched a hole, and through it we can get beyond the cognition boundary, the substance is hidden outside the matter. Neither by the reading all of the books of cognition we would grow wiser, if our mind is not be able to perceive the higher message.

The castings *Touches* have been implemented since 2006. In particular, this work (P 1983) from the Gallery collections was formed between the span of the years 2010 – 2012. The castings of the hands of friends are grouped in a circle. At the meetings, we indirectly transfer also the feelings that are in this art-work supported by the light overlays and an impression of peace and cohesion rises.

The paintings of prayers (2000 – 2009) are once again formed by stacking. After early morning "interiorization" the author painted prayers. Some efforts to transfer the message into the paintings are emphasized with the texts that shine in darkness. These shining fluorescent prayers are the author's intimate testimony. In 2010 turquoise prayers rose. She was inspired by the see that means for her the infinity. In the creation of the author there appear also large canvases with some meditative effect.

Anna Fedáková is dedicated to her own fine-art creation, to pedagogical activities – she teaches visual-arts objects at the Elementary Art School in Poprad. The work with children inspires her; she organizes some relaxing courses for women, which purpose is to dance and fine-art creativity. A shot of her creation is wide – from picture painting, writing poetry, making of garments, hand painted silk, housewares, furniture and interior design to nature photography.

Mgr. Kamila Paceková

← see page 96 – 98

Rudolf Hofer

The 65th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Rudolf Hofer was born on April 4th, 1951 in Sereď. He studied metallurgy in Banská Štiavnica and in the years 1974 – 1989 sculpture privately at the Studio of Vojtech Löffler in Košice. He lives and works as an artist – a sculptor at Nižná Rybnica. He completed study stays in France (1993), the U.S.A. (1994 and 1995 – Alabama, Florida, Louisiana, Georgia). He exhibited individually in Košice (1976 and 1988), Michalovce (2002), Prague (PKO 1987), Paris and the U.S.A. (1993 – Mobile, Pensacola, New Orleans, Atlanta), and participated in collective exhibitions in Košice, Bratislava, Prague, abroad at symposium exhibitions in Poland and Lithuania. He participated in international sculpture symposia in Košice – Bukovec, Poland (Rakszawa) and in Lithuania (Alytus).

ABOUT THE WORK | Rudolf Hofer works with wood, stone and metal forming large interior and exterior works, chamber sculpture and medals. Genre, thematic and material scope of Rudolf Hofer is very wide – ranging from impressively modelled sculpture, through abstracting geometric morphology up to assemblages recycling metal scrap.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | His symposium work represents the sculpture works with using recycled scrap. The art-work was created at sculpture symposium in the Gallery of Spiš Artists in 2008, since then it is a part of the exposure of the *Garden of Art*. It symbolically highlights the valuable jewel of the cultural heritage of the Spiš region represented with a travertine fragment supported and at the same time protected by a powerful metal structure.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 99

Ladislav Kacvinský

The 85th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Ladislav Kacvinský, was born on March 27th, 1931 in Levoča. He studied figurative sculpture at the Academy of Fine Arts in Bratislava (Prof. Rudolf Pribiš, and Jozef Kostka) in the years 1952 – 1958. In the years 1958 – 1961 he was an Assistant to Prof. Kostka. Since 1961 he lives and works in Spišská Nová Ves, he sporadically worked as a pedagogue (Basic Art School, a Secondary Industrial School in Spišská Nová Ves – founder of the section of stone sculpture). He is devoted to both monumental and chamber sculpture creation in bronze, stone and wood accompanied by figural sculpture drawing. He has created a number of monumental sculpture works for Spišská Nová Ves and other East-Slovakian towns. He participated in collective exhibitions in Slovakia and Poland with his sculptures and drawings. He exhibited individually in Spišská Nová Ves (1970, 1991, 1993, 2001, 2011), Poprad (1991) and in Levoča (1986). His work is represented in the collections of galleries in Košice, Bratislava, Prešov, Poprad, Žilina, Spišská Nová Ves, in the Spiš Museum in Levoča, and in private collections in Slovakia and abroad.

ABOUT THE WORK | Ladislav Kacvinský is currently a doyenne of Spiš sculptors. For more than half a century of his artistic career his creation has gone through the development of ideas from a realistic figural and portrait formation to a shape reduction, which at the turn of the 1960s and 1970s culminated in non-figurative works both in chamber and monumental scale. In the last decades, he creates mainly free sculptures and multi-figural reliefs with biblical content. In the shape reduced Cubistic compositions he expresses his faith and love messages and also his thoughts of grief and repentance with an appealing expressive shortcut. Throughout the time, his formation is accompanied by figure drawing, which is not only a prototype of upcoming sculpture works but often some free record of figures in motion.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | The collection of sculpture works and drawings of Ladislav Kacvinský in the Gallery of Spiš Artists contains 44 works, of them there are 37 drawings and 7 sculptural works that were originated in a span of more than fifteen years. Kacvinský's sculptures belong to the centroid items of the Gallery collection. They represent all positions of his thematic, material, and stylish repertoire. Sculptures *Morning / Awakening* (1979, P 187), and the *Torso of a Young Man* (1986, P 461) are carved in the neo-classical spirit following the pattern of Aristides Maillol – the first one with its sensual charge expresses the joy of life, the second one an expectation and hope. Wooden sculpture named *Decayed Glory* (1978, P 190) represents the author's works destined towards non-figurative expression, although its musical motif is clearly readable. The youngest works, the figure of sitting Madonna and reliefs, are linked to the topics of family and motherhood. They sheer from the classic form; they refer to Cubism with their formal morphology. The drawings are variations on the themes of the artist's sculpture works and also some free motion figural studies.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 100 – 101

Ladislav Kacvinský

When a Stone Meets Love

An academic sculptor Ladislav Kacvinský belongs to a generation of sculptors who boarded at the scene of the Slovak fine arts in the turn of the 50s and 60s of the 20th century. He was born in nearby Levoča on March 27th 1931. He spent his childhood in Spišská Nová Ves, where he returned after studying at the Academy of Fine Arts and assistance practice in Bratislava and then he settled permanently there. In 1942 he started studying at the Grammar School in Spišská Nová Ves, later he continued at the Monastic Grammar School at Spišský Štvrtok and in Nitra on Zobor. In 1958 he graduated in Bratislava from the figural sculpture study with Professors Rudolf Pribiš and Jozef Kostka. In the following period he was the Kostka's Assistant. In the Gallery collection there are six rendered drawings with redde by Jozef Kostka. His sculptural creation is based on French sculptures of the 19th and 20th centuries; their study guided him at identification of his own programming conceptions with regard to the expression of the internal living. When teaching the future sculptors he put emphasis on fair drawing preparation, he did not impose them his own procedures, but regulated them to reach their creative author's ideas. The drawing has become an integral part of the Ladislav Kacvinský's creation, what we can watch on the rendered drawings with redde, combined drawing ink drawings with redde, there come in view also sketches made by charcoal, but even some pen-drawings. He remains faithful to the figural compositions.

THE WORK OF AUTOR IN THE 20th CENTURY | The years of 1950s were for the artist a period of quest. There are originated portrait works, busts, however, with the completion of his study he concluded the formation of portraits and he enchases his author's manuscript.

The 60s years of the Ladislav Kacvinský's creation are characterized by an effort to create his own artistic programme. After completion of his studies he carried out still in the Bratislava studio a sculpture of *The Lovers* (1960), which is today housed in the premises of the Gallery, but it is a property of the city of Spišská Nová Ves. In the past it adorned the Marriage Room of the Town Hall. Direct chipping into the marble indicates the tension of the relationship of the two lovers. In this case, he recasts his vision into mass without any long-term preparations. In 1961, he goes to Spišská Nová Ves, where he begins to develop his sculptural ambitions, and founded his family. He sporadically works here as a teacher at the People School of the Arts. In addition to his fine-art talents he develops his musical talent. He improves in the playing violin and viola. In the late 1960s, the main expressive means becomes a realistic figurative depicting. At the same time there comes the order to realize the Memorial to 700th anniversary of the founding of the city of Spišská Nová Ves (1968).

A chamber creation ascends to the forefront of the author's sculptural interest. In the late 1970s he made the sculpture *Morning / Awakening* (1979, P 187), based on the neo-classicistic master works according to the art-work model of Aristides Maillol. This sculpture was later included in the Gallery collections. Like the morning symbolizes the awakening into a new day, the joy of life, a new beginning, this work is a reference, or the desire to open up new possibilities of knowledge. We can find some parallels just at when fitting of this sculpture (august 1987) in the interior of the at that time "emerging" Gallery. A wooden sculpture named *Zašlá sláva* (Faded glory) (1978, P 190) represents the author's works, which are closer to abstract shapes with their

shapes, although the theme of music is clearly noticeable in the statue. In this period, he is intensely engaged in the field of music, and is active in the quartet as a viola player.

Drawings (K 185, K 186) of 1979 are preparatory sketches to the implementation of the sculpture he created in 1980; it is a torso of a Linden wood called *Spartacus* (1980, P 226). The statue reflects the return of the author to wood, and opens a new stage in the chamber sculpture. He turns for inspiration to the past, to the period of Gothic, in which human was heavily tied to faith and lived in a humble and devout life (the author starts from traditional themes and depictions, which dominated in the Gothic period). The motifs form some scenes from the life of Christ (crucifixion, resurrection), the last judgment, the figure of the Virgin Mary with child – Madonna, or scenes from the lives of the saints, *Mother* (1988, P 617). He projects the themes of the family, mother and child relationship into stone, wood and metal. The author has managed to capture the relationship at the moment filled with confidence, humility and understanding. The depicted characters are looking for the path of love and security to each other. Since 1983, he begins to act as a lector of non-professional artists in contemporary the District Edification Centre in Spišská Nová Ves.

The 1980s of the creation of Kacvinský are characterised by various relief modifications (P 542, P 587); a tall relief offers him some new possibilities of expression, of translation of an idea into a massive area. We can follow the rhythm of relationships and the joining of smaller forms to larger ones and subsequent coalescence with matter. He depicts the inseparable synthesis of mother with child, an un-separately relationship of mutual need. In the dynamic enhanced drapery folds, there is mirrored a smiling face of mother, and happy expression of a child enhances the most natural bond of a family. The hardness of the material, the sharpness of the lines is balanced with expressivity – warmth and boundless love of the mother to child. This theme we can find in the work *Happy Mother* (1985), which is a part of the interior of the local hospital. A wooden relief *Children* (1984) with the same location shows the dancing characters in an embrace; in this case, the work is a tribute and an expression of the author's admiration to the art-work of the Renaissance master Donatello¹. The author starts from a perfectly managed Renaissance proportionality of the human body. In 1984, he created the outdoor marble sculpture of stylized linden flower (*Flower – a fountain for the city of Spišská Nová Ves*), which is embed in the city park. In the second half of the 1980s he externally operated in the Department of Fine-art Education of the University of Pavol Jozef Šafárik in Prešov. Oak figure *Torso of a Young Man* (1986, P 461), in the neo-classical spirit adumbrates a hope and faith in a better future.

The widespread work of a sculptor Ladislav Kacvinský in following period is dominated by the topic of Christianity and of the family, which he develops in embossed and three-dimensional compositions. The elaborated drawing studies certainly cannot be forgotten.

In the 1990s he continues developing his distinctive author's expression. Our depositary is complemented with figural studies of female nudes, but also with the drawings with a religious theme. In the early 1990s he cofounds specialized study of stone-sculpture at the Secondary Mining-Industry School in Spišská Nová Ves. In 1999 he realizes one of the many outdoor works, *the monument of M. R. Štefánik*. The work was embedded at the Štefánik's Square in Spišská Nová Ves in 2007.

During the whole creative period Kacvinský has remained faithful to the fundamental values of human existence. The relationship of mother and child, innocence and purity become the primary. The hardness of the materials is confronted with the tenderness and affection. He chooses some known biblical motifs, into which he brings his momental feelings, the spent moments. Reliefs and sculptures filled with joy, connection of souls, and also sorrow, are characteristic elements, that accompany the author's lifetime creation. A strong bond of the family remains sealed in precisely shaped mass.

During his rich artistic activities, his sculpture speech went gradually through the realistic trends up to the shape reduction of sculptures and reliefs in the cubizing compositions. The dynamics is achieved through subduing expressive shortcut. Even though the message presented, and the basic bearing idea of the creation of the jubilee celebrating author – Christian love – remains unchanged. Finally, I present the author's quotation, describing his perception of the world and art in the synthesis with the music that accompanies him all his life. To the art-work *Big Love*, it was published in 2004, Korzár:

"Ladislav Kacvinský already recently has created a similarly interesting statue of mother and child. This one should be a kind of continuation. He himself has revealed on his artistic frame of mind accompanying him at the creation: 'I love very much drawing the motifs from life. I watch the life around me and do not know anything more beautiful than maternity and a woman with a child. It amazingly touches me, like my soul and my art. That's why I came back to this theme again. I had material, the rested wood, hard, with the necessary lustre, so I spent a couple of weeks over it. It can be said that the material very influenced me and also influenced the composition of the art-work, both the form of wood also. Naturally, it touches my soul and I have to admit that the music of Beethoven brought me to it, whom I much and often listen to and meditate.'"

Mgr. Kamila Paceková

⁴ *The cantorial grandstand (Cantoria) of the Florence's Duomo 1433 – 1438; marble; Museo dell'Opera del Duomo, Florence. Paradise of angels in an open loggia and rich decoration of coloured marble, inspired by Roman masters of the Medici family is a living work of art dynamically conceptualized. The putti little groups are dancing behind the spaces between the pilasters in the opposite direction what not only enhances the dynamics of their movement, but frees them from the constraints of the framework of architecture and gives the spatial depth to their paradise.*

← see page 102 – 104

Klára Eyal Králová

The 35th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | A painter, sculptor and restorer Klára Eyal Králová was born on June 21st, 1981 in Ostrov nad Ohří, Czech Republic. She studied in the years 1995 – 1999 at the Secondary Wood-Industry School in Spišská Nová Ves. In the years 1999 – 2003 she continued in her study in the Studio of Graphic and Experimental Creation of the Faculty of Arts at the Technical University in Košice, in the years 1993 – 2006 in the Studio of Monumental Creation (Prof. Aleš Veselý), and finally, in the years 2008 – 2010 in the Studio of the Painting Restoration (Prof. Karel Stretti) at the Academy of Fine Arts

(further abbrev. AVU) in Prague. She attended study internships in the Studio of Sculpture of the AVU in Prague (Prof. Jan Koblasa) in the fall semester of 2004 and at the Bezalel Academy of Arts and Design in Jerusalem/Israel in the summer semester of 2006. She participated in exhibitions of the graduates of the Studio of Monumental Creation of AVU in České Budějovice 2004 and exhibition of the fine-art schools with international representation *Figurama* in Prague 2005. In 2003, she individually exhibited at the concert hall in Spišská Nová Ves and in 2007 in Jerusalem. She participated in the photographic workshop *MECCA* in Terezín in 2002 and in sculpture symposium *Between the Border and Embankment* in Pezinok in 2004. She lives in Israel and since 2010 she has operated in the restorers studios of the Art Museum in Tel Aviv.

ABOUT THE WORK | Klára Eyal Králová moves between several genre and stylish positions exploiting the knowledge and skills, which she has gained by her restoration study and practice. Also the thematic side of her creation is diverse – from the Spiš history to the shots of with southern Sun illuminated Jerusalem nooks and realistic up to hyper-realistic portraits of contemporaries up-to copies or paraphrases of the Dutch Baroque still-lives. In her portfolio there are also three-dimensional works, in which she recycles with current artistic language some wood components of old buildings to the new sculptural objects and installations. Now, she devotes to free creation rather marginally, her principal occupation and interests is the work of the restorer.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | For the Gallery collection there have been obtained three works by Klára Králová created at the painting symposium in 2008. Two of them are variations of one composition in different techniques and scale inspired by a historic sculpture artefact, the third one is some landscape or vista scene from the Spiš region. This vista technique is a combination of watercolour and acrylic, with some affinity to scenes of Jerusalem, but Spiš Jerusalem is unlike a bright light of the Eternal City captured in cold colour key. The obligatory silhouette of Cathedral in Spišská Kapitula, is in the foreground of the picture replaced by the view on an un-alluring street of some unidentified little Spiš town.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 105

Štefan Kubík

The 75th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | A sculptor Štefan Kubík was born on February 3rd, 1941 in Spišské Podhradie. In the years 1960 – 1964 he studied at the Secondary School of Applied Arts in Bratislava (Prof. Ludvík Korkoš), and in 1965 – 1971 at the Academy of Fine Arts in Bratislava (Prof. Rudolf Pribiš). He exhibited individually his sculptures and drawings in Bratislava (1972, 1980, 1982, 1983, 2006), Dunajská Streda (1979) and Prague (1989), his posthumous exhibition was in Bratislava (2007) and in Spišská Nová Ves (2011). He participated in collective exhibitions in Slovakia and abroad (Switzerland, Romania, and Austria). He implemented a number of monumental works of architecture. He died on November 7th, 2006 in Bratislava.¹

ABOUT THE WORK | As is the case of most of the sculptors of the second half of the 20th century coming from the Spiš region, the creation of Štefan Kubík refers to the tradition of the Spiš sculpture and wood carving. There resound in it some suggestions and inspirations of the late Gothic, of folk wood-carving tradition and an example of Ludwik Korkoš who was the first to combine these traditions as an artist and pedagogue. The Kubík's mostly wood-craft creation uses stylized biomorphic and floral themes; he is often inspired by the music. Poetic expression of vertical sculptures is reached with a wavy form that is divided by smooth lines referring to contraposto of Gothic figures. Other statues have got a rather more expressive expression with their rustic design by the use of the unworked wood.

Štefan Kubík belongs to these creative Slovak sculptors who perfectly work with space, shape or material itself. Since his entrance to the fine-art scene in the 1970s he created a special associative and metaphoric language of the statues. The development of the sculptural and drawing creation and also the wood material, with which he had worked for his whole life, are linked with his native Spiš, where he was constantly returning. As some example of this there are his early works – torsos, heads, pairs and lovers. Later, he directs towards the statue, to the simplified symbol, philosophical reflection of life, of nature and of man. Verticality – growth, as an expression of a desire, attracts at first sight. In his works he sought the essence of being, he created an imaginary world of shapes and rhythmic lines.

Totemic sculptures evoke the impression of harmony, and regular scratches in wood enhance the feeling of satisfaction and the knowledge of one's own inwards. The art-works are a sort of meditation of the author. In the accompanying drawings that he created, he did not record only in an abrupt manner what he wanted to depict, but right here, one can feel his thought processes, a confrontation of the mysticism with reality. Intuitive hatching penetrates with thoughtfully imposed lines and strokes. The expressiveness, which he reached in large-format drawings, gave a picture of his inner feelings perfectly and underlined an expression capacity. From ovoid shapes he out-places subtle statues up-warding to the heights. In addition to the sculptures and preparatory drawings, he created some reliefs by using wood chips on paper. His artistic shot was very extensive; he loved experimenting with new techniques. The traces left in the wood have remained a permanent testimony and message of the author's sculpture work. Štefan Kubík was looking for the essence and the basic values of life throughout his whole artistic work.²

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | The Gallery acquired in 2010 the sculpture estate of Štefan Kubík consisting of 23 wooden sculptures. The original two items in the collection have grown so with numerous collection in which there are represented all the formal and expressive positions of the artist's creation. Monumental sculpture named *Burden* (1990, P 1796) is an expressive expression of the weight of human destiny in the contrast of round vertical line with strict horizontal prism and with a load of formless shapes. By contrast, the works titled *Growth* (1994, P 1793 – P 1795) or *Torso* (1990, P 1800) are a lyrical expression of positive natural energy, and some of them, particularly the relief works tend to have a decorative tone.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 106 – 107

Matúš Lányi

The 85th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Matúš Lányi was born on November 15th, 1981 in Spišské Podhradie. In the years 1996 – 2000 he studied at the School of Applied Fine-Art in Košice. In the years 2000 – 2007 he studied at the Department of Fine Arts and Intermedia of the Faculty of Arts at the Technical University in Košice in the Studio of Graphics and Experimental Creation (with Prof. Rudolf Sikora and Zbyňek Prokop). He exhibited in many exhibitions in Slovakia, Czechia, Austria, Germany, Switzerland, Italy and France. He currently lives and creates in Banská Štiavnica.

ABOUT THE WORK | The main topics of his work, consisting mainly of paintings, videos and installations, are religion and faith. He links biblical themes with science and computer visual. A series of his works called *Windows* is a response to a book by Richard Dawkins which says that we are the only a river of data, that our existence has not any knowable goal, there is no transcendence and we are only a carriers of information, we mutually connect and reproduce, but do not direct anywhere. The system of Windows has its own hierarchy and order. Starting with the byte and ending with pointer, thus a sort of transcendence controlling and guiding the flow of bytes. Our social system also has a hierarchy. Its basic unit is man and it similarly stands on the principle of an external unknown driver – the transcendence. The purpose of his works is not a criticism of the clergy or religion, but to bring a new perspective and a space for reflection. In the next creation, he is dedicated to the examination of two parallel cultural phenomena – Christianity and consumerism. He creates bizarre combinations by applying Christian symbols, such as the abbreviation of the IHS or the episcopal mitre, on the subjects of today's consumer mass culture, like there is the American football helmet or bikinis. At present, he is concerned with two theories about the direction of the biological development of life and of its "target". Once again he responds to Neo-Darwinist interpretation of a non-managed life flow. He uses a digital language, while a metaphoric expressive means for him becomes the material containing genetic information – live flowers petals or leaves of plants and trees – he transfers them onto the canvas, that acts thus as a data disk that stores genetic information. This material is a carrier of information about one's own life – DNA.¹

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Gallery of Spiš Artists has in its collection 17 works of this young artist, mainly with the theme of Christian iconography and the ones coming from the *Windows* cycle. The revelation of Apostle John is the theme of the final cycle of painting series *Windows*, called *REVELATION* (2009, M 1994). In the canvasses there is unfold a story of an irreversible process of destruction of the "system" that is largely due to negligence or disregard for the system requirements. This process is accompanied by a number of warning messages that appear to delay the consequences of a fatal process.²

– Mgr. Mária Šablová –

← see page 108 – 109

Eva Melkovičová

The 75th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Eva Melkovičová was born on April 13th, 1941 in Spišská Nová Ves. After graduation from the Grammar School in Spišská Nová Ves she continued to study at the Secondary School of Applied Arts in Bratislava (Prof. Rudolf Fila) and in the years 1961 – 1967 at the Academy of Fine Arts (painting, Prof. Ján Mudroch). She was devoted to chamber painting and graphics. At the same time she was a teacher at the Elementary School of Arts in Bratislava-Karlová Ves. She participated in collective exhibitions in Slovakia, the Czech Republic (1967, 1969, 1976, 1980), Belgium (1965), and Italy (1969). She exhibited individually in Spišská Nová Ves (1969, 1977, 1993, 1998, 2011), Holíč (1976), Bratislava (1984, 1986, 1995, 2001, 2011), Poprad (1970), Nitra (1983), Tatranská Lomnica (1988), Liptovský Mikuláš (1995), Stará Ľubovňa (1998), Trenčín (2001) and Mariánske Lázně in the Czech Republic (1981). Her creation is represented in the collections of galleries in Spišská Nová Ves and Poprad, and in private collections in Slovakia and as well as abroad. She died in Bratislava on July 7th, 2012.

ABOUT THE WORK | Eva Melkovičová belongs to important representatives of Slovak fine art. The creation of this important Spišská Nová Ves native did not significantly deviate from the basic starting points for the whole inventive period. The motif of nature projected to different metamorphoses with an amount of expressivity and the internal survival became dominant. The symbol of the life – tree – is many times remodelled; one theme tells the life story of the painter.

The art-works are characterized with spontaneity and sensitive approach of the author, whose watercolour technique allows to record alternating feelings and moods. She applies dark contour of the line that is highlighted with colour tones applied in clear clean surfaces. The rhythm of the elements, a kind of spontaneity achieved with expressive painting pulsates in unconfined way in the works of Eva Melkovičová. The theme of nature she develops in the wall tapestries and graphics, which have been enriched with Christian themes.¹

The work of Eva Melkovičová was almost monothematic from its beginning, although to her first works belonged landscape compositions, to which she sporadically returned also later. By vegetable motifs, in particular the theme of a tree, she tried to express the transcendental ideas, especially her deep Christian faith. She sought to grasp her theme from all sorts of view-points and with using various painting and graphic techniques. She worked with classical oil-painting, formed the tapestries, painted with pastel, but evidently one of the most demanding creative techniques – water-colour – was the closest to her. Aquarelle as typically feminine technique best describes the softness and tenderness of the woman's hand and soul, but in the case of Eva Melkovičová, this tenderness and gentleness was linked with strength and tenacity, which were of her own in her life and they are clearly readable in her best works. Through them she told her own life story. It is a story about inner strength, intractableness and endurance with which trees as well as people are able to overcome the obstacles that nature puts them in their way.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | In the Gallery collection there is a large collection of works by Eva Melkovičová. 43 art-works – 8 oil paintings, 2 Art-protises, 20 water-colours, gouache paints and combinations of tech-

niques, 13 linocuts – create a representative cross section of her creation. Most of the works do not have a firm composition structure. Some of the compositions are, however, anchored by vertical lines representing a more or less specified tree trunk. The tree cannot lie, it cannot betray and therefore in it, rather than in man, she was looking for support and a model for her own life attitudes. In the paintings of Melkovičová, however, we cannot find a tree, which would have been displayed as a whole, against the background of a particular landscape. The point is that it is some viewport seeking to capture the secret life of the tree, its intimate portrait. Colouring of the pictures and their handwritten feast are associated with the sighted reality by the only free association, it is rather a psychological portrait. For the painter, the tree was a metaphor with almost of sacral significance. She also has created a cycle of small graphics with a specific religious content. Gothising manuscript of her graphic prints is akin to the character of the children's graphic works and it is the basis for some sort of children's Bible.

– Mgr. Jitka Haaková –

CURIOSITIES | In one of the elder exhibition catalogues of Eva Melkovičová there are a few pregnant lines of a poem (signed only by the first name Ladislav): “God-creator, who is looking for a face for a human, and looks over his shoulder and trembles with fear – she would like to whisper him something about trees.”

← see page 110 – 111

Juraj Oravec

The 60th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Juraj Oravec was born on October 8th, 1956 in Kežmarok. In the years 1971 – 1975 he studied at the Secondary School of Graphics in Prague (Prof. Bohuslav Blažej and Clara Istlerová) and in 1975 – 1981 at the Academy of Fine Arts in Bratislava (Prof. František Stoklas, Ivan Vychlopen, Dezider Castiglione and Vladimír Gažovič). Since 1982 he is active in Trenčín. Since 1986 he realized more than 50 individual exhibitions at home and abroad (Trenčín, Piešťany, Bratislava, Dunajská Streda, Kežmarok, Martin, Poprad, Dolný Kubín, Nitra, Liptovský Mikuláš, Prague, Uherské Hradiště, Geneva, Munich, Vienna, Budapest, Paris, Sao Paolo, Dresden, Washington, New York). In 2001 he completed a study stay at the Cité Internationale des Arts in Paris. He participates in the painting and sculpture symposiums both at home and abroad. His creation is represented in many Slovak galleries (Trenčín, Dolný Kubín, Nitra, Banská Bystrica, Žilina, Poprad, Spišská Nová Ves, Danubiana) and in numerous private collections in Slovakia and abroad.

ABOUT THE WORK | Juraj Oravec belongs to expressive representatives of contemporary Slovak fine-art scene. He is known as a painter of large, generous painting compositions moving between the abstract art informel and the figurative painting filled with significance. He was initially more intensely devoted to graphics. His graphical letters were mostly of nature of grotesque moralities, and similar contents we can find also in his painting, to which he later devoted himself more and more intensely. His interest in colour and artistic expression won the dominance over the ideological side eventually. The grotesque contents and stories continue henceforth to be present in most of his paintings, but they are hidden, encrypted. “His images

are saturated with great energy, light, colour, millions of trembling points, characters, structures, lines, surfaces, of which in an un-repeatedly and magically manner appear quiet, humble, but also some worrying mysterious links, meanings and stories.”¹

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | The picture with the name *Chochulka* (2010, M 1865) attracts primarily with a firework of vibrant colours, and brilliant handwriting in which they are applied to the canvas, and also with a refined, dynamic segmentation of the surface having almost square format. Until in the context of the title, we perceive this work as a grotesque symbol of human (in this case of female) imperfection.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 112

Ernest Rákoši

The 135th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | A painter Ernest Rákoši, original name Mazurák, was born on May 16th, 1881 in Spišská Nová Ves, since 1892 he lived in Prešov. In the years 1899 – 1902 he studied at the School of Applied Arts in Budapest (Prof. Henrik Papp), in 1902 – 1904 privately with the painter August Schäffer in Vienna and in 1905 – 1909 at the Munich Academy (Prof. Otto Seitz and Carl von Marr). During the World War I, he spent several years as a prisoner of war at Caucasus. He took study tours to Poland, Germany and Romania, stayed in Hungary at the Lake of Balaton. He had his individual exhibitions in Prešov (in 1914, 1921, 1925, 1956, 1961, 1971, and posthumously in 1981, 1986, 1991 and 2001), at Bardejovské Kúpele (1914), in Košice (1921, 1956, 1961, 1974, and posthumously in 1989), Komárno (1973) and in Nitra (1973). He participated in more than 170 exhibitions in Slovakia, the Czechia, Hungary, Germany and France. He died in Prešov on June 15th, 1973.¹

ABOUT THE WORK | Ernest Rákoši was a peculiar, uncompromising and in so doing a very sensitive personality. These characteristics fundamentally influenced his creation. Already as a student, he was willing to accept only those instructions that suit his nature. Although he started as a figure painter, he ultimately painted almost exclusively some landscapes. He was well-defined plain-air painter; to his work he needed an immediate contact with nature for to have been able to empathize with its atmosphere, to capture its colours and light. Therefore his best paintings are mostly of small formats painted at one fell swoop with energetic strokes of a brush. They always have a solid, balanced and thought-out composition. He thematically focused on the landscape of his closest surroundings. He recorded some discreet, intimate nooks and crannies on the banks of the Torysa River in an atmosphere of all the seasons, sometimes with a minor staffage of people at work. Without abandoning his personal creative program, he processed such themes also in the so called builders' works required in the 50s years. He only occasionally went away from the familiar surroundings of Prešov to paint around the area of Košice, in Spiš or in the Liptov region.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | In the Gallery collection fund there are located ten landscape works of Ernest Rákoši, thematically drawing from the landscapes of Šariš, Spiš and Liptov regions. Among the most interesting

ones there belongs the scene with the motif of Spiš from his early period with all the characteristic features of the artist's creation, which were in the course of his long life only a little changed. This is a later less frequent landscape with architecture and figure staffage. He brilliantly captured the play of light and shadow in the nostalgic atmosphere of the summer early evening; he indicated figures with just a few quick strokes of a brush. Other works are for Rákoši typical, sprightly painted landscape scenes with vegetation on a river bank, or with an emphasis to capture a cloudy sky.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 113

Mikuláš Siranko

The 90th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Mikuláš Siranko was born on December 11th, 1926 in Prešov; he, however, survived his childhood in Spišská Nová Ves. Later he lived in Dubnica nad Váhom, and in Bratislava, since 1962 in Košice and since 2000 again in the Spiš region – at Poráč. He is a self-taught as a fine-art artist. Since 1945 he participated in the collective exhibitions in Spišská Nová Ves (1945), Levoča (1946), Bratislava (1960) and Košice (1965, 1968, 1970, 1971, 1981, 1984, 1990, 1991, and 1998). He exhibited individually in Nová Dubnica (1963), Košice (1965, 2011) and in Spišská Nová Ves (2008). He is the author of a wide range of realizations in architecture, especially in the East-Slovakian towns. His work is represented in the collections of the East-Slovakian Gallery in Košice and the Gallery of Spiš Artists.¹

ABOUT THE WORK | Mikuláš Siranko is a self-taught. He is a permanent rebel admiring a poet Francois Villon, and like him, he is non-conforming in life and also in art. His painter's creation draws stylish from the resources of several modern directions, notably from the Expressionism and the new figuration art, in many cases, however, he retains the poetics of naive art. His landscape compositions are characterised by shape reduction, constricted colour scale and poetic mood; he often complements the scene of a landscape or a town with the surreal motif supporting its imaginative tone-generating. His figurative works and compositions on the boundary of figuration and abstraction almost always bring a strong socio-critical message.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | In the Gallery collection fund one can find nine works of Mikuláš Siranko representing various positions of the artist's creation. There are three oil paintings and six works on paper. Two figurative compositions are typical painter's expression of socially significant themes; the third one is a lyric celebration of motherhood. Three landscape water-colours, combined with pen-drawing, are a simplified record of the Spiš landscape. The vista compositions of Spišské Vlachy (1982, M 1079) and with closely un-localized *Settlement* (1982, M 1078) have got a poetic up to imaginative quality with luminous colours of buildings on the background of a dark, almost black sky. The collection of Siranko's art-works in our collection is complemented by the heavy stylized fruit still-life.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 114 – 115

Mikuláš Siranko

Rebel in Art and Life

Mikuláš Siranko was born on December 11th, 1926 in Prešov. Later, he moved with his parents to Spišská Nová Ves, where he spent his childhood and youth. Despite the absence of a fine-arts education, he was able to assert himself among established artists. In 1945 he had his first individual exhibition, together with Samuel Turzák and Ján Šimo-Svrček. He moved to Dubnica nad Váhom, where he worked as a cultural officer and head of the publicity department. Later he lived in Bratislava where he worked as a graphic designer in the organization of exhibitions. From 1962, he began exclusively devoted to the fine-arts and settled in Košice. In 2007 he returned to Spiš – to the intimate environs of the Poráč Valley.

First works saved in the Gallery depository were originated in the 1960s. The art-work *Defiance* (M 623) of 1964 outlines figural theme with a critical view of the society as well as the newest piece in the collections having the symptomatic title *Ballad of Slanderous Tongues* (M 1681) of 1995. More than 30 years separate these two painting compositions; however, the theme is hitherto “living”. A celebration of motherhood and womanhood is represented by the work with indicative name *In Abeyance* (1964, M 624). In the landscape themes with the schematic landscape of Spiš he changes several techniques – he creates both aquarelles and coloured pen-drawings. Panoramic records of some nearby towns impact a perceiver with an imaginative effect. The use of bright colour scale applied on a single architecture enhances these moods. The dark background and the billowy fields enhance the balladic atmosphere that we perceive in the picture of *Settlement* (1982, M 1078). He linked to the reference of Ľudovít Fulla with the stylized still-life using simplified morphology with a hint of geometry. These procedures are applied by a painter Svetozár Abel in his art-work, who created at the same time as Mikuláš Siranko.

The quotation of Mikuláš Galanda “...Slovak painting has to be Slovak by its spirit. To paint a Slovak folklore is not yet a Slovak picture...” describes the resulting works of Mikuláš Siranko. Into his art-works he has put the emotions, his own impressions, and at the same time, he has managed to capture the genius loci of the sites depicted. His dynamic life naturel was reflected in the use of expressive painting elements. He is linking in naive compositions a world of reality with imagination. Poetically tuned atmosphere of landscapes in the idyllic spirit remotely reminiscent of the picture sceneries of Miloš Alexander Bazovský who has reached an unusual imagination and captured deep emotions with his own artistic expression. These methods applies in his art-work also Mikuláš Siranko with his specific artistic approach. He links with imaginative landscape depictions to the practices of Expressionism with own dramatization of the environs and gradually leads to the shape and colour reduction. The imaginativeness here is backed up by some surreal elements. The path becomes a symbol of the quest for new crossings, the fate peripeteia, and the appeal for obstacles overcoming, which are a natural daily routine of a human.

His painting creation is in style based particularly on modern directions, on Expressionism and New-figuration. We can find some similarities with the work of a sculptor Jozef Jankovič, which draws just from the effects of New-figuration, which was originated in the late 1950s in the United States. Several directions – Neorealism, Neo-expressionism, Neo-surrealism, Neo-Dadaism and others are met in it. Siranko's figurative shaping and Jankovič' three dimensional sculptures of torso compositions are characterised by the subjectivity of their own optics drawing the inside of human through

his experience and feelings. The outer appearance here does not play first fiddle; in contrast, to the forefront there is getting an exaggeration, a hyperbole and fragmentariness in a grotesque expression. The main protagonist of the New-figuration was Francis Bacon, who developed these elements into some bizarre compositions. We can perceive some similarities with the Siranko's art-work in deformed portraits. The deformity does not derogate the depicted man, but it draws attention with deformation to the inner unsteadiness, trauma, pains, and feelings of loneliness.

At the end of the 50s in Slovakia there was profiled a group of fine-artists who followed the tradition of Slovak modernism, and linked to the heritage in the creation of Miloš Alexander Bazovský, Cyprian Majerník, Ernest Zmeták but namely of Mikuláš Galanda and Ľudovít Fulla. One of the “Galandas” was also Milan Pašteka. And just in his art-work we can find some related approaches what uses Mikuláš Siranko. As a self-taught he has reached in his many art-works the high artistic quality of the above-mentioned group members. Although they all were joined with the same background, naturally individual art-works arose with refinement of their own fine-arts programmes. The progressivity of their art was inherent in the effort of authentic testimony of that era, the authors pointed to the cultural background of the Slovak landscape, in which they achieved artistic quality of Central European art with the symbolic fine-arts language.

The symbolic motif of the horse appears in the balladic art-works of Bazovský, Pašteka and Siranko. The horse is a symbol of freedom, passion, victory and leadership. “In the cultures of many nations, the horse was an iconic animal, an ambivalent symbol of the Sun, moon, life and death, wisdom, nobility and other positive characteristics. In the folk poetic literature, the horse most commonly white to grey and older, can predict the future and even it can speak human speech. The horse in fairy tales tends to be associated largely with the Sun, heaven, and then also here it can be seen its consecration to the solar deity.” The art-works with the stylized composition, in which the horse is central motif, bear a message with the philosophical sentence on life, death, humility, and creed.

In the figural pictures there is not missing spontaneity, shape cleanliness and relieving from complex forms. The simplicity of the used signs gives a space to highlight the contents aspect. He uses some complementary eye-soothing colour nuances. The colouring with a dose of expression reflects the outer world, but also the inner frame of the human, his problems and joys. In the figural art-works and compositions, which balance at the border of figuration and abstraction, the socio-critical messages are mirrored. Criticism at the margin of slander and defamation is clearly legible in the art-work *Ballad of Slanderous Tongues* (1995). We can watch a critical look at public opinion in his ink drawings, where the satire and exaggeration play a large role. The richness of the creative activities is complemented with the monumental creation. Art-works have become part of the exteriors and at the same time an aesthetic complement to the office buildings, hotels, schools and other buildings. Some curiosity is the formation of wooden reliefs and mosaic compositions using of an untraditional and in Slovakia sporadic tausia-techniques. His art-works are a sincere testimony and a mirror of the era. The art-work of Mikuláš Siranko is still not appreciated, and in being so it is greatly individual. The dynamics of life and talent is materialized in this art-work.

Mgr. Kamila Páčeková

← see page 116 – 119

Pavol Sova

The 85th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Pavol Sova was born on September 16th, 1981 in Spišská Nová Ves. He studied in the years 1996 – 2000 at the Secondary Wood-Industry School in Spišská Nová Ves, in the years 2000 – 2006 he studied sculpture at the Academy of Arts in Banská Bystrica (Prof. Jan Hendrych and Peter Gáspár). During his studies he participated in several group exhibitions – in Slovakia in Kremnica (in 2004), in Žilina-Záriečie (2006), Trnava and Banská Bystrica (2006), in medalists exhibitions in Portugal (2004) and Hungary (2005) and in the framework of the Days of the Slovak Culture in Krakow (2006). He was a participant of the sculpture and carving workshops in Banská Štiavnica (1999), at Pohronská Polhora (2002, 2003, 2004), at the Symposium Travertine in Spišská Nová Ves (2003 and 2004), in Brezno (2005), at Tále (2006), and abroad on medallist workshop in Lauchhamer/Germany (2003) and the sculpture symposium in Warsaw (2006). Since 2004 he is a member of the Association of Slovakia Medallists. Since 2007 he teaches at the Secondary Wood-Industry School in Spišská Nová Ves. He operates in the multi-media cluster *Úbozvučné konvalinky* (Tuneful Lilies) that was established in 2001.

ABOUT THE WORK | Pavol Sova already during his studies participated in several sculpture symposia, where he created a number of mainly wooden and exceptionally of stone sculptures. Even then, however, he belonged to the students, who were addressed with rather conceptual and multimedia trends in art. This character had his bachelor's and master's thesis (*Rhythm of life, Two Worlds*). They both were the so called site-specific art-works, the installations created for a specific space. In them, he took advantage of a variety of materials and traditional and non-traditional art practices, light, sound, and video-projection. Primary thoughts, on which these works tell us, there are the basic life-feelings (rhythm in biological and psychological sphere of life) and the topic of interpersonal relations (disturbing inability of harmonious linking of disparate environments in which a man moves). Similar ideas and practices belong also to his other artistic activities. The topic of interface, interlace of several elements or shapes is frequent in his sculptural works, the rhythm and sound prevail in the performances of the multimedia grouping *Úbozvučné konvalinky* (Tuneful Lilies) that he founded with fellow students of the Faculty of Arts in Banská Bystrica.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Gallery has acquired as a gift of the author in 2012, an audio-visual art-work, in which the artist once again treats the theme of life-running, of its stereotypes and unavoidable changes. He likens a man to the machine with its controls and displays recording time, energy, fitness level and health status, financial security and other parameters. He is so drawing an attention, in the background, to the absence of the most essential and meaningful fulfilment of life with creative work and quality interpersonal relationships.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 120

Daniel Tatarka

The 40th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Daniel Tatarka was born on December 5th, 1976 in Košice. He studied at the Mechanical-Engineering Faculty of the Technical University in Košice, specialization of industrial design (Assoc. Prof. Jozef Haščák). After graduation, he worked as an Assistant at the Faculty of Arts of the Technical University. Currently he teaches at the Private Secondary Art Film School in Košice. He individually exhibited in 2004 in Spišská Nová Ves, where in 2004, 2006 and 2008, he participated in the sculpture symposiums. He creates mainly sculptures made from wood out-coming of the drawing, which is his dominant expressing means. He also made several sculptural realizations for public space, in which he gives priority to more sustainable stone sculpture.

ABOUT THE WORK | Daniel Tatarka works with traditional sculpture materials, namely with wood, but also with stone and metal. He out-comes of the drawing, by which he focuses on the figure, particularly on the female nude. At the exhibition in 2004, however, in addition to more or less stylized drawings of nudes, he exposed mostly non-figurative drawings, according to which this exhibition was called *Nodes*. His sculptures are likewise mostly variations of the motif of the female nude, only exceptionally their shape has not organic nature. He is particularly interested in the sculptural mass and volume. He shapes a stone block or wooden chunk into the curves of the female body. He uses in this process a contrast of smoothed and rough surface and also the inner space of the composition.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | Gallery in its collections maintains four sculptural works of Daniela Tatarka that were created at sculpture symposia in 2004, 2006 and 2008. An outdoor sculpture named *Rotation* (2004, P 1272) gives the theme of dialogue or confrontation. Organic matter of wood that is growing into the vertical, meets with a hard stone cross, which changes the direction of its growth, rotates, giving it a spin. A sculpture *Torso* (P 1668) of 2006 made of the Spiš travertine is much like wooden chamber statue of 2004 a stylized female nude. In both of them, the author uses also the inside space of sculptural shape, a theme obviously inspired by the work of Košice sculptor Ján Mathé. The sounding of the latest work from 2008 is once again rather abstract, although the silhouette inside *zvoníčky* – Little bell towers (P 1729) is again a hint of some figure.

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 121

Peter Župník

The 55th birth anniversary

CURRICULUM VITAE | Peter Župník was born on August 14th, 1961 in Levoča, he spent his childhood at Klčov. He studied in the years 1976 – 1980 at the Secondary School of Applied Arts in Košice (Zdeno Smieško), in the years 1981 – 1986 he studied art photography at the Film and Television Faculty of the Academy of Performing Arts in Prague (Prof. Ján Šmok). After graduation, he worked in Prague, from 1995 in Paris, at present he alternately lives and works in Paris, Prague and in native Levoča. He was a member

of the artistic group Most (Bridge) and of the Prague House of Photography. He exhibited at numerous group and individual exhibitions in the Czechia, Slovakia, France, the UK, Germany, Austria, Switzerland, Belgium, the Netherlands, Spain, Japan and the United States. His works are represented in many public and private collections and galleries in the Czechia, Slovakia, France, Switzerland, the USA and Japan.

FROM THE GALLERY COLLECTIONS | In the Gallery deposits there is the photographic creation of Peter Župník represented by 20 works, created at the end of the 1980s. *The geese are losing only a feather* (1981 – 1988, F 1819) is one of the photos from the early creative period of Peter Župník. This is a black-and-white positive on photo-paper, completed with a tiny brush interventions in white. Basically a trivial shot of a flock of sitting geese won the magical atmosphere by adding of small in-etching of lights or little flues out-coming from their heads and continuing on an irregular rhythm even on a dark background, where they already associate with some rather fire signals in the landscape. The work represents the author's typical creative approach, the transformation of banal theme to mysterious, mystical experience.

ABOUT THE WORK | Already at the end of his academic study, Župník was a member of the so called new wave of Slovak photography, which gained the attention of the public in the 1980s. At that time he refilled his photos, inspired mostly by the world of animals, with small painter's interventions, with which he supplied them with some new, playful and poetic meanings. In the next stage of the formation he photographed particularly the details of natural elements and everyday objects that gained a new meaning by a shape association with another, often poetic phenomena (the cycle *Small Great Things*). He is more rarely dedicated to the photography of the landscape or portraits, but even in these genres his unique photographic vision excels. In 2007, he returned to his native Levoča with an exhibition that brought the original look of the city. He managed to find new poetic moments, and unexpected contexts also in the Levoča monuments and their details that had previously been captured by the lens of many photographers. He looks for the poetry of the city also in Prague or Paris. Among the latest result of his creation there includes the book *Zalúbení do Paříže* (In Love to Paris), which he published in 2014, along with Andrea Puková; in 2015 he exhibited in Levoča his new cycle of photos *Cesty světla* (Paths of light). The latest activity, in which he participated, was the salvage of the historic photographic fund of the estate of a pastor and a photographer Béla Petrik from the village Rad near Trebišov, that he managed to save and present in the project the *Paměť na skle* (Memory in the Glass). "He is a very specific photographer, an imaginative poet of uncommon invention, whose visual speech has an unrepeatable style."¹

– Mgr. Jitka Haaková –

← see page 122 – 123

ABOUT AUTHORS

Mgr. KAMILA PACEKOVÁ |

art historian and curator of collection of Gallery of Spiš Artists, author and curator of the project *Jubilees*

She was born on May 13th, in 1986 in Spišská Nová Ves. In 2001 – 2005 she studied at the Secondary School of Applied Arts in Kežmarok (specialisation: manual fine-arts processing of textiles). In 2010 she graduated of history and theory of arts at the Philosophy Faculty of the Trnava University in Trnava. In 2009 – 2010 she worked as a depository custodian and a documentalist at the Tatra Gallery in Poprad. Since June 2010 she works as the art historian and the curator of collection at the Gallery of Spiš Artists in Spišská Nová Ves. She professionally focuses on curatorial projects from the field of historical and contemporary art. In 2011 she created an educational project Happpgallery I, which aimed on the presentation of one of an action art forms – of a happening. She sporadically organizes educational activities oriented on textile and other kind of arts. In 2012 she has re-defined the gallery collection with a thematic focus on gothic period for new permanent exhibition *Terra Gothica*. In 2013, she curated permanent exhibition *Jozef Hanula*, presenting five main areas of the artist's work from the gallery collection. Since 2012, she has been dedicated to the processing of the gallery collection for the project *Jubilees* in the exhibitions and publications, focusing on artists who are affiliated with Spiš with their work, origin, or in any way from the mid 19th century to the present. A part of Paceková's research was published in the catalogue *Jubilees 2013 – 2014* by Gallery of Spiš Artists in 2015.

Mgr. JITKA HAAKOVÁ |

art historian of Gallery of Spiš Artists, author of texts of the project *Jubilees*

She was born on June 5th, 1943 in Brno. In 1961, she passed through the Secondary Textile Industry School in Brno. In 1968 she graduated at the Philosophy Faculty of the Masaryk University in Brno in the specialisation of art history. In the years 1961 – 1972 she worked as a textile designer in Brno (Moravian Centre – artistic production cooperative). Since 1972 she lives at Tatranská Lomnica in the High Tatras. In the years 1972 – 2000 she worked as an art historian in the Tatra Gallery in Poprad. Since July 2000 she has been in retirement. However, in the years 2001 – 2009 and 2016, she worked as an art historian and has cooperated with the Gallery of Spiš Artists in Spišská Nová Ves. As an art historian and curator of the Tatras Gallery in Poprad, she searched fine-arts history of Spiš County and the art with the Tatras topic. She participated as a curator in the preparation of numerous exhibitions, she was devoted to the acquisition activities, to professional cataloguing of the Gallery collection fund, and she published in professional and daily press. In the years 2001 – 2006 she worked as the fine-arts works lay assessor.

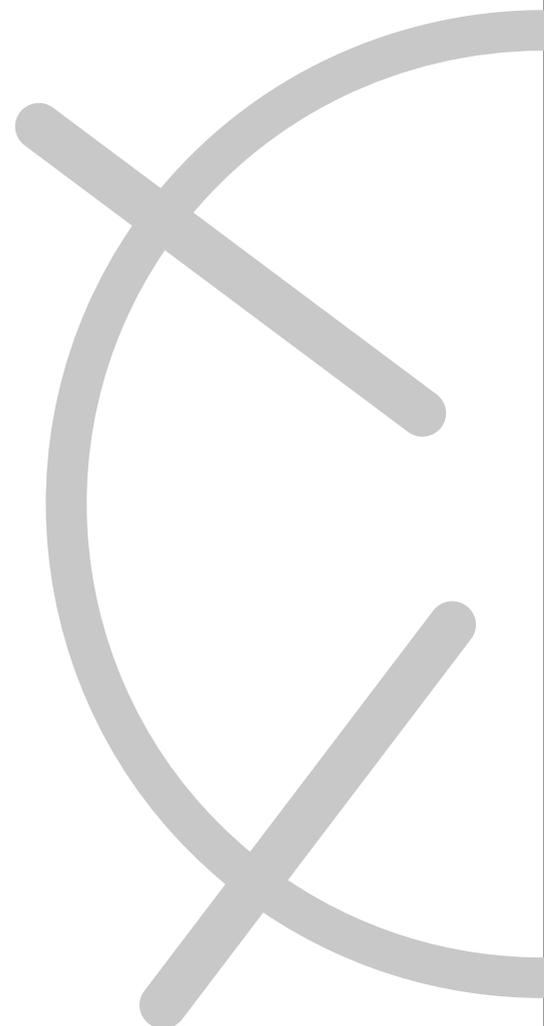
← see page 143

JUBILANTI / JUBILEES

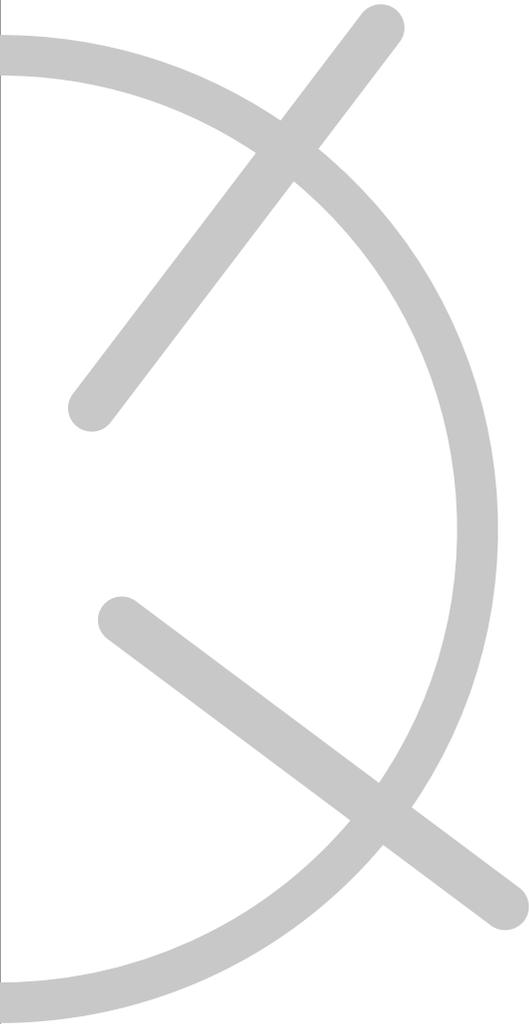
Výstavy / Exhibitions

2013

2012



2014



2016

Katalóg bol vydaný v rámci projektu *Jubilanti*, ktorý bol podporený z verejných zdrojov poskytnutých Fondom na podporu umenia.

Publikácia reprezentuje výlučne názor autora a fond nezodpovedá za obsah publikácie. |

Catalogue has been issued as a part of project *Jubilees*. This project has been supported using public funds provided by Slovak Arts Council.

This publication reflects the views only of the author, and the Council cannot be held responsible for the information contained therein.

u. fond
na podporu
umenia

Editor | Edited by:

Lucia Benická, riaditeľka galérie | gallery director

Autorka katalógu | Author of catalogue:

© Kamila Paceková

Autorka a kurátorka výstav | Author and curator of exhibitions:

© Kamila Paceková, historička umenia a kurátorka zbierky galérie | gallery art historian and curator of gallery collection

Texty: eseje a medailóny / úvod | Texts: essays and artists' portraits / introduction:

© Kamila Paceková / Jitka Haaková / Mária Šablová / Lucia Benická

Odborná spolupráca | Special cooperation:

Lucia Benická, riaditeľka galérie | gallery director

Mária Šablová, historička a dokumentátorka galérie | gallery historian and documentator

Jitka Haaková, historička umenia | art historian

Preklady | Translations:

© Dušan Bevilaqua

Grafický dizajn | Graphic Design:

© Ivana Betková

Fotografie a reprodukcie | Photographs and reproductions:

archív Galérie umelcov Spiša | gallery archive

© Kamil Leštach, fotograf galérie | gallery photographer

Tlač | Printed by:

Vienala.sk, Košice

Náklad | Copies:

500 ks

Vydavateľ | Published by:

Galéria umelcov Spiša, 2017, www.gus.sk

ISBN: 978-80-89081-54-7

EAN: 9788089081547



GALÉRIA UMELCOV SPIŠA



KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Galéria umelcov Spiša – kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja

Zimná ulica č. 46, SK – 052 01 Spišská Nová Ves

www.gus.sk

JUBILEES

2015 – 2016



9 788089 081547